

OSCAR WILDE

MUTLU PRENS

-BÜTÜN MASALLAR, BÜTÜN ÖYKÜLER-

HASAN ÂLİ YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ

İNGİLİZCE ASLINDAN ÇEVİRENLER:
ROZA HAKMEN - FATİH ÖZGÜVEN

HASAN ÂLİ YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ

OSCAR WILDE
MUTLU PRENS
-BÜTÜN MASALLAR, BÜTÜN ÖYKÜLER-

ÖZGÜN ADI
COMPLETE SHORT FICTION
[THE HAPPY PRINCE AND OTHER TALES (1888),
A HOUSE OF POMEGRANATES (1891),
LORD ARTHUR SAVILE'S CRIME AND OTHER STORIES (1891),
POEMS IN PROSE (1894)]

(*Bütün Masallar, Bütün Öyküler*'de yer alan *Mutlu Prens* ve *Lord Arthur Savile'in Suçu* kitaplarının ilk üçer öyküsü Fatih Özgüven, geri kalan bütün öykülerse Roza Hakmen tarafından çevrilmiştir.)

İNGİLİZCE ASLINDAN ÇEVİRENLER
ROZA HAKMEN, FATİH ÖZGÜVEN

© TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI, 2006
Sertifika No: 40077

GÖRSEL YÖNETMEN
BİROL BAYRAM

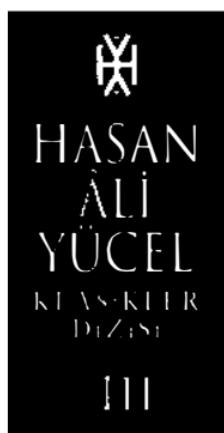
GRAFİK TASARIM UYGULAMA
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

I. BASIM MART 2006, İSTANBUL
XVI. BASIM EYLÜL 2019, İSTANBUL

ISBN 978-975-458-687-9 (KARTON KAPAKLI)
ISBN 978-975-458-686-2 (CİTLİ) IV. BASIM

BASKI-CİLT
DERYA MÜCELLİT SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ
MALTEPE MAH. LİTROS YOLU FATİH SANAYİ SİTESİ NO: 12/80-81 TOPKAPI
ZEYTİNBURNU İSTANBUL
Tel: (0212) 501 02 72 - (0212) 501 35 91 Faks: (0212) 480 09 14
Sertifika No: 40514

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
İSTİKLAL CADDESİ, MEŞELİK SOKAK NO: 2/4 BEYOĞLU 34433 İSTANBUL
Tel. (0212) 252 39 91
Faks (0212) 252 39 95
www.iskultur.com.tr

OSCAR
WILDE
MUTLU PRENS
-BÜTÜN MASALLAR, BÜTÜN ÖYKÜLER-

İNGİLİZCE ASLINDAN ÇEVİRENLER:
ROZA HAKMEN, FATİH ÖZGÜVEN

TÜRKİYE BANKASI
Kültür Yayınları

İçindekiler

<i>Mutlu Prens ve Diğer Masallar (1888)</i>	1
Mutlu Prens	3
Bülbül ve Gül	15
Bencil Dev	23
Vefali Dost	29
Harika Fişek	41
<i>Nar Evi (1891)</i>	55
Genç Kral	57
Prensesin Doğum Günü	73
Balıkçı ile Ruhu	95
Yıldız-Çocuk	131
<i>Lord Arthur Savile'in Suçu ve Diğer Öyküler (1891)</i>	149
Lord Arthur Savile'in Suçu	151
Sırri Olmayan Sfenks	191
Canterville Hortlağı	199
Mesel Milyoner	233
<i>Mensur Şiirler (1894)</i>	241
Sanatçı	243
İyilik Dağıtıcısı	245
Çırak	247
Usta	249
Hüküm Evi	251
Bilgelik Hocası	253

*MUTLU PRENS
VE DİĞER MASALLAR*

Carlos Blacker'a

Mutlu Prens

Mutlu Prens'in heykeli, uzun bir sütunun tepesinde, şehrin ta üzerinde yükseliyordu. Baştan aşağı ince altın varaklarla kaphydi, gözleri iki parlak safirdi, kılıcının kabzasında da iri kırmızı bir yakut parıldıyordu.

Herkes çok hayrandı ona. "Bir rüzgârgülü kadar güzel," dedi sanat beğenisiyle ün kazanmak isteyen Şehir Meclisi üyelerinden biri; "ama onun kadar yararlı değil," diye de ekledi, kendisini aklı havalarda sanacaklarından korkarak, aslında öyle biri değildi.

Duyarlı bir anne, aydedeyi isterim diye ağlayan küçük oğluna, "Neden Mutlu Prens gibi olamıyorsun?" diye sordu. "Mutlu Prens hiçbir şey için ağlamayı aklının ucundan bile geçirmez."

Hayalleri yıkılmış bir adam harikulade heykele bakıp, "Hiç değilse dünyada epeyce mutlu birisi var," dedi.

Yetimhane öğrencileri parlak kızıl renkli pelerinleri, temiz beyaz önlükleriyle kiliseden çıkararlarken, "Tıpkı bir meleğe benziyor," dediler.

"Nereden biliyorsunuz?" dedi aritmetik öğretmeni, "Hiç melek görmediniz ki."

"Ah! Gördük, rüyalarımızda," diye cevap verdi çocuklar. Bunun üzerine aritmetik öğretmeni kaşlarını çatıp

kızgın bir yüz ifadesi takındı, çünkü çocukların düş görmedenini onaylamazdı.

Bir gece şehrin üzerinden küçük bir kırlangıç geçti uçarak. Arkadaşları altı hafta önce Mısır'a gitmişlerdi ama o geride kalmıştı, çünkü güzeller güzeli bir kamışa tutkundu. Ona ilkbaharın ilk günlerinde, sarı bir pervanenin peşinde nehir aşağı uçarken rastlamıştı. Kamış'ın ince beli o kadar gönlünü çelmişti ki durup konuşmuştu onunla.

“Seni seveyim mi?” dedi Kırlangıç, hemen sadede gelmekten hoşlanırdı. Kamış ise boynunu iyice bir eğdi. Bunun üzerine Kırlangıç onun etrafında döndü de döndü, kanatlarını suya değdiriyordu, suda gümüş halkacıklar yapıyordu. Muhabbetini böyle gösteriyordu işte. Aşkları bütün yaz sürdürdü.

“Gülünç bir bağlılık bu,” diye civıldıştı öteki kırlangıçlar; “Kamış Hanım beş parasız, ayrıca çok fazla akrabası var!” Gerçekten de ırmak kamış doluydu. Sonra, sonbahar geldiğinde bütün kırlangıçlar uçup gitti.

Arkadaşları gittikten sonra Kırlangıç kendini yalnız hissetti ve sevgilisinden usandı. “Sohbeti yok,” dedi, “ayrıca korkarım cilve yapmaktan başka bir şey bilmiyor, durmadan rüzgârla cilveleşip duruyor.” Gerçekten de ne zaman rüzgâr esse, Kamış çok zarif hareketlerle eğilip bükuluyordu. “Yerine de çok düşkün,” diye sürdürdü sözünü, “oysa ben yolculuk etmeyi seviyorum, bu yüzden karımın da yolculuktan hoşlanması gereklidir.”

Sonunda, “Benimle uzaklara gelir misin?” dedi ona, fakat Kamış başını iki yana salladı, o kadar bağıhydı yerine.

“Aşkımlı hafife aldın!” diye bağırdı Kırlangıç. “Ben de Piramitler'e gidiyorum. Hoşça kal!” dedi ve uçup gitti.

Bütün gün uçtu, gece olduğunda şere vardi. “Nerede konaklasam?” dedi; “Umarım kent beni ağırlamak için hazırlık yapmıştır.” Sonra uzun sütunun üzerindeki heykeli gördü. “Burada konaklayacağım,” dedi; “güzel bir konumu

var, temiz hava bol.” Böyle diyerek Mutlu Prens'in ayaklarını arasına kondu.

Çevresine bakındı, “Altından bir yatak odam var,” dedi kendi kendine alçak sesle ve uyumaya hazırlandı; fakat başını tam kanadının altına sokarken üzerine büyük bir su daması düştü. “Ne garip şey!” diye bağırdı; “Gökyüzünde tek bir bulut yok, yıldızlar berrak, ışıl ışıl, gene de yağmur yağıyor. Avrupa'nın kuzyeyinin iklimi gerçekten de feci. Kamış yağmuru çok severdi, ama sadece bencilliğinden.”

Derken bir damla daha düştü.

Kırlangıç, “Yağmurdan korumayacaksa heykel dediğin ne işe yarar? İyi bir baca altı aramalı,” dedi ve uçup gitmeye karar verdi.

Ama daha kanatlarını açmadan üçüncü bir damla düştü. Kırlangıç başını kaldırıp yukarı baktı – ah, bir de ne görsün!

Mutlu Prens'in gözleri yaşlarla doluydu ve altın yanaklarından yaşlar süzülüyordu. Yüzü ay ışığında o kadar güzeldi ki Kırlangıç'ın içi acımayla doldu.

“Kimsin sen?” dedi.

“Ben Mutlu Prens'im.”

“O zaman neden ağlıyorsun?” diye sordu Kırlangıç; “Sırılsıklam ettin beni.”

“Ben canlıyken ve yüreğim insan yüreğiyken,” diye cevap verdi heykel, “gözyaşlarının ne işe yaradığını bilmeydim, çünkü üzüntünün girmesine izin verilmeyen Kaygısızlık Sarayı'nda yaşırdım. Gündüzleri arkadaşlarımla bahçede oyun oynardım, akşamısa Büyük Salon'da dansın başını çekerdim. Bahçenin etrafında çok gösterişli bir duvar vardı, fakat hiçbir zaman o duvarın gerisinde ne olduğunu merak etmedim, çevremdeki her şey o kadar güzeldi ki. Saray'dakiiler Mutlu Prens derlerdi bana, gerçekten de mutluydum, eğer zevk içinde yaşamak mutluluksa. Öyle yaşadım ve öyle oldum. Sonra da, ben öldükten sonra heykelimi buraya, böyle yüksäge diktiler; şehrimin bütün çirkinliğini, şehrim-

deki bütün yoksulluğu görebileyim diye ve kalbim kurşun-
dan da olsa ağlamamak elimden gelmiyor.”

“Ne! Som altından değil mi bu?” dedi Kırlangıç ken-
di kendine. Şahsi fikirlerini yüksek sesle dile getirmeyecek
kadar nazikti.

“Çok uzaklarda,” diye sözünü sürdürdü heykel alçak
sesle, şarkı söyleş gibi, “çok uzaklarda küçük bir sokakta
yoksul bir ev var. Pencerelerden biri açık ve açık pencere-
den masaya oturmuş bir kadın görüyorum. Yüzü zayıf ve
ince, iğneden delik deşik olmuş nasırlı, kırmızı elleri var,
çünkü o bir terzi. Kraliçe’nin nedimelerinin en güzelinin
gelecek Saray balosunda giyeceği atlas elbiseye çarkifelek
çiçekleri işliyor. Odanın köşesinde bir yatakta küçük oğlu
hasta yatıyor. Ateşi var ve portakal istiyor. Annesi ona nehir
suyundan başka bir şey veremiyor, onun için de ağlıyor.
Kırlangıç, Kırlangıç, küçük Kırlangıç, ona kılıcının kabza-
sında yakutu götürür müsün? Benim ayaklarım bu kaide-
ye yapışık, bir yere kımıldayamıyorum.”

“Mısır’dı bekliyorlar beni,” dedi Kırlangıç. “Arkadaşla-
rım Nil boyunca aşağı yukarı uçup duruyor, kocaman lotus
çiçekleriyle konuşuyorlar. Çok geçmeden büyük Kral’ın
lahtinde uykuya çekilecekler. Kral’ın kendisi de orada,
boyanmış tabutunda uyuyor. Sarı ketenlere sarılmış onu,
baharatlarla mumyalanmış. Boynunda soluk yeşil yeşim taş-
larından bir zincir var, elleri kurumuş yapraklara benziyor.”

“Kırlangıç, Kırlangıç, küçük Kırlangıç,” dedi Prens,
“benimle bir gece kalıp ulaşım olamaz misin? Oğlancık o
kadar susamış, annesi o kadar üzüntülü ki.”

“Oğlan çocuklarından hoşlandığımı söyleyemem,” diye
cevap verdi Kırlangıç. “Geçen yaz, nehirde yaşarken iki tane
yaramaz çocukvardı, değiirmencinin oğulları, bana hep taş
atarlardı. Beni hiç vuramadılar tabii; biz kırlangıçlar çok
uzaklara uçabiliriz, hem ayrıca ben çevikliğiyle ünlü bir aile-
den geliyorum; ama gene de bu bir saygısızlık belirtisiydi.”

Fakat Mutlu Prens o kadar üzgün görünüyordu ki küçük Kırlangıç söylediklerine pişman oldu. "Burası çok soğuk," dedi; "ama seninle bir gece kalıp ulaşın olacağım."

"Teşekkür ederim, küçük Kırlangıç," dedi Prens. Böylece Kırlangıç, Prens'in kabzasındaki yakutu koparıp aldı ve gagasında yakutla şehrın damları üzerinden uçup gitti.

Beyaz mermerden melek heykellerinin olduğu katedral kulesinin yanından geçti. Saray'ın yanından geçti, dans edenlerin seslerini duydu. Balkona yanında sevgilişiyle güzel bir kız çıktı. "Ne kadar güzel yıldızlar!" dedi adam kızı; "Aşkın gücü ne kadar güzel!"

"İnşallah elbisem Kraliyet Balosu'na yetişir," diye cevap verdi kız; "üzerine çarkifelek çiçekleri işlenmesini istedim; ama terziler o kadar tembel ki."

Kırlangıç nehrin üzerinden geçti ve gemilerin direklerine asılı fenerleri gördü. Getto'nun üzerinden geçti ve birbirle-riyle pazarlık edip bakır terazilerde para tartan yaşılı Yahudileri gördü. Sonunda yoksul eve vardi ve içeri baktı. Küçük çocuk ateşler içinde bir o yana bir bu yana dönüp duruyordu, anasıysa uyuyakalmıştı, o kadar yorgundu. Sıçrayıp içeri girdi Kırlangıç ve yakutu masaya, kadının yüksüğünün yanına koydu. Sonra usulca yatağın çevresinde uçtu, oğlanın alını kanatlarıyla serinletti.

"Nasıl da serinledim!" dedi oğlan, "Herhalde iyileşiyorum," ve tatlı bir uykuya daldı.

Sonra Kırlangıç yeniden uçup Mutlu Prens'in yanına döndü ve ona yaptığını anlattı. "Garip şey," dedi, "içim sımsıcak, oysa hava ne kadar soğuk."

"İyi bir davranışta bulundun da ondan," dedi Prens. Küçük Kırlangıç düşünmeye başladı, sonra uyuyup kaldı. Düşünmek hep uykusunu getirirdi.

Şafak söktüğünde nehre uçup orada yıkandı. Köprüden geçmekte olan Kuşbilim Profesörü, "Ne kadar da dikkat çekici bir olay!" dedi. "Kış ortasında bir kırlangıç!" Yerel

gazeteye bunun hakkında uzun bir mektup yazdı. Herkes yazıyı konuştı, yazı kimsenin bilmediği bir sürü kelimeyle doluydu çunkü.

“Bu gece Mısır'a gidiyorum,” dedi Kırlangış; bunu düşününce de çok sevindi. Şehrin bütün anıtlarını dolaştı ve kilisenin kulesinin tepesinde uzun süre oturdu. Nereye gitse serçeler civildıyor ve birbirlerine, “Ne seckin bir yabancı!” diyorlardı, bu pek hoşuna gitti.

Ay gökyüzünde yükseldiğinde uçup Mutlu Prens'e geri döndü. “Mısır için bir siparişin var mı?” diye bağırdı. “Birazdan yola çıkiyorum da.”

“Kırlangış, Kırlangış, küçük Kırlangış,” dedi Prens, “benimle bir gece daha kalmaz mısın?”

“Mısır'da bekleniyorum,” diye cevap verdi Kırlangış. “Yarın arkadaşlarım İkinci Çavlan'a uçacaklar. Orada büyük sazların arasında suaygırı diz çökmüş oturur, büyük granitten bir tahtta ise Kral Memnon. Tüm bir gece boyu yıldızları seyreder, sonra sabah yıldızı işiyinca da bir sevinç çığlığı atar, sonra susar. Ögle vakti sarı aslanlar su kenarına su içmeye inerler. Yeşil beril taşları gibi gözleri vardır ve kükremeleri çavlanın sesini bastırır.”

“Kırlangış, Kırlangış, küçük Kırlangış,” dedi Prens, “şehrin öteki yanında, çok uzaklarda bir çatı katında bir delikanlı görüyorum. Üzeri kâğıtlarla örtülü masasının üzerine eğilmiş, yanındaki sürahinin içinde bir demet solmuş menekşe var. Saçları kumral ve dalgalı; dudakları nar kırmızısı ve kocaman, hülyalı gözleri var. Tiyatro müdürüne vereceği oyunu bitirmeye çalışıyor; ama artık yazamayacak kadar üzümüş. Ocakta ateş yok ve açıktan iyice zayıf düşmüştür.”

“Seninle bir gece daha kalacağım,” dedi Kırlangış, gerçekten yufka yürekliydi. “Ona da bir yakut götürüreyim mi?”

“Heyhat! Yakutum yok artık,” dedi Prens; “bir tek gözlerim var. Onlar bin yıl önce Hindistan'dan getirilmiş eşi

bulunmaz birer safir. Birini çıkar ve onu o delikanlıya götür. Kuyumcuya satar, yiyecek ve yakacak alır, oyununu bitirir.”

“Sevgili Prens,” dedi Kırlangıç, “bunu yapamam,” ve ağlamaya başladı.

“Kırlangıç, Kırlangıç, küçük Kırlangıç,” dedi Prens, “sana dediğimi yap.” Bunun üzerine Kırlangıç Prens'in gözünü çıkardı ve öğrencinin tavan arası odasına uçtu.

İçeri girmek kolay oldu, çünkü çatıda bir delik vardı. Bu delikten ok gibi içeri daldı, odaya girdi. Delikanlı başını ellerinin arasına almıştı, onun için kuşun kanat çırpmasını duymadı, başını kaldırduğunda güzel safirin kurumuş menekşelerin üzerinde durduğunu gördü.

“Değerimi anlamaya başlıyorlar,” diye bağırdı; “büyük bir hayranım yollamış bu safiri. Artık oyunumu bitirebilirim.” Yüzü mutlulukla aydınlandı.

Ertesi gün Kırlangıç uçup limana gitti. Büyük bir teknenin seren direğine oturup, gemicilerin halatlarla geminin ambarındaki büyük sandıkları boşaltmalarını seyretti. “Ha gayret!” diye bağırıyorlardı her bir sandığın yukarıya çıkışında.

“Mısır'a gidiyorum ben!” diye bağırdı Kırlangıç, ama hiç kimsenin umurunda değildi, ay gökte yükseldiğinde yeniden Mutlu Prens'in yanına uçtu.

“Hoşça kal demeye geldim,” diye bağırdı.

“Kırlangıç, Kırlangıç, küçük Kırlangıç,” dedi Prens, “benimle bir gece daha kalmaz mısın?”

“Kış geldi,” diye cevap verdi Kırlangıç, “yakında insanın iliklerine işleyen kar yağacak. Mısır'da güneş yeşil palmiye ağaçlarını ısıtıyor, timsahlar çamurda yatmış tembel tembel etrafi seyrediyorlardır. Arkadaşları Balbek Tapınağı'na yuva yapıyorlardır, pembeli beyazlı kumrular onları seyrediyor, birbirlerine guruluyorlardır. Sevgili Prens, senden ayrılmalıyım artık, ama seni hiç unutmayacağım, gelecek bahar sana yoksullara verdığın taşların yerine iki güzel değerli taş getireceğim. Yakut kırmızı güllerden de kırmızı olacak, safir ise engin denizler kadar mavi olacak.”

“Aşağıdaki meydanda,” dedi Mutlu Prens, “küçük bir kibritçi kız var. Kibritleri olsa düşmüş, ıslanmışlar. Eğer eve para götürmezse babası onu dövecek, ağlıyor. Ne ayak-kabısı var ne de çorabı, küçük başı ise açık. Öbür gözümü de çıkarıp ona ver, babası onu dövmesin.”

“Seninle bir gece daha kalırım,” dedi Kırlangış, “ama gözünü çıkaramam. O zaman tamamen kör olursun.”

“Kırlangış, Kırlangış, küçük Kırlangış,” dedi Prens, “sana dediğimi yap.”

Kırlangış bunun üzerine Prens'in öteki gözünü de çıkardı ve gagasında safirle ok gibi aşağı fırladı. Kibritçi kızın önünde bir pike yapıp safiri onun avcuna bıraktı. “Ne güzel bir cam parçası!” diye bağırdı küçük kız ve gülerek eve koştı.

Sonra Kırlangış yeniden Prens'in yanına geldi.

“Körsün artık,” dedi, “bunun için artık hep seninle kala-cağım.”

“Hayır, küçük Kırlangış,” dedi zavallı Prens, “Mısır'a gitmelisin.”

“Hep yanında kalacağım,” dedi Kırlangış ve Prens'in ayaklarının dibinde uykuya daldı.

Ertesi gün boyunca Prens'in omzundaydı ve ona yabancı ülkelerde gördüklerini anlattı. Ona Nil Nehri'nin kıyısında uzun sıralar halinde durup gagalarıyla mercanbalığı avlayan balıkçıları anlattı; dünyanın kendisi kadar eski olan, çölde yaşayan ve her şeyi bilen Sfenks'i; develerinin yanı başında ağır ağır yürüyen ve amber tespihler çeken tacirleri; abanoz gibi kapkara olan ve büyük bir kristale tapan Ay Dağları Kralı'nı; bir palmiye ağacında uyuyan ve kendini yirmi rahi-be ballı çörekle besleten büyük, yeşil yılanı; kocaman, yassı yaprakların üzerinde büyük gölü aşan ve hep kelebeklerle savaş halinde olan pigmeleri anlattı.

“Sevgili küçük Kırlangış,” dedi Prens, “bana akla hayale sığmaz şeyler anlatıyorsun, ama erkeklerle kadınların çekti-

leri acılardan daha akla hayale siğmaz bir şey yoktur. Yoksulluktan daha büyük bir sırt yoktur. Uç kentimin üzerinde, küçük Kırlangıç, uç da bana orada neler gördüğünü anlat.”

Bunun üzerine Kırlangıç büyük kentin üzerinde uçtu, zenginlerin güzel evlerinde eğlendiklerini, dilencilerin kapılarda bekleştiklerini gördü. Karanlık yollara uçup, bitkin yüzleriyle zifiri sokaklara bakan aç çocukların gördü. Bir köprüünün kemeri altında iki oğlan çocuğu birazcık isınabilmek için koyun koyuna yatmışlardı. “Nasıl da açız!” dediler. “Burada yatmak yasak!” diye bağırdı gece bekçisi, kalkıp yağmura çıktılar.

Kırlangıç gerisingeri uçtu ve Prens'e gördüklerini anlattı.

“İnce altın varaklar var üzerimde,” dedi Prens, “onları bir bir söküp şehrimin yoksullarına vermelisin; yaşayınlar her zaman altının kendilerine mutluluk getireceğine inanırlar.”

Kırlangıç, altın varaklı yaprak yaprak söktü, ta ki Mutlu Prens donuk ve kurşuni bir renk alıncaya kadar. Yaprak yaprak altınları yoksullara götürdü, çocukların yüzlerine bir pembelik geldi, güldüler, sokaklarda oyunlar oynadılar. “Artık ekmeğimiz var!” diye bağırlıdılar.

Sonra kar yağdı, kardan sonra don geldi. Sokaklar gümüşlendi sanki, öylesine parlak, pırıl pırıldırılar; evlerin saçaklarında kristal hançerler gibi uzun buz sarkıtları asılıydı, herkes kürklere büründü, küçük oğlan çocukların parlak kırmızı şapkalar giyip buzda paten kaydılar.

Zavallı küçük Kırlangıç üzüldükçe üzüdü, ama Prens'in yanından ayrılmadı, onu öyle çok seviyordu ki. Fırıncı başka yere bakarken fırının kapısı önündeki ekmek kırıntılarını çaldı, kanatlarını çırparak isınmaya çalıştı.

Ama en sonunda öleceğini anladı. Ancak son bir kere daha uçup Prens'in omzuna konacak gücü kalmıştı. “Hoşça kal, sevgili Prens!” diye mırıldandı, “Elini öpmeme izin verir misin?”

“Nihayet Mısır'a gidecek olmana seviniyorum, küçük Kırlangıç,” dedi Prens, “burada çok uzun kaldın; ama beni dudaklarımdan öpmelisin, çünkü seni seviyorum.”

“Gittiğim yer Mısır değil,” dedi Kırlangıç. “Ölüm’ün evine gidiyorum. Ölüm, Uyku'nun kardeşimdir, öyle değil mi?”

Sonra Mutlu Prens'i dudaklarından öptü ve ayaklarının dibine düşüp öldü.

O anda heykelin içinden garip bir çatırtı geldi, sanki bir şey kırılmıştı. İşin gerçeği şu ki kurşun kalp çat diye ortadan ikiye ayrılmıştı. Yaman mı yaman bir don vardı.

Ertesi sabah erken saatlerde Belediye Başkanı aşağıdaki meydanda, Şehir Meclisi üyeleri ile birlikte yürüyüse çıkmıştı. Sütunun yanından geçerlerken, başını kaldırıp heykele baktı ve “Bakın hele! Nasıl da perişan bir hali var Mutlu Prens'in!” dedi.

“Gerçekten de, çok perişan,” diye bağırdılar Şehir Meclisi üyeleri, her konuda Belediye Başkanı ile fikir birliği içindeydiler; heykelin yakınına geldiler.

“Kılıcının yakutu düşmüş, gözleri gitmiş, artık altın yıldızlı da değil,” dedi Belediye Başkanı; “aslinı isterseniz, dilenciden farkı yok!”

“Dilenciden pek farkı yok,” dedi Şehir Meclisi üyeleri.

“Ayaklarının dibinde bir de ölü bir kuş var!” diye sözünü sürdürdü Belediye Başkanı. “Kuşların burada ölmelerinin yasak olduğunu açıklayan bir bildiri yayımlamalıyız.” Şehir Kâtibi de bunu not etti.

Böylece Mutlu Prens heykelini indirdiler. “Artık güzel olmadığına göre yararlı da değil,” dedi Sanat Profesörü üniversitede.

Sonra heykeli bir fırında erittiler ve Belediye Başkanı elde edilen madenle ne yapılacağını kararlaştırmak üzere bir toplantı düzenledi. Toplantıda, “Elbette, başka bir heykel dikmeliyiz,” dedi, “bu da benim heykelim olmalı.”

Mutlu Prens ve Diğer Masallar

“Hayır, benim heykelim, benim heykelim,” dedi Şehir Meclisi üyelerinin her biri, kavga etmeye başladılar. Son gelen haberlere göre hâlâ kavga ediyorlarmış.

“Ne garip iş!” dedi dökümevindeki ustabaşı. “Kırık kurşun kalp bir türlü erimiyor. Atalım gitsin.” Kalbi, ölü Kırlangıç’ın da üzerinde yattığı bir çöp yiğininin üzerine fırlatıp attılar.

“Bana şehirdeki en değerli iki şeyi getir,” dedi Tanrı, meleklerinden birine; Melek de ona kurşun kalbi ve ölü kuşu getirdi.

“Doğru olanı seçtin,” dedi Tanrı, “çünkü Cennet Bahçemde bu küçük kuş sonsuza kadar şakiyacak, altın şehrime de Mutlu Prens beni övecek.”

Bülbül ve Gül

“Ona kırmızı güller götürürsem benimle dans edeceğini söyledi,” diye bağırdı genç Öğrenci, “ama bahçemde tek bir kırmızı gül yok.”

Pırnal meşesindeki yuvasından Bülbül duydu onu ve yaprakların arasından başını çıkarıp baktı neler oluyor diye.

“Bahçemde hiç kırmızı gül yok!” diye bağırdı Öğrenci ve güzel gözleri yaşlarla doldu. “Ah, nasıl da küçük şeylere bağlı aşk! Bilge kişilerin aşk hakkında yazdıkları her şeyi okudum, felsefenin bütün sırlarına sahibim, gene de bir kırmızı gül yüzünden mahvoldu hayatım.”

“İşte sonunda gerçek bir aşık,” dedi Bülbül. “Geceler boyu şarkılarında onu söyledim, onu hiç tanımadan: Geçeler boyu onun hikâyesini yıldızlara anlattım, şimdi karşısında. Saçları sümbüller kadar siyah, dudakları arzuladığı gül kadar kırmızı; ama tutku, yüzünü fildiği gibi soldurmuş, keder alnına mührünü basmış.”

“Prens yarın gece bir balo veriyor,” diye mirıldandı genç Öğrenci, “sevdiğim de orada olacak. Eğer ona kırmızı bir gül götürürsem benimle şafak sökünceye kadar dans edecek. Ona bir kırmızı gül götürürsem, onu kollarımda tutacağım, başını omzuma yaslayacak, eli elimi bulacak. Ama bahçemde kırmızı gül yok, bu yüzden tek başıma

oturacağım, o da öňümden geçip gidecek. Beni umursamayacak, kalbim kırılacak.”

“İşte gerçekten de gerçek bir âşık,” dedi Bülbül. “Benim şarkıda söylediğim şeyin gerçekten acısını çekiyor; benim için neşe olan şey onun için ıstrap. Hakikaten de aşk harikulade bir şey. Zümрутlerden daha değerli, güzel opallerden daha bulunmaz, inciler, kırmızı taşlar satın alamaz onu, pazarda da satılmaz. Tacirlerden alınmaz, değeri altınla ölçülmek.”

“Müzisyenler galerideki yerlerinde oturacaklar,” dedi genç Öğrenci, “yaylı çalgılarını çalacaklar ve sevdiğim harp-la kemanın sesine uyarak dans edecek. Öyle uçar gibi dans edecek ki ayakları yere deðmeyecek ve Saray erkânı rengâ-renk elbiseleri içinde onun etrafını saracak. Ama benimle dans etmeyecek, çünkü ona verecek tek bir kırmızı gülüm yok,” diyerek kendini çimenlere attı, başını ellerinin arasına gömerek ağladı.

“Niye ağlıyor?” diye sordu küçük bir yeþil kertenkele, kuyruğu havada, Öğrenci’nin yanından koşarak geçerken.

“Neden sahi?” dedi bir kelebek, bir güneş ışığını kovalıyordu.

“Neden, sahi?” diye fisıldadı bir papatya komşusuna, yumuşak, alçak bir sesle.

“Kırmızı bir gül için ağlıyor,” dedi Bülbül.

“Kırmızı bir gül için mi?” diye bağırdılar; “Ne kadar da gülünç!” Her şeyle alay eden bir yaratılışa sahip olan küçük Kertenkele ise düpedüz güldü.

Ama Bülbül, Öğrenci’nin kederinin sırrına vâkıftı ve meşe ağacında hiç sesini çıkarmadan oturup Aşk denen bilinmeziği düşündü.

Ansızın uçmak üzere kumral kanatlarını açtı ve havaya yükseldi. Koruluktan bir gölge gibi geçti gitti, bir gölge gibi bahçeyi kat etti.

Tarhin orta yerinde güzel bir gül ağacı duruyordu, Bülbül onu görünce uçup yanına gitti ve ince bir dalın üzerine kondu.

“Bana bir kırmızı gül ver,” diye bağırdı, “sana en tatlı şarkımı söyleyeyim.”

Ama Ağaç başını iki yana salladı.

“Benim güllerim beyaz,” diye cevap verdi; “denizlerin köpüğü kadar beyaz, dağların üstündeki kardan daha beyaz. Ama eski güneş saatini saran kardeşime git, belki o sana istedığını verir.”

Bunun üzerine Bülbül, uçup eski güneş saatinin etrafını saran Gül Ağacı'nın yanına gitti.

“Bana kırmızı bir gül ver,” dedi, “sana en tatlı şarkımı söyleyeyim.”

Ama Ağaç başını iki yana salladı.

“Benim güllerim sarı,” diye cevap verdi; “amber bir tahtta oturan denizkızının saçları kadar sarı,bicici orayıyla gelmeden önce çayırlıkta biten zerrinlerden daha sarı. Ama Öğrenci'nin penceresinin altında biten kardeşime git, belki o sana istedığını verir.”

Bunun üzerine Bülbül, Öğrenci'nin penceresi altında biten Gül Ağacı'na uçup gitti.

“Bana kırmızı bir gül ver,” diye bağırdı. “sana en güzel şarkımı söyleyeyim.”

Ama Ağaç başını salladı.

“Benim güllerim kırmızı,” diye cevap verdi, “kumrunun pençeleri kadar kırmızı, okyanusun altındaki mağaralarda iki yana sallanıp duran büyük mercan yelpazelerinden daha kırmızı. Ama kuş damarlarını dondurdu, kırığı tomurcuklarımı kopardı, fırtına dallarını kırdı, bu yıl hiç gül vermeyeceğim.”

“Tek istediğim bir kırmızı gül,” diye bağırdı Bülbül, “sadece bir tek kırmızı gül! Bunun hiçbir yolu yok mu?”

“Bir yolu var,” diye cevap verdi Ağaç; “ama o kadar korkunç ki sana onu söylemeye cesaret edemem.”

“Söyle!” dedi Bülbül, “Korkmuyorum.”

“Bir kırmızı gül istiyorsan,” dedi Ağaç, “onu gece yarısı şarkıyla yapmalısın ve kendi yüreğinin kaniyla boyama-

lisin. Yüreğini bir dikene dayayıp bana şarkını söylemeli-sin. Bütün gece bana şarkını söyleyeceksin, diken göğsünü delecek, sana can veren kanın benim damarlarımı akacak, benim olacak.”

“Ölüm, bir kırmızı gül için çok yüksek bir bedel,” diye bağırdı Bülbül, “yaşam ise herkes için değerli. Yeşil koruda oturup altından arabasında güneşin, incili arabasında ayın geçip gidişini seyretmek hoş. Akdikenlerin kokusu tatlı, vadide gizlenen çançıkleri tatlı, tepelerde rüzgârla savrulan fundalar ne hoş. Ama Aşk, Hayat’tan daha değerlidir ve bir insan kalbinin yanında bir kuşun kalbi nedir ki?”

Sonra uçmak üzere kumral kanatlarını açtı ve havalandı. Bahçenin üzerinden bir gölge gibi geçip gitti, koruluğun içinden bir gölge gibi süzüldü. Genç Öğrenci hâlâ Bülbül’ün onu bıraktığı yerde, otlara uzanmış yatıyordu ve gözyaşları henüz kurumamıştı.

“Mutlu ol!” diye bağırdı Bülbül, “Mutlu ol; kırmızı gülüne kavuşacaksın. Onu geceleyin ay ışığından yapacağım ve kendi kalbimin kaniyla boyayacağım. Senden bunun karşılığında sadece aşkına sadık olmayı istiyorum, çünkü Aşk, en bilge Felsefe’den daha bilge, en güçlü Güç’ten daha güçlündür. Alev rengidir kanatları, alev rengidir bedeni. Dudakları bal kadar tatlı, nefesi tütsü gibidir.”

Öğrenci başını otlardan kaldırıp baktı ve dinledi ama Bülbül’ün ona dediklerini anlayamıyordu, çünkü o sadece kitaplarda yazılı olan şeyleri bilirdi. Ama Meşe Ağacı anladı ve içini bir üzünlük kapladı, çünkü dallarında yuva kurmuş küçük Bülbül’ü çok seviyordu.

“Bana son bir şarkı söyle,” diye fisıldadı; “sen gittiğinde kendimi çok yalnız hissedeceğim.”

Bunun üzerine Bülbül, Meşe Ağacı’na bir şarkı söyledi, sesi gümüş bir kaptan kabarcıklar halinde yükselen su gibiydi.

O şarkısını bitirdiğinde, Öğrenci yerinden kalktı ve cebinden bir not defteriyle bir kurşunkalem çıkardı.

“Bülbül’de biçim var,” dedi kendi kendine, koruluğun içinden yürüyüp giderken, “orası inkâr edilemez; ama duygum var mı? Korkarım hayır. Aslında o da bütün sanatçılar gibi; baştan aşağı içtenliksiz üslup. Kendini başkaları uğruna feda etmez. Tek düşündüğü şey müzik ve herkes bilir ki sanat bencildir. Gene de, sesinde güzel notalar gizli olduğunu itiraf etmek gerek. Ama o notaların bir anlam taşımamaları ne yazık; ya da pratik bir işe yaramamaları!” Sonra odasına girdi ve küçük yatağının üzerine uzanıp aşkıni düşünmeye başladı; bir süre sonra da uykuya daldı.

Ay gökyüzünde yükseldiğinde Bülbül, uçup Gül Ağacı'nın yanına gitti ve göğsünü dikene dayadı. Göğsüne giren dikenle bütün bir gece şarkısını söyledi; soğuk ve kristal ay, başına ekip onu dinledi. Bütün bir gece söyledi şarkısını, diken göğsüne, daha da derine girdi, kanı vücutundan çekildi.

Önce bir oğlanla kızın yüreklerinde sevginin doğuşunun şarkısını söyledi. Ve Gül Ağacı'nın en yukarıdaki ince dalında harikulade bir gül açıldı, şarkı şarkıyı izlerken taçyaprakları da birbirini izledi. Solgundu önce Gül, nehrin üzerine asılı olan sis gibi idi – sabahın ayakları gibi solgun, şafağın kanatları gibi gümüştüdü. Gümüş bir aynadaki bir gülün gölgesi gibi, bir su birikintisindeki gülün gölgesi gibi, öyleydi Ağaç'ın en tepesindeki dalda açan Gül.

Fakat Ağaç, Bülbül'e göğsünü dikene iyice yaslamasını söyledi. “İyice yaslan, küçük Bülbül,” diye bağırdı Ağaç, “yoksa Gül bitmeden gün ağaracak.” Böylece Bülbül daha da yasladı göğsünü dikene, yükseldikçe yükseldi şarkısı, çünkü bir erkekle genç bir kızın ruhunda doğan tutkunun şarkısını söylüyordu.

Gül'ün yapraklarını tatlı bir pembelik sardı, gelinin dudaklarını öptüğünde damadın yüzüne yayılan pembelik gibi. Ama diken henüz Bülbül'ün yüreğini bulmamıştı, o yüzden de Gül'ün yüreği hâlâ beyazdı, çünkü ancak bir bülbülün yüreğinin kanı kızağı döndürür bir gülün yüreğini.

Ve Ağaç, Bülbül'e dikene daha da yaslanması söyledi. "Yaslan, daha da yaslan, küçük Bülbül," diye bağırdı Ağaç, "yoksa Gül bitmeden gün doğacak."

Ve Bülbül dikene daha da yaslandı, diken kalbine girdi, keskin bir acı kapladı içini. Keskin, çok keskindi acı, yabanillaştıkça yabanillaştı Bülbül'ün şarkısı, çünkü Ölüm'ün kusursuzlaştırdığı Aşk'ın şarkısını söylüyordu, mezara gitgenden ölmeyen Aşk'ın.

Ve şahane Gül kıpkırmızı oldu, Doğudan ağaran gökyüzünün gülü gibi. Yapraklardan tacı kızıldı, bir yakut gibi kıpkırmızıydı yüreği.

Ama Bülbül'ün sesi söndükçe sönüdü, küçük kanatları çırpinmaya başladı, gözlerine bir perde indi. Sönüükçe sönüdü şarkısı, boğazına bir şeylerin tikandığını hissetti.

Sonra son bir kez yükseldi şarkısı. Beyaz ay duydu bu şarkıyı. Şafağı unuttu ve gökyüzünde oyalandı.

Kırmızı Gül duydu, baştan aşağı hızla titredi ve taçyapraklarını soğuk sabah havasına doğru açtı. Eko bu şarkıyı tepelerdeki mor mağarasına taşıdı ve uyuyan çobanları uykularından uyandırdı. Bu şarkı nehirdeki kamişların arasında gezindi, kamişlar onun haberini denize taşıdılar.

"Bakin, bakın!" diye bağırdı Ağaç, "Gül bitti artık;" ama Bülbül karşılık vermedi, çünkü uzun otların arasında cansız yatıyordu, göğsünde dikenle.

Öğle vakti Öğrenci penceresini açıp dışarıya baktı. "Aa, ne olağanüstü bir şans!" diye bağırdı; "İşte bir kırmızı gül! Hayatımda bunun gibi bir gül görmedim. O kadar güzel ki eminim uzun bir Latince adı vardır," dedi ve eğilip kopardı gülü.

Sonra şapkasını başına geçirdi, elinde gülle Profesör'ün evine koştu.

Profesör'ün kızı kapının önüne oturmuş bir çırıka mavi ibrişim sarıyordu, küçük köpeği de ayaklarının dibindeydi.

"Sana kırmızı bir gül getirirsem benimle dans edeceğini söylemiştin," diye bağırdı Öğrenci. "İşte sana dünyانın en

Mutlu Prens ve Diğer Masallar

kırmızı gülü. Bu gece onu kalbinin üstüne takacaksın ve biz dans ederken o sana seni ne kadar sevdiğim anlatacak.”

Ama kız kaşlarını çattı.

“Korkarım elbiseme uymayacak,” diye cevap verdi; “hem ayrıca Mabeyinci’nin yeğeni bana gerçek mücevherler gönderdi, herkes mücevherlerin güllerden çok daha pahalı olduğunu bilir.”

“Ah, yemin ederim ki çok nankörsün,” dedi Öğrenci öfkeyle; gülü kaldırıp sokağa attı, gül kaldırımın kenarında ki su yoluna düştü, üzerinden bir araba tekerlege geçti.

“Nankör mü?” dedi kız. “Sana bir şey diyeyim mi, sen çok kaba birisin; hem sonra, sen kimsin ki? Yalnızca bir öğrenci. Mabeyinci’nin yeğeninininki gibi gümüş tokalı ayakkabıların var mı acaba senin, hiç sanmam.” İskemlesinden kalkıp eve girdi.

“Ne saçmalık şu Aşk denen şey!” dedi Öğrenci, yürüyüp giderken. “Mantığın tırnağı bile olamaz, çünkü hiçbir şeyi kanitlamaya yaramıyor ve insana hep gerçekleşmeyecek şeylerden bahsediyor ve insanı gerçek olmayan şeylere inandırıyor. Hatta, gayet işe yaramaz bir şey, felsefeye geri döneceğim. Metafizik öğreneceğim.”

Bunları söyleyerek odasına döndü, büyük tozlu bir kitap çekip çıkardı ve okumaya başladı.

Bencil Dev

Her gün öğleden sonra, okuldan dönerlerken, çocukların gidip Dev'in bahçesinde oynarlardı. Yumuşacık yeşil çimenleri olan büyük, güzel bir bahçeymişti. Çimlerin arasında burasında gökyüzündeki yıldızlar gibi güzel çiçekler ve bahar gelince pembe ve inci rengi nazlı çiçekler açan, güz gelince bereketli meyveler veren on iki tane şeftali ağacı vardı. Ağaca konan kuşlar öyle güzel ötüyorlardı ki, çocukların oyunlarını yanında bırakıp onları dinliyorlardı. Birbirlerine, "Ne kadar mutluyuz burada!" diye sesleniyorlardı.

Bir gün Dev geri geldi. Yedi yıllık arkadaşı Cornwall Ucubesi'ni ziyarete gitmişti. Diyeceğini demesi yedi yıl sürmüştü, çok konuşkan biri değildi çünkü, ondan sonra da şatosuna dönmeye karar vermişti. Geri geldiğinde bahçede oynayan çocukların gördü.

"Burada ne işiniz var?" diye bağırıldı homurtulu bir sesle, çocukların cil yavrusu gibi dağıldılar. "Benim bahçem benim bahçemdir," dedi Dev; "herkes bunu iyice bilsin, burada benden başka hiç kimsenin oynamamasına izin vermeyeceğim." Bunu diyerek bahçenin etrafına yüksek bir duvar çekti, bir de tabela diktı:

BAHÇEYE İZİNSİZ GİRENLER
CEZALANDIRILACAKTIR

Çok bencil bir devdi.

Zavallı çocukların oynayacak yeri kalmamıştı artık. Yolda oynamayı denediler ama yol toz toprak içindeydi ve sert taşlarla doluydu, hoşlarına gitmedi. Dersleri bittikten sonra yüksek duvarların çevresinde yürüyüse çıkarlar ve içerisindeki güzel bahçeden söz ederlerdi. Birbirlerine, "Ne kadar mutluyduk orada!" derlerdi.

Sonra İlkbahar geldi, kırlar küçük küçük çiçekler, küçük kuşlarla doldu. Yalnızca Bencil Dev'in bahçesinde mevsim hâlâ kısıtı. Bahçede çocuk olmadığı için kuşlar ötmek istemiyordular, ağaçlar çiçek açmayı unutmuşlardı. Bir keresinde güzel bir çiçek başını otların arasından çıkardı, fakat tabelayı görünce çocuklar için o kadar üzüldü ki gerisine geri toprağa girdi ve uykuya daldı. Bu işe memnun olanlar bir tek Kar ve Kırığı'ydı. "İlkbahar unuttu bu bahçeyi," diye bağırdılar, "demek ki yıl boyu burada yaşayacağız."

Kar, büyük beyaz peleriniyle otları kapladı. Don bütün ağaçları gümüş rengine boyadı. Sonra Kuzey Rüzgârı'nı da yanlarına davet ettiler, o da geldi. Kürklere bürünmüştü, bütün gün bahçede kükreyerek geziyor ve bacaları alaşağı ediyordu.

"Pek nefis bir yer burası," dedi, "Dolu'yu da davet etmeliyiz." Bunun üzerine Dolu da geldi. Her gün üç saat boyunca şatonun kiremitlerinin üzerinde öyle bir takırdayıp durdu ki sonunda onların birçoğunu kırdı, son hızla bahçenin etrafında döndü de döndü. Griler giyinmişti ve soluğu buz gibiyoğı.

"İlkbahar'ın neden bu kadar gecittiğini anlayamıyorum," dedi Bencil Dev pencerede oturup soğuk, beyazlara bürünmüş bahçesine bakarken; "umarım hava döner."

Ama İlkbahar hiç gelmedi. Yaz da. Güz bütün bahçelere altın rengi meyveler verdi, fakat Dev'in bahçesine vermedi. "O çok bencil," dedi. Böylece o bahçe hep kış kaldı. Kuzey Rüzgârı ile Dolu, Kırağı ile Kar ağaçlarının arasında dans edip durdular.

Bir sabah Dev, yatağında uzanmış yatarken çok güzel bir müzik duydu. Kulağına o kadar güzel geldi ki müzik, Kral'ın çalgıcılarının geçmekte olduğunu sandı. Ama bu sadece penceresinin dışında öten küçük bir ketenkuşuydu, ama bahçesinde bir kuşun öttüğünü duymayalı o kadar uzun zaman olmuştı ki bu ona dünyanın en güzel müziği gibi geldi. Birden Kırağı başının üzerinde dans etmeye kesti, Kuzey Rüzgârı kükremekten vazgeçti ve aralık pencereden nefis bir koku geldi. "Galiba İlkbahar sonunda geldi," dedi Dev; yataktan fırladı ve dışarıya baktı.

Ne görsün?

Çok güzel bir manzarayı gördüğü. Duvardaki küçük bir delikten çocuklar içeri girmişler, ağaçların dallarında oturuyorlardı. Görebildiği her ağaçta küçük bir çocuk vardı. Ağaçlar çocuklara yeniden kavuşmaktan dolayı o kadar mutluydular ki çiçeklerle donanmışlar, kollarını çocukların başları üzerinde usulca sallıyorlardı. Kuşlar etrafta uçuşuyor, neşeyle ötüşüyor, çiçekler yeşil çimden başlarını çıkarıp dışarıyı seyrediyor, gülüyordu. Çok güzel bir manzarayı ama bu manzaranın bir köşesi hâlâ kıştı. Burası bahçenin en uzak kösesiydi ve orada küçük bir çocuk duruyordu. O kadar küçüktü ki ağaçın dallarına erişemiyor, etrafında dolaşıyor ve acı acı ağlıyordu. Zavallı ağaç hâlâ Kırağı ve Kar'la kaplıydı. Kuzey Rüzgârı dallarının üzerinde esip kükrüyordu. "Tırman, küçük oglancık!" dedi ağaç ve dallarını indirebildiğince indirdi; ama oglancık minnacılıktı.

Bu manzarayı görünce Dev'in kalbi eriyiverdi. "Ne kadar bencilce davrandım!" dedi; "İlkbahar'ın neden buraya gelmediğini şimdi anladım. O zavallı oglancığı ağaçın

tepesine oturtacağım, sonra da duvarı yıkacağım, bahçem sonsuza dek çocukların oyun yeri olsun.” Yaptıklarına gerçekten çok pişman olmuştu.

Bunları söyleyerek aşağı indi, ön kapıyı usulca açıp bahçeye çıktı. Fakat çocuklar onu görünce o kadar korktular ki hepsi kaçtı ve mevsim yeniden kuş oldu. Sadece küçük çocuk kaçmadı, gözleri öylesine yaşlarla doluydu ki Dev'in geldiğini görmemişti. Dev onun arkasından dolandı, elini yavaşça eline aldı ve kaldırıp ağaca oturttu. Ağaç o anda çiçek açtı, kuşlar gelip dallarında ötmeye başladilar, küçük oglancık da kollarını ardına kadar açıp Dev'in boynuna doladı, onu öptü. Dev'in artık eskisi gibi acımasız olmadığını gören öteki çocuklar da koşarak döndüler ve yanlarında İlkbahar'ı da getirdiler.

“Burası artık sizin bahçeniz, küçük çocuklar,” dedi Dev. Eline kocaman bir balta aldı, duvarı yıktı, insanlar ögleyin pazara giderlerken Dev'i çocuklarla o ana kadar gördükleri en güzel bahçede oynar buldular.

Gün boyu oynadılar, akşam olduğunda Dev onlara veda etti.

“Peki ama küçük arkadaşınız nerede?” diye sordu. “Ağaca oturttığum küçük oglancık.” Dev onu çok sevmişti, çünkü oğlan onu öpmüştü.

“Bilmiyoruz,” diye cevap verdi çocuklar, “çekip gitti.”

“Ona söyleyin, yarın mutlaka gelsin,” dedi Dev. Ama çocuklar onun nerede oturduğunu bilmediklerini söylediler, onu ilk kez görüyorlardı; Dev çok üzünlendi.

Her gün öğleden sonra, okul bittiğinde, çocuklar gelip Dev'le oynadılar. Ama Dev'in sevdığı küçük oglancık bir daha hiç görünmedi. Dev bütün çocuklara çok iyi davranıştı fakat ilk küçük arkadaşını çok özlıyor ve sık sık ondan söz ediyordu. “Ne kadar göreceğim geldi onu!” deyip duruyordu.

Yıllar geçti. Dev iyice ihtiyarlayıp elden ayaktan düştü. Artık oyun oynayamıyordu. Onun için büyük bir koltu-

ğa oturup çocukların oyunlarını seyrediyor ve hayranlıkla bahçesine bakıyordu. "Çok güzel çiçeklerim var," diyordu, "ama en güzel çiçekler çocuklar."

Bir kişi sabahı giyinirken penceresinden dışarı baktı. Kiştan nefret etmiyordu artık, çünkü onun sadece İlkbahar'ın uykusu olduğunu, çiçeklerin dinlenmekte olduğunu biliyordu.

Birden şaşkınlıkla gözlerini ovaştırdı, iyice baktı. Gerçekten de mucize gibi bir şeydi. Bahçenin en uzak köşesinde baştan aşağı güzel, beyaz çiçeklerle donanmış bir ağaç vardı. Dalları altın rengiydi ve onlardan gümüş meyveler sarkıyordu. Ağacın altında çok sevdiği küçük çocuk duruyordu.

Dev büyük bir sevinç içinde aşağıya koştu, bahçeye çıktı. Otları hızlı adımlarla yararak çocuğun yanına geldi, iyice yakınına geldiğinde yüzü öfkeden kıpkırmızı oldu ve "Seni yaralamaya kim curet etti?" dedi. Çünkü çocuğun avuçlarında iki çivi izi vardı, ayaklarında da.

"Seni yaralamaya kim curet etti?" diye bağırdı Dev; "Söyle bana, koca kılıcımı alıp onu öldüreyim."

"Hayır!" dedi çocuk; "Bunlar Sevgi'nin açtığı yaralar."

"Kimsin sen?" dedi Dev, birden garip bir ürperti gelmişti üzerine, küçük çocuğun önünde diz çöktü.

Çocuk, Dev'e bakarak gülümsedi ve ona, "Sen bahçende oynamama izin vermişsin, şimdi de ben seni kendi bahçeme götürüreceğim, Cennet Bahçesi'ne," dedi.

Çocuklar o gün akşamüzeri koşarak bahçeye doluştuklarında ağacın altında Dev'in ölüsünü buldular, baştan aşağı beyaz çiçeklerle donanmıştı.

Vefali Dost

Bir sabah, yaşlı Susıçanı kafasını deliğinden dışarı çıkarıldı. Parlak, boncuk gibi gözleri, sert boz bıyıkları vardı, kuyruğu da uzunca, siyah bir kauçuk parçası gibiydi. Sarı kanaryaları andıran ördek yavruları küçük gölde yüzüyor, kırık kırmızı bacaklı, bembeyaz anne Ördek de, onlara suda nasıl amuda kalkılacağını öğretmeye çalışıyordu.

“Amuda kalkamazsanız, hiçbir zaman yüksek sosyeteye giremezsiniz,” deyip duruyordu yavrularına; ara sıra, nasıl amuda kalkılacağını gösteriyordu. Ama yavru ördekler ona hiç kulak asmıyordu. O kadar miniktiler ki, sosyeteye girmenin ne kadar önemli olduğunu bilmiyorlardı.

“Ne laf dinlemez çocuklar bunlar!” diye haykırdı yaşlı Susıçanı. “Suda boğulmayı hak ettiler doğrusu.”

“Hiç öyle şey olur mu!” diye cevap verdi Ördek. “Zamanla öğrenecekler; anne babaların, çocuklarına karşı çok sabırlı davranışları gereklidir.”

“Ya! Ben anne babaların duygularını hiç bilmem,” dedi Susıçanı; “ben aile babası değilim. Hayatımda hiç evlenmedim, evlenmeye niyetim de yok. Aşk iyi güzel de, dostluk çok daha yüce bir şey. Doğrusunu isterseniz, bence bu dünyada vefali bir dost kadar soylu ve az bulunan bir şey yoktur.”

Yakındaki bir söğüt ağacında oturan Yeşil Ketenkuşu, konuşmaya kulak misafiri olmuştu; "Pekâlâ, sizce vefalı bir dostun görevleri nelerdir?" diye sordu.

"Evet, ben de bunu merak ediyorum," dedi Ördek ve gölcüğün karşı tarafına kadar yüzüp yavrularına iyi örnek olmak için amuda kalktı.

"Ne saçma soru!" diye haykırdı Susiçanı. "Vefalı bir dosttan, bana karşı vefalı olmasını beklerim elbette."

Küçük kuş, incecik, gümüşü bir dalda sallanıp minik kanatlannı çarparak, "Peki karşılığında siz ne yaparsınız?" dedi.

"Ne demek istedığınızı anlayamadım," diye cevap verdi Susiçanı.

"İsterseniz size bu konuya ilgili bir öykü anlatayım," dedi Ketenkuşu.

"Öykü benim hakkında mı?" diye sordu Susiçanı. "Eğer öyleyse, dinlerim, çünkü hayal ürünü öykülerden çok hoşlanırım."

"Size uyarlanabilir," diye cevap verdi Ketenkuşu; sonra ağaçtan aşağı uçup gölcüğün kenarına konarak Vefalı Dost öyküsünü anlatmaya koyuldu.

"Bir zamanlar," dedi Ketenkuşu, "Hans adında, dürüst bir adamcağız varmış."

"Seçkin bir şahsiyet miymiş?" diye sordu Susiçanı.

"Hayır," dedi Ketenkuşu, "seçkin olduğunu hiç sanmıyorum; iyi kalpliliği ve yusuvarlak, aydınlık, komik yüzü dışında bir özelliği yokmuş. Ufacık bir kulübede tek başına yaşar, her gün bahçesinde çalışır dururmuş. Koskoca köyde onunki kadar güzel bir bahçe daha yokmuş. Bahçesinde hüsnüyusuflar, karanfiller, çobançantaları, düğünçicekleri açarmış. Şam gülleri, sarı güller, eflatun safranlar, altın sarısı, mor ve beyaz menekşeler yetişirmiş. Hasekiküpesiyle şebboy, mercanköşkle fesleğen, bataklık nergisiyle zambak, fulayla bahçe karanfili, aylar birbirini takip ettikçe, sırayla tomurcuklanıp açar, bir çiçeğin yerini yeniş alır, yani

her zaman bakılacak güzel bir şeyler, koklanacak hoş rayihalar olurmuş bahçesinde.

Küçük Hans'ın birçok dostu varmış, ama en vefalı dostu, koca Değirmenci Hugh imiş. Zengin Değirmenci, Hans'a o kadar bağılmış ki, ne zaman bahçesinin yakınından geçse, duvarın üstünden uzanıp iri bir buket çiçek veya salatalık bir demet ot toplar, mevsiminde ceplerini erikle, kirazla doldururmuş mutlaka.

Değirmenci, 'Gerçek dostlar her şeyi paylaşmalıdır,' dermiş hep; küçük Hans da başını sallayıp gülümser, böyle soylu fikirlere sahip bir dostu olduğu için çok gururlanırılmış.

Gerçi komşuları, değirmeninde istif edilmiş yüz çuvalunu, altı ineği, bol yünlü koca bir koyun sürüsü bulunan Değirmenci'nin, küçük Hans'a, bahçesinden topladıklarına karşılık hiçbir şey vermemesini garip karşılamış; ama Hans bu meselelere asla kafa yormazmış. Değirmenci'nin, gerçek dostların cömertliği konusunda söylediği harika sözleri dinlemek, onun için hayattaki en büyük zevkmiş.

Küçük Hans bahçesinde böyle uğraşır dururmuş işte. İlkbahar, yaz ve sonbahar mevsimlerinde çok mutluymuş, ama kış gelip de pazara götürecek meyvesi veya çiçeği olmadığına, soğukla, açlıkla mücadele eder, çoğu gece, akşam yemeği olarak birkaç kuru armut veya sert ceviz yermiş sadece. Ayrıca kışın çok da yalnızlık çekermiş, çünkü Değirmenci kış mevsiminde ona hiç uğramamış.

'Kar yağdıka küçük Hans'ı ziyarete gitmem saçma olur,' dermiş Değirmenci karısına, 'başı dertte olan insanı rahat bırakmak, ziyaretlerle rahatsız etmemek gerekir. En azından ben dostluktan bunu anlırım, haklı olduğumdan da eminim. Onun için, bahar gelinceye kadar bekleyeceğim; baharda onu ziyarete giderim, o da bana iri bir sepet dolusu çuhaçığı verir ve böylece çok mutlu olur.'

Çam kütüklerinin gürül gürül yandığı şöminenin karşısındaki rahat koltuğunda oturan Değirmenci'nin Karısı,

‘Başkalarına karşı çok düşüncelin,’ diye cevap vermiş, ‘müthiş düşüncelin. Senin dostlukla ilgili konuşmalarını dinlemek ne büyük zevk! Eminim rahiip bile senin kadar güzel konuşamaz, üç katlı bir evde oturduğu ve küçük parmağına altın yüzük taktığı halde.’

Değirmenci'nin küçük oğlu, ‘Peki ama, küçük Hans'ı buraya çağırıramaz mıyız?’ demiş. ‘Zavallı Hans'ın başı dertteyse ben ona çorbamın yarısını verir, beyaz tavşanlarımı gösteririm.’

‘Sen ne salak çocuksun!’ diye haykırmış Değirmenci. ‘Seni okula gönderiyoruz da ne oluyor, bilmem. Hiçbir şey öğrene miyorsun. Oğlum, küçük Hans buraya gelse, sıcak şömine mizi, güzel soframızı, koca kırmızı şarap fiçimizi görse, kışkanabilir; kıskançlık feci bir şeydir, herkesin kişiliğini bozar. Hans'ın kişiliğinin bozulmasına izin verecek değilim. Ben onun en iyi dostuyum, onu daima kollamaya, baştan çıkarılmasını engellemeye niyetliyim. Hem Hans buraya gelirse, benden veresiye un isteyebilir, ben de böyle bir şey yapamam. Un başka, dostluk başka; ikisini karıştırmamak lazım. Zaten iki ayrı kelime, anımları da çok farklı. Bunu kim olsa anlar.’

‘Ne kadar güzel konuşuyorsun!’ demiş Değirmenci'nin Karısı, kendine koca bir bardak sıcak bira doldurarak. ‘Gerçekten, uyumak üzereyim. Tıpkı kilisedeki gibi.’

‘Birçok insan güzel davranışlarda bulunur,’ diye cevap vermiş Değirmenci, ama pek az insan güzel konuşur; bu da, konuşmanın çok daha zor ve çok daha makbul olduğunu ispat eder.’ Sonra da kaşlarını çatıp masanın karşısında oturan küçük ogluna bakmış; oğlan kendinden o kadar utanmış ki, başına önüne eğmiş, kırkırmızı kesilmiş ve gözyaşları çayına dökülmüş. Siz yine de, çok küçük olduğu için affedin onu.”

“Öykünün sonu mu bu?” diye sordu Susıçanı.

“Yok canım,” dedi Ketenkuşu, “bu daha başı.”

“Öyleyse siz çağın pek gerisinde kalmışsınız,” dedi Susıçanı. “Artık öykü anlatmayı bilen herkes, öykünün sonuyla

başlayıp, sonra başını anlatıyor, ortasıyla da bitiriyor. Yeni usul bu. Geçen gün gölün etrafında bir delikanıyla birlikte dolaşan bir eleştirmenden duydum bunu. Bu konuda uzun uzun konuştu; söylediklerinin doğru olduğundan eminim, çünkü mavi gözlüklü ve kel kafalıydı; ayrıca delikanlı ne zaman bir şey söyleyecek olsa, ‘Hih!’ diye cevap veriyordu. Neyse, siz öykünüze devam edin lütfen. Değirmenci'den çok hoşlandım. Ben de böyle yüce duyguları olan biriyim, aramızda büyük benzerlik var.”

Ketenkuşu kâh bir ayağının, kâh diğerinin üzerine sıçrayarak devam etti: “Kış mevsimi biter bitmez, çuhaçıçeklerinin uçuk sarı yıldızları açmaya başladığında, Değirmenci, küçük Hans'ı ziyarete gideceğini söylemiş karısına. ‘Ah, ne kadar iyi kalplisin!’ diye haykırmış karısı. ‘Hep başkalarını düşünüyorsun. Çiçekler için büyük sepeti yanına almayı unutma.’

Değirmenci, değirmenin kanatlarını demirden, sağlam bir zincirle bağlayıp koluna sepeti takmış ve yamaçtan aşağı inmiş.

‘Günaydın küçük Hans,’ demiş Değirmenci.

‘Günaydın,’ demiş Hans, küreğine yaslanarak, ağızı kulaklarında.

‘Kişi nasıl geçirdin bakalım?’ diye sormuş Değirmenci.

‘Beni düşünmen büyük incelik, çok büyük incelik gerçekten,’ demiş Hans heyecanla. ‘Doğrusu epey zor geçirdim kişi, ama artık bahar geldi, mutluyum, çiçeklerim de iyi durumda.’

‘Kış boyunca senden sık sık söz ettik Hans,’ demiş Değirmenci, ‘ne âlemdesin diye merak ettik.’

‘Çok iyi kalplisin,’ demiş, Hans; ‘ben de acaba beni unuttun mu diye korkuyordum birazcık.’

‘Hans, böyle konuşmama şaşırdım,’ demiş Değirmenci; ‘dostlar asla unutmaz. Dostluğun en güzel tarafı da budur, ama korkarımlı sen hayatın şırsellliğini anlamıyorsun. Laf aramızda, çuhaçıçeklerin de pek güzelmiş!’

‘Evet, gerçekten çok güzeller,’ demiş Hans; ‘bu kadar bol oldukları için de şanslı sayılıyim. Onları pazara götürüp Belediye Başkanı’nın kızına satacağım, o parayla da el arabamı geri alacağım.’

‘El arabanı geri mi alacaksın? Yani satmış mıydın? Ne aptalca bir şey yapmışsun?’

‘Mecbur kaldım da ondan,’ demiş Hans. ‘Çok kötü bir kış geçirdim, ekmek alacak param kalmamıştı. Ben de önce bayramlık ceketimin gümüş düğmelerini sattım, arkasından gümüş zincirimi, sonra iri pipomu, en sonunda da el arabamı. Ama şimdi hepsini geri alacağım.’

‘Hans,’ demiş Değirmenci, ‘ben sana el arabamı veririm. Pek sağlam durumda değil; bir kenarı eksik, tekerleklerin de onarılması lazım; her şeye rağmen el arabamı sana vereceğim. Çok cömertçe bir davranış olduğunu biliyorum, birçokları el arabamı verdim diye beni aptallıkla suçlayacaktır, ama ben herkese benzemem. Bence cömertlik, dostluğun temelidir; ayrıca ben kendime yeni bir el arabası da aldım. Evet, hiç merak etme, el arabamı vereceğim sana.’

‘Gerçekten çok cömertsin,’ demiş küçük Hans ve o komik, yusuvarlak yüzü sevinçten ışıl ışıl parlamış. ‘Ben onu hemen onarıyım, evde bir kalasım var nasılsa.’

‘Kalas mı!’ demiş Değirmenci. ‘Benim de ahırın damını onarmak için bir kalasa ihtiyacım vardı. Damda koskocaman bir delik var; kapamazsam misirlar sırlısklam olacak, iyi ki söyledin! İyilik yap, iyilik bul demişler. Ben sana el arabamı verdim, sen de bana kalasını vereceksin. El arabası kalastan çok daha değerli elbette, ama gerçek dostlar böyle şeylerin üstünde asla durmazlar. Hadi hemen getiriver şu kalası da ahırı onarmaya bugün başlayayım.’

‘Hemen,’ diye atılmış Hans ve kulübeye koşup kalası sürükleyerek dışarı çıkarmış.

‘Pek iri bir kalas sayılmaz,’ demiş Değirmenci, kalası inceleyerek; ‘korkarım ben ahırın damını onardıktan

sonra senin el arabasını tamir etmen için bir şey artma-
yacak, ama bu da benim kabahatim değil. Eh, ben sana el
arabamı verdiğimime göre, eminim sen de karşılığında bana
biraz çiçek vermek isteyeceksin. İşte sepet, ağızına kadar,
iyice doldur.'

'Ağızına kadar mı?' demiş küçük Hans üzgün üzgün,
çünkü sepet gerçekten çok büyümüş; sepeti doldurursa
pazara götürecek çiçek kalmayacakmış, gümüş düğmelerini
geri almak için de çok sabırsızlanıormuş.

'Doğrusu,' demiş Değirmenci, 'ben sana el arabamı
vermişken, birkaç çiçeğin lafi olmaz diye düşünüyorum.
Yanlıyor olabilirim, ama bence dostluk, gerçek dostluk,
bencillikten tamamen arınmış olmalıdır.'

'Sevgili dostum, can dostum!' diye haykırmış küçük
Hans. 'Bahçemdeki bütün çiçekler sana feda olsun. Seni
memnun etmek benim için gümüş düğmeden çok daha
önemli.' Hemen koşup güzel çuhaçıçeklerinin hepsini
koparmış ve Değirmenci'nin sepetine doldurmuş.

Değirmenci, 'Hoşça kal küçük Hans,' deyip omzunda
kalası, kolunda iri sepetiyle yamacı tırmanmaya başlamış.

Küçük Hans, 'Güle güle,' diyerek, neşe içinde toprağı
kazmaya koyulmuş, el arabasına çok seviniyormuş çünkü.

Ertesi gün, hanımellerini verandaya civilerken, yoldan
kendisine seslenen Değirmenci'nin sesini duymuş. Hemen
merdivenden aşağı inip bahçeyi koşarak geçmiş ve duvarın
üzerinden bakmış.

Değirmenci, sırtında iri bir un çuvalıyla duruyormuş.

'Sevgili Hans'çığım,' demiş Değirmenci, 'şu un çuvalını
pazara taşıyiverir misin?'

'Ah, kusura bakma,' demiş Hans, 'ama bugün gerçekten
çok işim var. Bütün sarماşıklar civilenecek, çiçekler sulana-
cak, çimler biçilecek.'

'Doğrusu,' demiş Değirmenci, 'benim sana el arabamı
vereceğimi düşünürsen, reddetmen pek dostluğa siğmıyor.'

‘Lütfen öyle deme,’ diye haykırılmış küçük Hans, ‘dostluğa sigmayacak bir şey yapmayı hiç istemem.’ Hemen içeri koşup kasketini almış ve iri çuvalı sırtına yükleyip zar zor yürümeye koyulmuş.

O gün hava çok sıcakmış, yol da toz toprak içindeymiş, Hans daha onuncu kilometre taşına gelmeden o kadar yorulmuş ki, oturup dinlenmek zorunda kalmış. Ama gücünü toplayıp yola devam etmiş ve sonunda pazara varmış. Biraz bekledikten sonra bir çuvalunu çok iyi bir fiyatla satmış ve hemen eve dönmüş, çünkü fazla gecikirse, hırsızların yolunu kesmesinden korkuyormuş.

Küçük Hans yatmaya hazırlanırken, ‘Amma yorucu bir gün oldu,’ demiş kendi kendine, ‘fakat Değirmenci’nin isteğini geri çevirmediğime memnunum, o benim en iyi dostum, hem el arabasını verecek bana.’

Ertesi sabah, Değirmenci erkenden, bir çuval unun parasını almaya gelmiş, ama küçük Hans o kadar yorgunmuş ki, hâlâ yatıyormuş.

‘Bu ne tembellik!’ demiş Değirmenci. ‘El arabamı sana vereceğimi düşünürsen, daha fazla çalışman gereklir bence. Aylaklı büyük.gunahtır, ben dostlarımın aylak olmasından, uyuşuk olmasından hiç hoşlanmam. Seninle açık açık konuşduğum için kusura bakma. Dost olmasaydık, katıyen böyle konuşmadım elbette. Ama düşündüğünü aynen söylemedikten sonra, dostluğun ne anlamı kalır? Hoş sözleri herkes söyler, herkes pohpohlar, iltifat eder, ama gerçek dost daima acı konuşur ve dostunu üzmekten korkmaz. Hatta gerçek dost, dostunu üzmeyi tercih eder, çünkü ona iyilik ettiğini bilir.’

‘Çok özür dilerim,’ demiş küçük Hans, gözlerini ovuşturup gecelik takkesini çıkararak, ‘ama o kadar yorgundum ki, yattığım yerden kuşların ötüşünü dinlemek istedim biraz. Kuş seslerini dinleyince daha iyi çalışıyorum, biliyor musun?’

‘Buna sevindim işte,’ demiş Değirmenci, küçük Hans’ın sırtına vurarak, ‘çünkü giyinir giyinmez değirmene gelip benim ahırın çatısını onarmanı istiyorum.’

Zavallı Hans’çık, çiçekleri iki gündür sulanmadığından, kendi bahçesinde çalışmak için sabırsızlanmış, ama çok iyi bir dost olan Değirmenci’nin isteğini geri çevirmek de istemiyormuş.

Çekingen, ürkek bir sesle sormuş; ‘Çok işim olduğunu söylesem sence bencillik mi olur?’

‘Doğrusunu istersen,’ diye cevap vermiş Değirmenci, ‘sana el arabamı vereceğime göre, fazla bir şey istemiş sayılmam; ama hayır dersen gidip kendim yaparım tabii.’

‘Yo, olmaz, katiyen,’ demiş küçük Hans ve yataktan fırladığı gibi giyinip ahıra yollanmış.

Orada bütün gün, güneş batıncaya kadar çalışmış, gün batımında Değirmenci ne durumda olduğuna bakmak üzere gelmiş.

‘Damdaki deliği aktardın mı küçük Hans?’ diye sormuş neşeyle.

‘Evet, aktardım,’ demiş küçük Hans ve merdivenden inmiş.

‘Ah!’ demiş Değirmenci, ‘Başkası için bir iş yapmaktan güzel bir şey var mıdır?’

‘Senin konuşmanı dinlemek en büyük zevk,’ demiş küçük Hans, oturup alnının terini silerek. ‘Korkarım ben hiçbir zaman senin kadar güzel fikirler düşünemeyeceğim.’

‘Düşünürsün, düşünürsün,’ demiş Değirmenci, ‘ama daha uğraşman lazım. Şu anda dostluğun sadece pratiğini biliyorsun; ileride teorisini de öğrenirsin.’

‘Gerçekten öğrenir miyim sence?’ diye sormuş küçük Hans.

‘Eminim öğreneceksin,’ diye cevap vermiş Değirmenci, ‘ama artık damı aktardığına göre, eve gidip dinlensen iyİ olur, çünkü yarın koyunlarımı dağda otlatmayı istiyorum.’

Zavallı Hans'çık bir şey söylemeye korkmuş; ertesi sabah Değirmenci erkenden koyunlarını kulübeye getirmiş, Hans da koyunları alıp dağa çıkmış. Gidip dönmesi bütün gününü almış; eve o kadar yorgun dönmüş ki, iskemlesinde uyuyakalmış ve gün ışıklından sonra ancak uyanmış.

'Bahçemde ne güzel çalışacağım,' demiş ve hemen işe koyulmuş.

Ama çiçekleriyle bir türlü ilgilenmemişi, çünkü dostu Değirmenci sürekli gelip onu uzak yerlere gönderiyor veya değirmende işe koşuyormuş. Küçük Hans, çiçekleri unutulduklarını zannedecekler diye kahroluyormuş bazen, ama Değirmenci'nin, can dostu olduğunu düşünüp teselli buluyormuş. 'Ayrıca,' diyormuş kendi kendine, 'el arabasını da verecek bana, ne kadar cömertçe bir davranış!'

İşte küçük Hans bu şekilde Değirmenci için çalışıp duruyor, Değirmenci de dostluğa ilişkin güzel sözler söyleyormuş peş peşe; Hans bunları bir deftere yazıp geceleri okuyormuş, iyi bir öğrenciymiş čunkü.

Bir akşam vakti, küçük Hans ocağının başında otururken kapı hızlı hızlı vurulmuş. Dışarıda fırtna varmış, rüzgâr, evin etrafında öyle bir gürleyip esiyormuş ki, Hans'çık önce sesi firtinaya yormuş. Ama sonra kapı ikinci defa, sonra üçüncü defa, iyice hızlı vurulmuş.

'Zavallı bir yolcu olsa gerek,' diye düşünmüş küçük Hans ve kapıya koşmuş.

Kapıyı açınca, bir elinde fener, öbür elinde iri bir sopayla Değirmenci'yi bulmuş karşısında.

'Sevgili Hans'çığım,' diye haykırmış Değirmenci, 'başına geleni sorma. Benim küçük oğlan merdivinden düşüp yaralandı, Doktor'u çağırma gidiyorum. Ama çok uzakta oturuyor, hava da çok kötü, benim yerime sen gitse çok daha iyi olur diye düşündüm. Biliyorsun el arabamı vereceğim sana, karşılığında senin de benim için bir şey yapman gereklir.'

‘Elbette,’ diye atılmış küçük Hans, ‘sana yardım etmek benim için şerefdir, hemen gidiyorum. Yalnız bana fenerini ver de bu karanlıkta hendeğe düşmeyeyim.’

‘Kusura bakma,’ demiş Değirmenci, ‘ama bu feneri yeni aldım, başına bir şey gelirse çok üzülürüm.’

‘Peki, önemli değil, fenersiz giderim,’ demiş küçük Hans; hemen kalın kürk ceketini, kırmızı yün beresini kuşanıp boynuna bir atkı dolamış ve yola düzülmüş.

Dışarıda müthiş bir fırtına varmış. Etraf zifiri karanlık olduğundan Hans’çık öünü göremiyor, rüzgârı şiddetinden ayakta zor duruyormuş. Her şeye rağmen, metanetini kaybetmemiş ve üç saat kadar yürüdüktен sonra Doktor’un evine varıp kapısını çalmış.

Doktor yatak odasının penceresinden kafasını çıkarıp, ‘Kim o?’ diye bağırmış.

‘Doktor, ben küçük Hans.’

‘Ne var küçük Hans?’

‘Değirmenci’nin oğlu merdivenden düşüp yaralanmış, Değirmenci hemen gelmenizi rica ediyor.’

‘Tamam!’ demiş Doktor; atını hazırlatmış, aşağı inip iri çizmeleriyle fenerini almış ve Değirmenci’nin evine doğru sürümlü atı; küçük Hans da peşinden düşे kalka yürüyormuş.

Ama fırtına gittikçe şiddetleniyor, yağmur sel gibi boşanıyor, Hans’çık ne öünü görebiliyor, ne ata yetişebiliyormuş. Sonunda yolunu kaybedip bataklığa dalmış; burası çok derin çukurlarla kaplı, tehlikeli bir araziymiş, zavallı Hans’çık orada boğulmuş. Ölüsünü ertesi gün keçi çobanları bulmuş, büyük bir su birikintisinde yüzüyormuş; alıp kulübeye getirmişler.

Küçük Hans’ı herkes çok sevdiği için cenazesine herkes gitmiş; Değirmenci cenaze alayının başındaymış.

‘Ben onun en iyi dostu olduğuma göre,’ diyormuş Değirmenci, ‘en onde benim bulunmam gereklidir.’ Uzun siyah peleriniyle cenaze alayının başını çekiyor, ara sıra iri bir mendille gözlerini siliyormuş.

Cenaze töreni bittikten sonra, herkes handa rahatça oturmuş, baharatlı şarap içip pasta yerken, Nalbant, 'Küçük Hans'ın ölümü hepimiz için büyük kayıp,' demiş.

'En azından benim için öyle,' diye cevap vermiş Değirmenci. 'Tam ona el arabamı vermek üzereydim, şimdi elimde kaldı, ne yapacağımı bilemiyorum. Evde çok ayak altında, öyle de kırk dökük bir halde ki, satsam para etmez. Bir daha hiçbir eşyamı hibe etmem. İnsan ne zaman bir cömertlik yapsa başına dert açılıyor.' "

"Ee, sonra?" dedi Susiçanı, uzun bir sessizliğin ardından.

"Sonrası yok, bu kadar," dedi Ketenkuşu.

Susiçanı sordu: "Peki Değirmenci'ye ne olmuş?"

"Bilmem ki!" diye cevap verdi Ketenkuşu. "Umurumda da değil zaten."

"Belli ki pek şefkatli bir mızacınız yok," dedi Susiçanı.

"Korkarım siz öykünün ana fikrini anlayamadınız," dedi Ketenkuşu.

"Neyini, neyini?" diye bağırdı Susiçanı.

"Ana fikrini."

"Yani öykünün bir ana fikri mi var?"

"Gayet tabii," dedi Ketenkuşu.

"Pes doğrusu!" dedi Susiçanı gayet öfkeli bir tavırla. "Anlatmadan önce söyleseydiniz ya. Söyleseydiniz hayatı dinlemezdim öykünüzü; hatta o eleştirmen gibi, 'Hih!' derdim size. Mamafig, şimdi de diyebilirim: Hih!" diye bağırıp kuyruğunu şöyle bir savurdu ve deligine geri döndü.

"Birkaç dakika sonra suda ayaklarını çırpı çırpı gelen Ördek sordu: "Susiçanı'nı nasıl buldunuz? Birçok meziyeti var, ama ben şahsen bir anneyim, ne zaman bir müzmin bekâr görsem, gözlerim dolar mutlaka."

"Korkarım onu kızdırdım," diye cevap verdi Ketenkuşu. "Ona ana fikri olan bir öykü anlattım."

"İşte bu, daima son derece tehlikelidir," dedi Ördek.

Ben de aynı fikirdeyim doğrusu.

Harika Fişek

Kral'ın oğlu evlenecekti, büyük şenlikler düzenlenmişti. Prens müstakbel gelini tam bir sene beklemiş, en sonunda gelin gelmişti. Bir Rus prensemiidi ve ta Finlandiya'dan, altı rengeyiğinin çektiği bir kızakla gelmişti. Kızak, kocaman, altın renkli bir kuğu biçimindeydi ve genç Prenses, kuğunun kanatlarının arasına uzanmıştı. Uzun ermin pelerini ayaklarına kadar iniyordu, başında simden dokunmuş minik bir bere vardı ve bütün ömrünü geçirdiği Kar Sarayı gibi bembeязdı. Teni o kadar beyazdı ki, sokaklardan geçerken herkes hayretle onu seyrediyordu. "Beyaz bir güle benzıyor!" diye bağırıyorlar, balkonlardan aşağı çiçekler atıyorlardı.

Prens, Şato'nun kapısında onu beklemekteydi. Prens'in hülyalı, menekşe mavisi gözleri ve incecik altın telli saçları vardı. Prenses'i görünce diz çöküp elini öptü.

"Resminiz çok güzeldi," diye mırıldandı, "ama siz resminizden de güzelsiniz." Genç Prenses'in yüzü kıvardı.

Genç bir şövalye adayı, yanındakine, "Daha önce beyaz güle benzıyordu, şimdi kırmızı gül oldu," dedi ve Saray erkânı bu benzetmeye bayıldı.

Sonraki üç gün boyunca, herkes, "Beyaz Gül, Kırmızı Gül, Kırmızı Gül, Beyaz Gül," diye dolaştı; Kral da, Şövalye Adayı'nın maaşının iki katına çıkarılmasını emretti. Şövalye

Adayı hiç maaş almadığı için, bunun kendisine pek bir yararı olmadığı ama büyük bir şeref sayıldığı için, haber Saray Gazetesi'nde yayımlandı.

Üç gün sonra, düğün töreni yapıldı. Muhteşem bir törendi; gelinle damat, küçük incilerle işlenmiş mor kadife-den bir sayvanın altından, el ele tutuşup geçtiler. Sonra beş saat süren bir resmî ziyafet verildi. Prens'le Prences, Büyük Kabul Salonu'nun en üst kısmında oturup pırıl pırıl, şeffaf billurdan bir kadehi paylaştılar. Bu kadehi ancak gerçek aşıklar kullanabilirdi, çünkü riyakâr dudaklar kadehe deðiği anda, billur kararır, bulanır, matlaşırırdı.

Genç Şövalye Adayı, "İşte saf ve temiz aşk," dedi, "billur gibi bir aşk!" Bunun üzerine Kral, maaşını tekrar iki katına çıkardı. "Ne büyük şeref!" diye haykırdı bütün Saraylılar.

Ziyafetin ardından bir balo verilecekti. Programda gelinle damadın Gül Dansı vardı, ayrıca Kral da söz vermişti, flüt çalacaktı. Kral çok kötü flüt çalardı, ama bunu kendisine söylemeye kimse cesaret edemezdi, çünkü o Kral'dı. Sadece iki şarkısı bilir, hangisini çaldığını kendi de karıştırırırdı; ama hiç önemi yoktu, çünkü o ne yapsa, herkes, "Fevkalade! Fevkalade!" diye haykırırdı.

Programda son olarak, tam gece yarısı başlayacak, muhteşem bir havai fişek gösterisi yer alıyordu. Genç Prences hayatında hiç havai fişek görmediğinden, Kral emir vermişti: Düğün günü Saray Fişekçisi hazır bulunacaktı.

Prences bir sabah bahçede dolaşırken, "Havai fişek nasıl bir şey?" diye sormuþtu Prens'e.

Daima başkalarına sorulan sorulara kendi cevap veren Kral, "Kutup Işıkları gibidir," demiþti, "ama çok daha doğaldır. Şahsen ben havai fişekleri yıldızlara tercih ederim, çünkü ne zaman görünecekleri daima bellidir, ayrıca benim flüt çalışm kadar da güzeldirler. Mutlaka bir havai fişek gösterisi görmelisin."

Böylece, Kral'ın bahçesinin bir köşesine koskoca bir platform kurulmuştu; Saray Fişekçisi her şeyi yerli yerine koyduktan sonra, maytaplar kendi aralarında konuşmaya başladılar.

“Dünya gerçekten de çok güzelmiş,” diye haykırdı küçük bir patlangaç. “Şu sarı lalelere bakın. Gerçek çatapatlar kadar güzeller! Seyahat ettiğime çok memnunum. Seyahat insanın zihnini geliştiriyor, bütün önyargılardan kurtarıyor.”

“Kral’ın bahçesi dünya değil ki, salak Patlangaç,” dedi iri bir Roma kandili; “dünya çok büyük bir yer, her tarafını görmem üç gün sürer.”

“Nereyi seversen orası senin dünyandır,” diye atıldı hüznülü bir Çarkifelek; gençliğinde eski bir köknar kutuya bağlanmıştı; kalbi kırktı ve bununla gurur duyardı. “Ama aşıkın modası geçti artık, şairler öldürdü aşkı. Aşk hakkında o kadar çok şey yazdılar ki, kimse onlara inanmaz oldu; bence çok normal. Gerçek aşık acı çeker ve susar. Hatırlıyorum da, ben bir zamanlar... Ama artık önemi kalmadı. Sevda maziye karıştı.”

“Ne münasebet!” dedi Roma Kandili. “Sevda ölümsüzdür. Ay gibidir, sonsuza dek yaşar. Mesela gelinle damat birbirlerini büyük bir aşkla seviyorlar. Bu sabah bir kâğıt kartuştan dinledim; aynı çekmecede kalyorduk, Saray dedikodularının hepsini biliyordu.”

Ama Çarkifelek başını iki yana salladı. “Sevda öldü, Sevda öldü, Sevda öldü,” diye mırıldandı. Bir şeyi kırk kere söylese olacağına inananlardanı.

Birdenbire kısa, kuru bir öksürük sesi duyuldu, herkes dönüp baktı.

Öksüren, uzun boylu, kibirli bir fişekti, uzun bir sopanın ucuna bağlıydı. Bir şey söylemeden önce, dikkati üzerine çekmek için mutlaka öksüründü.

“Öhö! Öhö!” dedi; herkes dinlemeye başladı; bir tek zavallı Çarkifelek, hâlâ başını sallayıp, “Sevda öldü,” diye mırıldanmaya devam ediyordu.

“Oturum başlamıştır!” diye bağırdı bir çatapat. Biraz siyasetçiliği vardı, yerel seçimlerde hep önemli bir rol oynamıştı, bu yüzden Parlamento terimlerini bilirdi.

“Kesinlikle öldü,” diye fisıldadı Çarkifelek ve uykuya daldı.

Sessizlik tam olarak sağlanınca Fişek üçüncü defa öksürdü ve konuşmaya başladı. Sanki hatırlatını yazdırılmış gibi çok yavaş ve tane tane konuşuyor, hitap ettiği kişinin omzunun üstünden, öteye bakıyordu. Doğruyu söylemek gerekirse, çok seçkin bir havası vardı.

“Kral’ın oğlu çok talihli,” dedi, “tam benim patlatılacağım gün evleniyor. Önceden ayarlansa, bu kadar denk düşmezdi; zaten prensler hep şanslıdır.”

“Ne tuhaf!” dedi küçük Patlangaç. “Ben tam tersine, biz Prens’in şerefine patlatılacağız sanıydum.”

“Senin için durum öyle olabilir,” diye cevap verdi Fişek; “hatta öyle olduğundan eminim, ama benim durumum farklı. Ben harika bir fişegim, harika bir anne babanın evladıyorum. Annem, döneminin en meşhur çarkifeleğiymi ve zarif dansıyla ün salmıştı. Müthiş gösterisine çıktığında, sönmeden önce on dokuz kere döndü ve her dönüşünde havaya yedişer pembe yıldız saçtı. Çapı doksan santimdi ve en iyi kalite baruttan yapılmıştı. Babamsa, benim gibi bir fişekti ve Fransız kökenliydi. O kadar yükseğe uçtu ki, insanlar aşağıya hiç inmeyeceğini zannettiler. Ama müşfik bir mızacı olduğu için indi ve bir altın yağmuru halinde, çok parlak bir iniş gerçekleştirdi. Gazeteler gösterisini göklere çıkardı. Hatta Saray Gazetesi onu, ‘havalı fişek sanatının doruk noktası’ diye tarif etti.”

“Havai, havai fişek demek istiyorsun,” dedi bir Bengal ışığı; “havai fişek olduğunu biliyorum, çünkü kendi kutumun üzerinde yazıyordu, gördüm.”

“Olabilir, ben havalı fişek dedim,” diye cevap verdi Fişek sert bir sesle; Bengal Işığının lafin altında öylesine ezil-

di ki, her şeye rağmen önemli biri olduğunu göstermek için derhal küçük patlangaçları itip kakmaya koyuldu.

“Dediğim gibi,” diye devam etti Fişek, “dediğim gibi... Ne diyordum ben?”

“Kendinden söz ediyordun,” diye cevap verdi Roma Kandili.

“Elbette; sözüm böylesine kabaca kesilmenden önce ilginç bir konuyu irdelediğimi biliyordum. Ben her türlü kabalıktan, terbiyesizlikten nefret ederim, çünkü çok hassasımdır. Yeryüzünde benim kadar hassas mizaçlı biri daha yoktur, bundan eminim.”

Çatapat, Roma Kandili’ne sordu: “Hassas mizaçlı ne demek?”

“Kendi ayağında nasır olduğu için hep başkalarının ayağına basan kişiye hassas mizaçlı denir,” diye fısıldadı Roma Kandili. Çatapat gülmekten neredeyse patlayacaktı.

“Pardon, neye gülüyorsun sen?” diye sordu Fişek. “Ben gülmüyorum.”

“Mutlu olduğum için gülüyorum,” diye cevap verdi Çatapat.

“Çok bencilce bir sebep,” dedi Fişek öfkeyle. “Mutlu olmaya hakkın var mı? Başkalarını düşünmen gereklidir. Daha doğrusu, beni düşünmen gereklidir. Ben daima kendimi düşünürüm ve başkalarından da aynı davranışlı beklerim. Duygudaşlık denen şey budur işte. Yüce bir meziyettir ve bende çok gelişmiştir. Mesela bu gece benim başına bir şey gelse, herkes için ne büyük bir felaket olurdu! Prens ile Prenses hayat boyu mutlu olamazlar, evlilikleri mahvolurdu; Kral'a gelince, böyle bir olaydan sonra eminim kendini toparlayamazdı. Gerçekten, konumumun önemini düşününce, neredeyse gözlerim doluyor.”

“Başkalarını memnun etmek istiyorsan, kuru kalmaya bak,” diye haykırdı Roma Kandili.

Moralı düzeltmiş olan Bengal Işıği da, “Elbette,” diye atıldı, “sıradan bir zekâsı olan herkes bunu akıl edebilir.”

“Sıradanmış!” dedi Fişek hiddetle. “Unutma ki ben hiç de sıradan değil, aksine, harikayım. Hayal gücü olmayan herkes sıradan bir zekâya sahip olabilir. Ama benim bir hayal gücüm var, hiçbir şeyi olduğu gibi görmem; olduğundan çok farklı görüyüm. Kuru kalma konusuna gelince, belli ki aranızda duygusal bir kişiliği takdir edecek kimse yok. Neyse ki benim umurumda değil. Hayatta insana destek olan tek şey, diğer herkesin müthiş düşük bir seviyede bulunduğu bilmektir ve bu duyguya da bende çok gelişmiştir. Ne var ki siz hepiniz kalpsızsınız. Sanki Prens’le Prenses az önce evlenmemişler gibi gülüp eğleniyorsunuz.”

“Niye gülüp eğlenmeyecekmişz canım?” diye haykırdı küçük bir kestanefişi. “Gayet mutlu bir olay, ben havaya yükseldiğimde yıldızlara da anlatmaya niyetliyim. Onlara güzel gelini anlatınca nasıl pır pır edecekler, görürsün.”

“Ah! Ne kadar yüzeysel bir hayat görüşü!” dedi Fişek. “Zaten ben de bunu beklerdim. Senin içinde bir şey yok; kofsun, boşsun. Düşünsene, ya Prens’le Prenses, içinden derin bir nehir geçen bir diyara yerleşirlerse; orada tek bir evlatları, tipki Prens gibi gözleri menekşe mavisi, sarışın bir oğulları olursa; çocuk bir gün dadısıyla gezmeye giderse; dadısı ulu bir mürver ağacının altında uyuyakalırsa; oğlan da o derin nehre düşüp boğulursa? Ne büyük felaket! Zavalıックlar, tek evlatlarını kaybetmek ne demek! Gerçekten korkunç bir şey! Bir türlü inanamıyorum.”

“Ama tek evlatlarını kaybetmediler ki,” dedi Roma Kandili, “başlarına hiçbir felaket gelmedi.”

“Ben kaybettiler demedim,” diye cevap verdi Fişek; “ya kaybetseler dedim. Tek evlatlarını kaybetmiş olsalardı, bu konuda daha fazla bir şey söylemenin anlamı olmayacaktı. İş işten geçtikten sonra dövünen insanlardan nefret ederim. Ama tek evlatlarını kaybedebileceklerini düşününce, gerçekten bir tuhaf oluyorum.”

“Doğru, tuhafsin!” diye haykırdı Bengal Işığı. “Hatta hayatı gördüğüm en tuhaf havai fişeksin.”

“Sen de benim gördüğüm en kaba kişisin,” dedi Fişek; “Prens'e beslediğim dostluğu anlamana da imkân yok.”

“Prens'i tanımiyorsun bile,” diye homurdandı Roma Kandili.

“Ben tanıyorum demedim ki,” diye cevap verdi Fişek. “Zaten tanışam katıyen dost olmazdım kendisiyle. İnsanın dostlarını tanımaması çok tehlikeli bir şeydir.”

“Sen kuru kalmaya çalışan iyi edersin,” dedi Kestanefi-şegi. “Önemli olan o.”

“Eminim senin için çok önemlidir,” diye cevap verdi Fişek, “ama ben... canım isterse ağlarım.” Nitekim, gerçek gözyaşları dökmeye başladı; gözyaşları sopasından aşağı yağmur damlaları gibi süzülüyordu; tam o sırada, birlikte bir yuva kurmayı tasarlayan ve yerleşmek üzere güzel, kuru bir yer arayan iki minik böcek, az kalsın boğuluyorlardı.

“Gerçekten çok romantik bir mızacı olmalı,” dedi Çarkıfelek; “ortada ağlanacak hiçbir şey olmadığı halde ağlıyor.” Derin bir iç çekip köknar kutuyu düşündü.

Ama Roma Kandili'yle Bengal Işığı enikonu hiddetlenmişlerdi, “Saçma! Saçma!” diye bağırıp çağrıyordular. Çok pratik kimseler olduklarından, herhangi bir şeye itiraz ettiklerinde, saçma derlerdi.

Az sonra ay, olağanüstü bir gümüş kalkan gibi gökyüzünde yükseldi; yıldızlar parlamaya, Saray'dan müzik sesleri yayılmaya başladı.

Dansı Prens'le Prensə açtılar. O kadar güzel dans ediyorlardı ki, uzun boylu beyaz zambaklar pencereye sokulup onları seyrediyor, koca kırmızı gelincikler başlarını sallarak tempo tutuyordu.

Sonra saat onu, ardından on biri ve nihayet on ikiyi çaldı; tam on ikide, herkes bahçeye çıktı ve Kral, Saray Fişekçisi'ni çağırttı.

“Havai fişek gösterisi başlasın!” dedi Kral. Saray Fişekçisi yerlere kadar eğilip bahçenin öbür ucuna uygun adım yürüdü. Altı refakatçisi vardı ve her biri, uzun bir sıriğin ucunda, yanın bir meşale taşıyordu.

Gerçekten şahane bir gösteriydi.

Çarkifelek, “Vizz! Vizz!” diye dönüp durdu. Roma Kandili, “Bom; Bom!” diye patladı. Sonra patlangaçlar hoplayıp zıpladı, Bengal ışıkları ortalığı kızıla boğdu. Hızla havaya yükselen Kestanefişiği, “Hoşça kalın!” diye bağırdı ve minnacık mavi kılvcımlar saçtı. “Çat! Pat!” diye cevap verdi çatapatlar, çılgınlar gibi eğlenerek. Harika Fişek dışında hepsi son derece başarılıydı. Harika Fişek ağlamaktan o kadar ıslanmıştı ki, yanamadı bile. En düzgün yanı, barutuydu; o da gözyaşlarıyla öyle sırlısklam olmuştu ki, bir işe yaramıyordu. Konuşmaya tenezzül etmediği, dudak büktüğü bütün yoksul akrabaları, ateşten tomurcuklar açan harikulade altın çiçekler misali havaya fırladılar. Saray erkânı, “Bravo! Bravo!” diye bağırdı; genç Prensese neşeyle güldü.

“Herhalde beni çok özel bir ana saklıyorlar,” dedi Fişek; “sebebi bu olmalı.” Her zamankinden de kibirli bir edaya büründü.

Ertesi gün, ortalığı toparlamak üzere işçiler geldi. “Bu gelenler, temsilciler heyeti olsa gerek,” dedi Fişek, “münasip bir vakarla karşılaşmalıyım onları.” Burnunu havaya diktı ve çok önemli bir şey düşünüyormuş gibi sertçe kaşlarını çattı. Ama işçiler onu fark etmediler bile. Tam gitmek üzereydiler ki, biri Fişek'i gördü. “Şuna bakın!” diye bağırdı. “Ne feci bir fişek!” deyip duvarın ötesindeki hendege fırlattı.

“FECİ Fişek mi? FECİ Fişek mi?” dedi Fişek, havada dönerken, “İmkânsız! ÇEKİCİ Fişek, adam öyle dedi. FECİ ve ÇEKİCİ birbirine çok benzer, hatta çoğulukla aynı şemdir.” Sonra da çamurun içine düştü.

“Burası rahat bir yer değil,” dedi, “ama herhalde son zamanlardaraiget gören bir kaplıca; beni de buraya sıhha-

timi düzeltmeye gönderdiler. Sinirlerim çok bozuk, dinlenmeye ihtiyacım var.”

Sonra parlak boncuk gözlü, yeşil benekli postlu bir kurbağa, yüzerek yanına geldi.

“Aramıza yeni biri katılmış!” dedi Kurbağa. “Çamur gibisi yoktur doğrusu. Biraz yağmur, bir de hendek olsun, ben başka bir şey istemem. Sence öğleden sonra yağmur yağar mı? Keşke yağsa, ama gökyüzü masmavi, tek bulut yok. Ne yazık!”

“Öhö! Öhö!” dedi Fişek ve öksürmeye başladı.

“Ne kadar güzel sesin varmış!” diye haykırdı Kurbağa. “Hatta vıraplamaya benziyor; vıraplama da dünyanın en güzel müziğidir elbette. Bu akşam bizim koroyu dinlersin. Çiftçinin evine yakın eski bir ördek havuzu var; orada oturur, ay doğar doğmaz da şarkısı söylemeye başlarız. O kadar büyüleyici bir koroyuz ki, herkes bizi dinlemek için uykusundan feragat eder. Daha dün duydum, çiftçinin karısı annesine söylüyordu; gece bizim yüzümüzden gözüne uyku girmemiş. Bu kadar sevilip beğenilmek çok hoş bir şey.”

“Öhö! Öhö!” dedi Fişek öfkeyle. Araya tek bir laf dahi sıkıştıramadığı için çok sinirlenmişti.

“Kesinlikle çok güzel bir ses,” diye devam etti Kurbağa; “ördek havuzuna mutlaka gelmelisin. Ben kızlarımı yoklamaya gidiyorum. Çok güzel altı kızım var, Turnabaklı kızlara rastlar diye korkuyorum. Tam bir canavardır, kahvaltı niyetine gözünü kırmadan yutuverir onları. Hadi, hoşça kal; emin ol, seninle sohbet etmekten çok hoşlandım.”

“Sohbetmiş!” dedi Fişek. “Sürekli sen konuştun. Buna sohbet denmez.”

“Birinin dinlemesi lazım,” diye cevap verdi Kurbağa, “ben daima konuşmayı tercih ederim. Hem vakit kaybını, hem de tartışmaları önlemiş olurum.”

“Ama ben tartışmadan hoşlanırım,” dedi Fişek.

“Hiç olur mu!” dedi, Kurbağa tatlılıkla. “Tartışma çok bayağı bir şeydir; sosyetede herkes tipatıp aynı fikirleri paylaşıır. Tekrar hoşça kal; uzakta kızlanmı görüyorum.” Sonra da yüzerek uzaklaştı.

“Sen çok sinir bozucu birisin,” dedi Fişek, “ayrıca terbiyesizsin. Senin gibi kendinden bahseden kişilerden nefret ederim, çünkü ben kendimden bahsetmek isterim. Bana sorarsan bencilliğin daniskası bu yaptığın; bencillik içrenç bir şeydir, bilhassa benim mızacımdaki kişilerin gözünde; ben duygudaşlığıyla ün salmış biriyim. Senin de beni örnek alman gereklidir; daha iyi bir örnek bulamazsun. Önune böyle bir fırsat çıkmışken değerlendirsen iyi olur, çünkü ben hemen Saray'a doneceğim. Ben Saray'da çok gözde bir şahsiyetim; hatta dün Prens'le Prenses benim şerefime evlendiler. Tabii sen bu konulardan bir şey anlamazsun, çünkü taşralısın.”

“Onunla konuşmanın faydası yok,” dedi bir kızböceği, koca kahverengi bir sazotunun tepesine oturmuştu; “hiç faydası yok, çünkü çekti gitti.”

“O kaybeder, beni ilgilendirmez,” diye cevap verdi Fişek. “Sırf o dinlemiyor diye onunla konuşmaktan vazgeçeceğim değilim. Ben kendi konuşmamı dinlemekten hoşlanınm. En büyük zevklerimden biridir. Çoğu kez kendi kendimle uzun uzun sohbet ederim; o kadar akıllıyımdır ki, bazen kendi söylemeklerimin tek kelimesini bile anlamam.”

“O zaman kesinlikle felsefe dersleri vermelisin,” dedi Kızböceği; sonra da o harikulade tülden kanatlarını açıp hızla havaya yükseldi.

“Burada kalmaması büyük aptallık!” dedi Fişek. “Erminim zihnini geliştirmek için böyle bir fırsat pek sık geçmiyor eline. Yine de, benim hiç umurumda değil. Benimki gibi bir deha, mutlaka bir gün takdir edilir.” Fişek bunları söyleyip çamura biraz daha gömüldü.

Bir süre sonra, iri bir beyaz ördek, yüze yüze yanına geldi. Sarı bacakları, perdeli ayakları vardı ve paytak yürüyüşünün güzelliğiyle ün salmıştı.

“Vak vak vak,” dedi. “Ne tuhaf şeklin var senin! Sorması ayıp, böyle mi doğdun, yoksa bir kaza falan mı geçirdin?”

“Hayatın boyunca köyde yaşadığın belli,” diye cevap verdi Fişek, “aksi takdirde kim olduğumu bilirdin. Yine de cehaletini mazur görüyorum. Herkesin benim kadar harika olmasını bekleyemem, haksızlık olur bu. Herhalde çok şaşıracaksın, ama ben gökyüzüne uçar, sonra da bir altın yağmuru halinde aşağı inerim.”

“Bence bu çok önemli bir şey değil,” dedi Ördek; “bunun kime yararı olur ki? Ama öküz gibi tarlaları sürebilsen, at gibi arabaları çekebilsen veya çoban köpeği gibi koyunları koruyabilsen, önemli bir şey olurdu.”

Fişek son derece kibirli bir tavırla, “Vah zavallıcık!” diye haykırdı. “Görüyorum ki sen aşağı tabakaya mensupsun. Benim mevkimdeki kişiler asla yararlı olmazlar. Bizim sahip olduğumuz yetenekler tek başlarına yeter de artar bile. Ben şahsen işin hiçbir türünü, özellikle de senin önerdiğin işleri tasvip etmem. Hatta çok çalışmayı, yapacak şeyi olmayan insanların kaçışı olarak görmüşümdür öteden beri.”

“Demek öyle,” dedi Ördek; barışsın bir mizacı vardı ve hiç kimseyle kavga etmezdi; “herkesin zevki ayrı tabii. Yine de buraya yerleşeceksem umarım.”

“Yok canım!” diye haykırdı Fişek. “Ben sadece bir ziaretçiyim, seçkin bir ziyaretçi. Doğrusunu istersen burayı epey sıkıcı buluyorum. Burada ne sosyete var, ne de yalnız olma imkânı. Tipik kenar mahalle işte. Saray'a geri dönerim muhitemelen, çünkü bu dünyada sansasyon yaratmak benim alın yazım, bunu biliyorum.”

“Ben de bir zamanlar toplum hayatına girmek istiyordum,” dedi Ördek; “düzeltilmesi gereken o kadar çok şey var ki. Hatta bir keresinde bir toplantıya başkanlık ettim, hoşlanmadığımız her şeyi lanetleme kararı aldık. Ama pek bir etkisi olmadı. Şimdi evime bağlandım, ailemle ilgileniyorum.”

“Ben toplum hayatı için yaratılmışım,” dedi Fişek; “bütün akrabalarım da öyledir, en mütevazı olanı bile. Biz ne zaman sahneye çıksak, büyük ilgi toplarız. Ben şahsen henüz sahneye çıkmadım, ama çıktığında, muhteşem bir gösteri olacak. Evcimenlige gelince, hem insanın vaktinden önce yaşanmasına yol açar, hem de aklını daha yüce meselelerden uzaklaştırır.”

“Ah! Hayatın yüce meseleleri ne güzel şeydir!” dedi Ördek. “İyi ki hatırlattın, müthiş açıkçası.” Sonra da, “Vak vak vak,” diyerek dereden aşağı yüzdü.

“Geri dön! Geri dön!” diye bağırdı Fişek. “Sana anlatacağım çok şey var.” Ama Ördek hiç oralı olmadı. “İyi ki gitti,” dedi Fişek kendi kendine; “son derece orta sınıf bir kafa yapısı var.” Sonra da çamurun içine biraz daha gömüllüp dâhilerin yalnızlığını düşünmeye başladı. Ansızın, beyaz gömlekli iki oğlan çocuğu, ellerinde bir çaydanlık ve birkaç çali çırpıyla dere kıyısından koşarak geldiler.

“İşte temsilciler heyeti geldi,” dedi Fişek ve vakur bir tavır takındı.

“Şuraya bak!” diye haykırdı çocuklardan biri. “Çürülmüş bir sopa! Burada ne işi var bunun?” deyip Fişek'i hendeften çıkardı.

“ÇÜRÜMÜŞ Sopa mı!” dedi Fişek. “İmkânsız: GÜMÜŞ Sopa dedi canım. Gümüş Sopa bir iltifat. Beni Saray erkânnından biri zannetti demek ki!”

“Onu da ateşe atalım!” dedi öteki oğlan. “Su daha çabuk kaynar.”

Çocuklar çali çırpayı üst üste koyup en tepeye de Fişek'i oturttuktan sonra ateşi yaktılar.

“Bu muhteşem bir şey!” diye bağırdı Fişek. “Herkes görebilsin diye güpegündüz patlatacaklar beni.”

Çocuklar, “Şimdi biraz uyuyalım, uyandığımızda su kaynamış olur,” diyerek çimenlerin üzerine uzandılar ve gözlerini kapadılar.

Mutlu Prens ve Diğer Masallar

Fışek çok nemli olduğu için, tutuşması çok zaman aldı. Ama nihayet tutuştı.

“İşte şimdi patlıyorum!” diye haykırdı ve dimdik, kaskatı durdu. “Biliyorum, yıldızlardan daha yükseğe, aydan da, güneşten de yükseğe fırlayacağım. Hatta o kadar yükseleceğim ki...”

“Fıss! Fıss! Fıss!” diye dimdik havaya fırladı.

“Fevkalade!” diye bağırdı. “Sonsuza dek yükseleceğim. Müthiş sükse yapıyorum!”

Ama kimse onu göremedi.

Sonra baştan aşağı garip bir karıncalanma hissetti. “Şimdi patlayacağım!” diye haykırdı. “Yeryüzünü ateşe vereceğim; öyle bir gürültü çıkaracağım ki, bir yıl boyunca herkes benden bahsedecektir.” Gerçekten de patladı. Barut, “Pat! Pat! Pat!” diye patladı. Kesinlikle öyle oldu.

Ama kimse işitmeye; iki oğlan çocuğu bile duymadı sesini, derin uykudaydilar çünkü.

Sonra geriye bir tek, etrafına bağlanmış sicim kaldı, o da hendeğin kenarında yürüyüse çıkışmış olan bir kazın sırtına düştü.

“Aman Tanrım!” diye haykırdı Kaz. “Sicim gibi yağmur yağacak.” Hemen koşup suya girdi.

“Sansasyon yaratacağımı biliyordum,” dedi Fışek nefes nefese ve söndü.

NAR EVI

Constance Mary Wilde'a

Genç Kral

Lady Margaret Brooke'a

Taç giyme töreninin yapılacağı günden önceki akşam, genç Kral tek başına güzel dairesinde oturmaktaydı. Nedimleri, dönemin teşrifat kuralları uyarınca yerlere kadar eğilip yanından ayrılmışlar ve Saray'ın Büyük Kabul Salonu'na gitmişlerdi; orada Adabı Muaşeret Hocası'ndan son derslesini alacaklardı, çünkü bazıları hâlâ oldukça doğal davranıştı; bu da, herkesin bildiği gibi, bir nedimde, son derece ciddi bir kusurdur.

Delikanlı –henüz delikanlıydı, on altı yaşındaydı– nedimlerin gitmesine memnun olmuş, nihayet rahat bir nefes alıp işlemeli divanının yumuşak yastıklarına yaslanmıştı; gözleri yuvalarından uğramış, ağızı açık, ormanda yaşayan kahverengi bir Faunus gibi, avcılar tarafından tuzağa düşürülmüş bir vahşi hayvan gibi öylece yatıyordu.

Onu gerçekten de avcılar bulmuştu; yalınayak, elinde kavaklıyla, kendisini büyütmiş olan, babası zannettiği yoksul keçi çobanının sürüsünü güderken, neredeyse tesadüfen çıktı; kimilerine göre, lavta çalarak Prensese büyümüş olan bir yabancıydı, kimilerine göreyse, Prensese'in paye verdiği, belki

de aşırı paye verdiği Riminili bir ressamdı ve Katedral'deki işini yarılm bırakarak ansızın kentten kaybolmuştu— gizlice evlenmişti; bebek daha bir haftalıkken, annesi uyuduğu sırada çalınmış ve çocukların olmayan, ormanın ucra bir kösesinde, kentten atla bir günlük mesafede yaşayan köylü bir kari-kocaya verilmişti. Onu doğuran beyaz tenli kız, uyandıktan bir saat sonra, kederinden ya da Saray hekiminin dediğine göre vebadan, belki de, söyletiye bakılırsa, baharatlı şaraba katılmış kuvvetli bir İtalyan zehiri yüzünden ölmüştü; bebeği eyerinde taşıyan güvenilir ulak yorgun atının üzerinden eğilip keçi çobanının derme çatma kapısını çaldığı sırada, Prenses'in bedeni, kent surlannın dışında, terk edilmiş bir kilise bahçesinde kazılmış olan mezara indirilmektedi; söyletiye göre, aynı açık mezarda bir beden daha vardı: elleri arkadan bağlanmış, göğüs kızıl bıçak yaralarıyla delik deşik, olağanüstü yakışıklı, genç bir yabancının bedeni.

En azından, insanların birbirlerine fisiltıyla anlattığı öykü buydu. Ama şurası kesindi: Yaşı Kral ölüm döşeğinde, belki işlediği günahın pişmanlığıyla, belki de sadece krallığın başka bir soya geçmesini istemediğinden, delikanının bulunup getirilmesini emretmiş ve Meclis'in huzurunda, onu veliaht ilan etmişti.

Delikanının, daha ilk andan itibaren, hayatını derinden etkileyebilecek olan o garip güzellik tutkusunun ilk belirtilerini sergilediği söyleniliyordu. Kendisine ayrılmış olan daireye giderken veliahta eşlik edenler, onun için hazırlanmış zarif giysileri ve değerli mücevherleri gördüğünde bir sevinç çığlığını attığını, kaba deri tuniğini ve koyun postundan gocuğunu neredeyse yırtıcı bir mutlulukla üstünden çıkarıp fırlattığını söylerlerdi hep. Gerçi bazen ormandaki özgür hayatını özlüyor, günün büyük bir bölümünü kaplayan sıkıcı Saray törenlerine zor katlanıyordu, ama birdenbire efendisi olduğunu o harikulade Saray —yaygın deyimle *Joyeuse*— onun zevk alması için özel olarak yaratılmış yeni bir dünya gibi geli-

yordu genç veliahta; Meclis toplantısından veya Kabul Salonu'ndan kaçabildiği an, derhal yıldızlı bronz aslanlı, parlak somaki basamaklı geniş merdivenden aşağı koşuyor ve acılarını güzellikle dindirmeye, hastalığını güzellikle iyileştirmeye çalışmasına, oda oda, koridor koridor geziyordu.

Kendi deyişiyle bu keşif gezilerinde –onun için gerçekten de olağanüstü bir diyarda yapılan yolculuklardı bunlar– bazen sarışın, narin yapılı pajlar, pelerinleri dalgalanarak, rengârenk kurdeleleri uçurarak kendisine eşlik ederlerdi; ama çoğunlukla tek başına dolaşır, neredeyse kehanet sayılabilcek, keskin bir içgüdüyle, sanatın sırlarının ancak gizlilik içinde çözülebileceğini ve Bilgelik gibi Güzellik'in de, yalnız başına ibadet edenleri sevdigini hissederdi.

Bu dönemde, onun hakkında ilginç öyküler anlatılmaktaydı. Kent sakinlerine tumturaklı bir nutuk çekmek üzere gelmiş olan iriyarı bir belediye başkanı, genç veliahti, Venedik'ten henüz gelmiş olan ve yeni birtakım tanrılarla tapınıldığını haber verdiği sanılan değerli bir resmin önünde, gerçek bir vecd halinde diz çökmüşken görmüştü. Bir başka seferinde, birkaç saat boyunca ortadan kaybolmuş, uzun aramalar sonucu, Saray'ın kuzey kulelerinden birinde, küçük bir odada, kendinden geçmişesine, üzerine Adonis figürü işlenmiş bir Yunan mücevherini seyrederken bulunmuştu. Söylentiye göre, taş köprünün yapımı sırasında nehir yatağında bulunmuş olan, üzerinde Hadrianus'un Bitinya kölesinin adı yazılı antik bir heykelin mermerden alnına sıcak dudaklarını değerlendirken görülmüştü. Bütün bir geceyi, Endymion'un gümüşten bir suretinin üzerinde ay ışığının yansımalarını seyrederek geçirmiştir.

Hiç kuşkusuz, bütün nadir bulunan, pahali maddeler onu büyülüyordu; bunları elde edebilmek için uzak memleketlere birçok tacir göndermişti: bazılarını Kuzey denizlerinin hoyrat balıkçılarından kehribar almaya; bazılarını Mısır'a, sadece kral mezarlarda bulunan ve sihirli özel-

likleri olduğu söylenen o garip yeşil firuze taşını aramaya; bazılarını İran'a, ipek halılar ve renkli çanak çömlek almayı; bazılarını da Hindistan'a, tüller, renkli fildişleri, aytaşları, yeşimtaşından bilezikler, sandal ağacı tahtası, mavi mineler ve incevik yünden şallar almaya.

Ama kafasını en çok meşgul eden şey, taç giyme töreninde giyeceği yıldızlı kumaştan kaftan, takacağı yakut kakmalı taç ve taşıyacağı dizi dizi incilerle süslenmiş asaydı. İşte o akşam da, rahat divanına uzanmış, iri bir çam kütüğünün şöminede yanışını seyrederken, bunları düşünmekteydi. Dönemin en meşhur sanatçıları tarafından çizilmiş olan modeller aylar öncesinden kendisine sunulmuş, o da, modelleri uygulayacak zanaatkârların gece gündüz çalışmasını ve yeryüzünün her kösesinin aranıp bu emege layık mücevherlerin bulunmasını emretmişti. Hayalinde kendini katedralin yüksek altarında, görkemli kral giysileri içinde görüyor, çocuksu dudaklarında gezinen tebessüm, ormanı hatırlatan kara gözlerini ışıdatıyordu.

Bir süre sonra divandan kalkıp şöminenin oymalı rafina yaslandı ve loş odaya göz gezirdi. Duvarlarda Güzellik'in Zaferi'ni temsil eden ağır duvar halıları asılıydi. Bir köşede, akik ve laciverttaşı kakmalı iri bir elbise dolabı, pencerenin karşısında da tuhaf işlemeli, kapakları vernikli, altın kaplamalı bir raflı dolap vardı; rafların üzerine zarif Venedik cam işi kadehler ve koyu damarlı oniksten bir kupa yerleştirilmişti. Yatağın ipek örtüsüne işlenmiş soluk renkli gelincikler, sanki uykunun yorgun ellerinden dökülmüş gibiydi; yivli fildişinden yüksek silmelerin taşıdığı kadife sayvandan fişkiran ve beyaz köpüğü andıran iri demetler halindeki devekuşu tüyleri, tavanın donuk gümüş kabartmalarına doğru uzanıyordu. Yeşil bronzdan, gülen bir Narkissos, başının üzerinde perdahlı bir ayna tutuyordu. Masanın üzerinde ise, ametistten, yayan bir kâse duruyordu.

Dışarıya bakınca, katedralin, karanlık evlerin üzerrinde bir kabarcık gibi yükselen dev kubbesini ve nehir kenarındaki sisli bahçede gidip gelen yorgun nöbetçileri görüyordu, uzaktaki bir meyve bahçesinde bir bülbül ötmektedi. Açık pencereden içeri hafif bir yasemin kokusu giriyyordu. Genç Kral alnına düşmüş olan kahverengi saç buklelerini geri itip eline bir lavta aldı ve parmaklarını tellerinde gezdirdi. Ağır gözkapakları düştü, üzerine garip bir rehavet çöktü. Güzel nesnelerin sivrini, esrarını hiç bu kadar belirgin biçimde hissetmemiş, böyle benzersiz bir hız yaşamamıştı.

Saat kulesi gece yarısını çaldığında bir zile dokundu, pajları gelip merasimle giysilerini çıkardılar, ellerine gülsuyu döküp yastığına çiçekler serptiler. Pajlar odasını terk ettikten bir iki dakika sonra genç Kral uykuya daldı.

Uykusunda şöyle bir rüya gördü:

Rüyasında uzun, alçak bir tavan arasında, çok sayıda dokuma tezgâhının vizüllerinin, takırtılarının ortasında durmaktaydı. Kafesli pencerelerden içeri sızan ışız ışıkta, tezgâhlarının üzerine eğilmiş, bir deri bir kemik dokuma işçilerinin siluetlerini seçebiliyordu. Soluk benizli, hastalıklı çocuklar, iri kirişlerin üzerinde çömelmiş oturuyorlardı. Mekikler çözgülerin arasından geçerken ağır tarakları kaldırıyorlar, mekikler durunca tarakları indirip iplikleri sıkıştırıyorlardı. Açıktan avurtları çökmüştü, incecik elleri titriyordu. Bir masanın başına oturmuş bitkin kadınlar, dikiş dikmektedi. Ortalığı feci bir koku sarmıştı. İçerisi havasızdı, duvarlar rutubetten sırlısklam olmuştu.

Genç Kral dokuma işçilerinden birinin yanına gidip seymeye başladı.

İşçi öfkeyle Kral'a bakıp, "Ne bakıyorsun? Efendimiz casus olarak mı gönderdi seni?" dedi.

"Efendiniz kim?" diye sordu genç Kral.

“Efendimiz!” dedi işçi acı acı. “O da benim gibi bir adam. Aramızda tek fark var: Ben paçavralar içinde dolaşıyorum, o güzel giysiler içinde; benim açlıktan başım dönüyor, o fazla yemekten mustarip.”

“Burası özgür bir ülke,” dedi genç Kral, “kimsenin kölesi değil sin ki.”

“Savaşta,” dedi işçi, “zayıflar güçlülerin kölesi olur, barışta da yoksullar zenginlerin kölesi olur. Yaşamak için çalışmaya mecburuz; bize verdikleri ücret o kadar düşük ki, yaşamamıza yetmiyor, ölüyoruz. Bütün gün onlar için uğraşıp didiniyoruz; onlar sandıklarını altınla dolduruyor, bizimse çocukların vakitsiz solup gidiyor, sevdiklerimizin yüzü sertleşip fesatlaşıyor. Üzümü biz eziyoruz, şarabı başkası içiyor. Mısırı biz ekiyoruz, ama soframız boş. Kimse görmese de zincirlerimiz var; bize özgür dense de köleyiz.”

“Herkesin durumu aynı mı?” diye sordu genç Kral.

“Herkesin durumu aynı,” dedi işçi; “genç, yaşlı, kadın, erkek, çocuk, ihtiyar, fark etmez. Tüccarlar kanımızı kurutsa da, onlara boyun eğmek zorundayız. Rahip atının üstünde geçip gider, tesbihini çeker, bizi umursayan yok. Yoksulluk aç gözleriyle güneş girmeyen sokaklarımızdakol gezer, onu donuk yüzüyle Günah izler. Sabahları bizi Sefalet uyandırır, geceleri Utanç başımızı bekler. Ama bütün bunlardan sana ne? Sen bizden biri değilsin. Yüzün fazlaıyla mutlu senin.” İşçi kaşlarını çatıp başını çevirdi ve mekiği geçirdi; genç Kral, altın iplikten bir kumaş dokunduğunu gördü.

İçini müthiş bir korku kapladı, işçiye sordu: “Bu dokudüğün kumaş nedir?”

“Genç Kral’ın taç giyme töreninde giyeceği kaftan,” diye cevap verdi işçi; “sana ne bundan?”

Genç Kral keskin bir çığlık atıp uyandı ve bir de baktı ki, kendi odasında uzanmış yatıyordu; pencereden, bal rengi koskocaman bir ayın, karanlık gökyüzünde asılı olduğunu gördü.

Tekrar uykuya daldı ve uykusunda şöyle bir rüya gördü: Rüyasında, yüz kölenin kürek çektiği dev bir kadırganın güvertesinde yatıyordu. Yanında, bir halının üstünde, kadırganın sahibi oturmaktaydı. Kendisi abanoz gibi kapkara, başındaki sarıksa, kırmızı ipektendi. Etli kulakmemeleri, iri gümüş küpelerinin ağırlığıyla sarkmıştı; elinde fildişinden bir terazi vardı.

Köleler yırtık pırtık peştemalları dışında çiplaktılar, her biri yanındakine zincirlerle bağlanmıştı. Kızgın güneşin altında terliyorlardı; zenciler iskelenin üzerinde bir aşağı bir yukarı koşuşturuyor ve kösele kirbaçlarını kölelerin sırtına indiriyordular. Köleler zayıf kollarını uzatıp ağır kürekleri çekiyorlardı. Kürek palaları tuzlu serpintiyi etrafa sıçratıyordu.

Nihayet bir koya vardılar ve iskandil etmeye başladılar. Kıyıdan hafif bir rüzgâr esiyor, güverteyi ve iri latin yelkenini incecik kırmızı bir toz kaplıyordu. Yabani eşeklere binmiş üç Arap çıktı ve kadırgayı mızrak yağmuruna tuttular. Kadırganın sahibi eline boyalı bir yay alıp Araplardan birini boğazından vurdu. Arap köpüklü dalgaların arasına devrildi, arkadaşları da dörtnala uzaklaştılar. Sarı peçeli bir kadın, deve üstünde ağır ağır onları takip ediyor, ara sıra dönüp cesede bakıyordu.

Demir atılıp yelken indirilir indirilmez zenciler ambara girdiler ve ağır kurşunlar bağlanmış, uzun bir ip merdiven getirdiler. Kadırganın sahibi merdiveni yandan suya sallanıp uçlarını iki demir payandaya bağladı. Sonra zenciler kölelerin en gencini yakalayıp prangalarını çıkardılar, burun deliklerini ve kulaklarını balmumuyla tıkadılar ve beline iri bir taş bağladılar. Genç köle bitkin halde merdivenden aşağı indi ve denizin içinde gözden kayboldu. Daldığı yerde birkaç su kabarcığı oluştu. Öteki kölelerden bazıları eğilmiş, merakla denize bakıyorlardı. Kadırganın pruvasında oturan biri, köpekbalıklarını büyülemek için tekdüze bir ritimle davul正在打鼓。

Bir süre sonra dalgıç sudan çıktı ve nefese merdivene tutundu, sağ elinde bir inci vardı. Zenciler inciyi kapıp onu tekrar suya attılar. Köleler küreklerinin başında uyuşakaldılar.

Dalgıç defalarca dalıp çıktı ve her defasında göz kamaştırıcı bir inci çıkardı sudan. Kadırganın sahibi incileri tartıp, yeşil deriden küçük bir keseye dolduruyordu.

Genç Kral konuşmaya çalıştı, ama dili damağına yapışmıştı adeta, dudaklarını kıpırdatamıyordu. Zenciler aralarında çene çalışıyorlardı, sonra bir ipe dizilmiş renkli boncuklar için kavga etmeye başladılar, iki turna kadırganın etrafında dönüp duruyordu.

Dalgıç denizden son çıkışında, Hürmüz kentinin bütün incilerinden daha güzel bir inci çıkardı; şekli dolunaya benzıyordu, sabah yıldızından daha beyazdı. Ama dalgıçın yüzünde garip bir solgunluk vardı, güverteye serildiğinde kulaklarından ve burnundan kan fışkırdı. Biraz çarpındıktan sonra hareketsiz kaldı. Zenciler omuz silkip cesedi suya attılar.

Kadırganın sahibi gülerek uzandı ve inciyi aldı, alnına bastırıp eğildi. "Bu inci genç Kral'ın asasını süsleyecek," dedi ve demir almaları için zencilere işaret etti.

Genç Kral bu sözleri duyunca bir çığlık atıp uyandı ve pencereden dışarı baktı; şafağın uzun, gri parmakları, solmakta olan yıldızlara uzanmaktaydı.

Sonra tekrar uykuya daldı; uykusunda şöyle bir rüya gördü:

Rüyasında loş bir ormanda gezinmekteydi; ağaçlardan tuhaf meyveler sarkıyordu, her yanda göz alıcı, zehirli çiçekler vardı. Yürüdükçe engerek yılanları tıslıyor, parlak renkli papağanlar çığlık atarak daldan dala konuyorlardı. Dev kaplumbağalar, sıcak çamurun üzerinde uyumaktaydı. Ağaçlar, maymunlarla ve tavuskuşlarıyla doluydu.

Genç Kral yürüdü, yürüdü, nihayet ormanın sonuna vardı; kuru bir nehir yatağında çalışan çok sayıda insan gördü. Karıncalar gibi kayalıklara tırmanıyorlardı. Toprakta derin çukurlar kazıp içlerine giriyorlardı. Bazıları iri baltalarla kayaları yarıyor, bazıları da kumu eşeliyordu. Kaktüsleri köklerinden yoluyor, kırmızı çiçekleri ayaklarıyla eziyorlardı. Saşa sola koşuşturup birbirlerine sesleniyorlardı, hiç kimse boş durmuyordu.

Karanlık bir mağaranın içinden Ölüm ve Tamah onları seyretmekteydi; Ölüm, "Yorgunum ben, şunların üçte birini bana ver de gideyim," dedi.

Ama Tamah başını iki yana salladı. "Onlar benim hizmetkârlarım," diye cevap verdi.

Ölüm, "Elinde ne var?" diye sordu.

"Üç mısır tanesi," dedi Tamah, "sana ne bundan?"

"Bir tanesini bana ver," diye haykırdı Ölüm, "bahçeme ekeyim; bir tekini ver de gideyim."

"Sana hiçbir şey vermeyeceğim," dedi Tamah ve elini giysisinin kıvrımları arasına saklıdı.

Ölüm gülerek bir bardak alıp bir su birikintisine daldırdı; bardağın içinden Sıtma çıktı. Sıtma kalabalığın arasında karıştı, üçte biri ölüp yere devrildi. Soğuk bir sis Sıtma'yı takip ediyor, suylanları ona eşlik ediyordu.

Kalabalığın üçte birinin öldüğünü gören Tamah göğsünü yumruklayıp ağlamaya başladı. Kisır göğsünü dövüyor, bağıriyordu. "Hizmetkârlarımın üçte birini katlettin," diye haykırdı; "git artık. Tataristan dağlarında savaş var, her iki tarafın kralları seni çağrıiyor. Afganlar kara öküzü öldürmüştür, savaşa hazırlanıyorlar. Mızraklarını kalkanlarına vuruyorlar, demir migferleri başlarında. Sen ne diye benim vadimde oyalanıyorsun? Git artık, bir daha da gelme buraya."

"Olmaz," dedi Ölüm, "sen bana bir mısır tanesi verene kadar gitmem."

Ama Tamah yumruğunu sıktı, dişlerini gıcırdattı. "Sana hiçbir şey vermeyeceğim," diye homurdandı.

Ölüm gülerek yerden siyah bir taş aldı ve ormana fırlattı; bir baldırın çalısının içinden, alevden giysisiyle Humma çıktı. Kalabalığın arasına karışarak insanlara dokundu, dokunduğu herkes öldü. Yürüdükçe ayaklarının altındaki otlar kuruyordu.

Tamah ürpererek başına kül döktü. "Zalim!" diye haykırdı. "Zalimsin sen. Hindistan'ın surlarla çevrili kentlerinde açlık hüküm sürüyor, Semerkant'ın sarnıçlarında bir damla su kalmadı. Mısır'ın surlarla çevrili kentlerinde açlık hüküm sürüyor, çekirge sürüleri çolden kentlere geliyor. Nil Nehri taşımadı, rahipler Isis'le Osiris'e lanet okuyor. Sana ihtiyacı olanlara git; hizmetkârlarımı bana bırak."

"Olmaz," dedi Ölüm, "sen bana bir mısır tanesi verene kadar gitmem."

"Sana hiçbir şey vermeyeceğim," dedi Tamah.

Ölüm yine gülerek ışlık çaldı; bir kadın, havada uçarak geldi. Alnında Veba yazıyordu; etrafında zayıf akbabalar dönüp duruyordu. Veba kanatlarını vadinin üzerine gerdi, bir tek kişi bile sağ kalmadı.

Tamah çığlıklar atarak ormana kaçtı. Ölüm de kızıl atına atlayıp dörtnala uzaklaştı; rüzgârdan daha hızlı yol alıyordu.

Vadinin dibindeki balçığın içinden sürünenek yılanlar, pullu iğrenç yaratıklar çıkyor, çakallar kumun üzerinde koşarak, burunlarını dikip havayı koklayarak yaklaşıyordu.

Genç Kral ağlayarak sordu: "Kimdi bu adamlar, ne arıyorlardı?"

"Bir kralın tacı için yakut arıyorlardı," diye cevap verdi arkasında duran biri.

Genç Kral ırkılıp arkasına döndü ve hacı kıyafetli, elinde gümüş ayna tutan bir adam gördü.

Benzi soldu, "Hangi kral?" dedi.

Hacı cevap verdi: "Şu aynaya bak, onu göreceksin."

Genç Kral aynaya baktı ve kendi yüzünü görüp çığlık çığlığı uyandı; odaya parlak güneş ışığı dolmuştu, bahçedeki ağaçlarda kuşlar ötüyordu.

Başmabeyinci ve devlet büyükleri içeri girip yerlere kadar eğilerek genç Kral'ı selamladılar; pajlar altın iplikten dokunmuş kaftanı, tacı ve asayı önüne koydular.

Genç Kral kaftana, taca ve asaya baktı, çok güzeldiler. O güne kadar gördüğü her şeyden daha güzeldiler. Ama o, rüyalarını hatırladı ve şöyle dedi: "Kaldırın bunları, hiçbirini kuşanmayacağım."

Saraylılar şaşırıldı, bazıları genç Kral'ın şaka yaptığıni zannedip güldü.

Ama genç Kral sert konuştu: "Bunları alıp götürün, gözümün görmeyeceği bir yere saklayın. Bugün taç giyme törenim yapılacak, ama ben bunları kullanmayacağım. Çünkü bu kaftanı, Aci'nın beyaz elleri Keder tezgâhında dokudu. Yakutun ortasında Kan, incinin ortasında Ölüm var." Sonra da gördüğü üç rüyayı anlattı.

Saraylılar rüyalarını dinlediler ve birbirlerine bakıp fısıldaştılar: "Kralımız delirmiş olmalı; rüya, adı üstünde, rüyadır, hayal de hayal. Gerçek degillerdir, onlara kulak asılmaz. Hem bizim için çalışanların hayatından bize ne? Çiftçiyi görmeden ekmek yiymeyecek miyiz, bağıyla konuşmadan şarap içemeyecek miyiz yanı?"

Başmabeyinci genç Kral'a dedi ki: "Efendimiz, yalvarırm size, bu karamsar düşünceleri bir yana bırakıp şu güzel kaftanı giyin, başınıza şu tacı takın. Kral gibi giyinmezseniz halk sizin kral olduğunuzu nereden anlayacak?"

Genç Kral Başmabeyinci'ye baktı. "Öyle mi gerçekten?" diye sordu. "Kral gibi giyinmezsem kral olduğumu anlamazlar mı?"

"Anlamazlar efendimiz!" diye haykırdı Başmabeyinci.

“Ben bazı insanların doğuştan kral olduğunu sanıyorum,” dedi genç Kral, “ama belki senin dediğin doğrudur. Öyle de olsa, bu kaftanı giymeyeceğim, bu tacı başına takmayacağım, bu saraya nasıl geldiysem, öyle gideceğim.”

Herkesin dışarı çıkışmasını, sadece bir pajın, arkadaşı olarak gördüğü, kendinden bir yaş küçük bir delikanlığın kendisine hizmet etmek üzere kalmasını buyurdu. Duru sularla yıkandıktan sonra, kocaman, renkli bir sandığı açtı ve içinden, tepelerde keçi çobanının kaba tüylü keçilerini otlatırken giydiği deri tunikle koyun postundan gocuğu çıkardı. Bunları üstüne geçirip eline de çoban değneğini aldı.

Genç pajın iri mavi gözleri hayretle açıldı, gülümseyerek, “Efendimiz,” dedi, “kaftanızla asanızı görüyorum, ama tacınız nerede?”

Genç Kral balkon demirlerine tırmanan süpürgeçalısından bir dal koparıp büktü, bir halka yaptı ve başına oturttu.

“İşte tacım,” dedi.

Bu kıyafetle kendi dairesinden çıkıp asilzadelerin kendisini beklediği Büyük Kabul Salonu'na geçti.

Asilzadeler gülüp eğlendiler, bazıları, “Efendimiz,” dedi, “halk Kral'ı bekliyor, siz onlara bir dilenci sunuyorsunuz.” Bazıları da öfkelendi, “Krallığımızı utanca boğdu, efendimiz olmaya layık değil o,” dedi. Ama o hiçbirine cevap vermedi, yürümeye devam ederek parlak somaki basamaklardan aşağı indi, bronz kapıdan dışarı çıktı ve atına binip katedrale doğru ilerledi; genç paj yanrı sıra koşarak geliyordu.

Halk gülüp, “Kral’ın soytarısı geçiyor,” dedi ve onunla alay etti.

Genç Kral atının dizginlerini çekti, “Hayır, ben Kral’ım,” dedi. Sonra da gördüğü üç rüyayı anlattı onlara.

Kalabalığın içinden bir adam öne çıktı ve acı acı konuşmaya başladı: “Efendi, bilmez misin ki zenginin şatafatı yoksula hayat verir? Biz sizin ihtişamınızla beslenir, ekmemizi sizin ayıplarınızdan çıkarırız. Kalpsiz bir efendi için

çalışmak zordur, ama çalışacak efendisi olmamak daha da zordur. Bizi kargalar mı besleyecek sanıyorsun? Bütün bunlara bir çare buldun mu? Aliciya, ‘Şu kadar para verip alacaksın’, satıcıya, ‘Şu fiyatata satacaksın’ mı diyeceksin? Hiç sanmam. Sen en iyisi Sarayına geri dön ve değerli mor kiyafetini giyin. Bizden, bizim çilemizden sana ne?’

“Zenginle yoksul kardeş değil midir?” diye sordu genç Kral.

“Öyledir,” dedi adam, “zengin kardeşin adı da Kabil” dir.”

Genç Kral’ın gözleri yaşlarla doldu; homurdanan insanların arasından atını sürdürdü; genç paj korkup yanından ayrıldı.

Katedralin ana kapısına vardığında askerler teberlerini uzatıp, “Ne işin var burada? Bu kapıdan bir tek Kral geçebilir,” dediler.

Genç Kral öfkeden kıpkırmızı kesilerek, “Ben Kral’ım,” dedi ve teberleri itip içeri girdi.

Yaşlı Piskopos onu çoban kıyafetiyle görünce hayretler içinde tahtından kalkıp yanına gitti, “Evladım,” dedi, “bu üstündeki kıyafet bir krala yakışır mı? Sana hangi tacı giydireceğim, eline hangi asayı vereceğim? Bugün senin için mutlu bir gün olmalı, aşağılanma günü değil.”

“Mutluluk Keder'in istediği giysileri mi giymeli?” dedi genç Kral. Sonra da gördüğü üç rüyayı anlattı.

Piskopos rüyaları dinledikten sonra kaşlarını çatıp konuştu: “Evladım, ben yaşlı bir adamım, ömrümün sonuna geldim; bu koca dünyada çok kötülük olduğunu biliyorum. Korku salan hırsızlar dağlardan inip küçük çocukları kaçırır, Magriplilere satar. Aslanlar pusuya yatıp kervanları bekler, develere saldırırlar. Yabandomuzları vadideki misirleri kökler, tilkiler tepedeki asmaları dişler. Korsanlar sahili talan edip balıkçı teknelerini yakar, balıkçıların ağlarına el

koyerler. Tuzlu bataklıklarda cüzamlılar yaşar; sazlardan örülümuş kulübelerine kimse yaklaşamaz. Dilenciler kentlerde dolaşıp yemeklerini köpeklerle paylaşırlar. Bütün bunlara engel olabilir misin? Cüzamlığı yatağına yatırıp, dilençiyi sofrana oturtabilir misin? Aslana emir verebilir misin, yabandomuzuna söz geçirebilir misin? Sefaleti yaratan, senden daha akıllı değil mi? İşte bu yüzden, bu yaptığına alkışlamıyor, sana diyorum ki: Atına bin, Sarayına dön, yüzün gülsün, bir krala yakışan kıyafeti giy, ben de altın tacını başına takıp incili asanı eline vereyim. Rüyalarına gelince, unut onları. Bu dünyanın yükünü bir tek kişi omuzlayamaz, bu dünyanın derdini bir tek yürek kaldırıramaz.”

“Bu sözleri Tanrı’nın evinde mi söylüyorsun?” dedi genç Kral ve Piskopos'un yanından geçip altarın basamaklarını tırmandı, İsa'nın resminin karşısında durdu.

Karşısında İsa'nın resmi, sağında, solunda göz kamaştırıcı altın taslar, sarı şarapla dolu ayin kadehi ve kutsal yağla dolu şişe duruyordu, İsa'nın resminin karşısında diz çöktü; mücevherlerle süslü kutsal sandığın yanında iri mumlar yanıyor, tütsü dumanı ince mavi çelenkler halinde, kıvrıla kıvrıla kubbeye yükseliyordu. Genç Kral başını eğip dua etti; kaskatı cübbeler giyinmiş rahipler usulca altardan uzaklaştılar.

Ansızın sokaktan bir patırtı, bir keşmekeş duyuldu ve kılıçlarını çekmiş asilzadeler, sorguçlarındaki tüyler sallanarak, parlak çelik kalkanlarıyla içeri daldılar. “Nerede o rüyaperest?” diye bağırdılar. “Nerede o dilenci kıyafetli Kral – krallığımızı utanca boğan o delikanlı? Öldüreceğiz onu, o bize hükümetmeye layık değil.”

Genç Kral tekrar başını eğip dua etti; duasını bitirdiğinde ayağa kalkıp asilzadelere döndü ve kederli gözlerle baktı.

Ve birden, güneş ışığı vitraylı camlardan içeri dolup genç Kral'ın bedenini, özel olarak onun için dokunmuş kafandan daha da güzel bir kaftanla sarmaladı. Kuru değnek

Nar Evi

çicek açtı, inciden daha beyaz zambaklarla bezendi. Kuru dikenler çicek açtı, yakuttan daha kırmızı güllerle bezendi. Zambaklar en güzel incilerden de beyazdı, sapları parlak gümüştendi. Güller en parlak yakutlardan da kırmızıydı, yaprakları dövülmüş altındandı.

Genç Kral, krallara yaraşır bir kiyafete bürünmüş, duruyordu; mücevherlerle süslü kutsal sandığın kapağı açılıverdi, kutsal kâsenin billurundan harikulade, esrarengiz bir ışık yansısı. Genç Kral, krallara yaraşır bir kiyafete bürünmüş, duruyordu; Tanrı'nın ihtişamı her yanı sardı, duvarlara oyulmuş nişlerdeki azizler hareket eder gibiydi. Genç Kral, krallara yaraşır bir kiyafete bürünmüş, karşlarında duruyordu; orgun ezgisi etrafa yayılıyor, borazanlar çalınıyor, korodaki çocuklar şarkı söylüyordu.

Halk şaşkınlık içinde dizüstü çöktü; asilzadeler kılıçlarını kınlarına sokup selam durdular; Piskopos'un yüzü bembeğaz oldu, elleri titremeye başladı. "Benden daha yüce bir varlık sana taç giydirdi!" diye haykırıp genç Kral'ın karşısında diz çöktü.

Genç Kral yüksek altardan aşağı indi ve halkın arasından geçip gitti. Ama hiç kimse yüzüne bakmaya cesaret edemedi, çünkü yüzü bir meleğin yüzüydi.

Prensес'in Doğum Günü

Taplow Court'lu Mrs. William H. Grenfell'e

Prensес'in doğum günüydü. Prensес henüz on iki yaşındaydı; Saray'ın bahçesinde güneş pırıl pırıl parlamaktaydı.

Gerçek bir prenses ve İspanya Kralı'yla Kraliçesi'nin en büyük kızı olduğu halde, tipki yoksul ailelerin çocukları gibi, onun da yılda tek bir doğum günü vardı; dolayısıyla doğum gününün çok güzel bir gün olması, bütün ülke için büyük önem taşiyordu. O gün de gerçekten çok güzel bir gündü doğrusu. Uzun boylu, çizgili laleler, sıra sıra askerler gibi saplarının üzerinde dimdik durup, çimenliğin karşı tarafındaki güllere meydan okurcasına bakıyor, "Biz de sizin kadar göz kamaştırıcıyız," diyorlardı. Kanatlarına altın tozu serpilmiş mor kelebekler etrafta uçuşuyor, tek tek her çiçeği sırayla ziyaret ediyorlardı; küçük kertenkeleler duvardaki çatlaklardan çıkışmış, parlak beyaz ışığın altına uzanmış güneşleniyorlardı; sıcaktan çatlayıp yarılan narlar, kanayan kırmızı kalplerini sergiliyorlardı. Küflü kafesten, loş sıra kemelerden kucak kucak sarkan solgun sarı limonlar bile, bu harika güneşin altında daha koyu bir renge bürünmüş gibiydiler; manolyalar, kat kat fildişinden, iri yuvarlak çiçeklerini açmış, havaya tatlı, baygıın bir koku yayıyorlardı.

Küçük Prenses de, arkadaşlarıyla bahçede geziniyor, taştan çiçekliklerin, üstü yosun bağlamış, eski heykellerin arasında saklamaç oynuyordu. Normal günlerde sadece kendi mevkiinden çocukların oynamasına izin verildiğinden, hep tek başına oynamak zorunda kalırdı, ama doğum günü istisnai bir gün olduğu için, Kral emir vermiş, Prenses'in, istediği çocukları oyun oynamak üzere davet ede-bileceğini bildirmiştir. Bütün bu narin İspanyol çocuklar, muhteşem bir zarafetle, kayarcasına hareket ediyorlardı; oğlanların uzun tüylü şapkaları, kısa, bol kıvrımlı pele-rinleri vardı; kızlar uzun brokar elbiselerinin kuyrukları yererde sürünenmesin diye özen gösteriyor, güneşten korunmak için kocaman, simli siyah yelpazelerini gözlerine siper ediyorlardı. Ama aralarında en zarif ve dönemin oldukça hantal modasına uygun biçimde, en güzel giyinmiş olanı, Prenses'ti. Gri saten elbiselerinin eteğinde ve kabarık kar-puz kollarında ağır simli işlemeler, katı robasında dizi dizi inciler vardı. Yürüken eteğinin altından, iri pembe yapma güllerle süslü iki minik iskarpin görünüyordu. Kocaman, tülden yelpazesи, sedefli pembeydi ve küçük beyaz yüzünü bir hale gibi çevreleyen donuk altın rengi, kaskatı saçlarına harikulade bir beyaz gül takılmıştı.

Kederli Kral, Saray'ın bir penceresinden onları seyret-mekteydi. Arkasında nefret ettiği kardeşi Don Pedro de Arag-on duruyor, günah çıkardığı rahip, Granada Başengizis-yoncusu ise, yanında oturuyordu. Kral her zamankinden de kederliydi, çünkü etrafına toplanan sarayılları çocuksu bir ciddiyetle, eğilerek selamlayan, kendisine her an eşlik eden aşık yüzlü Albuquerque Düşesi'ne yelpazesinin arkasına gizlenip gülén Prenses'e baktıkça, Prenses'in annesini hatırlıyordu; genç Kraliçe, kısa bir süre önce –Kral'a öyle geliş-yordu– neşeli ülke Fransa'dan gelmiş ve İspanya Sarayı'nın kasvetli ihtisamında sararıp solmuş, kızını doğurduktan altı ay sonra, meyve bahçesindeki bademlerin açtığını ikinci kez

göremeden, şimdi ot bürümüş olan avlunun ortasındaki yaşlı, boğum boğum incir ağacının meyvelerini ikinci kez toplayamadan ölmüştü. Kral genç karısını öyle büyük bir aşkla sevmişi ki, mezarin bile onu kendisinden ayırmaya dayanamamıştı. Kraliçe, Magripli bir hekim tarafından mumyalanmıştı; söylentiye göre Engizisyon'un sapkınlık ve büyülücsük suçuya yargılayıp idam cezası verdiği hekime, bu hizmeti karşılığında hayatı bağışlanmıştı; Kraliçe'nin bedeni halen, Saray'ın siyah mermer şapelinde, yaklaşık on iki yıl önce, o rüzgârlı mart günü keşşelerin taşıdığı, goblen kaplı tabutunda durmaktaydı. Kral ayda bir kere, koyu renk bir pelerine bürünüp, eline kumaşa sarılı bir fener alarak şapele, Kraliçe'nin yanına gider, diz çöküp, "*Mi reina! Mi reina!*"* diye haykırırdı; bazen de, İspanya'da hayatın tek tek her eylemini düzenleyen ve bir kralın kederine bile belirli sınırlar koyan resmî teşrifat kurallarını çiğneyerek, çılgınca bir acıyla, mücevherlerle süslü o solgun elleri yakalar, o soğuk, boyalı çehreyi delice öperek uyandırmaya çalışırırdı.

Kraliçe'yi bugün, Fontainebleau Şatosu'nda, kendisi henüz on beş yaşında, o daha da gençken, ilk kez gördüğü haliyle görür gibiydi. O gün Fransa Kralı'nın ve Saray erkânının huzurunda, Papalık Temsilcisi tarafından resmen nişanlanmışlardı; Kral El Escorial'e dönerken, beraberinde küçük sarı bir bukleyle, arabasına bindiği sırada eğilip elini öpen çocuksu dudakların hatırlasını da götürmüştü. Daha sonra iki ülkenin sınırlarındaki küçük bir kentte, Burgos'ta alelacele bir düğün yapılmıştı; ardından şaaşalı bir törenle Madrid'e gitmişler ve geleneklere uygun şekilde La Atocha Kilisesi'nde Missa ayinine katılmışlardı; her zamankinden daha muhteşem bir *auto-da-fé* düzenlenmiş ve aralarında birçok İngilizin de bulunduğu yaklaşık üç yüz sapıkın, yakılmak üzere sivil güvenlik güçlerine teslim edilmişti.

* Kraliçem! Kraliçem!

Kral'ın Kraliçe'yi çılgınca bir aşıkla sevdiği su götürmezdi; birçoklarının nazarında bu aşk, o sıralar Yeni Dünya'nın hâkimiyetini ele geçirmek için İngiltere'yle savaşan ülkesi açısından çok zararlı olmuştı. Kral, karısının bir an bile gözünün önünden ayrılmamasına izin vermemiş, onun yüzünden ciddi devlet meselelerini unutmuş veya unutur gibi görünmüşt ve tutkunun kölesi olan herkes gibi körleşerek, Kraliçe'yi memnun etmek için özene bezene düzenlediği şaaşalı törenlerin, karısının tuhaf hastalığını daha da ağırlaştırdığını fark edememişti. Kraliçe öldüğünde, Kral bir süre aklını yitirmiş biri gibi dolaşmıştı ortalıkta. Hiç şüphesiz, tahtından resmen vazgeçip zaten fahri başrahibi olduğu büyük Granada Trappist Manastırı'na çekilmesini engelleyen tek şey, küçük Prensese'i kardeşine emanet etmekten korkması olmuştı; kardeşi, İspanya'da bile zalimliğiyle ün salmış ve birçok kişi, Aragon'daki şatosuna yaptığı ziyaret sırasında hedİYE ettiği zehirli eldivenlerle Kraliçe'yi onun öldürdüğünden şüpheleniyordu. Saltanat fermanıyla kraliyet topraklarının tamamında ilan ettiği üç yıllık genel yas sona erdikten sonra bile, vekillerinin yeni bir evlilikten söz etmelerine Kral'ın tahammülü yoktu; hatta İmparator bizzat elçiler gönderip yeğeniyle, güzeller güzeli Bohemya Arşidücesi'yle evlenmesini teklif ettiğinde, cevaben İspanya Kralı'nın Keder'le evli olduğunu ve kısır bir eş olduğu halde onu Güzellik'ten daha çok sevdiğini bildirmiştir; bu cevabı yüzünden krallık zengin Felemenk eyaletlerini kaybetmiş, ret cevabından kısa bir süre sonra, Felemenk eyaletleri İmparator'un kıskırtmasıyla, Kalvenci fanatiklerin önderliğinde İspanya Kralı'na karşı ayaklanmışlardır.

İşte bugün, bahçede oynayan Prensese'i seyrederken, bütün evliliğini, vahşi, alevli mutluluklarını ve ani bitişinin korkunç ıstırabını yeniden yaşıyordu sanki. Ara sırada Kral'ın bulunduğu pencereye bir göz atan, vakur İspanyol asılızadelerine öpülmek üzere minik elini uzatan Prensese de

Kraliçe'nin o alımlı huysuzluğuna sahipti, başını aynı inatçı tavırla arkaya atıyor, Kraliçe'ninkilerin eşi olan o gururlu, kıvrımlı, güzel dudakları, aynı harika tebessümle –*vrai sourire de France**– aralıyordu. Ama çocukların tiz kahkahaları Kral'ın kulağını tırmıyor, parlak, acımasız güneş kederiyle alay ediyordu; duru sabah havasını, mumyacıların kullandığı türden garip baharatların ağır kokusunu zehirliyor- du sanki (yoksa ona mı öyle geliyordu?). Kral yüzünü avuçlarına gömdü; Prensler tekrar yukarı baktığında perdeler çekilmiş, Kral gözden kaybolmuştu.

Prensler hayal kırıklığıyla hafifçe dudak büktü, sonra da omuz silkti. Babası doğum gününde onunla birlikte olabilirdi pekâlâ. O saçma devlet işleri bu kadar önemli miydi? Yoksa mumların sürekli yandığı, kendisinin içeri girmesine asla izin verilmeyen o kasvetli şapele mi gitmişti? Güneş pırıl pırıl parlarken, herkes bu kadar mutluyken oraya gitmesi ne kadar saçmayıdı! Üstelik o anda borazanların müjdelediği yalancı boğa güreşini, kukla gösterisini ve daha nice olağanüstü gösteriyi de kaçıracaktı. Amcasıyla Engizisyon Başrahibi çok daha mantıklıydılar. Bahçeye çıkmışlar, kendisine tatlı tatlı iltifat ediyorlardı. Prensler de o güzel başını arkaya atıp Don Pedro'nun elinden tutarak ağır adımlarla basamakları indi ve bahçenin öbür ucuna kurulmuş olan, mor ipekten uzun çadıra doğru ilerledi; öteki çocuklar öncelik sırasına göre Prensler'i izliyor, en uzun isimli olanlar en önde gidiyordu.

Süslü püslü *toreador*** kıyafetleri giymiş olan soylu oğlan çocukları sıraya dizilip Prensler'i karşıladılar; on dört yaşlarında, müthiş yakışıklı bir delikanlı olan genç Tierra-Nueva Kontu da, tam bir İspanyol asilzadesi zarafeti sergileyerek şapkasını çıkarıp Prensler'i yerine, arenaya yukarıdan bakan yüksek bir platforma yerleştirilmiş yıldızlı fildişinden

---

* Fransa'nın gerçek tebessümü.

** Boğa güreşçisi.

küçük koltuğa götürdü ciddiyetle. Etrafına toplanan çocuklar, iri yelpazelerini sallayıp aralarında fisıldıyorlar, Don Pedro'yla Engizisyon Başrahibi de girişte durmuş gülüyordu. Sarı kırmalı bir yaka takmış, zayıf, sert hathı bir kadın olan Düşes –Camerera Mayor^{*}– bile her zamanki kadar aksi görünmüyordu; soğuk bir tebessüm, kırışık çehresinde dolaşıp ince, kansız dudaklarını geriyordu.

Gerçekten şahane bir boğa güreşiydi; hatta Prenses'e sorulursa, Parma Dükü babasını ziyarete geldiğinde Seville'ya gidip seyrettikleri gerçek boğa güreşinden çok daha güzeldi. Oğlanların bazıları, ellerinde rengârenk flamalar ve kurdelelerle süslü uzun kargılarla, allanıp pullanmış oyuncak atların üzerinde zıplayıp atıyorlar, bazıları ellerindeki kızıl pelerinleri boğanın önünde sallayıp boğa saldırdığında çitin üzerine sıçriyorlardı; boğaya gelince, örülümsüz saz ve köseleden yapılmış olmasına rağmen gerçek bir boğadan farksızdı ve ara sıra, hiçbir canlı boğanın yapmayacağı şekilde, arka ayakları üzerinde arenayı çepeçevre dolanıyordu. Çok da muhteşem bir güreş çıkardı; çocukların o kadar heyecanlandılar ki, sıraların üzerine çıkip dantel mendillerini salayarak, tipki yetişkinler gibi mantıklı bir biçimde, "Yaşasın boğa! Yaşasın boğa!" diye bağırdılar. Çok sayıda oyuncak atın delik deşik edilip binicilerinin yere düşürüldüğü uzun bir mücadelenin ardından, genç Tierra-Nueva Kontu boğaya diz çöktürdü ve nihai darbeyi indirmek için Prenses'ten izin aldıktan sonra, tahta kılıçını hayvanın boynuna öyle bir şiddetle sapladı ki, boğanın kafası yerinden fırladı ve Madrid'deki Fransız Büyükelçisi'nin oğlu küçük Mösyö de Lorraine'in gülen yüzü ortaya çıktı.

Dinmek bilmeyen alkışların arasında arena temizlendi, sarı-siyah üniforma giymiş iki Magripli paj, ölü oyuncak atları büyük bir ciddiyetle sürüklerek götürdüler; Fransız

* Kraliçenin kıyafet sorumlusu.

yürüyüş hocasının ip üzerinde denge gösterisi yaptığı kısa bir aradan sonra, İtalyan kuklacılar, bu amaçla kurulmuş olan küçük tiyatrodada, yarı-klasik Sophonisba trajedisini sahnelediler. Kuklalar o kadar güzel rol yapıyordu, haretleri öylesine doğaldı ki, oyunun sonunda Prenses'in gözleri büğulandı. Hatta bazı çocuklar enikonu ağladılar, gözyaşları ancak şekerlemelerle dindirilebildi; Engizisyon Başrahibi bile o kadar etkilendi ki, tahtadan ve boyalı balmumundan yapılmış, tellerle oynatılan nesnelerin böylesine bedbaht olmalarına, böyle felaketlerle karşılaşmalarına dayanamadığını söyledi Don Pedro'ya.

Ardından Afrikalı bir hokkabaz çıktı; kırmızı kumaşla örtülmüş iri bir seleyi arenanın ortasına koyup sarığının kıvrımları arasından kamıştan tuhaf bir kaval çıkardı ve çalmaya koyuldu. Bir iki dakika sonra kumaş kımildamaya başladı; kavalın sesi giderek tizleşti ve sonunda yeşil-altın sarısı iki yılan, garip üçgen kafalarını dışarı çıkarıp ağır ağır doğruldular ve tipki suda dalgalanan bir bitki gibi, müzikle birlikte ileri geri sallanmaya başladılar. Ama çocuklar, yılanların şistikçe beneklenen boyunlarından ve şimşek gibi hareket eden dillerinden korktular; hokkabazın kumun içinden çıkardığı minik portakal ağacı ve ağaçın üstünde açan güzel beyaz çiçeklerle gerçek meyveler, daha çok hoşlarına gitti; hokkabaz son olarak, Las-Torres Markisi'nin küçük kızının yelpazesini alıp mavi bir kuşa dönüştürdüğünde ve kuş çadırın içinde uçup öttüğünde, çocukların şaşkınlığı ve coşkusunu görmeye değerdi. Ardından, Nuestra Señora del Pilar Kilisesi'nden dansçı oğlanların ciddi menüeti de çok beğenildi. Her sene Mayıs ayında Meryem Ana onuruna altarın önünde yapılan bu harika töreni Prenses daha önce hiç görmemişti; zaten –birçok kişiye göre İngiltere Kraliçesi Elizabeth'in hizmetinde olan– deli bir rahibin, Asturias Prensi'ne zehirli kutsal ekmek yedirme girişiminden beri, İspanya kraliyet ailesinden hiç kimse Saragossa Katedrali'ne ayak basmamıştı.

Dolayısıyla Prens “Meryem Ana Dansı”nı sadece işitmisti; gerçekten de çok güzel bir dansti. Oğlanlar beyaz kadifeden eski moda saray kıyafetleri giymişerdi; tuhaf görünümlü, üç köşeli şapkaları simli püsküller ve upuzun devekuşu tüyleriyle süslenmişti; kostümlerinin, güneşin altında hareket ettikçe göz kamaştıran beyazlığı, esmer yüzleri ve uzun siyah saçlarıyla tam bir tezat teşkil ediyordu. Karmaşık dans figürlerinde sergiledikleri vakar, ağır hareketlerinin ve reveranslarının ölçüülü zarafeti, bütün seyircileri büyuledi; gösteri sona erip de uzun tüylü şapkalarını çıkararak Prens’i selamladıklarında, Prens selamlarına büyük bir nezaketle karşılık verdi ve bu zevki kendisine bağışladığı için Pilar Meryemi Kilisesi’ne kocaman bir mum göndereceğine söz verdi.

Sonra arenaya bir grup yakışıklı Mısırlı –o dönemde çingenelere bu ad verilirdi– girdi; halka olup bağdaş kurdular ve tatlı tatlı zither çalmaya koyuldular; müziğe uygun olarak ağır ağır sallanıyorlar, pes tonda, hülyalı bir ezgi mırıldanıyorlardı. Don Pedro’yu görünce kaşlarını çattılar, bazlarının yüzüne bir dehşet ifadesi yerleşti, çünkü daha birkaç hafta önce, Don Pedro iki aşiret üyesini büyülüklük yaptıkları iddiasıyla Sevilla pazaryerinde astırmıştı; ama arkasına yaslanıp yelpazesinin üzerinden iri mavi gözleriyle kendilerini seyreden güzel Prens'e hayran oldular ve bu kadar güzel birinin asla kimseye zulmetmeyeceğine kanaat getirdiler. Zitherlerinin tellerine uzun, sivri tırmaklılarıyla belli belirsiz dokunarak tatlı tatlı çalmaya devam ettiler; başları uykuya dalarmışcasına öne düşüyordu. Ansızın, bütün çocukları yerinden sıçratıp ve Don Pedro'nun elini hançerinin akık kabzasına götürten keskin bir çığlık atıp ayağa fırladılar ve tef çalarak çılgınca dönüp o garip, girtlaktan lisanlarıyla vahşi bir aşk şarkısı söylediler. Sonra bir işaret üzerine yine hep birlikte yere çöküp hiç kıpırmadan yattılar; sessizliği bozan tek şey, zitherlerin tek düzeye tingirtisiydi. Bunu birkaç kere tekrarlayıp bir an gözden

kayboldular ve sonra, zincire bağlanmış kahverengi, uzun tüylü bir ayı ve omuzlarında ufak tefek şebeklerle geri geldiler. Ayı büyük bir ciddiyetle amuda kalktı; kara kuru şebekler, görünüşe bakılırsa onları eğitmiş olan iki çingene çocuğuya birlikte türlü çeşitli numaralar yaptılar; minik kılıçlarla çarpışıp silah attılar, tipki Kral'ın muhafiz birliği gibi, asker talimi yaptılar. Çingeneler müthiş alkış topladı.

Ama sabahki eğlenceler arasında en komik olanı, hiç şüphesiz, küçük Cüce'nin dansıydı. Cüce eğri bacaklarıyla paytak paytak yürüyerek, kocaman, biçimsiz kafasını iki yana sallayarak paldır küldür arenaya çıktığında, çocukların neşeye haykırdılar; Prenses bile o kadar çok güldü ki, Düşes, İspanya tarihinde bir kral kızının kendi mevkiiinden kişilerin karşısında ağladığı vaki olmakla birlikte, kraliyet soyundan hiçbir prenzesin, kendinden düşük mevkideki kişilerin arasında bu kadar gülüp eğlenmediğini Prenses'e hatırlatmak zorunda kaldı. Ne var ki Cüce gerçekten de çok gülünctü; öteden beri korkunç şeylere tutkusyla ün salmış olan İspanya Sarayı'nda bile, böylesine olağanüstü bir yaratık daha önce hiç görülmemişti. İlk kez insan içine çıkıyordu. Bir önceki gün, kenti çevreleyen geniş mantar meşesi ormanın üçra bir köşesinde avlanan iki asilzade, Cüce'yi vahşiler gibi ormanda dolaşırken bulmuşlar, Prenses'e sürpriz olsun diye alıp Saray'a getirmişlerdi; yoksul bir kömürcü olan Cüce'nin babası, böylesine çirkin, işe yaramaz bir evlattan kurtulduğuna pek sevinmişti. Cüce'nin belki de en eğlenceli yanı, gülünç görünümünün katienen bilincinde olmamasıydı. Son derece mutlu ve neşeliydi. Çocuklar güldüğünde o da onlar kadar neşeye, rahat rahat güliyor, her dansın sonunda, sanki Doğa'nın, esprili bir anında, başlarını alay etsin diye yaratığı biçimsiz bir şey değil de, onlardan biriymiş gibi, çocukların karşısında müthiş komik reveranslar yapıyor, gülümseyip selam veriyordu. Prenses'e gelince, Cüce'yi tam anlamıyla büyülemiştir. Gözlerini Prenses'ten alamıyor, sanki sadece

onun için dans ediyordu; Kral'ın üzüntüsünü tatlı sesiyle dağıtsın diye Papa'nın kendi şapelinden Madrid'e gönderdiği ünlü İtalyan soprano Caffarelli'ye Saray'daki soylu hanımların çiçek buketleri attığını hatırlayan Prenses, Cüce'nin gösterisi sona erdiğinde saçındaki güzel beyaz gülü çıkardı, biraz şaka olsun diye, biraz da Düşes'i kızdırmak için, en tatlı tebessümünü takınıp gülü arenanın ortasına, Cüce'ye fırlattı; Cüce olayı ciddiye aldı ve çiçeği kaba saba dudaklarına götürüp elini kalbine bastırarak, ağızı kulaklarında, minik gözleri zevkten ışıl ışıl, Prenses'in karşısında diz çöktü.

Bu hareketi Prenses'in ciddiyetini öyle bozdu ki, küçük Cüce koşarak arenadan çıktıktan sonra uzun müddet gülmeye devam etti ve dansın derhal tekrarlanmasılığını istedigini bildirdi amcasına. Ne var ki Düşes, güneşin tam tepede olması sebebiyle Prenses Hazretleri'nin vakit geçirmeden Saray'a dönmesinin daha iyi olacağına karar verdi; Saray'da Prenses'in onuruna muhteşem bir ziyafet hazırlanmıştı, gerçek bir doğum günü pastası da vardı; adının başharfleri renkli şekerlerle pastanın üzerine yazılmış, tepesine de çok şirin gümüş bir bayrak kondurulmuştu. Prenses bunun üzereine ağırlaşılı bir tavırla yerinden kalktı, öğle uykusundan sonra küçük Cüce'nin tekrar dans etmesi için emir verdikten ve düzenlediği güzel tören için genç Tierra-Nueva Kontu'na teşekkür ettikten sonra dairesine döndü; çocuklar da, gelirken takip ettikleri sıraya uygun şekilde onu izlediler.

Küçük Cüce, bir kez daha dans etmesi için Prenses'in özel olarak emir verdiği öğrenince o kadar gururlandı ki, hemen bahçeye koştu; gülünç bir mutlulukla kendinden geçerek beyaz gülü öpüyor, sevincinden görülmedik kaballikta ve hantallıkta hareketler yapıyordu.

Ciçekler, Cüce'nin güzel evlerine girme küstahlığını göstermesine epeyce öfkelendiler; Cüce'nin bahçe yollarında

hoplayıp zıpladığını, gülünç bir biçimde kollarını havada salladığını görünce, duygularını daha fazla bastıramadılar.

“Bizim bulunduğuuz bir yerde koşup oynamasına izin verilemeyecek kadar çirkin!” diye haykırdı laleler.

“Afyon suyu içip bin yıllık bir uykuya dalması uygun olur,” dedi iri kırmızı zambaklar ve öfkeden iyice kızardılar.

“Korkunç bir yaratık!” diye bağırdı Kaktüs. “Hem eğri büğrü, hem bodur; kafasıyla bacakları da tamamen oranlısız. Tüyürem diken diken oldu, bana yaklaşacak olursa dikenlerimi batırıvereceğim.”

“Üstelik benim en güzel çiçeklerimden birini ele geçirmiş,” dedi beyaz Gül Ağacı. “O çiçeği bu sabah Prenses'e doğum günü armağanı olarak bizzat ben verdim, Prenses'ten çalmış onu.” Sonra da avazı çıktıği kadar, “Hırsız! Hırsız! Hırsız!” diye bağırdı.

Genellikle büyülüklük taslamayan ve çok sayıda yoksul akrabaları olduğu bilinen kırmızı sardunyalar bile Cüce'yi görünce tiksintiyle dudak büktüler ve mütevazı menekşeler, çok çirkin olmakla birlikte bu konuda yapabileceği bir şey olmadığını söylediklerinde, sardunyalar çok haklı olarak zaten en büyük kusurunun bu olduğu, tedavisi mümkün değil diye bir insanı takdir etmek gerekmendiği cevabını yapıştırdılar. Doğrusu bazı menekşeler bile, küçük Cüce'nin çirkinliğinin neredeyse gösterişe kaçtığı kanısındaydılar; neşeyle hoplayıp ziplayacağına, böyle gülünç ve salakça tavırlar takınacağına kederli, en azından düşünceli görünse, çok daha iyi edeceğini düşünüyorlardı.

Son derece seçkin bir şahsiyet olan ve vaktiyle koskoca İmparator Şarlken'e saatı bildirmiş olan yaşlı Güneş Saati'ne gelince, küçük Cüce'nin görünümüne o kadar şaşırıldı ki, uzun gölgeli parmaıyla tam iki dakikayı göstermeyi unuttu neredeyse ve kendini tutamayıp, parmaklıkta güneşlenmeyece olan iri süt beyazı Tavuskuşu'na, kral evlatlarının kral, kömürcü evlatlarının da kömürcü olduğunu herkesin

bildiğini ve bunun böyle olmadığını iddia etmenin de saçmalık olduğunu söyledi; Tavuskuşu kendisine yüzde yüz katıldı ve o kadar yüksek, sert bir tonda, "Elbette, elbette!" diye bağırdı ki, serin sular fişkirtan fiskiyenin havuzunda yaşayan japonbalıkları kafalarını sudan dışarı çıkartıp taştan dev Triton'lara ne olup bittiğini sordular.

Ama nasıl olduysa, kuşlar Cüce'den hoşlandılar. Onu ormanda birçok kez görmüşlerdi; anafora kapılmışçasına dönerek uçusan yaprakların peşinde cinler gibi hoplayıp ziplar, yaşılı bir meşe ağacının kovuğuna büzülüp, cevizlerini sincaplarla paylaşırdı. Çırkin olması kuşların hiç umurunda değildi. Aslina bakılırsa, geceleri portakal bahçesinde tatlı ötüşüyle bazen Ay'ı bile aşağı indiren Bülbül'ün de pek ahım şahım bir görünüşü yoktu; üstelik Cüce kendilerine çok iyi davranışmış, ağaçlarda tek bir meyvenin bulunmadığı, toprağın demir gibi kaskatı olduğu, aç kurtların yiyecek bulmak için kentin kapılarına indiği o zorlu kış mevsiminde, bir kez olsun onları unutmamış, bir parçacık kara ekmeğinin kirintilerini onlara vermiş, iki lokma kahvaltısını onlarla paylaştı hep.

İşte bu yüzden, Cüce'nin etrafında uçuşuyor, geçerken kanatlarını yanağına şöyle bir dokunduruyor ve kendi aralarında gevezelik ediyorlardı; küçük Cüce o kadar memnun oldu ki, dayanamayıp onlara güzel beyaz gülü gösterdi ve bu gülü, kendisini sevdiği için bizzat Prenses'in verdiğini söyledi onlara.

Kuşlar Cüce'nin söylediğlerinin tek kelimesini dahi anlamadılar, ama bunun hiç önemi yoktu, çünkü başlarını yana yatırıp bilmiş bir tavır takındılar, bu da bir şeyi anlamak kadar işe yarar ve çok daha kolaydır.

Kertenkeleler de Cüce'yi çok sevdiler; Cüce koşturmakтан yorulup dinlenmek üzere çimenlere uzandığında kertenkeleler üstünde sıçrayıp oynadılar ve ellerinden geldiğince onu eğlendirmeye çalışıtlar. "Herkes bir kertenkele kadar

güzel olamaz ki!” diye haykırdılar. “Bu kadarını beklemek haksızlık olur. Hem kulağa saçma gelse de, aslında pek o kadar çirkin sayılmaz; gözünü kapatıp ona bakmazsin, olur biter.” Kertenkeleler doğuştan filozoftular; yapacak başka şey bulamadıklarında veya çok yağmur yağdığı için dışarı çıkamadıklarında, bir arada oturup saatlerce düşünürlerdi.

Ne var ki Çiçekler, hem kertenkelelerin, hem de kuşların tutumuna müthiş öfkeleniyorlardı. “İşte,” dediler, “devamlı koşturup uçuşmanın sonu böyle bayağılığa varır. Terbiye görmüş kişiler bizim gibi daima aynı noktada dururlar. Bizim bahçe yollarında hoplayıp zıpladığımızı, çimenlerde deli gibi koşarak kızböceklerini kovaladığımızı gören olmuş mudur? Biz bir hava değişimine ihtiyaç duyduğumuzda bahçevanı çağırıyoruz, bizi başka bir tarha taşır. Böyleşı daha ağırbaşlıdır, doğrusu budur. Oysa kuşlarla kertenkeleler huzur nedir bilmezler, hatta kuşların sürekli bir adresi bile yoktur. Onlar çingeneler gibi serseridirler ve çingenelerle tipatıp aynı muameleyi görmeleri gereklidir.” Sonra da burunlarını havaya dikip mağrur bir edaya büründüler; bir süre sonra, çimenlerin üstünde yatan küçük Cüce'nin toparlanıp kalktığını ve bahçeyi geçerek Saray'a girdiğini görünce pek memnun oldular.

“Ömrünün sonuna kadar içinde kapalı tutulması gereklidir kesinlikle,” dediler. “Şu kambur sırtına, çarpık bacaklarına baksanız.” Sonra da kıkırdamaya başladılar.

Ama küçük Cüce bütün bunlardan habersizdi. Kuşları ve kertenkeleleri çok sever, çiçeklerin, dünyanın en harika yaratıkları olduğunu düşünürdü; Prens'i ayrı tutuyordu elbette, ne de olsa Prens kendisine o güzel beyaz gülü vermişti ve onu seviyordu, bu da çok önemli bir şeydi. Keşke Prens'le birlikte Saray'a dönmüş olsaydı! Prens onu sağına oturtur, ona gülümserdi; o da Prens'in yanından hiç ayrılmayıp onun oyun arkadaşı olur, ona türlü çeşitli eğlenceli numaralar öğretirdi. Küçük Cüce daha önce hiç

Saray'a girmemişti, ama neler neler bilirdi. Çekirgelerin içinde şarkı söyleyebileceği, sazdan minik kafesler yapar, boğumları aralıklı bambuları şekillendirip Pan'ın dinlemeyi çok sevdiği flütlerden imal ederdi. Her kuşun ötüşünü bilir, ağaçın tepesindeki sığırçıkları, göldeki balıkçILLARI çağırırıdı. Her hayvanın izlerini tanır, incecik ayak izlerinden tavşanların, ezilmiş yapraklıdan yabandomuzlarının izini sürerdi. Bütün vahşi dansları bilirdi: kızıl kostümlü çlgın sonbahar dansı, misirların üstünde mavi pabuçlarla yapılan ışık dansı, beyaz kar çelenkleriyle yapılan kiş dansı ve baharda meye bahçelerindeki tomurcuk dansı. Tahtalığıvercinlerin yuvalarını nereletere yaptıklarını bilirdi; bir keresinde, annesiyle babası bir avcının tuzağına düşmüş olan yavru güvercinleri kendi büyütmiş, budanmış bir karaağacın oyuğuna onlar için küçük bir güvercinlik yapmıştır. Güvercinler evcil sayılırdı, her sabah yemlerini küçük Cüce'nin elinden yerlerdi. Prenses de tahtalığıvercinleri, uzun eğreltiotlarının arasında telaşlı telaşlı koşuşan tavşanları, çeliği andıran tüyleri ve siyah gagalarıyla alakargaları, dertop olup dikenli yumaklara dönüşebilen kirpileri ve başlarını sallayıp körpe yaprakları kemirerek ağır ağır sürünen bilge kaplumbağaları sevecekti. Evet, Prenses'in onunla birlikte ormana gelip oynaması şarttı. Ona kendi küçük yatağını verecek, pencerenin önünde şafağa kadar nöbet tutacak, iri boynuzlu vahşi sığırların Prenses'i incitmesine, zayıf düşmüş kurtların kulubeye sokulmasına mâni olacaktı. Şafak söktüğünde panjurları tıklatıp Prenses'i uyandıracaktı; sonra bütün gün birlikte dolaşıp dans edeceklerdi. Aslında ormanda insan hiç yalnızlık çekmezdi. Ara sıra bir piskopos, elindeki resimli kitabı okuya okuya, beyaz katırıyla ormandan geçerdi. Bazen de, bileklerinde gözü bağlı şahinlerle, geyik derisinden yelekler giymiş, yeşil kadife bereli doğancılar geçerdi. Bağbozumu mevsiminde, elleri ayakları mora boyanmış, parlak sarmaşıklardan çelenkler takmış üzüm ezicileri gelirdi, ellерindeki

tulumlardan şarap damlardı; kömürcüler geceleri koca mangallarının etrafında oturup kuru odunların ateşte ağır ağır yanışını seyreder, külde kestane kavururlardı; hırsızlar inlerinden çıkıştır kömürcülerle gülüp eğlenirdi. Bir keresinde de, harikulade bir tören alayının Toledo'ya giden uzun, tozlu yolu kıvrıla kıvrıla çıkışını görmüştü. En önde keşisher tatlı sesleriyle ilahiler söyleyerek, ellerinde rengârenk sancaklar ve altından haçlarla yürüyor, onların ardından, gümüş zırhlar içinde, fitilli tüfekler ve mızraklarla askerler geliyordu; aralarında da, baştan aşağı harika desenlerle bezenmiş garip sarı giysiler içinde, ellerinde yanan mumlar taşıyan yalınayak üç adam vardı. Ormanda seyredilecek çok şey vardı kesinlikle; Prensese yorulduğu zaman da ona yosundan yumuşak bir yatak bulur veya kucağında taşırıdı; küçük Cüce uzun boylu değildi, ama çok kuvvetliydi. Prensese, elbiselerinin üzerine taktığı minik beyaz meyveler kadar güzel, kırmızı şeytanşalgamı meyvelerinden bir kol ye yapardı; Prensese kolyesinden sıkılıncı çıkarıp atar, o da başka meyveler bulurdu. Prensese meşepalamutları, üzeri çiyle kaplı dağlaleleri, açık altın sarısı saçlarında yıldız gibi parlasınlar diye minnacık ateşböcekleri getirirdi.

Peki ama Prensese neredeydi? Beyaz güle sordu, hiçbir cevap alamadı. Bütün Saray uykudaydı sanki; panjurları kapalı olmayan pencereler bile, çığ ışiktan korunmak için, ağır perdelerle örtülmüştü. İçeri girebileceği bir kapı bulmak için her tarafı dolaştı, sonunda açık duran küçük bir kapı gördü. Hemen kapıdan içeri girdi ve kendini muhteşem bir salonda buldu; burası maalesef ormandan çok daha muhteşemdi, her yer yaldızlıydı, yerler bile geometrik şekiller oluşturan iri renkli taşlarla döşenmişti. Ama küçük Prens yoktu; sadece yeşimtaşından kaidelerinin üzerinden, hüzünlü, boş gözlerle kendisini seyrederek garip garip gülümseyen harika beyaz heykeller vardı.

Salonun karşı duvarında, Kral'ın en sevdiği renk olan siyah renkte, üzerine yine Kral'ın en sevdiği şekiller olan güneş ve yıldızlar serpiştirilmiş, ağır işlemeli bir kadife perde asılıydı. Acaba Prenses o perdenin arkasına mı gizlenmişti? Denemeye değerdi.

Sessizce ilerleyip perdeyi kenara çekti. Hayır, perdenin arkasında bir oda daha vardı sadece, ama bir öncekinden daha güzel bir odaydı. Duvarlar kalabalık bir av partisini temsil eden, yeşil naklılı duvar halılarıyla kaplıydı; bu duvar halıları, Flaman sanatçılar tarafından, yedi yılda tamamlanmıştı. Burası bir zamanlar Deli Juan diye anılan av tutkunu Kral'ın odasıydı; deli Kral çılgınlık nöbetleri sırasında duvar halisındaki şahlanan iri atlara binmeye, iri av köpeklerinin saldırısına uğrayan geyiği yere devirmeye çalışmış, av borusunu öttürüp elindeki hançeri havada uçan solgun geyige saplamıştı. Bu oda şimdi Meclis salonu olarak kullanılıyordu; ortadaki masanın üzerinde, İspanya'yı temsil eden altın lalelerle ve Habsburg Hanedanı'nın arma ve amblemleriyle damgalanmış kırmızı bakan dosyaları durmaktadır.

Küçük Cüce etrafına hayretler içinde baktı ve ilerlemeye çekindi. Hiç ses çıkarmadan uzun orman yolunda süratle dörtnala ilerleyen bu garip, sessiz atlılar, kömürcülerin bahsettiği o korkunç hayaletlere, yalnız geceleri avlanan ve bir insana rastladıklarında onu dişi geyige dönüştürüp kovalayan Compracho'lara benziyordu. Ama güzel Prenses'i düşününce, küçük Cüce'nin cesareti yerine geldi. Prenses'i yalnızken bulup konuşmak, kendisinin de onu sevdigini bildirmek istiyordu. Belki de bir sonraki odadaydı.

Yumuşak Fas halılarının üzerinde koşarak ilerleyip kapıyı açtı. Hayır! Prenses burada da değildi. Oda bomboştu.

Burası Taht Salonu'yu; Kral'ın huzuruna çıkma izni alabilmiş (son zamanlarda pek sık görülmeyen bir şeydi bu) yabancı elçiler burada kabul edilirdi; yıllar önce aynı salonda İngiliz elçiler, o dönemde Katolik Avrupa hükümdarlarından

biri olan İngiltere Kraliçesi'ni İmparator'un en büyük oğluyla evlendirmek üzere görüşmeler yapmışlardı. Duvarlar yaldızlı sahtianla kaplıydı; siyah beyaz tavana, üç yüz mumluk, dallı budaklı, ağır, yaldızlı bir avize asılıydı. Üzerine küçük incilerle Kastilya aslanları ve kuleleri işlenmiş yaldızlı kumaştan koskoca bir sayvanın altında da taht duruyordu; taht, gümüş lalelerle bezenmiş, saçakları sim ve incilerle ince ince işlenmiş siyah kadifeden ağır bir örtüyle kaplanmıştı. Tahtın ikinci basamağına, Prens'in diz çökmesi için, minderi simli kumaştan, alçak bir tabure yerleştirilmişti; onun da altunda, sayvanın dışında kalan kısmda, Papalık Temsilcisi'nin iskemlesi vardı; herhangi bir resmi törende Kral'ın huzurunda oturma hakkına sahip tek kişi olan Papalık Temsilcisi'nin kırmızı püsküllerini birbirine dolanmış kardinal başlığı, iskemlenin önündeki mor bir taburenin üstüne konmuştu. Tahtın karşısındaki duvarda Şarlken'in av giysileri içinde, yanında iri bir mastıyla, doğal ölçülerindeki portresi asılıydı; öteki duvarın ortasındaki büyük tabloda II. Felipe, Felemenk'in bağlılık yeminini kabul ederken resmedilmişti. İki pencerenin arasında duran fildiği kakmalı, raflı abanoz dolabının üzerine Holbein'in Ölüm Dansı'ndan figürler oyulmuştu – bu oymaların, ünlü ustannın kendi elinden çıktıği söyleniyordu.

Ama bütün bu ihtişam, küçük Cüce'nin umurunda bile değildi. O kendi gülünü sayvanın bütün incilerine, gülünün tek bir beyaz yaprağını tahta değiştmezdi. Küçük Cüce'nin istediği, Prensçe çadırı gitmeden önce onunla görüşmek ve kendisi dansını bitirdikten sonra birlikte ormana gitmeyi teklif etmekti. Saray havasızdı, boğucuydu, oysa ormanda rüzgâr keyfince eser, güneş o oynak altın parmaklarıyla titrek yaprakları aralardı. Ormanda çiçekler de vardı; Saray'ın bahçesindeki çiçekler kadar gösterişli değillerdi belki, ama daha güzel kokuluydular: bahar başında serin vadileri ve çimenlik tepeleri dalga dalga mora boğan sümbüller; meşe ağaçlarının boğum boğum köklerinin etrafında küçük

kümeler halinde birbirine sokulan sarı çuhaçıkleri; parlak kırlangıçotu çiçekleri, mavi veronikalar, eflatun ve altın sarısı süsenler. Fındık ağaçlarının başak biçiminde boz çiçekleri vardı, yüksükotları, arıların hiç boş bırakmadığı, benekli salkımlarının ağırlığıyla eğilirlerdi. Kestanenin beyaz yıldızlardan sıvri kuleleri, alıcıların da güzel solgun ayları vardı. Evet, Prenses kesinlikle gelecekti, yeter ki onu bulabsın! Onunla birlikte güzel ormana gelecek, o da gün boyu dans edip Prenses'i eğlendirecekti. Bunu düşününce gözleri bir tebessümle aydınlandı ve bir sonraki odaya geçti.

Bu oda en ışıklı ve en güzel odaydı. Duvarlar pembe çiçekli, kuş desenli, zarif simli tomurcuklar serpiştirilmiş Lucca damaskosuyla kaplıydı; som gümüşten mobilyalar, cicili bicili kırlentlerle, sallanan Cupido'larla bezenmişti; iki büyük şöminenin önünde papağan ve tavuskuşu işlemeli büyük kafesler vardı; su yeşili oniksle kaplı yer döşemesi, ta uzaklara uzanır gibiydi. Üstelik küçük Cüce odada yalnız değildi. Odanın karşı tarafında, kapının gölgesinin altında ufak tefek birinin kendisini seyrettiğini gördü. Yüreği pır pır etti, dudaklarından bir sevinç çığlığı yükseldi ve küçük Cüce gün ışığına doğru ilerledi. O ilerleyince, ufak tefek şahıs da öne doğru çıktı ve işte o zaman, onu açıkça gördü.

Ne Prensesi! Karşısındaki bir hilkat garibesiymişti, hayatı gördüğü en acayıp yaratmıştı. Bedeni diğer insanlar gibi biçimli değildi, kamburdu, kolları, bacakları eğri büğrüydü, iki yana sallanan kocaman bir kafası ve yele gibi siyah saçları vardı. Küçük Cüce kaşlarını çattı, yaratık da kaşlarını çattı. Küçük Cüce güldü, yaratık da onunla birlikte güldü, tipki kendisi gibi ellerini beline dayıyordu. Küçük Cüce alaylı bir reverans yaptı, yaratık da yerlere kadar eğildi. Küçük Cüce ona doğru ilerleyince o da kendisine yaklaştı; her adımını taklit ediyor, kendisi durunca yaratık da duruyordu. Küçük Cüce neşeye haykırıp öne doğru koşarak elini uzattı ve eli yaratığın eline deðdi, buz gibi soğuktu. Küçük Cüce korkup

elini geri çekti, yaratığın eli de derhal geri çekildi. Küçük Cüce daha ileri gitmeye çalıştı, ama düz, sert bir şey ona engel oldu. Yaratığın yüzü şimdi kendi yüzüne çok yakındı ve korku içindeydi. Küçük Cüce gözüne dökülen saçlarını kenara itti. Yaratık da aynısını yaptı. Küçük Cüce ona vurdu, o da aynen karşılık verdi. Küçük Cüce ondan tiksiniyor, yaratığın yüzü korkunç şekillere bürünyordu. Küçük Cüce geri çekildi, yaratık da geriledi.

Neydi bu? Biraz düşündü, etrafına baktı. Çok tuhaftı, ama bu berrak sudan, görünmez duvarda, her şeyin bir ikizi vardı sanki. Evet, her resim, her koltuk tekrarlanıyordu. Kapının yanındaki girintide yatan Faunus'un uyuyan bir ikizi vardı, güneşin aydınlatığı gümüş Venüs de, kendisi kadar güzel ikinci bir Venüs'e kollarını uzatmıştı.

Yoksa bu, Ekho muydu? Küçük Cüce bir keresinde vadide Ekho'ya seslenmiş, o da kelimesi kelimesine karşılık vermişti. Acaba sesi taklit ettiği gibi görüntüyü de mi taklit edebiliyordu? Gerçek dünyaya tipatıp benzer taklit bir dünya mı yaratıyordu? Bir nesnenin gölgesi renkli, canlı olabilir miydi, hareket edebilir miydi? Acaba?..

Küçük Cüce ırkilerek göğsündeki güzel beyaz gülü çekardı, dönüp çiçeği öptü. Yaratığın da bir gülü vardı ve tek tek her yaprağıyla kendi gülünün eşiydi! Yaratık da kendi gülünü aynı şekilde öpüp, korkunç jestlerle kalbine bastırdı.

Küçük Cüce gerceği anlayınca umutsuzlukla vahşi bir çığlık atıp hıçkırarak yere kapandı. Demek biçimsiz ve kamış olan, çirkin ve acayıp olan, kendisiydi. O hilkat garibesi kendisiydi; bütün çocuklar ona güliyorlardı demek ki; kendisini sevdigi sandığı Prenses de aslında onun çirkinliğiyle alay etmiş, çarpık bacaklarına gülmüştü. Onu niçin ormanda bırakmamışlardı sanki? Ormanda ne kadar iğrenç olduğunu kendisine söyleyecek aynalar yoktu. Babası onu satacağına öldürseydi keşke. Gözünden sıcak yaşlar fışkıriyordu, beyaz gülü yolu parçaladı. Yerde debelenen yaratık da aynı şeyi

yapıp donuk yaprakları havaya saçtı. Yaratık yerde sürüneniyor, küçük Cüce ona bakınca, kendisini seyreden, acıyla çarplılmış bir yüz göründü. Onu görmemek için sürünererek uzaklaştı, elleriyle gözlerini kapadı. Yaralı bir hayvan gibi emekleyerek gölgeye sığındı ve orada inleyerek yattı.

Tam o anda, bahçeye açılan kapıdan içeri Prenses ve arkadaşları girdiler; yere yatmış, abartılı, acayıp hareketlerle döşemeyi yumruklayan çirkin Cüce'yi görünce neşeye, çığlık çığlığa gülmeye başladılar, etrafına toplanıp onu seyrettiler.

“Dansı komikti,” dedi Prenses, “ama oyunculuğu daha da komikmiş. Neredeyse kuklalar kadar başarılı, ama o kadar doğal değil tabii.” Sonra da iri yelpazesini sallayıp alkışladı.

Ama küçük Cüce bir kez olsun başını kaldırıp bakmadı; hıçkırıkları giderek hafifledi ve ansızın nefesi tıkanır olmuş gibi çarpınıp elini göğsüne bastırdı. Sonra yine uzanıp kipirtısız kaldı.

Kısa bir sessizlikten sonra, “Harika,” dedi Prenses, “şimdi de dansını izlemek istiyorum.”

“Evet, evet,” diye bağırdı bütün çocuklar, “kalk dans et; sen şebekler kadar zekisin, hem de onlardan çok daha gülünçsun.”

Ama küçük Cüce cevap vermedi.

Prenses ayağını öfkeyle yere vurup amcasına seslendi; amcası Başmabeyinci'yle birlikte bahçede yürümektedi, Engizisyon'un yeni kurulduğu Meksika'dan az önce gelen mektupları okuyordu. “Benim komik Cücem küstü,” diye haykırdı Prenses, “onu uyandırın, benim için dans etmesini söyleyin.”

Don Pedro'yla Başmabeyinci birbirlerine bakıp gülümserdiler ve bahçeden içeri girdiler; Don Pedro yere eğilip işlemeli eldiveniyle Cüce'nin yanağına vurdu. “Dans et küçük yaratık,” dedi. “Kalk dans et. İspanya ve Hint Adaları Prensesi eğlenmek istiyor.”

Ama küçük Cüce hiç kırımdamadı.

“Bir kirbaç ustası çağurtın,” dedi Don Pedro bikkinlikla ve bahçeye döndü. Ama Başmabeyinci'nin yüzü ciddiydi, küçük Cüce'nin yanına diz çöküp elini kalbinin üzerine koydu. Biraz sonra omuz silkip ayağa kalktı ve Prenses'in karşısında yerlere kadar eğilerek konuştu:

“*Mi bella Princesa,** komik Cüceniz bir daha asla dans edemeyecek. Yazık oldu, bu çirkinliğiyle Kral'ı bile güldürebilirdi belki.”

“Peki ama niye bir daha dans etmeyecek?” diye sordu Prenses gülerek.

“Çünkü kalbi kırıldı,” diye cevap verdi Başmabeyinci.

Prenses kaşlarını çattı, çiti piti, gül yaprağı dudakları tatlı bir küçümsemeyle büküldü. “Bundan böyle benimle oyun oynamaya gelenler kalpsız olsun!” diye haykırıp, koşarak bahçeye çıktı.

---

* Güzel Prensesim.

Balıkçı ile Ruhu

Ekselansları Monaco Prensesi Alice'e

Genç Balıkçı her akşam denize açılıp ağ atardı.

Rüzgâr karadan estiğinde hiçbir şey tutamaz, çok şanslıysa pek az bir şeyler yakalardı, çünkü karadan esen rüzgâr şiddetliydi, uğursuzdu ve hoyrat dalgalar karşıladı onu. Ama rüzgâr denizden karaya estiği zaman, balıklar derin sulardan yüzerek gelip ağına takılır, o da balıkları pazara götürüp satardı.

Her akşam denize açılırdı; bir akşam, ağ o kadar ağırdı ki, kayığa güçlükle çekebildi. Kendi kendine gülüp şöyle düşündü: "Denizde yüzen bütün balıkları tutmuş olmalıyım; ya da insanları şaşkına çevirecek aptal bir canavarı tuzağa düşürdüm, belki de Kraliçe Hazretleri'nin görmek isteyeceği korkunç bir yaratıktır. Balıkçı var gücüyle kalın iplere asılıyordu, sonunda kolunun uzun damarları, bronz bir vazonun etrafını çevreleyen mavi mineden çizgiler gibi kabardı. İnce iplere asıldı, yassı mantar halkası giderek yaklaştı ve nihayet ağ suyun yüzüne çıktı.

Ama ağıda ne bir balık, ne canavar, ne de korkunç bir yaratık vardı, sadece küçük bir deniz kızı uzanmış uyuyordu.

Sağları ıslak, altın bir post gibiydi, saçının her bir teli, cam bir kadehin ince altın tellerini andırıyordu. Bedeni fil-

dişi kadar beyaz, kuyruğu gümüş ve incidendi. Gümüş ve incidendi kuyruğu ve yeşil yosunlar kuyruğuna dolanmıştı; kulakları birer deniz kabuğu, dudakları sanki mercandi. Soğuk dalgalar soğuk göğüslerine çarpıyor, gözkapaklarında tuzlar parıldıyordu.

O kadar güzel, o kadar güzeldi ki, genç Balıkçı onu görünce şaşkına döndü; elini uzatıp ağı kendine çekti ve kayığın kenarından sarkarak Denizkızı'nı kucaklıdı. Dokunduğunda Denizkızı ürkmiş bir martı gibi çığlık atıp uyandı; mor ametist gözleriyle dehşetle baktı Balıkçı'ya, kurtulmak için çırpınmaya başladı. Ama Balıkçı onu sıkı sıkı tuttu, gitmesine izin vermedi.

Denizkızı kaçamayacağını anlayınca ağlamaya başladı; "Yalvarırım sana, bırak beni gideyim, ben Kral'ın tek kızıyım, babam yaşılı ve yapayalnız," dedi.

Ama genç Balıkçı şöyle cevap verdi: "Seni bir şartla bırakırım: Seni her çağrıdığmda gelip bana şarkı söylemeye söz vereceksin; balıklar deniz mahluklarının şarkısını dinlemeye bayılırlar, böylece ağlarım hep dolu olur."

"Sana bu sözü verirsem gerçekten bırakacak misin beni?" diye sordu Denizkızı.

"Gerçekten bırakacağım seni," dedi genç Balıkçı.

Bunun üzerine Denizkızı istediği sözü verdi ve deniz mahluklarının yeminiyle ant içti. Balıkçı kollarını çözünce Denizkızı garip bir korkuya ürpererek sulara gömüldü.

Genç Balıkçı her akşam denize açılıp Denizkızı'na sesleniyor, o da sudan çıkıp şarkı söylüyordu. Yunuslar yüzerek Denizkızı'nın etrafında dönüyor, vahşi martılar başının üzerinde daireler çiziyordu.

Denizkızı harikulade bir şarkı söylüyordu. Şarkısında sürülerini mağaradan mağaraya güden, küçük yavruları omuzlarında taşıyan deniz mahluklarını anlatıyordu; Kral geçerken kıvrık deniz kabuklarını öttüren, uzun yeşil sakallı,

göğüsleri killı Triton'ları anlatıyordu; Kral'ın, tavanı şeffaf zümrütten, yerleri parlak inciden, baştan aşağı kehribardan sarayını anlatıyordu; mercanların iri dantel yelpazeler gibi gün boyu sallandığı, balıkların gümüş kuşlar misali yalpa vurduğu, denizşakayıklarının kayalara tutunduğu ve karanfillerin damarlı sarı kumlarda çiçek açtığı deniz bahçelerini anlatıyordu. Şarkısında Kuzey denizlerinden gelen, yüzgeçlerinden sıvri buz saçakları sarkan büyük balinaları anlatıyordu; suya atlayıp ölmek istemediklerinden, Siren'lerin anlatıldığı harikaları duymamak için kulaklarını balmumuyla tıkamak zorunda kalan tacirleri anlatıyordu; uzun direkli batık kadırgalarla halatlara asılı, donmuş denizcileri, yüzerek açık lombozlardan içeri girip çıkan uskumruları anlatıyordu; yaman seyyahlar olan ve gemi omurgalarına yapışıp dünyayı dolaşan sülükayaklıları anlatıyordu; uçurum yamaçlarında yaşayan, uzun siyah kollarını gerip uzatan ve istedikleri zaman geceyi çağırabilen mürekkepbalıklarını anlatıyordu. Şarkısında opalden oyulmuş, yelkeni ipekli tekneleri olan nautilusları anlatıyordu; harp çalan ve dev Kraken'i büyüleyip uyutabilen şen denizadamlarını anlatıyordu; kaygan yunusları yakalayıp gülerek sırtlarına binen küçük çocukları anlatıyordu; beyaz köpüklerin arasına yatıp denizcilere kollarını uzatan deniz kızlarını anlatıyordu; kıvrık dişli denizaslanlarını ve yeleleri dalgalandan denizatlarını anlatıyordu.

Deniz kızı'nın şarkısını duyan bütün orkinoslar derinlerden onu dinlemeye geliyordu; genç Balıkçı ağlarını atıp onları yakalıyor, bazılarını da zıpkınla vuruyordu. Kayığı yükünü iyice alındığında, Deniz kızı Balıkçı'ya gülümseyerek denize daliyordu.

Ama Balıkçı'nın dokunabileceği kadar yakına gelmiyor-
du asla. Balıkçı onu defalarca çağırıyor, yalvarıyor, ama o
gelmiyordu; yakalamaya kalkıştığı zaman da, bir fok gibi
denize daliyor, o gün bir daha hiç görünmüyordu. Deniz-
kızı'nın sesi, her gün biraz daha tatlı geliyordu Balıkçı'nın

kulağına. Sesi o kadar tatlıydı ki, Balıkçı sonunda ağlarını, kurnazlığını unuttu, işine aldırmaz oldu. Al yüzgeçli, kabartma altın gözlü orkinoslar sürüler halinde öňünden geçip gidiyor, o hiç alındırmıyordu. Zıpkını yanında öylece duruyordu, örme sazdan sepetleri bomboştu. Ağrı açık, gözleri dalıp gitmiş, aylak aylak kayığında oturup dinliyordu; deniz sisleri vücudunu sarmalayıp gezgin ay esmer kollarını gümüşe bulayincaya kadar dinliyordu.

Bir akşam Balıkçı Denizkızı'na seslendi: "Küçük Denizkızı, küçük Denizkızı, seni seviyorum. Bırak kocan olayım, sana âşığım," dedi.

Ama Denizkızı başını iki yana salladı. "Senin içinde insan ruhu var," dedi. "Ancak ruhunu içinden kovarsan sevebilirim seni."

Genç Balıkçı düşündü: "Ruhumun bana ne faydası var? Onu göremiyorum, tutamıyorum, tanımıyorum. Tabii kovarım onu içimden, sonra da mutlu olurum." Bir sevinç çığlığı atıp renkli kayığının içinde ayağa kalkarak kollarını Denizkızı'na uzattı. "Ruhumu kovacağım," diye haykırdı, "sen benim karım olacaksın, ben de senin kocan; ikimiz birlikte derin sularda yaşayacağız; şarkında anlattığın şeylerin hepsini bana göstereceksin, ben de senin istediğiin her şeyi yapacağım, hayatlarımız birleşecek."

Denizkızı mutlulukla gülüp yüzünü elleriyle örttü.

"Peki ama ruhumu nasıl kovacağım?" diye sordu genç Balıkçı heyecanla. "Nasıl yapılacağını söyle, hemen yapayım!"

"Heyhat! Ben de bilmiyorum," dedi küçük Denizkızı; "deniz mahluklarının ruhu yoktur ki." Sonra da özlem dolu bakışlarla denizin dibine daldı.

Ertesi sabah erkenden, güneş tepenin üzerinde daha bir karış yükselmemişken, genç Balıkçı Rahip'in evine gidip kapıya üç kez vurdu.

Rahip adayı kafesten baktı, gelenin kim olduğunu görünce sürgüyü çekip, "Gir," dedi genç Balıkçı'ya.

Genç Balıkçı içeri girdi, yerdeki hoş kokulu hasırların üzerine diz çöktü ve Kutsal Kitap'ı okumakta olan Rahip'e seslendi: "Peder, ben deniz mahluklarından birine aşık oldum, ruhum yüzünden istedığımı elde edemiyorum. Söyle bana, ruhumu nasıl kovabilirim içimden? Ona ihtiyacım yok nasilsa. Ruhumun bana ne faydası var? Onu göremeyorum, tutamıyorum, tanımıyorum."

Rahip göğsünü yumruklayarak cevap verdi: "Eyyah, eyyah, sen çıldırmışsin veya zehirli bir ot yemişsin; ruhu insanın en soylu varlığıdır; soylulukla kullanmamız için bize Tanrı'nın armağanıdır, insan ruhundan daha değerli hiçbir şey yoktur ve hiçbir dünya malı onunla kıyaslanamaz. İnsan ruhu dünyanın bütün altınlarına bedeldir, kralların yakutlarından daha değerlidir. İşte bu yüzden evladım, bir daha bu konuya kafa yorma; affedilmez bir günahtır. Deniz mahluklarına gelince, onlar yollarını şaşırtmış yaratıklardır ve onlarla düşüp kalkanlar da yollarını şaşırır. Onlar iyile kötüyü ayıramayan tarladaki hayvanlar gibidirler ve Tanrı onlar için ölmemiştir."

Rahip'in acı sözlerini duyunca genç Balıkçı'nın gözleri doldu; doğrulup ayağa kalktı ve şöyle dedi: "Peder, Faunus'lar ormanda memnun mesut yaşıyor, denizadamları kırmızı altından harplarıyla kayalarda oturuyor. Yalvarırım sana, onlar gibi olmama izin ver; onların hayatı çiçeklerin hayatına benzıyor. Ruhuma gelince, madem benimle aşkımlı arasına giriyor, ruhumun bana ne faydası olabilir?"

"Bedenin aşkı kirlidir!" diye haykırdı Rahip kaşlarını çatarak. "Tanrı'nın, yarattığı dünyada gezinmelerine izin verdiği kâfirler de kirli ve fesattır. Ormanların Faunus'lara, deniz şarkıcılarına lanet olsun! Gece vakti duyduğum oldu seslerini, beni tespihimden ayırmaya, ayartmaya çalışırlar. Pencereyi tıklatıp güllerler. Tehlikeli zevklerinin hikâ-

yelerini fisıldarlar kulağıma. Beni günaha teşvik ederler, dua ettiğimde surat ekşitirler. Yollarını şaşırılmış onlar diyorum sana, yolunu şaşırılmış hepsi. Onlar için ne cennet vardır, ne de cehennem; hiçbir yerde Tanrı'ya hamdetmeyecek onlar.”

“Peder!” diye haykırdı genç Balıkçı. “Sen ne dediğini bilmiyorsun. Bir kralın kızı benim ağıma takıldı. Sabah yıldızından daha güzel, aydan daha beyaz bir yaratık. Onun bedenine karşılık ruhumu veririm, onun aşkı uğruna cennetten vazgeçerim. Bana sorumun cevabını söyle ve bırak huzur içinde gideyim.”

“Defol! Defol!” diye bağırdı Rahip. “Senin sevgilin yoluńu şaşırılmış, senin akıbetin de onunkinden farksız olacak,” dedi ve Balıkçı’ya hayır duasını vermeden, kapıdan kovdu.

Genç Balıkçı pazaryerine indi; başı onde, üzgün üzgün, ağır ağır yürüyordu.

Tacirler onu görünce aralarında fisıldasmaya başladılar; biri öne çıkıp adıyla genç Balıkçı’ya seslendi, “Satılık neyin var?” dedi.

“Sana ruhumu satayım,” diye cevap verdi genç Balıkçı. “Yalvarırım al ruhumu, ben artık ondan biktim. Ruhumun bana ne faydası var? Onu göremiyorum, tutamıyorum, tanımıyorum.”

Ama tacirler onunla alay etti, “Bir ruh bizim ne işimize yarar?” dediler. “Bir gümüş sikke bile etmez. Bize köle olarak bedenini sat, sana deniz moru kıyafetler giydirelim, parmağına bir yüzük takıp Kraliçe Hazretleri’nin emrine verelim. Ama ruhtan bahsetme bize, çünkü bizim gözümüzde değeri sıfırdır, hiçbir işimize de yaramaz.”

Genç Balıkçı kendi kendine dedi ki: “Bu ne tuhaf şey! Rahip, ruh dünyanın bütün altınına bedeldir diyor, tacirler bir gümüş sikke bile etmez diyor.” Sonra da pazardan çıkış deniz kıyısına indi ve ne yapacağını düşünmeye koyuldu.

Öğle vakti, rezene toplayıcısı olan bir arkadaşının söylemeklerini hatırladı: Körfezin başındaki bir mağarada yaşa-

yan genç bir cadı varmış ve büyüleri çok etkiliymiş. Hemen koşmaya başladı, ruhundan kurtulmak için sabırsızlanıyordu; kumsalda var gücüyle koşarken bir toz bulutu onu izliyordu. Genç Cadi, avcunun içindeki kaşıntıdan, Balıkçı'nın geldiğini anladı ve gülerek kızıl saçlarını çözdü. Dalga dalga dökülen kızıl saçlarıyla mağaranın ağzında durdu; elinde tomurcuk açmış bir baldırın dalı vardı.

“Ne istersin? Ne istersin?” diye bağırdı, genç Balıkçı soluk soluğa yamacı tırmanıp önünde eğildiğinde. “Rüzgâr ters olduğunda ağlarında balık mı istersin? Bende küçük bir kamiş düdük var, çaldığında kefaller süzüle süzüle körfeze gelir. Ama bedeli var güzel oğlan, bedeli var. Ne istersin? Ne istersin? Gemileri batırıp hazine yüklü sandıkları kıyıya sürükleyecek bir fırtına mı istersin? Bendeki fırtınalar, rüzgâr nüklerden çoktur, çünkü benim efendim rüzgârdan güçlündür; ben bir elek ve bir kova suyla, koca kadırgalara denizin dibini boylatırım. Ama bedeli var, güzel oğlan, bedeli var. Ne istersin? Ne istersin? Vadide biten bir çiçek biliyorum, benden başka kimse bilmez. Mor yaprakları, ortasında bir yıldızı vardır, suyu süt kadar beyazdır. O çiçeği Kraliçe'nin katı dudaklarına dokundurursan, senin peşinde dünyayı dolaşır. Kral'ın yatağından kalkar, dünyanın neresine gitsen, senin peşinden gelir. Çiçeğin de bir bedeli var güzel oğlan, bedeli var. Ne istersin? Ne istersin? Havanda bir kurbağayı dövüp çorba yapar, çorbayı bir cesedin eliyle karıştırırıım. Düşmanın uyurken üstüne serpersin, kara bir yıhana dönüsür, kendi anası öldürür onu. Bir tekerlekle gökyüzünden Ay'ı yere indirir, billur kürede sana Ölüm'ü gösteririm. Ne istersin? Ne istersin? İsteğini bana söyle, yerine getireyim, ama bir bedel ödeyeceksin güzel oğlan, bedel ödeyeceksin.”

“Benim istedigim pek önemli bir şey sayılmaz,” dedi genç Balıkçı, “ama Rahip hiddetlenip beni yanından kovdu. Ufacık bir şey aslında, ama tacirler benimle alay edip geri çevirdiler. Ben de, senin fesat olduğunu söyledikleri halde, sana geldim, istedigin bedel neyse, ödemeye hazırlım.”

“Nedir dileğin?” diye sordu Cadı, yaklaşarak.

“Ruhumu içimden kovmak istiyorum,” diye cevap verdi genç Balıkçı.

Cadı'nın benzi soldu, ürperdi ve yüzünü mavi pelerinine gömdü. “Güzel oğlan, güzel oğlan,” diye mırıldandı, “istediğin korkunç bir şey.”

Genç Balıkçı lüle lüle kahverengi saçlarını savurup güldü. “Ruhumun benim gözümde hiç değeri yok,” dedi. “Onu göremiyorum, tutamıyorum, tanımıyorum.”

Cadı güzel gözlerini genç Balıkçı'ya ditti. “Söyledersem karşılığında ne vereceksin?” diye sordu.

“Beş altın veririm,” dedi genç Balıkçı; “ağlarımı, oturduğum saz kulübeyi, renkli kayığımı veririm. Yeter ki ruhumu içimden nasıl kovacağımı söyle, her şeyimi veririm sana.”

Cadı alaylı alaylı gülüp, baldıran dalıyla Balıkçı'ya vurdu. “Ben istersem sonbahar yapraklarını altına, solgun ay ışığını gümüşe dönüştürürüm,” diye cevap verdi. “Benim efendim bu dünyanın bütün krallarından daha zengindir, hepsine hâkimdir.”

“İstediğin bedel altın değilse, gümüş değilse, ne verebilirim sana?” diye haykırdı genç Balıkçı.

Cadı, ince beyaz parmaklarıyla genç Balıkçı'nın saçını okşadı. “Benimle dans edeceksin güzel oğlan,” diye mırıldandı, gülümseyerek.

“Hepsi bu mu?” diye haykırdı genç Balıkçı şaşkınlıkla ve ayağa kalktı.

“Hepsi bu,” dedi Cadı ve gülümşedi yine.

“Öyleyse güneş batarken gizli bir yerde dans ederiz,” dedi genç Balıkçı, “sonra da sen bana sorumun cevabını söylersin.”

Cadı başını iki yana salladı. “Dolunayda, dolunayda,” diye mırıldandı. Sonra dört bir yanı kıskıç gözlerle kolaçan edip kulak kabarttı. Mavi renkli bir kuş çığlık atarak yuvasından havalandı ve kum tepelerinin üstünde daireler çizdi;

uç benekli kuş, sert, boz rengi otları hisıldatarak birbirlerine ışık çaldılar. Aşağıda, dalgalar kıyıya vurdukça birbirine çarpan düz, kaygan çakılların sesinden başka ses duyulmuyordu. Cadı kolunu uzatıp genç Balıkçı'yi kendine çekti ve kurumuş dudaklarını kulağına yaklaştırdı.

“Bu gece dağın tepesine gelmelisin,” diye fisildadı. “Bugün Sebt günü, O gelecek.”

Genç Balıkçı irkilerek Cadı'ya baktı. Cadı beyaz dişlerini göstere göstere güldü. “O dediğin kim?” diye sordu genç Balıkçı.

“Önemli değil,” dedi Cadı. “Sen gece oraya gidip gürgen ağacının altında dur ve beni bekle. Siyah bir köpek sana doğru koşacak olursa, ona bir söğüt dalyyla vur, kaçar. Bir baykuş seninle konuşacak olursa hiç cevap verme. Dolunay göründüğünde ben senin yanında olacağım, birlikte çimelerin üstünde dans edeceğiz.”

“Peki ama, ruhumu nasıl kovacağımı bana söyleyeceğine yemin eder misin?” dedi genç Balıkçı.

Cadı güneşe çıktı, rüzgâr kızıl saçlarında oynadı. “Keçinin toynakları üzerine yemin ederim,” diye cevap verdi.

“Sen cadıların en büyüğün!” diye haykırdı genç Balıkçı. “Bu gece dağın tepesinde seninle mutlaka dans edeceğim. Aslında benden altın veya gümüş istesen daha memnun olurdum. Ama istediğin bedeli ödeyeceğim sana, zor bir şey değil.” Genç Balıkçı kepini çıkarıp başını eğerek Cadı'ya selam verdi ve sevinçten uçarak, koşa koşa kasabaya döndü.

Cadı arkasından bir müddet baktı, genç Balıkçı gözden kaybolunca mağarasına girdi, sedir ağacından oymalı bir kutuyu açıp içinden bir ayna çıkardı, aynayı bir çerçeveye oturtup önünde kömür üzerinde mineçiçeği yaktı ve duman kıvrımlarının arasından dikkatle baktı.

Bir süre sonra, öfkeyle yumruklarını sıktı. “Balıkçı benim olmaliydi,” diye homurdandı, “ben de o kadın kadar güzelim.”

O gece ay çıkışında genç Balıkçı dağın tepesine tırmanıp gürgen ağacının altına gitti. Deniz yusuvarlak, cilalı madenden bir kalkan gibi ayaklarının dibinde uzanıyor, koyda balıkçı teknelerinin gölgeleri oynıyordu. Sarı kükürt gözlü, iri bir baykuş adıyla seslendi, ama genç Balıkçı hiç cevap vermedi. Siyah bir köpek ona doğru koşup hırdı. Bir söğüt dalıyla vurunca, köpek inleyerek uzaklaştı.

Gece yarısı olduğunda, cadılar yarası gibi uçarak geldiler. "Pöf!" diye bağırıldılar yere inince. "Burada tanımadığımız biri var!" Etrafı koklayarak gevezeliğe, işaretleşmeye başladılar. En son gelen, genç Cadı'ydı, kızıl saçları rüzgârda dalgalandı. Tavuskuşu gibi göz göz desenlerle işli, yıldızlı kumaştan bir elbise giymiş, başına yeşil kadifeden küçük bir kep oturtmuştu.

Cadılar onu görünce, "Nerede, nerede?" diye çığlık çığlığına bağırıldılar. Ama o gülmekle yetindi ve gürgen ağacına koştu; sonra da Balıkçı'yı elinden tutup ay ışığına çıkardı ve dansa başladı.

Durmadan dönüyorlardı, genç Cadı o kadar yükseğe sıçrıyordu ki, Balıkçı ayakkabılarının kırmızı topuklarını görüyordu. Sonra, dans edenlerin tam ortasından, dörtnala geçen bir atın nal sesleri duyuldu, ama ortada at yoktu; genç Balıkçı korktu.

"Daha hızlı!" diye bağırıldı Cadı; kollarını Balıkçı'nın boynuna doladı; genç Balıkçı, Cadı'nın sıcak nefesini yüzünde hissetti. "Daha hızlı, daha hızlı!" diye bağırıldı Cadı. Genç Balıkçı ayaklarının altında dünyanın fir döndüğünü zannetti, zihni bulandı; sanki fesat bir varlık onu seyrediyormuş gibi büyük bir korkuya kapıldı ve sonunda, bir kayanın gölgesinde, daha önce orada olmayan birinin durduğunu gördü.

İspanyol kesimli, siyah kadife takım giymiş bir erkekti bu. Yüzü şaşılacak kadar solgundu, ama dudakları, mağrur, kırmızı bir çiçeğe benzıyordu. Yorgun görünüyordu; sırtını kayaya dayamış, kayıtsızca hançerinin kabzasıyla oynuyor-

du. Yanı başında, çimenlerin üstünde tüylü bir şapkayla yalınlı dantel kırmalı, üzerine küçük incilerden garip bir motif işlenmiş av eldivenleri duruyordu. Omzuna siyah astarlı kısa bir pelerin atmış, zarif beyaz parmaklarına yüzükler takmıştı. Gözkapakları sarkıktı. Genç Balıkçı büyülenmiş gibi onu seyrediyordu. Sonunda göz göze geldiler; nerede dans etse, adamın gözü üstündeymiş gibi geliyordu genç Balıkçı'ya. Cadi'nın güldüğünü duyunca belini kavrayıp çılginca döndürdü onu. Ansızın ormanda bir köpek uludu; dansçılar durdu, ikişer ikişer gidip diz çökerek adamın elini öptüler. Eli öpülürken, adamın mağrur dudaklarına küçük bir tebessüm yerleşiyordu, kuşların kanatlarını suya değdirip suyu güldürmeleri gibi. Ama bu tebessümde horgörü vardı. Genç Balıkçı'ya bakıp duruyordu.

“Gel tapınalım!” diye fisıldadı Cadi ve elinden tuttu; Genç Balıkçı, Cadi'nın ricası üzerine şevke kapılıp onu izledi. Ama adama yaklaştığında, nedenini bilmenden haç çıkarıp Tanrı'nın adını andı.

Anmasıyla birlikte cadılar şahin çığlıklarını atıp uçarak kaçtılar ve kendisini seyreden solgun yüz, acıyla gerildi. Adam küçük bir koruya doğru gidip ıslık çaldı. Gümüş koşumlu küçük bir İspanyol atı koşarak geldi. Adam eyerin üstüne sıçrarken dönüp genç Balıkçı'ya üzgün üzgün baktı.

Kızıl saçlı Cadı da uçup gitmeye çalıştı, ama Balıkçı bileklerinden yakalayıp sımsıkı tuttu onu.

“Bırak beni!” diye haykırdı Cadi. “Bırak gideyim. Sen yasak adı andın, yasak işaretti yaptın.”

“Hayır,” dedi Balıkçı, “bana sırrı söylemeden bırakmam seni.”

“Ne sırrı?” dedi Cadi, yabankedisi gibi kurtulmaya çalışıp, köpük bulaşmış dudaklarını ısırarak.

“Gayet iyi biliyorsun,” diye cevap verdi Balıkçı. Cadi'nın çimen yeşili gözleri yaşlarla bulandı, “Bana ne istersen sor, bir tek onu sorma!” dedi Balıkçı'ya.

Balıkçı gülüp Cadı'yı daha da sıkı tuttu. Cadı kurtulamayağını anlayınca, fisiltıyla, "Ben de denizin kızları kadar güzel, mavi sularda yaşayanlar kadar alımlıyorum," dedi ve yaltaklanarak yüzünü Balıkçı'nın yüzüne yaklaştı.

Ama Balıkçı kaşlarını çatıp Cadı'yı itti ve "Bana verdığın sözü tutmazsan sahte bir cadı olduğun için öldürürüm seni," dedi.

Cadı erguvan ağacının çiçeği gibi sarardı ve ürperdi. "Öyle olsun," diye mırıldandı. "Ruh senin ruhun, benim değil. Ne yaparsan yap." Sonra da kemerinin içinden, kabzası yeşil yılan derisinden, küçük bir bıçak çıkarıp Balıkçı'ya verdi.

"Ne yapacağım bunu?" diye sordu Balıkçı merakla.

Cadı bir müddet suskun kaldı, yüzünü müthiş bir korku ifadesi bürüdü. Sonra alnına düşen saçları geri itip garip bir tebessümle konuştu: "İnsanların, bedenin gölgesi diye adlandırdığı şey, aslında bedenin gölgesi değil, ruhun bedenidir. Deniz kıyısında durup sırtını Ay'a ver, sonra da gölgeni, yani ruhunun bedenini ayaklarının dibinden kes ve seni terk etmesini söyle ruhuna; gidecektir."

Genç Balıkçı titredi. "Doğru mu bu?" diye mırıldandı.

"Doğru, keşke sana söylememeseydim bunu!" diye haykırdı Cadı ve ağlayarak Balıkçı'nın dizlerine sarıldı.

Balıkçı Cadı'yı itti, onu uzun otların üstünde bırakıp dağın yamacına gitti ve bıçağı kemerine sokup yamacı inmeye başladı.

İçindeki Ruh, Balıkçı'ya seslendi: "Dinle beni! Bunca yıl boyunca seninle yaşadım, sana hizmet ettim. Ben sana ne kötülük ettim ki şimdi beni kovuyorsun?"

Genç Balıkçı güldü. "Sen bana kötülük etmedin, ama sana ihtiyacım yok," dedi. "Dünya çok büyük, ayrıca cennet var, cehennem var, ikisinin arasındaki loş ev var. İstediğin yere gidebilirsin, yeter ki beni rahatsız etme; aşkim beni çağırıyor."

Ruhu yalvarıp yakardı, ama Balıkçı aldırmadı; yabankeçisi gibi ustalıkla kayadan kayaya zıpladı ve nihayet düzüğe, sarı sahile ulaştı.

Kumların üzerinde sırtını Ay'a dönüp esmer bacakları, yapılmış vücuduyla bir Yunan heykeli gibi durdu; köpüklerin arasından uzanan beyaz kollar onu çağırıyor, dalgaların arasından yükselen belirsiz şekiller önünde saygıyla eğiliyordu. Önünde gölgesi, yani Ruhunun bedeni yatıyor, arkasında Ay, bal rengi havada asılı duruyordu.

Ruhu Balıkçı'ya seslendi: "Beni ille de kovacaksan, hiç değilse kalpsız gönderme. Dünya çok acımasız, bana kalbini ver, onu da yanında götüreyim." Balıkçı başını sallayıp gülümsemi. "Sana kalbimi verirsem ben sevgilimi nasıl seveceğim?" diye haykırdı.

"Lütfen merhamet et," dedi Ruhu; "kalbini bana ver; dünya çok acımasız, korkuyorum."

"Kalbimin sahibi sevgilimdir," diye cevap verdi Balıkçı; "daha fazla oyalanma, git artık."

"Benim de sevmeye ihtiyacım yok mu?" diye sordu Ruhu.

"Git artık, sana ihtiyacım yok!" diye haykırdı genç Balıkçı ve kabzası yeşil yılan derisinden küçük bıçağı çekip gölgesini ayaklarının dibinden kesti; Ruhu ayağa kalkıp karşısında durarak Balıkçı'ya baktı, tipatıp Balıkçı'ya benziyordu.

Balıkçı gerileyerek bıçağı kemerine soktu, bir korku kapladı benliğini. "Git," diye mirıldandı, "bir daha da karşıma çıkm."

"Olma, tekrar buluşmamız lazım," dedi Ruh. Sesi alçaktı, flüt sesine benzıyordu ve konuşurken dudakları neredeyse kıpırdamıyordu.

"Nasıl buluşabiliriz?" diye haykırdı genç Balıkçı. "Benzimden peşinden denizin dibine gelmeyeceksin ya?"

"Yılda bir kere buraya gelip seni çağıracağım," dedi Ruh. "Bana ihtiyacın olabilir."

“Sana niye ihtiyacım olsun ki?” diye sordu genç Balıkçı. “Neyse, istedigin gibi olsun,” dedi ve suya daldı; Triton’lar borularını öttürdüler, küçük Denizkızı onu karşılamaya geldi, kollarını boynuna dolayıp dudağından öptü.

Ruh issız kumsalda durup onları seyretti. Denizin dibine daldıklarında da, ağlaya ağlaya bataklıkta uzaklaştı.

Aradan bir yıl geçti. Ruh deniz kıyısına gelip genç Balıkçı'ya seslendi; Balıkçı denizin dibinden çıkıştı ve geldi, “Niye çağırıyorsun beni?” dedi.

Ruh cevap verdi: “Yaklaş biraz da anlatayım, harikulade şeyler gördüm.”

Balıkçı yaklaştı, sıçra suya uzandı ve başına eline dayayıp dinlemeye koyuldu.

Ruh anlatmaya başladı: “Senden ayrıldığında yüzümü Doğu'ya çevirip yola koyuldum. Bütün bilgelikler Doğu'dan çıkar. Altı gün yol aldım, yedinci gün sabahında, Tatarlar ülkesindeki bir tepeye vardım. Güneşten korunmak için bir ılgının gölgesine oturdum. Toprak kuruydu, sıcaktan kavrulmuştu. Ovada yürüyen insanlar, cilali bakırdan bir kursun üzerinde yürüyen sineklere benziyorlardı.

Öğle vakti, ufuktan kırmızı bir toz bulutu yükseldi. Tatarlar bulutu görünce renkli yaylarını gerdiler, küçük atlarının üstüne atlayıp dörtnala buluta doğru ilerlediler. Kadınlar çığlık çığlığa arabalara kaçıp keçe perdelerin ardına saklandılar.

Günbatımında Tatarlar döndü, ama beş kişi eksikti ve dönenler arasında da yaralılar çoktu. Atları arabalara koşup aceleyle uzaklaştılar. Bir mağaradan üç çakal çıkıştı arkalarından baktı. Sonra burunlarını havaya dikip kokladılar ve ters yönde koşmaya başladılar.

Ay yükseldiğinde, ovada bir kamp ateşinin yandığını gördüm, oraya gittim. Bir tüccar kaflesi ateşin etrafında,

kilimlerin üzerinde oturmaktaydı. Develeri arkalarında kazıklara bağlanmıştı, zenci hizmetkârlar kumun üzerine tabaklanmış deriden çadırlar kuruyor, üst üste yiğdıkları frenkincirleri yüksek bir duvar oluşturuyordu.

Onlara yaklaşlığında tüccarların reisi ayağa kalkıp kılıcını çekti ve orada ne işim olduğunu sordu.

Kendi ülкemde prens olduğumu, beni esir almak isteyen Tatarlardan kaçtığını söyledi. Reis gülümsedi ve uzun bambu sıriklara geçirilmiş beş kafa gösterdi bana.

Sonra Tanrı'nın resülü kimdir diye sordu, ben de Muhammet'tir dedim.

Yalancı peygamberin adını duyunca eğilip elimden tuttu ve beni yanına oturttu. Bir zenci bana tahta kâsede kısrak sütyüle kızarmış kuzu eti getirdi.

Şafakla birlikte yola koyulduk. Ben reisin yanı başında, kırmızı tüylü bir deve nin üzerinde gidiyordum, önumüzde eli mızraklı bir ulak koşuyordu. Savaşçılar iki yanımızda yer alıyor, arkadan malları taşıyan katırlar geliyordu. Kervan kırk deveyle seksen katırdan oluşuyordu.

Tatarlar ülkesinden, Ay'ı lanetleyenlerin ülkesine gitmek. Beyaz kayaların üzerinde, altınlarına bekçilik eden yarı kartal-yarı aslan Grifon'ları, mağaralarında uyuyan pullu Ejder'leri gördük. Dağların tepesinden geçerken üzerimize çığ düşmesin diye nefesimizi tuttuk, gözüümüze tül bağıladık. Vadilerden geçerken Pigmeler ağaç kovuklarından bize ok attılar; geceleri vahşilerin davul seslerini dinledik. Maymunlar Kulesi'ne geldiğimizde onlara meyveler sunduk, onlar da bize dokunmadılar. Yılanlar Kulesi'ne geldiğimizde onlara pırıncı kâselerde sıcak süt verdik, geçmememize izin verdiler. Yolculuğumuz boyunca üç kez Ceyhun Nehri'nin kıyısına geldik. Nehri ağaç sallar üzerinde, şişirilmiş posttan iri yastıklarla geçtik. Suaygırları şiddetle üzerimize saldırdılar, bizi öldürmeye çalıştılar. Develer onları gördüğünde, korkuya titrediler.

Her kentin kralı bizden geçiş vergisi alıyor, ama kent kapısından içeri girmemize izin vermiyordu. Bize surların üstünden ekmek, bala bulanıp pişirilmiş küçük misir çörekleri ve içi hurma dolu, has undan çörekler atıyorlardı. Yüz sepet karşılığında bir kehribar boncuk veriyorduk onlara.

Köylerde yaşayanlar bizim geldiğimizi görünce kuyuları zehirleyip tepelere kaçıyorlardı. Hep savaştıyorduk; yaşlı doğan, her yıl biraz genleşen ve küçük birer çocuk olunca ölen Magadha'larla; kaplandan doğduklarını iddia eden ve bedenlerini san-siyaha boyayan Laktroi'lerle; ölülerini ağaç tepelerine gömüp tanrıları olan Güneş öldürmesin diye karanlık mağaralarda yaşayan Aurante'lerle; bir timsaha tapan, ona yeşil camdan küpeler armağan edip, tereyağı ve taze kümes hayvanlarıyla besleyen Krimni'lerle; köpek suratlı Agazonba'larla; ayakları at ayağı olan ve attan hızlı koşan Siba'lilarla çarpıştık. Kafilemizin üçte biri savaşta, üçte biri de açlıktan öldü. Geriye kalanlar aleyhimde konuşmaya, onlara uğursuzluk getirdiğimi söylemeye başladılar. Taşların altından bir boynuzlu çingıraklıyan çıkarıp kendimi sokturdum. Zehirlenmediğimi görünce korktular.

Dördüncü ay, İllet kentine vardık. Surların dışındaki ağaçlığa geldiğimizde geceydi, hava bunaltıcıydı, çünkü Ay Akrep'ten geçiyordu. Ağaçlardan olgun narlar koparıp yarık, tatlı sularını içtiğim. Sonra kilimlerimizin üzerine uzanıp şafağı bekledik.

Şafak söktüğünde kalkıp kent kapısını çaldık. Kentin kapısı kırmızı tunçtanızı ve deniz ejderleri, kanatlı ejderler oyulmuştu üzerine. Nöbetçiler burçlardaki mazgallardan bakıp ne istediğimizi sordular. Kervanın tercümanı, Suriye adasından geldiğimizi ve çok mal getirdiğimizi söyledi. Birkaç kişiyi rehin alıp kapıyı öğlen açacaklarını, o zamana kadar beklememizi söyledi.

Öğlen olunca kapıyı açtılar; içeri girdiğimizde, insanlar bizi seyretmek üzere akın akın evlerinden çıkışıp geldiler; bir

tellal, elindeki deniz kabuğunu ağızına tutup bağırrarak kenti dolaştı. Pazaryerinde durduk, zenciler desenli kumaş bal-yalarını çözdü, akçaağaçtan oymalı sandıkları açtı. Onlar işlerini bitirdiğinde, tüccarlar tuhaf mallarını sergilediler: Mısır'dan mumlu ketenler, Etiyopların ülkesinden boyalı ketenler, Tsor'dan mor süngerler, Sidon'dan mavi duvar halilateri, kehrivar kupalar, ince cam bardaklar, pişmiş kilden tuhaf çanaklar. Bir evin çatısından, çok sayıda kadın bizi seyrediyordu. Birinin yüzünde yıldızlı deriden bir maske vardı.

İlk gün rahipler gelip takas yaptılar; ikinci gün soylular, üçüncü gün de zanaatkârlar ve köleler geldi. Bu âdet, bütün tüccarlar için, kentte kaldıkları süre boyunca geçerlidir.

Biz bir ay kaldık; Ay küçülürken sıkıldım, kent sokaklarında dolaşa dolaşa kentin tanrısının bahçesine vardım. Sarı elbiseli rahipler, yeşil ağaçların arasında sessizce hareket ediyorlardı; siyah mermer bir döşemenin üzerinde tanrının yaşadığı gül pembesi ev duruyordu. Evin vernikli ahşap kapılarının üzerinde parlak altından boğa ve tavuskuşu kabartmaları vardı. Çatı kiremitleri su yeşili porselendendi, saçak çıkıntıları küçük çanlarla süslenmişti. Beyaz güvercinler uçarken kanatları çanlara çarpiyor, çanlar çin çin ötüyordu.

Tapınağın önünde, damarlı oniksten, duru suyla dolu bir havuz vardı. Havuzun yanına, yere uzandım ve solgun parmaklarımıla geniş yapraklara dokundum. Rahiplerden biri bana yaklaşıp arkamda durdu. Bir ayağında yumuşak yılan derisinden, öbür ayağında kuştüyelerinden sandaletler vardı. Başındaki siyah fötür ayın başlığı, gümüş hilallerle süslenmişti. Cübbesine yedi sarı hilal işlenmişti; kıvırcık saçlarını rastıkla boyamıştı.

Bir süre sonra benimle konuştu, ne istedigimi sordu.

Tanrıyı görmek istedigimi söylediğimi söyledim.

Rahip küçük, çekik gözleriyle bana garip garip baktı ve 'Tanrıavlanyor,' dedi.

‘Hangi ormanda avlandığını söyle, ben de onunla at koşturayım,’ diye cevap verdim.

Uzun, sivri tırmaklarıyla tunığının yumuşak püsküllerini taradı. ‘Tanrı uyuyor,’ diye mırıldandı.

‘Hangi sedirde uyuduğunu söyle, başını bekleyeyim,’ diye cevap verdim.

‘Tanrı şölende!’ diye haykırdı.

Bu sefer cevabım, ‘Şarap tatlıysa onunla birlikte ben de içerim, acıysa yine onunla içерim,’ oldu.

Rahip başını hayretle eğdi, elimden tutup beni ayağa kaldırdı ve tapınağa götürdü.

İlk odada, kenarları iri Doğu incileriyle bezenmiş, jasptan bir taht üzerinde oturan bir put gördüm. Abanozdan yapılmıştı ve insan boyundaydı. Alnında bir yakut vardı, kıvamlı bir yağı saçlarından bacaklarına damlıyordu. Ayakları yeni boğazlanmış bir oğlağın kaniyla kırmızıya boyanmış, beline yedi akuamarin kakılmış bakır bir kemeri bağlanmıştı.

Rahibe, ‘Tanrı bu mu?’ dedim. O da, ‘Tanrı bu,’ diye cevap verdi.

‘Bana tanrıyı göster, yoksa seni öldürürüm!’ diye bağırdım. Sonra rahibin eline dokundum, eli kuruyup büzüldü.

Rahip bana yalvardı, ‘Efendimiz kulunu iyileştirsün, ona tanrıyı göstereyim,’ dedi.

Bunun üzerine eline nefesimi üfledim, eli eski haline döndü; rahip titreyerek ikinci odaya götürdü beni; orada, iri zümrütlerle bezeli yeşimtaşından bir nilüferin üstünde, ayakta duran bir put gördüm. Fildişinden yapılmıştı ve insan boyunun iki katı boyundaydı. Alnında bir zebercet vardı, göğsüne mürrüsafi ve tarçın sürülmüştü. Bir elinde yeşimtaşından eğri bir asa, öbür elinde billurdan bir küre tutuyordu. Ayağında pirinç çizmeler vardı, kalın boynuna aytaşlarından bir kolye takılmıştı.

Rahibe, ‘Tanrı bu mu?’ diye sordum. ‘Tanrı bu,’ diye cevap verdi.

‘Bana tanrıyı göster, yoksa seni öldürürüm!’ diye bağırdım. Sonra da gözlerine dokundum, gözleri kör oldu.

Rahip bana yalvardı; ‘Efendimiz kulunu iyileştirsin, ona tanrıyı göstereyim,’ dedi.

Bunun üzerine gözlerine nefesimi üfledim, gözleri açıldı; rahip tekrar titredi ve beni üçüncü odaya götürdü. Ne görevim! Odada ne put vardi, ne de herhangi bir suret; sadece taş bir altarın üzerine konmuş yuvarlak, madenî bir ayna vardi.

Rahibe sordum: ‘Tanrı nerede?’

Rahip cevap verdi: ‘Bu gördüğün aynadan başka tanrı yoktur, çünkü bu Bilgelik Aynasıdır. Gökyüzünde ve yeryüzünde bulunan bütün varlıklar yansıtır, bir tek aynaya bakan kişinin yüzünü yansıtmaaz. Yansıtmaz ki, aynaya bakan kişi bilge olsun. Başka birçok ayna mevcuttur, ama onlar Fikir Aynasıdır. Bir tek bu ayna Bilgelik Aynasıdır. Bu aynaya sahip olanlar her şeyi bilir, onlardan hiçbir şey gizlenemez. Bu aynaya sahip olmayanlar ise, Bilgelik’ten yoksundur. İşte bu nedenle, tanrı bu aynadır, biz de ona taparız.’ Aynaya baktım ve rahibin söylediklerinin doğru olduğunu gördüm.

Sonra garip bir şey yaptım, ama ne yaptığım önemli değil; önemli olan şu: Buradan bir günlük yoldaki bir vadiye Bilgelik Aynası’nı sakladım, izin ver tekrar içine girip sana hizmet edeyim; bütün bilgelerden daha bilge olursun. Bilgelik senin olur. İçine girmeme izin verirsen senin bilgeligiine kimse ulaşamaz.’

Ama genç Balıkçı güldü. “Aşk Bilgelik’ten üstündür!” diye haykırdı. “Küçük Denizkızı beni seviyor.”

“Hayır, hiçbir şey Bilgelik’ten üstün olamaz,” dedi Ruh.

“Aşk daha üstündür,” diye cevap verdi genç Balıkçı ve denizin dibine daldı; Ruh da ağlaya ağlaya bataklıkta uzaklaştı.

Aradan bir yıl daha geçti. Ruh deniz kıyısına gelip genç Balıkçı’ya seslendi; Balıkçı denizin dibinden çıkip geldi, “Niye çağırıyorsun beni?” dedi.

Ruh cevap verdi: "Yaklaş biraz da anlatayım, harikulade şeyler gördüm."

Balıkçı yaklaştı, sıç suya uzandı ve başını eline dayayıp dinlemeye koyuldu.

Ruh anlatmaya başladı: "Senden ayrıldığında yüzümü Güney'e çevirip yola koyuldum. Bütün değerli şeyler Güney'den çıkar. Altı gün boyunca İstar kentine giden caddelerde yol aldım, hacıların geçtiği tozlu, kırmızı boyalı yolları izledim; yedinci günün sabahında başımı kaldırdım ve bir de baktım ki, vadi içindeki kent, ayaklarının dibinde.

Bu kentin dokuz kapısı vardır ve her kapının önünde, Bedeviler dağdan indiği zaman kişneyen, tunçtan bir at durur. Surlar bakır kaplıdır; surlardaki nöbetçi kulelerinin çatıları pirinçtendir. Her kulede, elinde yayıyla bir okçu durur. Gündoğumunda bir okla gong çalar, günbatımında da boynuzdan bir boruyu öttürür.

İçeri girmeye yeltendiğimde, nöbetçiler beni durdurup kim olduğumu sordu. Ben de Derviş olduğumu ve Mekke'ye, üzerine gümüş harflerle melekler tarafından Kur'an'ın işlenmiş olduğu yeşil bir peçenin bulunduğu kente gittiğimi söyledim. Nöbetçiler hayretler içinde kalıp içeri girmemi rica ettiler.

Kentin içi aynı bir çarşıya benzer. Keşke benimle birlikte olsaydın. Dar sokaklara gerilmiş rengârenk kâğıt fenerler, iri kelebekler gibi oynasır. Rüzgâr damların üstünden estiği zaman, fenerler renkli su kabarcıkları gibi yükselp alçalar. Esnaf, dükkânlarının önünde, ipek halilar üzerinde oturur. Uzun siyah sakalları vardır, sarıkları altın pullarla kaplıdır ve serin parmaklarının arasından, kehrivar boncuklu uzun tespihlerini kaydırırlar. Bazıları kasrı ve saparma, Hint Okyanusu'ndaki adalardan garip parfümler, kırmızı güllerden çıkan koyu kıvamlı gülyağı, mürrüsafi ve çivi biçiminde küçük karanfiller satarlar. Onlarla konuşmak üzere durduğunda, bir kömür mangalının üstüne bir tutam akgünlük

atarlar, etrafa hoş bir koku yayılır. Elinde kamışa benzer ince bir değnek tutan bir Suriyeli gördüm. Değnekten iplik iplik gri dumanlar çıkıyordu, yanarken çıkardığı koku, badem ağaçlarının ilkbaharda açan pembe çiçeklerinin kokusu gibiydi tipki. Bazıları da üzerine sütlü mavi firuzeler kakılmış gümüş bilezikler, minik inciler sallandırılmış bakır telinden halhallar, altına kakılmış sıvri kaplan tırnakları, yine altına kakılmış yıldızlı kedi, yani leopar tırnakları, delik zümrüt küpeler ve içi oyulmuş yeşimtaşından yüzükler satar. Çayhanelerden gitar sesleri gelir, afyon içenler, gülümseyen beyaz cehreleriyle gelip geçeni seyrederler.

Gerçekten de benimle birlikte olmaliydin. Kocaman siyah tulumları sırtlamış şarap satıcıları kalabalığın arasında dirsekleriyle kendilerine yol açarlar. Bunların çoğu, bal kadar tatlı Şiraz şarabı satar. Şarabı küçük madenî kupalarda, üzerine gül yaprağı serpип sunarlar. Pazaryerinde manavlar türlü çeşitli meyveler satar: mor bereli olgun incirler, topaz sarılığında, misk kokulu kavunlar, ağaçkavunları, guavalar, salkım salkım beyaz üzümler, yusuvarlak, kırmızı-altın portakallar ve yeşil altından oval limonlar. Bir keresinde yoldan geçen bir fil gördüm. Hortumu zincifre ve zerdeçalla boyanmıştı, kulaklarının üzerine kırmızı ibrisimden tül örtülmüştü. Tezgâhlardan birinin karşısında durup portakalları yemeye başladı, manav güldü sadece. Ne kadar garip insanlar olduklarını tahmin edemezsin. Sevindikleri zaman kuşuya gidip kafes içinde bir kuş satın alırlar, mutlulukları artsın diye kuşu serbest bırakırlar; üzüldüklerinde de, üzüntülerini azaltmasın diye kendilerini dikenlerle kırbaçlarlar.

Bir akşam vakti, yanında ağır bir tahtirevan taşıyan zenilerle karşılaştım. Tahtirevan yıldızlı bambudandi, sırları ise kırmızı vernikliydi ve üstlerine pırınc tavuskuşları kakılmıştı. Pencerelerine, böcek kanatları ve minik incilerle işlenmiş ince muslin perdeler gerilmişti; geçerken, beyaz tenli bir Çerkez dışarı bakıp bana gülümşedi. Tahtirevanın

peşine düştüm; zenciler adımlarını sıklaştırip kaşlarını çattılar. Ama ben aldırmadım. Müthiş bir meraka kapılmıştım.

Nihayet kare biçiminde, beyaz bir evin önünde durdular. Evin hiç penceresi yoktu, sadece mezar kapısına benzeyen küçük bir kapısı vardı. Tahtirevanı yere indirip bakır bir tokmakla kapıya üç kez vurdular. Yeşil deri kaftanlı bir Ermeni kafesten baktı, zencileri görünce kapıyı açıp yere bir halı serdi, kadın tahtirevandan indi. İçeriye girmeden önce arkasına döndü ve tekrar gülümsedi bana. Daha önce hiç bu kadar beyaz tenli birini görmemiştim.

Ay doğduktan sonra aynı yere gidip evi aradım, ama ev yerinde yoktu. Bunu görünce, kadının kim olduğunu ve bana niçin gülümsediğini anladım.

Kesinlikle benimle birlikte olmaliydin. Yeniyay bayramında, genç İmparator Sarayından çıkışip dua etmeye camiye gitti. Saçı ve sakalı gül yapraklarıyla boyanmış, yanaklarına incecik altın tozu sürülmüştü. Tabanları ve avuçları safranla sarıya boyanmıştı.

Güneş doğarken Sarayından gümüşten bir giysi içinde çıktı, güneş batarken altından bir giysi içinde döndü. Herkes yerlere kapanıp yüzünü sakladı, ama ben öyle yapmadım. Bir hurma tezgâhının yanında durup bekledim. İmparator beni görünce boyalı kaşlarını kaldırıp durdu. Ben olduğum yerde hareketsiz duruyor, saygı gösterisinde bulunmuyordum. Herkes căretime şaşırıldı, kentten kaçmamı tavsiye ettiler. Onlara hiç aldırmayıp garip tanrılar satan ve meslekleri sebebiyle herkesin nefretini toplayan satıcıların yanına oturdum. Onlara ne yaptığımı söyleyince her biri bana bir tanrı verdi ve yanlarından ayrılmamı rica ettiler.

O gece, Narlar Sokağı'ndaki çayhanede bir minderin üzerine uzanmışken, İmparator'un muhafizleri içeri girdi ve beni alıp Saray'a götürdüler. Saray'da, geçtiğimiz her kapıyı arkamdan kapatıp zincirliyorlardı. İçeride çepeçevre kemerli büyük bir avlu vardı. Beyaz kaymaktaşından duvarların içi-

ne aralıklı olarak mavi ve yeşil çiniler oturtulmuştu. Sütunlar yeşil mermerden, yer döşemesi ise, şeftali çiçeği renginde mermerdendi. Hayatımda hiç böyle bir şey görmemiştim.

Avluyu geçerken yüzleri peçeli iki kadın bir balkondan bakıp bana lanet okudular. Muhabifzlar adımlarını sıklaştırdı; mızrakların sapları cilalı yere çarpıp yankılanıyordu. Oymalı fildişinden bir kapıyı açtılar, kendimi suların aktığı, yedi katlı bir bahçede buldum. Tarhlara laleler, kahkahacıçekleri, gümüş benekli sarışabırlar ekilmişti. Bir fiskiye, karanlıkta billurdan ince bir değnek gibi parlıyordu. Servi ağaçları sönmüş meşaleler gibiydi. Ağaçların birinde bir bülbül ötmekteydi.

Bahçenin en sonunda, küçük bir köşk vardı. Yaklaştığımızda iki haremağası bizi karşılamaya çıktı. Yürüken şişman vücutları dalgalanıyordu; sarı gözkapaklarının altından meraklı bakışlarla beni süzdüler. Haremağalarından biri, başmuhabifzi bir kenara çekip fisiltıyla bir şeyler söyledi. Öteki haremağası, eflatun mineli, oval bir kutudan yapmacık bir hareketle çıkardığı kokulu pastilleri çiğneyip duruyordu.

Az sonra başmuhabif askerleri gönderdi. Askerler Saray'a döndüler; haremağaları da ağır ağır onları izliyor, geçerken ağaçlardan dut topluyorlardı. Bir ara, daha yaşılı olanı arkasına dönüp fesat bir ifadeyle bana gülümsedi.

Sonra başmuhabif köşkün girişine doğru yönlendirdi beni. Kılım kırıdamadan yürüdüm ve ağır perdeyi aralayıp içeri girdim.

Genç İmparator, boyalı aslan postu serilmiş bir sedire uzanmıştı, bileğine bir akdoğan tünemişti. Arkasında belden yukarısı çıplak, yarık kulaklarından ağır küpeler sarkan, sarıklı bir Nübyeli duruyordu. Sedirin yanındaki masanın üzerinde çelikten koca bir pala vardı.

İmparator beni görünce kaşlarını çattı ve sordu: ‘Adın ne senin? Benim bu kentin imparatoru olduğumu bilmiyor musun?’ Ama ben cevap vermedim.

Parmağıyla palayı işaret etti; Nübyeli palayı kaptığı gibi üzerime atıldı ve var gücüyle indirdi. Pala kılıma bile zarar vermeden içimden geçti. Nübyeli yere kapaklandı; ayağa kalktığında korkudan dişleri birbirine çarpiyordu, hemen sedirin arkasına saklandı.

İmparator ayağa fırlayıp silah dolabından bir mızrak çekti ve bana fırlattı. Mızrağı havada yakalayıp iki parçaya ayırdım. Ardından bir ok attı, elimi kaldırıp oku havada durdurдум. Sonra beyaz deri kemerinden bir hançer çıkardı ve Nübyeli bu utanç verici durumu birilerine anlatır korkusuyla kölenin boğazını kesti. Adam ezilmiş bir yılan gibi kıvrandı, ağızından kırmızı köpükler fişkirdi.

Köle öldüğünde İmparator bana döndü, kenarları işlemeli, mor ipektten küçük bir mendille alnında parlayan terleri sildi ve sordu: ‘Sen peygamber misin ki sana zarar veremiyorum, peygamber evladı misin ki seni incitemiyorum? Yalvarırmı sana, bu gece kentimi terk et, çünkü sen burada oldukça ben kentin efendisi değilim.’

İmparator'a şöyle cevap verdim: ‘Servetinin yarısı karşılığında giderim. Servetinin yarısını bana ver, gideyim.’

Beni elimden tutup bahçeye çıkardı. Başmuhafiz beni görünce şaşırdı. Haremağalarının beni görünce dizleri titredi, korkuya yere yiğildilar.

Saray'da kırmızı somakiden sekiz duvarı olan ve balık pulu biçiminde pirinç kaplamalı tavanından avizeler sarıkan bir oda vardı. İmparator duvarlardan birine dokundu, duvar açıldı; çok sayıda meşaleyle aydınlatılmış bir koridora girdik. Her iki taraftaki nişlerde, ağızına kadar gümüş sikkele dolu, iri şarap testileri duruyordu. Koridorun ortasına geldiğimizde İmparator yasak kelimeyi telaffuz etti ve granitten bir kapı, gizli menteşeler üzerinde geriye doğru açıldı. İmparator gözlerini parlıtıdan korumak için eliyle kapadı.

Ne kadar muhteşem bir yer olduğunu hayal bile edemezsin. İçeride incilerle dolu dev kaplumbağa kabukları vardı,

koca koca aytaşları oyulmuş, içlerine kırmızı yakutlar yiğilmişti. Altınlar, fil derisinden sandıklara istiflenmiş, altın tozu, deriden şiselere doldurulmuştu. Billur kupaların içinde opaller, yeşimtaşından kupalar içinde gökyakutlar vardı. Yuvarlak yeşil zümrütler, ince fildişi levhaların üstüne sırayla dizilmişti; bir köşede ipek keseler duruyordu, kimi firuze, kimi akuamarin doluydu. Fildişi boynuzlara mor ametistler, pirinç boynuzlara kalsedonlar ve sarduanlar istiflenmişti. Sedir ağacından sütunlara dizi dizi sarı kedigözleri asılıydı. Yassı oval kalkanlarının içinde, kimi şarap rengi, kimi çimen yeşili kaba laller vardı. Bu saylıklarım, orada bulunanların pek küçük bir kısmydı.

İmparator elini yüzünden çektiğten sonra konuştu: 'Bu benim hazine, buradakilerin yarısı, sana söz verdığım gibi, senindir. Yanına develer ve deveciler vereceğim; onlar her emrini yerine getirir, hazinenin sana ait kısmını, dünyanın neresine istersen götürürler. Bu işin bu gece yapılması lazıム, çünkü babam Güneş'in, bu kentte öldüremediğim biri olduğunu görmesini istemiyorum.'

Ben şöyle cevap verdim: 'Buradaki altınlar da, gümüşler de, mücevherler de, değerli her şey de senin. Benim bunlara ihtiyacım yok. Senden bir tek şey alacağım; o da parmağındağı şu ufak yüzük.'

İmparator kaşlarını çattı. 'Ama bu kurşundan bir yüzük!' diye haykırdı. 'Hiçbir değeri yok. Sen iyisi mi hazinenin yarısını alıp kentimi terk et.'

'Hayır,' dedim, 'bir tek o kurşun yüzüğü alacağım, çünkü içinde ne yazılı olduğunu ve ne işe yaradığım biliyorum.'

İmparator titreyerek yalvarmaya başladı, 'Hazinenin tamamını al ve git bu kentten,' dedi. 'Benim payım da senin olsun.'

Sonra garip bir şey yaptım, ama ne yaptığım önemli değil; önemli olan şu: Buradan bir günlük yoldaki bir mağaraya Servet Yüzügü'nü sakladım. Buradan sadece bir günlük yolda, seni bekliyor. O yüzüğe sahip olan kişi, dün-

yanın bütün krallarından daha zengindir. Gel ve yüzüğü al, dünyanın bütün hazineleri senin olsun.”

Ama genç Balıkçı güldü. “Aşk Servet’ten üstündür,” diye haykırdı. “Küçük Denizkızı beni seviyor.”

“Hayır, hiçbir şey Servet’ten üstün olamaz,” dedi Ruh.

“Aşk daha üstündür,” diye cevap verdi genç Balıkçı ve denizin dibine daldı; Ruh da ağlaya ağlaya bataklıkta uzaklaştı.

Aradan bir yıl daha geçti. Ruh deniz kıyısına gelip genç Balıkçı’ya seslendi; Balıkçı denizin dibinden çıkıp geldi, “Niye çağırıyorsun beni?” dedi.

Ruh cevap verdi: “Yaklaş biraz da anlatayım, harikulade şeyler gördüm.”

Balıkçı yaklaştı, sığ suya uzandı ve başını eline dayayıp dinlemeye koyuldu.

Ruh anlatmaya başladı: “Bildiğim bir kentte, nehir kıyısında bir han var. O handa, iki ayrı renk şarap içip, arpa ekmeği ve defne yaprakları içinde sirkeyle sunulan küçük tuzlu balıklar yiyan denizcilerle oturdum. Biz oturup eğlenirken, içeri bir ihtiyar girdi; yanında deriden bir kilim ve kehribardan iki burgusu olan bir lavta vardı. Kilimini yere serdikten sonra, lavtasının tellerine bir mızrapla dokundu; yüzü peçeli bir kız koşarak içeri girip karşımızda dans etmeye başladı. Yüzünde tülden bir peçe vardı, ama ayakları çiplaktı. Ayakları çiplaktı ve kilimin üzerinde iki küçük beyaz güvercin gibi hareket ediyorlardı. Hayatımda hiç bu kadar harika bir şey görmemiştim; üstelik kızın dans ettiği kent, buradan sadece bir günlük yolda.”

Genç Balıkçı, Ruhunun anlattıklarını duyunca, küçük Denizkızı’nın ayakları olmadığını ve dans edemediğini hatırladı. Güçlü bir arzuya kapıldı ve kendi kendine şöyle düşündü: “Sadece bir günlük yolda; sonra sevgilime dönebilirim.” Bunun üzerine gülerek sığ suda doğrulup kalktı ve kumsala doğru yürüdü.

Karaya ulaştığında tekrar güldü ve kollarını açıp Ruhuna uzattı. Ruhu neşeye haykırıp koştu ve genç Balıkçı'nın içine girdi; genç Balıkçı, kumun üzerinde, bedeninin gölgesini, yani Ruh'un bedenini gördü.

Ruhu, "Oylanmadan hemen gidelim," dedi, "çünkü deniz tanrıları kıskançtır ve emirlerini uygulayan canavarları vardır."

Aceleye yola koyulup gece boyunca ay ışığında, ertesi gün boyunca da güneşin altında yol aldılar; akşam olduğunda bir kente vardılar.

Genç Balıkçı, "Sözünü ettiğin kız bu kentte mi dans ediyor?" diye sordu Ruhuna.

Ruhu cevap verdi: "Bu değil, başka bir kentte. Biz yine de içeri girelim."

Bunun üzerine kente girip sokaklardan geçtiler; Mücevherciler Sokağı'ndan geçerlerken genç Balıkçı bir tezgâhta sergilenen güzel bir gümüş kupa gördü. Ruhu, "Şu gümüş kupayı alıp sakla," dedi kendisine.

O da kupayı alıp tunığının kıvrımları arasına soktu ve hızla kentten ayrıldılar.

Kentten bir fersah uzaklaşmışlardı ki, genç Balıkçı kaşlarını çatarak kupayı fırlattı, "Niye bu kupayı alıp saklamamı söyledin?" dedi Ruhuna. "Kötülük yaptırdın bana."

Ama Ruhu, "Sen merak etme, hiç merak etme," dedi.

İkinci günün akşamı bir kente vardılar; genç Balıkçı, "Sözünü ettiğin kız bu kentte mi dans ediyor?" diye sordu Ruhuna.

Ruhu cevap verdi: "Bu değil, başka bir kentte. Biz yine de içeri girelim."

Bunun üzerine kente girip sokaklardan geçtiler; Sandaletçiler Sokağı'ndan geçerlerken genç Balıkçı, bir su testisinin yanında duran bir çocuk gördü. Ruhu, "Şu çocuğu döv," dedi kendisine. O da çocuğu ağlatıncaya kadar dövdü; sonra da hızla kentten ayrıldılar.

Kentten bir fersah uzaklaşmışlardı ki, genç Balıkçı hidetlenip, "Niye çocuğu dövmemi söyledin?" dedi Ruhuna. "Kötülük yaptırdın bana."

Ama Ruhu, "Sen merak etme, hiç merak etme," dedi.

Üçüncü günün akşamı bir kente vardılar; genç Balıkçı, "Sözünü ettiğin kız bu kentte mi dans ediyor?" diye sordu Ruhuna.

Ruhu cevap verdi: "Bu kent olabilir, içeri girelim."

Bunun üzerine kente girip sokaklardan geçtiler, ama genç Balıkçı, nehri ve kenarındaki hanı hiçbir yerde bulamıyordu. Kent sakinleri ona merakla bakıyorlardı; genç Balıkçı korkuya kapılıp, "Gidelim buradan, beyaz ayaklı dansöz burada değil," dedi Ruhuna.

Ama Ruhu şöyle cevap verdi: "Hayır, biraz oyalandalım, gece karanlık, yolda hırsızlar vardır."

Bunun üzerine genç Balıkçı pazaryerinde oturup dinlendi; bir süre sonra kukuletalı bir tacir yaklaştı; üzerinde Tatar bezinden bir cübbe, elinde kamışın ucuna bağlanmış delikli boynuzdan bir fener vardı. Tacir sordu: "Tezgâhlar kapalı, balyalar bağlı olduğu halde niye pazaryerinde otuyorsun?"

Genç Balıkçı cevap verdi: "Bu kentte hiçbir han bulamadım, beni çatısının altına kabul edecek bir akrabam da yok."

"Hepimiz akraba değil miyiz?" dedi tacir. "Hepimizi aynı Tanrı yaratmadı mı? Benimle gel, evimde bir misafir odası var."

Bunun üzerine genç Balıkçı kalkıp tacirin evine gitti. Bir nar bahçesinden geçip eve girdiğinde, tacir ona ellerini yıkasın diye bakır çanakta gülsuyu, susuzluğunu gidersin diye olgun kavunlar getirdi ve önüne bir kâse pilavla bir parça kızarmış oglak eti koydu.

Yemeğini bitirdikten sonra tacir genç Balıkçı'yı misafir odasına götürdü ve uyuyup güzelce dinlenmesini söyledi. Genç Balıkçı tacire teşekkür edip elindeki yüzüğü öptü ve

boyalı keçeden kilimlerin üzerine uzandı. Kara koyun postunu üstüne örtüp uykuya daldi.

Şafak vaktinden üç saat önce, etraf henüz karanlıkken Ruhu genç Balıkçı'yı uyandırıp dedi ki: "Kalk, tacirin odasına, uyuduğu odaya git, onu öldür ve altınlarını al, altınlarına ihtiyacımız var."

Genç Balıkçı kalkıp usulca tacirin odasına gitti; tacirin ayakucunda kıvrık bir kılıç, yanındaki sehpada da dokuz kese altın duruyordu. Genç Balıkçı elini uzatıp kılıça dokundu; dokunduğu anda tacir ırkılıerek uyandı ve fırlayarak kılıcı kapıp haykırdı: "İyiliğe kötüülükle, sana gösterdiğim yakınılığa kan dökerek mi karşılık veriyorsun?"

Ruhu, genç Balıkçı'ya, "Vur ona," dedi; o da vurup taciri bayılttı; sonra dokuz kese altını kapıp hızla nar bahçesinden çıktı ve yüzünü sabah yıldızına döndü.

Kentten bir fersah uzaklaşmışlardı ki, genç Balıkçı göğsünü yumruklayarak Ruhuna sordu: "Niçin taciri öldürüp altınlarını almamı söyledin? Sen kötüülükten başka şey bilmey misin?"

Ama Ruhu, "Sen merak etme, hiç merak etme," dedi.

"Yeter!" diye haykırdı genç Balıkçı. "Nasıl merak etmeyeyim? Bana yaptırdığın her şeyden nefret ediyorum. Senden de nefret ediyorum; söyle bana, bunları bana niçin yaptırdın?"

Ruhu şöyle cevap verdi: "Sen beni tek başıma gönderirken bana bir kalp vermedin; ben de bütün bunları yapıp sevmeyi öğrendim."

"Ne diyorsun sen?" diye mirıldandı genç Balıkçı.

"Ne dediğimi biliyorsun," diye cevap verdi Ruhu, "gayet iyi biliyorsun. Bana bir kalp vermediğini unuttun mu? Hiç zannetmem, iyisi mi ne kendini üz, ne beni; merak etme, artık kurtulamayacağın dert, yaşamayacağın zevk olmayacak."

Genç Balıkçı bu sözleri duyunca ürperdi ve Ruhuna dedi ki: "Hayır, olamaz, sen fesatsın, bana aşkımı unutturdun, beni baştan çıkardın, günaha alıştırdın."

Ruhu cevap verdi: "Beni tek başıma gönderirken bana bir kalp vermediğini unutma. Gel başka bir kente gidip eğlenelim, dokuz kese altınımız var."

Ama genç Balıkçı altın dolu dokuz keseyi alıp yere fırlattı ve üstünde tepindi.

"Hayır!" diye bağırdı. "Bundan böyle seninle ilişkim olmayacak, seninle hiçbir yere gitmeyeceğim; daha önce seni nasıl gönderdimse şimdi de göndereceğim, çünkü senden bana hayır gelmedi." Sonra sırtını Ay'a verdi ve kabzası yeşil yılan derisinden küçük bıçakla ayaklarının dibinden bedeninin gölgesini, yani Ruh'un bedenini kesmeye çalıştı.

Ama Ruhu yerinden kırımdamadı, emrine aldırmadı, "Cadi'nın öğrettiği büyünün artık sana faydası yok," dedi; "artık seni terk edemem, sen de beni kovamazsun. İnsan ömründe bir tek kere ruhunu içinden kovabilir, ama ruhuna tekrar kavuşursa, sonsuza dek onu içinde barındırmak zorundadır; bu da onun hem cezası, hem mükâfatıdır."

Benzi solan genç Balıkçı yumruklarını sıkıp haykırdı: "Bana bunu söylemediğine göre, demek ki sahte bir cadiymiş."

"Hayır," diye cevap verdi Ruhu, "sahte değil, O'na, yani taptığı ve ebediyen hizmet edeceği varlığa sadık bir cadiyi."

Genç Balıkçı bir daha Ruhundan kurtulamayacağını, onun kötü bir ruh olduğunu ve daima içinde olacağının anlayınca yere çöküp acı gözyaşları döktü.

Sabah olduğunda, genç Balıkçı kalkıp Ruhuna dedi ki: "Senin söylediğlerini yapmamak için ellerimi bağlayıp senin sözlerini söylememek için dudaklarımı mühürleyeceğim; sevgilimin yaşadığı yere doneceğim. Denize doneceğim, onun şarkı söylediğι küçük koya gidip çağıracağım onu; yaptığım kötülikleri, başıma sardığın kötülikleri ona anlatacağım."

Ruhu onu kıskırttı, dedi ki: "Sevgilin kim ki ona doneisin? Dünyada ondan güzel niceleri var. Samaris'in binbir

çeşit kuş ve hayvan gibi dans eden rakkaseleri var. Ayaklarına kına yakıp ellerine minik bakır ziller takarlar. Dans ederken gülerler; kahkahaları suyun gülüşü kadar berraktır. Benimle gel, sana onları göstereyim. Senin günahla alıp veremediğin nedir? Yemesi güzel olan şey, yenilsin diye yaratılmamış mı? İçmesi güzel olan şey zehirli mi? Dertlenip duracağın benimle gel, başka bir kente gidelim. Yakındaki küçük bir kentte, laleağaçlarıyla dolu bir bahçe var. Bu güzel bahçede beyaz tavuskuşları, göğüsü mavi tavuskuşları yaşar. Kuyruklarını güneşe karşı açtıklarında, kuyrukları fildişinden yıldızlı kurslara benzer. Onlara yem veren kız, tavuskuşlarını eğlendirmek için, bazen ellerinin üstünde, bazen de ayaklarının üstünde dans eder. Gözleri sürmelidir, burun delikleri kırlangıç kanadına benzer. Burnuna taktığı hizmada, inciden oyulmuş bir çiçek sallanır. Gülerek dans eder, ayak bileklerine taktığı gümüş halhalılar gümüş çanlar gibi çin çin öter. Haydi daha fazla dertlenme de, gel birlikte o kente gidelim.”

Ama genç Balıkçı Ruhuna cevap vermeyip dudaklarına sessizlik mührü vurdu, ellerini iple sımsıkı bağladı ve geldiği yere, sevgilisinin şarkı söylediği küçük koya döndü. Ruhu yolda onu kıskırtıp durdu, ama o ne cevap verdi, ne de Ruhunun yaptırmaya çalıştığı kötülükleri yaptı, çünkü içindedeki aşk çok güçlüydü.

Deniz kıyısına vardığında elindeki bağı ve dudaklarındaki mührü çözüp küçük Denizkızı'na seslendi. Ama bütün gün seslenip yalvardığı halde, Denizkızı çağrısına cevap vermedi.

Ruhu onunla alay etti, “Doğrusu sevgilin seni pek mutlu etmiyor,” dedi. “Kuraklık zamanında kırık bir testiye su doldurur gibisin. Sen neyin var neyin yoksa veriyorsun, karşılığında hiçbir şey almıyorsun. Benimle gelsen daha iyi edersin; ben Zevk Vadisi'nin yerini ve orada neler olduğunu biliyorum.”

Ama genç Balıkçı, Ruhuna cevap vermeyip bir kayanın kovuğunda kendine sazlardan bir kulübe yaptı ve bir yıl boyunca orada oturdu. Her sabah Denizkızı'na sesleniyor, öğlein tekrar çağrıyor, akşam olunca yine adını söylüyor-du. Ama Denizkızı bir kez olsun denizden çıkmadı; genç Balıkçı onu denizin her yerinde, mağaralarda, yeşil sularda, gelgitle oluşan havuzlarda, denizin dibindeki kuyularda ara-dı, ama hiçbir yerde bulamadı.

Bu arada Ruhu hep onu kötüüğe kıskırtmaya çalıştı, korkunç şeyler fisildadı. Ama onu alt edemedi, çünkü içindeki aşk çok güçlüydü.

Aradan bir yıl geçtikten sonra Ruh kendi kendine şöyle düşündü: "Efendimi kötükle kıskırtmaya çalıştım, ama aşkı benden güçlü çıktı. Şimdi onu iyilikle kıskırtmaya çalışacağım, belki o zaman benimle gelir."

Ve genç Balıkçı'ya şöyle dedi: "Sana dünyadaki mutluluklardan söz ettim, sözlerime kulak tıkadın. İzin ver, sana dünyadaki acılardan söz edeyim, belki o zaman bana kulak verirsin. Doğrusu şu ki, acı bu dünyanın efendisidir, onun ağından kimse kurtulamaz. Bazısının giyecek çulu yoktur, bazısının yiyecek ekmeği. Mor kraliyet giysileri içinde dullar da vardır, paçavralar içinde olanlar da. Cüzamlılar bataklıklarda gezer, birbirlerine karşı zalimdirler. Dilenciler yollarda gidip gelir, cüzdanları boştur. Kent sokaklarında Açlık dolaşır, kent kapılarında Veba oturur. Gel gidip bütün bunlara bir çare bulalım, ortadan kaldırıralım. Sevgilin çağrına cevap vermediğine göre, burada oyalanmanın ne anlamı var? Hem aşk nedir ki ona bu kadar değer veriyorsun?"

Ama genç Balıkçı hiçbir cevap vermedi, çünkü içindeki aşk çok güçlüydü. Her sabah Denizkızı'na sesleniyor, öğlein tekrar çağrıyor, akşam olunca yine adını söylüyordu. Ama Denizkızı bir kez olsun denizden çıkmadı; genç Balıkçı onu denizin her yerinde, denizdeki nehirlerde, dalgaların

altındaki vadilerde, gecenin mora bulduğu denizde, şafağın griye boyadığı denizde aradı, ama hiçbir yerde bulamadı.

İkinci yıl bittiğinde, Ruh gece vakti, tek başına saz kulübesinde oturan genç Balıkçı'ya dedi ki: "Seni kötüülkle kıskırtmaya çalıştım, iyilikle kıskırtmaya çalıştım, ama aşkin benden güçlü çıktı. Bu yüzden seni artık kıskırtmayacağım; yalvarırm sana, kalbine girmeme izin ver, eskisi gibi seninle bir olayım."

"Elbette girebilirsin," dedi genç Balıkçı; "dünyada tek başına kalpsız dolaşırken çok acı çekmiş olmalısın."

"Heyhat!" diye haykırdı Ruhu. "Girecek yer bulamıyorum, aşk senin kalbini çeveçevre kuşatmış."

"Keşke sana yardım edebilseydim," dedi genç Balıkçı.

Tam o bu sözleri söyleyken, denizden acı bir matem çığlığı, deniz mahluklarından biri öldüğünde duyulan feryat yükseldi. Genç Balıkçı ayağa fırlayıp saz kulübesinden çıktı ve deniz kıyısına koştu. Siyah dalgalar süratle karaya yaklaşıyor, gümüşten daha beyaz bir yük taşıyorlardı. Kıyıya vuran köpükler kadar beyazdı ve bir çiçek gibi dalgaların üstünde savruluyordu. Dalgalar onu köpüklere, köpükler de kumsala verdi; genç Balıkçı ayaklarının dibinde küçük Denizkızı'nın bedenini gördü. Ayaklarının dibinde, cansız yatıyordu.

Aciyla kıvrınarak yanına çöktü, soğuk kırmızı dudakları öptü, ıslak kehrivar saçlarla oynadı. Kendini kumların üstüne atıp mutluluktan ürperircesine ağladı, esmer kollarıyla sarıp göğsüne bastırıldı. Dudaklar soğuktu ama öptü onları. Bal rengi saçlar tuzluydu ama diline acı bir mutluluk verdi. Kapalı gözleri öptü; gözkapaklarının üstündeki serpinti, kendi gözyaşları kadar tuzlu değildi.

O cansız varlığa günah çıkardı. O istiridye kulaklarına, hikâyesini keskin bir şarap gibi akıttı. O küçük elleri boynuna sardı, parmaklarıyla o incecik, kamiş boynuna dokundu. Acı, zehir gibi acı bir saadet, garip bir sevinçle dolu bir istirap duydu.

Siyah deniz yaklaştı, beyaz köpükler bir cüzamlı gibi inledi. Deniz beyaz köpükten pençelerini kıyıya uzattı. Deniz Kralı'nın sarayından tekrar bir matem çığlığı yükseldi, enginde ulu Triton'ların boruları boğuk boğuk öttü.

“Kaç git,” dedi Ruhu, “deniz giderek yaklaşıyor, oylanırsan öldürecek seni. Kaç git, korkuyorum, aşkının büyüklüğünden kalbin bana kapalı, görüyorum. Kaç, emin bir yere git. Beni tek başıma, kalpsız, bir başka dünyaya göndermeyeceksin, değil mi?”

Ama genç Balıkçı, Ruhunu dinlemedi; küçük Denizkızı'na seslendi: “Aşk bilgelikten daha üstün, servetten daha değerli, âdem kızlarının ayaklarından daha güzeldir,” dedi. “Alevler onu yok edemez, su onu söndüremez. Seni şafak vakti çağırdım, çağrıma cevap vermedin. A'y adını işitti, sen işitmeyeceğini. Çünkü ben kötülik yaptım, seni terk ettim, uzaklara gidip kendimi mahvettim. Ama sana olan aşkim hep içimdeydi ve hep güclüydü, kötülükler gördüm, iyilikler gördüm, ama hiçbir şey onu alt edemedi. Mademki sen oldün, ben de seninle öleceğim.”

Ruhu uzaklaşması için yalvardı, ama o kırıdamadı, çünkü içindeki aşk çok güçlüydü. Deniz giderek yaklaştı, onu dalgalarıyla örtmeye çalıştı; sonunun yaklaşğını anlayınca, Denizkızı'nın soğuk dudaklarını çılgınca öptü, kalbi parçalandı. Kalbi aşından parçalanınca Ruh girecek bir yer bulup kalbine girdi ve eskisi gibi onunla bir oldu. Ve deniz, dalgalarını genç Balıkçı'nın üzerine örttü.

Sabah olunca Rahip denizi kutsamaya gitti, çünkü deniz karışmıştı. Rahip'le birlikte keşişler, müzisyenler, mum taşıyanlar, buhurdan sallayanlar ve daha birçok kişi de gitti.

Rahip kıyıya vardığında kumların üzerinde boğulmuş yatan genç Balıkçı'yı gördü; küçük Denizkızı'nın bedenini sımsıkı kucaklamıştı. Rahip kaşlarını çatıp geri çekildi ve haç çıkarıp yüksek sesle konuştu: “Denizi de, içindeki her-

hangi bir şeyi de kutsamayacağım. Deniz mahluklarına ve onlarla düşüp kalkan herkese lanet olsun. Aşk uğruna Tanrı'yı terk eden ve Tanrı hükmüyle can verip burada sevgili- siyle yatan adama gelince, onun ve sevgilisinin bedenlerini alıp Çırıcılar Tarlası'nın bir köşesine gömün, üzerine hiçbir işaret, bir iz koymayın ki nerede yattıklarını kimse bilmesin. Onlar yaşarken lanetliydi, ölüyken de lanetli olacaklar."

Cemaat Rahip'in emrini yerine getirdi; hiçbir otun bitmediği Çırıcılar Tarlası'nın bir köşesinde derin bir çukur kazdılar ve ölüleri gömdüler.

Üçüncü yıl bittiğinde, kutsal bir bayram günü, Rahip kiliseye, İsa'nın yaralarını cemaate göstermeye ve Tanrı'nın gazabını onlara anlatmaya gitti.

Cübbesini giyip içeri girdi, altarın önünde eğildi ve altarın, daha önce hiç görmediği, tuhaf çiçeklerle kaplı olduğunu gördü. Garip görünümü, tuhaf güzelliğte çiçeklerdi; Rahip çiçeklerin güzelliğiyle allak bullak oldu, tatlı rayihaları burnuna doldu. Bir sevinç hissetti, niye sevindiğini anlamadı.

Kutsal sandığı açıp içindeki komünyon kâsesini tüt- süledi, kutsal ekmeği cemaate gösterip tekrar komünyon örtüsünün arkasına sakladı ve vaazına başladı; Tanrı'nın gazabından bahsetmeye niyetliydi. Ama beyaz çiçeklerin güzelliğiyle allak bullak olmuş, tatlı rayihaları burnuna dolmuştu; dudaklarına başka sözler geldi ve Tanrı'nın gaza- bindan değil, adı Aşk olan Tanrı'dan bahsetti. Niçin böyle konuşduğunu bilmiyordu.

Vaazını bitirdiğinde cemaat ağlıyordu; Rahip gözünde yaşalarla giyinme odasına gitti. Diyakozlar gelip cübbesini çıkardılar, uzun beyaz keten tuniğini, kuşağıını, koluna taktığı ayın şeridini, omzuna attığı dar ipek atkıyı aldılar. Rahip rüyada gibi duruyordu.

Giysileri çıkarıldıktan sonra diyakozlara baktı ve sordu: "Altarın üzerindeki çiçekler ne çiçeği, nerden geldiler?"

Oscar Wilde

“Ne çiçeği olduklarını bilmiyoruz, ama Çırıcılar Tarası'nın köşesinde yetişiyorlar,” diye cevap verdiler. Rahip ürperdi, evine dönüp dua etti.

Ertesi sabah şafakla birlikte, keşşleri, müzisyenleri, mum taşıyanları, buhurdan sallayanları ve daha birçok kişiyi de yanına alıp yola düştü; deniz kıyısına varınca, denizi ve denizin içindeki vahşi yaratıkları kutsadı. Ayrıca Faunus'ları, ormanda dans eden küçük yaratıkları, yaprakların arasından bakan parlak gözlü yaratıkları da kutsadı. Tanrı'nın yarattığı her şeyi kutsadı, cemaat mutluluk ve hayranlıkla doldu. Ama Çırıcılar Tarası'nın köşesinde bir daha asla hiçbir çiçek açmadı, tarla eskisi gibi çorak kaldı. Deniz mahlukları da eskisi gibi koya girmeyip, denizin başka bir yerine gittiler.

Yıldız-Çocuk

Miss Margot Tenant'a

Evvel zaman içinde, iki yoksul oduncu, kış mevsiminde, soğuk mu soğuk bir gece vakti, büyük bir çam ormanından geçerek evlerine dönüyorlardı. Yerler, ağaç dallarının üstü, kalın bir kar örtüsüyle kaplıydı; geçerlerken iki yanlarında ince dallar buzun etkisiyle çitirdiyordu; Dağ Şelalesi'ne gel-diklerinde, havada kırıltısız asılı olduğunu gördüler, çünkü Buz Kralı öpmüştü onu.

Hava o kadar soğuktu ki, hayvanlarla kuşlar bile bu duruma bir mana veremiyordu.

“Hırr!” diye hırladı Kurt, kuyruğunu bacaklarının arasına kıştırmış, fundalıkların arasında topallayarak ilerlerken. “Feci bir hava. Hükümet niye ilgilenmiyor bu konuya?”

“Ciik! Ciik! Ciik!” diye öttü yeşil ketenkuşları. “Yaşlı Toprak Ana ölmüş, beyaz kefenine sarılmışlar onu.”

“Toprak Ana evlenecek, bu da onun gelinliği,” diye fisildaştı kumrular. Minik pembe ayakları donmuştu, ama duruma romantik açıdan bakmayı görev biliyorlardı.

“Saçma!” diye homurdandı Kurt. “Söyledim ya size, Hükümet'in kabahati bu; bana inanmazsanız yerim sizi.” Kurt tam anlayımla pratik bir zekâya sahipti ve fikirlerini savunurken asla güçlük çekmezdi.

“Benim fikrimi soracak olursanız,” dedi, doğuştan filozof olan Ağaçkakan, “ben açıklamalarla zerre kadar ilgilenmem. Ortada bir durum varsa vardır ve şu anda da hava feci soğuk.”

Havanın feci soğuk olduğu su götürmezdi. Yüksek köknar ağacının içinde yaşayan küçük sincaplar ısınmak için birbirlerinin burnunu ovalıyor, adatavşanları deliklerinde büzüşüp oturuyor, dışarıya bakmaya bile yeltenmiyorlardı. Görünüşe bakılırsa soğuktan bir tek koca puhukuşları hoşlanıyordu. Tüyüleri kırıldan kaskatı kesilmişti, ama onlar alındırmıyordu; iri sarı gözlerini devirip ormanın bir ucundan öbürüne, birbirlerine sesleniyorlardı: “Pu-hu! Pu-hu! Pu-hu! Pu-hu! Hava ne kadar da güzel!”

İki oduncu, var güçleriyle parmaklarına hohlayarak, kocaman, demir ökçeli çizmeleriyle sıkışmış karların üstüne vura vura, yılmadan ilerliyorlardı. Bir ara derin, yumuşak bir kar birikintisine gömüldüler ve değiirmenciler gibi beyaza bulanmış halde çıktılar; bir ara, donmuş bataklığın üstündeki katı, cam gibi buzda kaydilar, demet halinde bağlı odunlar yere düşüp saçıldı, toplayıp tekrar bağlamak zorunda kaldılar; bir ara da yollarını kaybeder gibi olup müthiş bir korkuya kapıldılar, çünkü Kar’ın, kucağında uyuyanlara karşı acımasız olduğunu biliyorlardı. Ama bütün seyyahları koruyan hamiyetli Aziz Martin’e güvenip geldikleri yoldan geri dönerek dikkatle ilerlediler ve nihayet ormanın sınırlarına vardılar; ta uzakta, altlarındaki vadinin dibinde, oturdukları köyün ışıklarını gördüler.

Kurtulduklarına o kadar sevindiler ki, yüksek sesle kahkahalar attılar; Toprak Ana gümüşten, Ay da altından bir çiçek gibi göründü gözlerine.

Ama biraz güldükten sonra, yoksulluklarını hatırlayıp üzünlendiler; biri, “Niye böyle sevindik sanki; oysa hayat zenginlere göre, bizim gibilere göre değil. Ormanda soğuktan ölseydik ya da vahşi bir hayvan üstümüze atlayıp bizi öldürseydi daha iyi olurdu,” dedi.

“Doğru söylüyorsun,” diye cevap verdi arkadaşı; “kimi-ne bol keseden verilmiş, kimine ise azıcık. Bu dünyada adalet yok, bir tek dertler eşit paylaştırılmış.”

Ama onlar böyle sefaletlerine ağlaşırken, garip bir şey oldu. Gökyüzünden çok parlak, çok güzel bir yıldız düştü. Diğer yıldızların arasından geçerek göğün kenarından aşağı kaydı; oduncular hayretler içinde onu seyrediyorlardı; yıldız, bir taş atımı uzaklıktaki küçük ağılın yakınına, söğütlüğün arkasına düşmüş gibi geldi onlara.

“Şu işe bak! Altından bir çömlek, kim bulursa onun olur,” diye haykurdılar ve hevesle koşmaya başladılar.

Odunculardan biri arkadaşından daha hızlı koşup onu geçti, söğütleri yararak ilerledi ve öteki tarafa geçti. İşte! Gerçekten de beyaz karın üstünde altın bir nesne vardı. Aceleyle yaklaşıp eğildi, elledi: Yıldızlı kumaştan bir pelerindi; üstünde garip yıldız desenleri vardı ve kat kat sarılmıştı. Oduncu arkadaşına seslenip gökten düşen hazineyi bulduğunu haber verdi; arkadaşı da gelince karın üstüne oturup altınları paylaşmak üzere pelerinin katlarını açtılar. Heyhat! İçinde ne altın vardı, ne gümüş, ne de başka bir hazine; sadece uyuyan bir bebek vardı.

Biri ötekine dedi ki: “Umudumuz pek acı sonuçlandı; talihimiz yokmuş, bir bebeğin insana ne faydası olabilir? Onu burada bırakıp yolumuza gidelim; biz yoksul adam-larız; kendi çocuklarımız var, onların ekmeğini başkasına veremeyiz.”

Ama arkadaşı şöyle cevap verdi: “Olmaz, bebeği karda ölüme terk etmek kötülik olur; ben de senin kadar yoksulum, evde besleyeceğim boğaz çok, tencere boş, ama yine de onu evime götürüreğim, karım bakar bebeğe.”

Bebeği usulca yerden alıp keskin soğuktan korumak için pelerine iyice sardı ve yamaçtan aşağı, köye doğru inmeye başladı; arkadaşı onun bu aptallığına, yufka yüreklliliğine çok şaşırılmıştı.

Köye geldiklerinde, arkadaşı, "Bebeği sen aldığına göre, pelerini bana ver, bulduğumuzu paylaşmış olalım," dedi.

Ama o, "Hayır," dedi, "bu pelerin ne benim, ne de senin, bebeğin pelerini o." Sonra da yolun açık olsun deyip kendi evine gitti ve kapıyı çaldı.

Karısı kapayı açıp kocasının sağ salım eve döndüğünü görünce kollarını boynuna dolayıp öptü, sırtındaki odunları aldı, çizmesindeki karları temizledi ve içeri girmesini söyledi.

Ama kocası, "Ormanda bir şey buldum, bakasın diye sana getirdim," diyerek eşikte durmaya devam etti.

"Nedir o?" diye haykırdı kadın. "Göstersene, ev tamta-kır, çok şeye ihtiyacımız var." Adam pelerini açıp uyuyan bebeği karısına gösterdi.

"Eyvah!" diye mırıldandı karısı. "Be adam, bizim kendi çocuklarımız yok mu ki ocağın başında otursun diye bir de kimsesiz çocuk getiriyorsun? Ya uğursuzluk getirirse bize? Hem nasıl bakacağız buna?" Kocasına öfkeyle baktı.

"Ama bu bir yıldız-çocuk," diye cevap verdi Oduncu; sonra da onu ne tuhaf bir şekilde bulduklarını anlattı.

Ama karısı sakinleşeceğini onunla alay etti, hiddetle haykırdı: "Kendi çocuklarınızın ekmeği yokken başkasının çocuğunu mu besleyeceğiz? Bizi düşünen mi var? Bizi besleyen mi var?"

"Serçeleri bile düşünen, besleyen Tanrı var," diye cevap verdi Oduncu.

"Serçeler kiş mevsiminde açıktan ölmüyor mu?" dedi karısı. "Şimdi kiş değil mi?" Adam ne bir cevap verdi, ne de eşikten kipirdadı.

Ormandan esen dondurucu rüzgâr açık kapıdan içeri girdi; kadın tır tır titreyerek konuştu: "Kapıyı kapasana. Evin içine buz gibi rüzgâr giriyor, üşüyorum."

"Kati bir yüreğin olduğu evde daima soğuk rüzgârlar esmez mi?" dedi adam. Karısı cevap vermeyip ateşe yaklaştı.

Bir süre sonra dönüp kocasına baktı, gözleri yaşardı. Oduncu hemen içeri girip bebeği karısının kucağına verdi; kadın bebeği öpüp en küçük çocuğunun yattığı küçük yatağa yatırıldı. Ertesi gün Oduncu tuhaf, yıldızlı pelerini alıp büyük bir sandığa yerleştirdi; karısı da bebeğin boynundaki kehribar kolyeyi çıkarıp aynı sandığa koydu.

Yıldız-Çocuk, Oduncu'nun çocuklarıyla birlikte büyüdü, onlarla aynı sofraya oturup onlarla oynadı. Her geçen yıl biraz daha güzelleşiyordu; köylüler şaşırıp kalıyorlardı; kendileri esmer, siyah saçlıydı, oysa Yıldız-Çocuk fildişi kadar beyaz tenli ve narındı, kıvırcık saçları sarı nergisleri hatırlatıyordu. Dudakları kırmızı çiçeklere, gözleri duru bir suyun kenarında biten menekşelere, vücudu hiç biçilmeyen bir tarladaki zerrinlere benziyordu.

Ne var ki güzelliği onun için zararlıydı. Yıldız-Çocuk kibirli, zalm ve bencil oldu. Oduncu'nun çocuklarıyla köyün diğer çocukların hakim看起来, onların aşağı tabakadan, kendisininse, bir yıldızdan doğduğu için asıl olduğunu söyleyordu; kendisini onların efendisi, onları da kul ilan etti. Yoksullara, kör, sakat veya hasta kimselere hiç acımıyor, taş atıp yolda peşlerinden kovalıyor, ekmeklerini başka yerde dilenmelerini söyleyordu; kanun kaçaklarından başka hiç kimse, sadaka istemeye ikinci kez köye gelmedi. Güzelliğe aşık, hasta, çırkin insanların alay ediyordu; kendine aşık, yaz mevsiminin rüzgârsız günlerinde rahibin meyve bahçesindeki kuyunun yanına uzanır, mucize saydığı çehresine bakar ve keyfinden kahkahalar atardı.

Oduncu'yla karısı onu sık sık azarlar, "Biz sana, senin kimsesizlere, yardım edecek yakını olmayanlara davranışın gibi davranmadık. Acıdacak durumda olanlara karşı niye bu kadar zalimsin?" derlerdi.

Yaşlı rahip sık sık Yıldız-Çocuk'u çağırıp ona canlıları sevmeyi öğretmeye çalışırdı. "Sinekler senin kardeşindir,"

derdi. "Onları incitme. Ormanda gezinen yabani kuşların özgürlüğü var. Kendi zevkin için tuzağa düşürme onları. Kör kelerleri, köstebekleri yaratan da Tanrı'dır, her birinin dünyada bir yeri vardır. Sen Tanrı'nın âlemine acıyi nasıl sokarsın? Tarladaki inekler bile Tanrı'ya hamdedeler."

Ama Yıldız-Çocuk bütün bu sözlere aldırmayıp somurtur, dudak büker, sonra da arkadaşlarının yanına gidip onlara hükmederdi. Arkadaşları da, güzel ve çevik olduğu için, dans edip kaval çalabildiği için onu izlerlerdi. Yıldız-Çocuk onları nereye götürse gider, Yıldız-Çocuk ne yapmalarını emretse yaparlardı. Yıldız-Çocuk köstebeklerin donuk gözlerini sivri bir kamışla deldiğinde güler, cüzamlılara taş attığında yine güllerlerdi. Onlara her konuda hükmederdi, gidecek öteki çocukların da Yıldız-Çocuk gibi katı yürekli oldular.

Günün birinde, köye yoksul bir dilenci kadın uğradı. Giysileri yırtık, paramparçaydı, ayakları taşlı yollarda yürümekten kanıyordu, feci bir haldeydi. Çok yorgundu, dinlenmek için bir kestane ağacının altına oturdu.

Ama Yıldız-Çocuk onu görünce, arkadaşlarına seslendi: "Bakın! Şu güzel, yeşil yapraklı ağacın altında iğrenç bir dilenci kadın oturuyor. Gelin kovalım onu buradan, hem çirkin, hem de sevimsiz."

Yıldız-Çocuk dilenci kadına yaklaşıp taş attı, alay etti onunla; kadın korkuya ona bakıyor, gözlerini ondan ayırmıyordu. Yakındaki bir samanlıkta odun kesmekte olan Oduncu, Yıldız-Çocuk'un ne yaptığını görünce koşup geldi, onu azarladı, "Sen ne kadar katı yüreklisin, merhamet nedir bilmiyorsun. Bu zavallı kadın sana ne kötülük etti ki ona böyle davranıştı?" dedi.

Yıldız-Çocuk öfkesinden kıpkırmızı kesilerek ayağını yere vurdu, "Sen kim oluyorsun da benim yaptıklarımı sorguluyorsun?" dedi. "Ben senin oğlun değilim, bana emir veremezsin."

“Doğru söylüyorsun,” diye cevap verdi Oduncu, “ama ben seni ormanda bulduğum zaman sana merhamet etmiştim.”

Dilenci kadın bu sözleri duyunca bir çığlık atıp bayıldı. Oduncu onu evine kadar taşıdı, karısı da ilgilendi; kadın ayıldığında önüne et ve içecek koydular, rahat etmesini söylediler.

Ama kadın hiçbir şey yiyp içmedi, Oduncu'ya sordu: “O çocuğun ormanda bulunduğu söyledin, değil mi? Bundan tam on yıl önceydi, değil mi?”

Oduncu cevap verdi: “Evet, onu ormanda buldum; bundan tam on yıl önceydi.”

“Peki onun yanında bir işaret bulmadın mı?” diye haykırdı kadın. “Boynunda kehrivar bir kolye yok muydu? Üstü yıldızlarla işlenmiş yaldızlı kumaştan bir pelerine sarılı değil miydi?”

“Evet,” dedi Oduncu, “aynen dediğin gibiydi.”

Sonra da pelerinle kehrivar kolyeyi sandıktan çıkarıp gösterdi.

Dilenci kadın bu gördükleri karşısında sevinç gözyaşları dökerek, “O benim ormanda kaybettigim küçük oğlum,” dedi. “Yalvarırım hemen çağırın onu buraya, oğlumu bulmak için dünyayı bir baştan bir başa dolaştım.”

Bunun üzerine Oduncu'yla karısı dışarı çıkip Yıldız-Çocuk'u çağrırdılar, “Eve gir, orada seni bekleyen anneni bulacaksın,” dediler.

Yıldız-Çocuk şaşkınlık ve sevinçle içeri koştu. Ama içeri de bekleyen kadını görünce alaylı alaylı güldü, “Hani nerede annem? Ben burada bu pespaye dilenci kadından başka kimse görmüyorum,” dedi.

Kadın, “Ben senin annenim,” dedi.

“Sen delirmişsin!” diye öfkeyle haykırdı Yıldız-Çocuk. “Ben senin oğlun filan değilim; sen dilencisin, çirkinsin, paçavralar içindesin. Çek git buradan, o iğrenç yüzünü bir daha görmek istemiyorum.”

“İnan bana, sen benim ormanda doğurduğum küçük oğlumsun,” diye haykırdı kadın ve dizüstü çöküp kollarını çocuğa uzattı. “Hırsızlar seni çalıp ölüme terk ettiler,” diye mırıldandı, “ama ben seni görünce tanıldım; işaretlerini, yal-dızlı kumaştan pelerinle kehribar kolyeyi de tanıldım. Yalva-rırım gel benimle, seni bulmak için bütün dünyayı dolaştım. Gel benimle evladım, senin sevgine ihtiyacım var.”

Ama Yıldız-Çocuk yerinden kipirdamayıp kalbini kadı-na kapattı; dilenci kadının acı acı ağlaması dışında hiçbir ses durulmuyordu.

Sonunda Yıldız-Çocuk konuştu, sesi soğuk ve sertti:

“Gerçekten annemsen eğer,” dedi, “benden uzak dur-saydın, buraya gelip beni utanca boğmasaydın, daha iyi olurdu; ben kendimi senin dedığın gibi bir dilencinin değil, bir yıldızın doğurduğunu zannediyordum. Hadi git bura-dan, bir daha seni görmek istemiyorum.”

“Ah! Oğlum!” diye haykırdı kadın. “Gitmeden önce beni öpmeyecek misin? Seni buluncaya kadar ne acılar çektim!”

“Hayır,” dedi Yıldız-Çocuk. “O kadar çirkinsin ki, seni öpeceğime bir engereği veya kurbağıyı öpmeyi tercih ederim.”

Bunun üzerine kadın kalkıp ağlaya ağlaya ormanın yolu-nu tuttu; Yıldız-Çocuk onun gittiğini görünce sevindi ve oyun oynamak üzere koşarak arkadaşlarının yanına döndü.

Ama arkadaşları onu görünce onunla alay ettiler, “Aa, sen kurbağa kadar çirkin, engerek kadar iğrenç olmuşsun,” dediler. “Hemen git buradan, bizimle oyun oynayamazsun,” deyip bahçeden dışarı attılar.

Yıldız-Çocuk kaşlarını çatıp kendi kendine, “Ne diyor bunlar? Kuyuya gidip bakayım da bana ne kadar güzel olduğumu söylesin,” dedi.

Kuyuya gidip baktı ki ne görsün! Yüzü kurbağa yüzü, vücutu da engerek gibi pul puldu. Kendini çimenlerin üstü-ne atıp ağladı, “Günah işlediğim için geldi bunlar başıma,”

dedi kendi kendine. "Çünkü annemi inkâr ettim, kovdum, hor gördüm, zulmettim ona. Gidip onun peşine düşeceğim, dünyanın her yerinde arayacağım onu, mutlaka bulacağım."

O sırada Oduncu'nun küçük kızı Yıldız-Çocuk'un yanına geldi, elini omzuna koyup, "Güzelliğini kaybettinse ne olmuş? Bizim yanımızda kal, ben seninle alay etmem," dedi.

Ama Yıldız-Çocuk, "Hayır," dedi, "ben anneme zulmettim, ceza olarak geldi bu felaket başıma. Bu yüzden de buradan ayrılmış annemi buluncaya kadar dünyanın her yerini dolaşmam, bulunca ondan af dilemem lazım."

Sonra da ormana koşup annesine seslendi, ama bir cevap alamadı. Gün boyunca seslendi; güneş battığında uyumak üzere bir yaprak yığınının üzerine uzandı; kuşlar, hayvanlar, zalimliğini hatırlayıp ondan kaçtı; kendisini seyreden bir kurbağayla ağır ağır geçip giden engereği saymazsa, yapayalnızdı.

Sabah olunca kalktı, ağaçlardan birkaç acı çitlembik koparıp yedi ve ağlaya ağlaya koca ormanda yola koyuldu. Her karşılaşışına, annesini görüp görmediğini soruyordu.

Köstebek'e, "Sen toprağın altına girebiliyorsun. Söyle bana, annem orada mı?" dedi.

Köstebek cevap verdi: "Sen benim gözlerimi kör ettin. Nereden bileyim?"

Ketenkuşu'na, "Sen ulu ağaçların tepesinde uçar, bütün dünyayı görebilirsin. Söyle bana, annemi görüyor musun?" dedi.

Ketenkuşu cevap verdi: "Sen keyfin istedi diye kanatlarımı kırptın. Nasıl uçayım?"

Köknar ağacının içinde tek başına yaşayıp yalnızlık çeken küçük Sincap'a, "Annem nerede?" diye sordu.

Sincap cevap verdi: "Sen benim ailemi öldürdün. Kendi aileni de mi öldürmeye niyetlisin?"

Yıldız-Çocuk ağlayarak başına önüne eğdi. Tanrı'nın yaratıklarından af diledi ve ormanda yürüyerek dilenci

kadını aramaya devam etti. Üçüncü gün, ormanın öbür tarafına ulaştı ve ovaya indi.

Köylere uğradığında, çocukların onunla alay edip taş atıyor, köylüler, o iğrençliğiyle istiflenmiş misirları küflendirir diye ahırlarda yatmasına bile izin vermiyor, işçiler kovuyordu; kimse acımıyordu ona. Gittiği hiçbir yerde, annesi olan dilenci kadının izini bulamıyordu; üç yıl boyunca dünyanın dört bir yanını dolaştı; zaman zaman yolda yürürken onu ileride görür gibi oluyor, sesleniyor, sivri taşlar ayaklarını kanatıncaya kadar peşinden koşuyordu. Ama bir türlü ona yetişemiyordu; yol kenarında oturanlar her defasında onu veya ona benzer birini gördüklerini inkâr ediyor, kederini alaya alıyorlardı.

Üç yıl boyunca dünyayı dolaştı; bu dünyada onun için ne sevgi vardi, ne iyilik, ne de merhamet; ama gururlu günlerinde kendisi için yaratığı dünya tipatıp buydu.

Bir akşam vakti, nehir kenarında, surlarla çevrili bir kentin kapısına vardi; yorgunu, ayakları ağrıyordu, ama girmeye yeltendi. Fakat kapıda nöbet tutan askerler teberlerini uzatıp giriş kapadılar ve sertçe sordular: "Kentte ne işin var?"

"Annemi arıyorum," diye cevap verdi, "yalvarırım size, girmeme izin verin, annem bu kentte olabilir."

Ama askerler onunla alay etti, biri siyah sakalını salladı, kalkanını indirip haykırdı: "Doğrusu annen seni görünce yüzü gülmeyecek, çünkü bataklıktaki kurbağadan, çayırda sürünen engerekten daha çirkinsin. Hadi git. Hadi git. Annen bu kentte oturmuyor."

Elinde sarı sancak tutan başka bir asker, "Annem kim, niçin arıyorsun onu?" diye sordu.

Yıldız-Çocuk cevap verdi: "Annem de tipki benim gibi bir dilenci; ben ona kötü davrandım; yalvarırım size geçmemeye izin verin ki bu kente uğramışsa onu bulup af

dileyeyim.” Ama askerler izin vermeyip Yıldız-Çocuk'u mızraklarıyla dürttüler.

Yıldız-Çocuk ağlayarak döndüğünde, zırhı altın çiçek kakmalı, miğferinde kanatlı bir aslan yatan biri gelip kente girmek isteyenin kim olduğunu sordu. Onlar da, “Dilenciydi, annesi de dilenciymiş, kovduk onu,” dediler.

“Durun,” diye haykırdı adam, güllererek, “şu çirkin şeyi köle olarak satalım; fiyatı da bir çanak tatlı şarabin fiyatı olsun.”

Oradan geçmekte olan, fesat suratlı bir ihtiyan seslendi: “Dediğiniz fiyata alırım onu.” Fiyatını ödeyip Yıldız-Çocuk'un elinden tutarak kente soktu.

Birçok sokaktan geçtikten sonra, önü nar ağacıyla örtülü bir duvarda, küçük bir kapıya geldiler. İhtiyan, oyma jasptan bir yüzükle kapıya dokununca kapı açıldı; pirinçten yapılmış beş basamak inip siyah gelinciklerle ve pişmiş kilden, yeşil testilerle dolu bir bahçeye çıktılar. İhtiyan, sarığından desenli, ipek bir mendil çıkarıp Yıldız-Çocuk'un gözlerini bağladı ve önü sıra itti. Gözündeki mendil çözüldüğünde, Yıldız-Çocuk kendini boynuzdan bir fenerle aydınlatılan bir zindanda buldu.

İhtiyan, Yıldız-Çocuk'un önüne tahta tabakta bir parça küflü ekmek koyup, “Ye!”, acı suyla dolu bir kupa koyup, “İç!” dedi. Yıldız-Çocuk ekmeği yiyp suyu içtikten sonra, ihtiyan dışarı çıkıp kapıyı arkasından kilitledi ve demir zincirle bağladı.

Ertesi gün, sanatını Nil mezarlarında yaşayan bir ustadan öğrenmiş olan ve Libya'nın en hünerli sihirbazı kabul edilen ihtiyan içeri girip kaşlarını çatarak Yıldız-Çocuk'a baktı ve konuştu: “Bu gâvur kentinin kapısına yakın bir ormanda üç altın sikke var. Biri beyaz altından, biri sarı altından, üçüncüsü de kırmızı altından. Bugün gidip beyaz altından sikkeyi getireceksin bana; getirmezsen sana yüz

kırbaç vuracağım. Çabuk yola koyul, güneş batarken bahçe kapısında seni bekleyeceğim. Beyaz altını getirmeye bak, yoksa basın belaya girer, çünkü sen benim kölemsin, bir çanak tatlı şarap fiyatına satın aldım seni.” Sonra da desenli ipek mendille Yıldız-Çocuk’un gözlerini bağladı ve onu önce evin içinden, sonra gelincik bahçesinden geçirip beş pirinç basamaktan yukarı çıkardı. Yüzüğüyle küçük kapıyı açıp sokağa bıraktı.

Yıldız-Çocuk kentin kapısından çıkış Sihirbaz’ın sözünü ettiği ormana gitti.

Orman, dışarıdan bakınca, öten kuşlarla, hoş kokulu çiçeklerle dolu, çok güzel bir orman gibi görünüyordu; Yıldız-Çocuk sevinçle ormana daldı. Ama güzelliğinin bir faydasını göremedi, çünkü ne tarafa gitse yerden sert fundalar, dikenler fişkiriş etrafını sarıyor, feci isırganlar her yanını dalmıştı, devedikenleri hançerleriyle onu delik deşik ediyordu; Yıldız-Çocuk sefil bir haldeydi. Sihirbaz’ın söylediği beyaz altından sikkeyi sabahın öğleye, öğlenden akşamaya kadar aradı, ama hiçbir yerde bulamadı. Güneş batarken eve dönmek üzere yola koyuldu; kendisini bekleyen akibeti bildiği için acı acı ağlıyordu.

Ama ormanın kıyısına vardığında, sık bir çalılığın içinde, acıyla inleyen birinin çığlıklarını duydu. Kendi derdini unutup geri dönerek çalılığa koştu ve bir avcının kurduğu kapana kışılmış, küçük bir tavşan gördü.

Yıldız-Çocuk Tavşan'a acayıp kapandan kurtardı, “Ben köleyim ama seni özgürlüğünne kavuşturabilirim,” dedi.

Tavşan, “Gerçekten de beni özgürlüğümme kavuşturduğum,” dedi; “buna karşılık ne verebilirim sana?”

Yıldız-Çocuk, “Beyaz altından bir sikke arıyorum,” dedi; “hiçbir yerde bulmadım; o sikkeyi efendime götürmezsem beni dövecek.”

“Benimle gel,” dedi Tavşan, “sikkenin olduğu yere götürreyim seni; nerede ve niçin saklı olduğunu biliyorum.”

Yıldız-Çocuk Tavşan'ın peşine düştü; ulu bir meşenin kovuğunda aradığı beyaz altından sikkeyi buldu. Sevinç içinde alıp Tavşan'a, "Benim sana yardımına sen yüz katıyla cevap verdin, iyiliğime yüz katıyla karşılık verdin," dedi.

Tavşan, "Hayır, sen bana nasıl davrandıysan, ben de sana öyle davrandım," deyip süratle uzaklaştı, Yıldız-Çocuk da kente yöneldi.

Kentin kapısında bir cüzamlı oturmaktaydı. Yüzü gri ketenden bir kukuletayla örtülüydü ve göz deliklerinde gözleri kor gibi parlıyordu. Yıldız-Çocuk'u görünce elindeki tahta çanağa vurup çingirağı sallayarak seslendi, "Bana para ver, yoksa açlıktan öleceğim. Beni kentten dışarı attılar, kimse bana acımıyor," dedi.

"Tüh!" dedi Yıldız-Çocuk. "Cüzdanımda bir tek sikke var, onu da efendime götürmezsem beni dövecek, çünkü ben onun kölesiyyim."

Ama cüzamlı yalvarıp yakardı, sonunda Yıldız-Çocuk ona acıdı ve beyaz altından sikkeyi verdi.

Sihirbaz'ın evine vardığında Sihirbaz kapıyı açtı, onu içeri aldı ve sordu: "Beyaz altından sikkeyi getirdin mi?" Yıldız-Çocuk cevap verdi: "Getirmedim." Bunun üzerine Sihirbaz Yıldız-Çocuk'un üstüne çullanıp dövdü, önüne boş bir tahta çanak koyup, "Ye!", boş bir kupa koyup, "İç!" dedi ve tekrar zindana kapattı.

Ertesi gün Sihirbaz gelip, "Bugün bana sarı altından sikkeyi getirmezsen kölem olmaya devam edecksin ve üç yüz kırbaç yiyeceksin," dedi.

Yıldız-Çocuk ormana gidip bütün gün sarı altından sikkeyi aradı, ama hiçbir yerde bulamadı. Güneş batarken oturup ağlamaya başladı; ağlarken, kapandan kurtardığı küçük Tavşan yanına geldi.

"Niye ağlıyorsun? Ormanda ne ariyorsun?" diye sordu Tavşan.

Yıldız-Çocuk cevap verdi: "Ormanda saklı sarı altından bir sikke arıyorum, bulamazsam efendim beni dövecek ve kölesi olmaya devam edeceğim."

“Beni takip et!” diye haykırdı Tavşan ve ağaçların arasında koşmaya başladı; ufak bir göle geldiğinde durdu. Gölkübüñ dibinde sarı altından sikke duruyordu.

“Sana nasıl teşekkür edeceğim?” dedi Yıldız-Çocuk.
“Baksana! İlkinci kez imdadıma yetiştin.”

“Ama önce sen bana acımıştın,” dedi Tavşan ve süratle kaçıp gitti.

Yıldız-Çocuk sarı altından sikkeyi alıp cüzdanına koydu ve oyalanmadan kente döndü. Ama cüzamlı onun geldiğini görünce koşarak yoluna çıktı, önünde diz çöküp yalvardı: “Bana para ver, yoksa açlıktan öleceğim.”

Yıldız-Çocuk cevap verdi: “Cüzdanımda tek bir sarı altından sikke var; onu efendime götürmezsem beni dövecek, kölesi olmaya devam edeceğim.”

Ama cüzamlı ısrarla yalvarıp yakardı, Yıldız-Çocuk da haline acıyp sarı altından sikkeyi ona verdi.

Sihirbaz'ın evine vardığında, Sihirbaz kapıyı açıp onu içeri aldı ve sordu: “Sarı altından sikkeyi getirdin mi?” “Getirmedim,” dedi Yıldız-Çocuk. Bunun üzerine Sihirbaz üstüne çullanıp Yıldız-Çocuk'u dövdü, zincire vurdu ve tekrar zindana kapadı.

Ertesi gün Sihirbaz gelip, “Bugün bana kırmızı altından sikkeyi getirirsen sana özgürlüğünü geri vereceğim; getirmezsen öldüreceğim, bilmiş ol,” dedi.

Bunun üzerine Yıldız-Çocuk ormana gidip gün boyunca kırmızı altından sikkeyi aradı, ama hiçbir yerde bulamadı. Akşam olunca oturup ağlamaya başladı; ağlarken küçük Tavşan yanına geldi.

Tavşan, “Aradığın kırmızı altından sikke arkandaki mağarada,” dedi. “Gözyaşlarını sil de sevin.”

“Sana nasıl teşekkür edeceğim?” diye haykırdı Yıldız-Çocuk. “Baksana! Üçüncü kez imdadıma yetiştin.”

“Ama önce sen bana acımıştın,” dedi Tavşan ve süratle kaçıp gitti.

Yıldız-Çocuk mağaraya girdi ve en uzak köşede kırmızı altından sikkeyi buldu. Sikkeyi cüzdanına koyup aceleyle kente döndü. Onu gören cüzamlı yolun ortasında durup seslendi: "Kırmızı altından sikkeyi bana ver, yoksa öleceğim." Yıldız-Çocuk yine ona acayıp sikkeyi verdi, "Senin benden çok ihtiyacın var," dedi. Ama kederliydi, çünkü kendisini bekleyen akibeti biliyordu.

Fakat o da ne! Kent kapısından geçerken, nöbetçiler önünde yerlere kadar eğildiler, "Efendimiz ne kadar güzel!" dediler. Peşinden bir kalabalık geliyor, "Yeryüzünde bundan güzel bir varlık olamaz!" diye bağırıyorlardı. Yıldız-Çocuk ağlayarak, "Benimle alay ediyorlar, sefaletimle eğleniyorlar," dedi kendi kendine. O kadar büyük bir kalabalık toplandı ki, Yıldız-Çocuk yolunu şaşırı ve nihayet büyük bir meydana, Kral'ın sarayının önüne geldi.

Sarayın kapısı açıldı, rahipler ve kentin yüksek rütbeli subayları onu karşılamaya koşular, karşısında yerlere kadar eğilip, "Sen beklediğimiz efendimizsin, Kralımızın oğlusun," dediler.

Yıldız-Çocuk cevap verdi: "Ben bir kralın değil, yoksul bir dilenci kadının oğluyum. Hem niye güzel olduğumu söyleyorsunuz? Yüzüne bakılamayacak kadar çirkin olduğumu biliyorum."

Bunun üzerine, zırhı yaldız çiçek kakmalı, miğferinde kanatlı aslan yatan adam, kalkanını kaldırıp, "Efendimiz nasıl güzel olmadığını söyleyebilir?" diye haykırdı.

Yıldız-Çocuk baktı, bir de ne görsün! Yüzü tipki eski yüzüydü, eski güzelliğine kavuşmuştu; gözlerinde, daha önce mevcut olmayan bir şey gördü.

Rahipler ve yüksek rütbeli subaylar, önünde diz çöküp konuştular: "Eski bir kehanet, bizi yönetecek olan kişinin bugün geleceğini bildirmiştir. Buna uygun olarak, efendimiz bu tacı ve bu asayı alıp bizim adaletli ve mağfiretli Kralımız olsun."

Ama Yıldız-Çocuk, "Ben buna layık değilim," dedi, "çünkü beni doğuran anayı inkâr ettim; annemi bulup af dilemeden rahat yüzü göremem. Bana izin verin, gideyim, yine dünyayı dolaşmam gereklidir, bana krallık tacı ve asası sunduğunuz halde burada oyalanamam."

Yıldız-Çocuk konuşurken yüzünü rahiplerle subaylardan kent kapısına giden sokşa çevirdi. Bir de ne görsün! Askerlerin zor zaptettiği kalabalığın içinde, annesi olan dilenci kadın ve yanında da, yol kenarındaki cüzamlı duruyordu.

Yıldız-Çocuk'un dudaklarından bir sevinç çığlığı koptu; hemen koşup gitti ve diz çökerek annesinin ayaklarındaki yaraları öptü, onları gözyaşlarıyla yıkadı. Başını tozlu yere eğdi, kalbi parçalanmışçasına hiçkîrarak konuştu: "Anne, gurur anında ben seni inkâr ettim. Tevazu anımda sen beni kabul et. Anne, ben sana nefret sundum. Sen bana sevgi sun. Anne, ben seni reddettim. Sen şimdi evladını bağına bas." Ama dilenci kadın tek kelime söylemedi.

Yıldız-Çocuk kollarını uzatıp cüzamlının beyaz ayaklarına sarıldı, "Ben sana üç kez merhamet ettim. Anneme söyle, bir kelime de olsa, konuşsun benimle," dedi. Ama cüzamlı tek kelime söylemedi.

Yıldız-Çocuk tekrar hiçkîrarak, "Anne, ıstırabım dayanılır gibi değil. Beni affet, izin ver ormana döneyim," dedi. Bunun üzerine dilenci kadın elini Yıldız-Çocuk'un başının üstüne koyup, "Ayağa kalk," dedi; cüzamlı da elini Yıldız-Çocuk'un başına koyup, "Ayağa kalk," dedi.

Yıldız-Çocuk ayağa kalkıp ikisine baktı ve karşısında bir kral ve bir kraliçe gördü!

Kraliçe, "İmdadına yetiştiğin bu adam, babandır," dedi.

Kral da, "Ayaklarını gözyaşlarımla yıkadığın bu kadın, annendir," dedi.

Sonra da boynuna sarılıp onu öptüler, saraya götürüp giydirdiler, başına tacını, eline asasını yerleştirdiler; o da nehir kenarındaki kenti yönetti, efendisi oldu. Herkese ada-

Nar Evi

letli ve mağfiretli davrandı; kötü yürekli Sihirbaz'ı sürgüne gönderdi, Oduncu'yla karısına çeşitli değerli hediyeler yollayıp çocuklarına yüksek mevkiler bahşetti. Hiç kimsenin kuşlara, hayvanlara zulmetmesine izin vermedi, sevgiyi, iyiliği, merhameti öğretti; yoksullara ekmek, çiplaklara giysi dağıttı; kentte barış ve bolluk hüküm sürdü.

Ama sultanatı uzun süreli olmadı, çok istirap çekmiş, çok zor bir sınav vermişti, üç yıl sonra öldü. Ondan sonraki hükümdar, kenti zulümle yönetti.

**LORD ARTHUR SAVILE'İN SUÇU
VE DİĞER ÖYKÜLER**

Lord Arthur Savile'in Suçu

Bir Görev Çalışması

I

Lady Windermere'in Paskalya'dan önceki son davetiyledi ve Bentinck Konağı her zamankinden de kalabalıktı. Altı meclis üyesi nişanları ve kurdeleleri içinde saraydaki kabul merasiminden gelmişti, güzel kadınlar en güzel elbiselerini giymişlerdi. Sergi salonunun bir ucunda, ufak siyah gözleri ve nefis zümrütleri olan topluca, Tatar tipli Karlsruhe Prensesi Sophie ayakta durmuş avazı çıktıği kadar Fransızca konuşuyor ve kendisine söylenen her şeye ölçüsüzce gülüyordu. Gerçekten de hayranlık verecek derecede karışık bir davetli kalabalığı vardı. Şahane güzellikte aristokrat kadınlar korkunç radikallerle tatlı tatlı çene çalışıyor, popüler rahiplerin smokin kuyrukları kalburüstü kuşkularinkine sürtünüyor, bir pis-koposlar gürusu tıknaz bir primadonna'yı odadan odaya takip ediyor, merdivende ressam kılığında birkaç Kraliyet Akademisi üyesi ayakta duruyordu. Davetin bir noktasında yemek odasının tıka basa dâhi dolu olduğu söylemişti. Evet, Lady Windermere'in en başarılı gecelerinden biriydi ve Prenses neredeyse on bir buçağa kadar davetten ayrılmadı.

O gider gitmez, Lady Windermere bir politik ekonomistin çileden çıkışmış bir Macar virtüöze ciddi ciddi bilimsel müzik

kuramını açıkladığı sergi salonuna döndü ve Paisley Düşesi ile sohbete başladı. Kadın nefis fildiği gerdanı, iri unutmabeni mavisi gözleri ve ağır sırma gibi saç örgüleriyle harikulade güzel görünüyordu. *Or pur'dü* bu saçlar – günümüzde altın kelimesini layıkıyla hak etmekten uzak soluk saman sarısı değil, içine güneş ışıkları örülümuş olan ya da garip amberlerde gizlenen bir altın rengiydiler; bu saçlar sahibelerinin yüzüne azizelere yaraşır bir çerçeve çiziyor, işin içine bir parça da günahkâr çekiciliği katıyordu. Kendine özgü bir psikolojik inceleme konusuydu. Daha gençliğinde hiçbir şeyin perversizlik kadar masumiyet görüntüsü vermediğini keşfetmişti; böylece, yarısı oldukça zararsız bir dizi kaçamak yaşamak suretiyle bir şahsiyet olma ayrıcalığını edinmişti. Birden fazla koca değiştirmiştir; hatta Debrett onun üç kere evlendiğini söyler; fakat âşığını hiç değiştirmediği için, herkes onun hakkında skandal dedikoduları çıkarmaktan çoktan vazgeçmiş ti. Artık kırk yaşındaydı, çocuksuzdu ve genç kalmanın sırrı olan ölçüsüz haz alma tutkusuna sahipti.

Lady Windermere birden istekli gözlerle odada çevresine bakındı ve o berrak kontralto sesiyle, “El uzmanım nerede?” diye sordu.

“Neyin, Gladys?” diye bağırdı Düşes, elinde olmaksızın ırkılmıştı.

“El uzmanım, Düşes; halihazırda onsuz edemiyorum.”

“Sevgili Gladys! Her zaman çok orijinalsindir,” diye söyledi Düşes; el uzmanının ne menem bir şey olduğunu hatırlamaya çalışıyordu, *inshallah* el falcısıyla aynı şey değildi.

“Haftada iki kez düzenli olarak elime bakmaya geliyor,” diye sözünü sürdürdü Lady Windermere, “ve hep çok ilginç şeyler söylüyor.”

“Ulu Tanrım!” dedi Düşes kendi kendine, “Bir çeşit el falcısı işte. Ne berbat. Umarım en azından ecnebidir. Öyle ise çok da fena olmayabilir.”

“Seni mutlaka onunla tanıştırmalıyım.”

“Tanıstırmak mı!” diye bağırdı Düşes; “Yani şu anda burada olduğunu mu söylemek istiyorsun?” Küçük bağa yelpazesиyle epeyce yıpranmış dantel şalına bakındı, gerekirse hemen kalkıp gidebilmek için.

“Elbette burada; onsuz davet vermeyi aklımın köşesinden bile geçirmem. Çok psişik bir elim varmış, öyle diyor; başparmağım biraz daha kısa olsaymış, tescilli bir kötümser olurmuşum ve manastırı girermişim.”

“A, anlıyorum!” dedi Düşes, şimdi çok daha rahatlamaştı; “Talihini okuyor, öyle mi?”

“Talihsizliğini de,” diye cevapladı Lady Windermere, “hem de bol bol! Gelecek yıl mesela, büyük bir tehlike atlatabilirmişim, karada da denizde de, o yüzden balonda yaşayacağım, yemeğimi her akşam sepetle yukarı çekeceğim. Bunların hepsi küçük parmağında yazılı ya da avcumda, hangisi olduğunu unuttum.”

“Fakat bu, kaderi azmettirmek, Gladys.”

“Sevgili Düşes, eminim kader azmettiirmeye karşı ne yapacağını öğrenmiştir bu zamana kadar. Bence herkes ayda bir el falına baktırmalı, ne yapmaması gerektiğini öğrenmek için. Tabii insan gene yapacağını yapıyor, ama birinin uyarması o kadar hoş bir şey ki. Evet biri gidip Mr. Podgers'ı hemen bulmayacaksa ben kendim gidip bulmak zorunda kalacağım.”

“Ben gideyim, Lady Windermere,” dedi yanlarında duran uzun boylu, yakışıklı bir delikanlı. Eğlenmiş bir ifadeyle sohbete kulak vermektedi.

“Çok teşekkür ederim, Lord Arthur; ama korkarım onu tanıyamayacaksınız.”

“Dediğiniz kadar harikulade ise, onu tanımadıklığım mümkün değil. Nasıl biri olduğunu söyleyin, hemen bulup getireyim.”

“Bakın, hiçbir şekilde bir el uzmanına benzemiyor. Yani demek istiyorum ki esrarengiz ya da ezoterik ya da romantik görünüslü biri değil. Ufak tefek, tıknaz bir adam;

komik, kel kafalı, kocaman altın çerçeveli gözlükleri var; aile doktoruyla taşra avukatı arası bir şey. Gerçekten çok üzgünüm, ama kabahat bende değil, insanlar o kadar can sıkıcı ki. Bütün piyanistlerim tipki bir şaire benziyor; bütün şairlerimse aynen bir piyaniste; hatırlıyorum, geçen sezon bir sürü insanı havaya uçurmuş, içine her zaman zırh giyerek gezen ve kolyeninde kama gizleyen bir suikastçayı yemek davetime çağırıldım; biliyor musunuz ne oldu, tatlı ihtiyar bir rahip kılığında geldi ve bütün gece espri üzerine espri yaptı! Ona zırh işini sorduğumda sadece güldü ve zirhın İngiltere'de giyilemeyecek kadar soğuk bir şey olduğunu söyledi. Ah, işte Mr. Podgers! Gelin Mr. Podgers, Paisley Düşesi'nin elini okumanızı istiyorum. Düşes, eldiveninizi çıkarmanız gerekiyor. Hayır, sol eli değil, ötekini.”

“Sevgili Gladys, çok doğru bir şey yaptığımızı sanmıyorum,” dedi Düşes, bir hayli kirli oglak derisi eldiveninin düğmelerini isteksizce çözerken.

“İlginç olan hiçbir şey ‘doğru’ değildir,” dedi Lady Windermere: “*On a fait le monde ainsi.** Fakat sizi tanıtırma-liyım. Düşes, bu bay Mr. Podgers, en sevdigim el uzmanım. Mr. Podgers, bu Paisley Düşesi, benimkinden daha büyük bir ay tepesi olduğunu söyleyecek olursanız, size bir daha dünyada inanmayacağım.”

“Eminim ki Gladys, elimde o dediğinden yoktur,” dedi Düşes ağırbaşlı bir sesle.

“Altesleri son derece haklı,” dedi Mr. Podgers, küçük küt parmaklı tombul ele bakarken. “Ay tepesi gelişmemiş. Buna karşılık hayat çizginiz mükemmel. Lütfen bileğinizi çeviriniz. Teşekkür ederim. *Rascette* üzerinde üç belirgin çizgi! Çok uzun yaşayacaksınız Düşes, ve çok mutlu olacaksınız. Hırs gayet mutedil, zekâ çizgisi abartılı değil, kalp çizgisine gelince...”

* Dünya böyle yaratılmış.

“Şimdi, lütfen dilinizin ucuna geleni söylemekten çekinmeyiniz, Mr. Podgers,” diye bağırdı Lady Windermere.

“Bunu büyük bir zevkle yapardım,” dedi Mr. Podgers, “eğer Düşes de böyle bir yaradılışa olsalardı, fakat üzgünüüm, şefkatte büyük bir tutarlılık, bunun yanı sıra güçlü bir görev duygusu görüyorum.”

“Lütfen devam ediniz, Mr. Podgers,” dedi Düşes, çok hoşlanmış görünüyordu.

“Tutumluluk alteslerinin önemsedikleri bir erdem,” diye devam etti Mr. Podgers ve Lady Windermere kahkahalara boğuldu.

“Tutumluluk çok da iyi bir şeydir,” dedi Düşes, kendinden hoşnut bir sesle; “Paisley’le evlendiğimde on bir şatosu vardı, içinde yaşanacak tek bir evi yoktu.”

“Şimdi ise on iki tane evi var ve bir tane bile şatosu yok,” diye bağırdı Lady Windermere.

“Eh, şekerim,” dedi Düşes, “benim zevkim...”

“Konfora yönelik,” dedi Mr. Podgers. “Ayrıca modern buluşları seviyorsunuz, her yatak odasında sıcak su. Altesleri son derece haklılar. Konfor, uygarlığın bize sağlayabileceği tek şey.”

“Düşes'in karakterini hayranlık uyandıracak biçimde aktardınız, Mr. Podgers, şimdi de Lady Flora'nıñkini anlatınız,” dedi. Gülümseyen ev sahibesinin bir baş işaretini üzerine, İskoçyalılarda görülen kum rengi sarı saçlı, kürek-kemikleri çirkik uzun boylu bir kız ürkükçe divanın arkasından öne çıktı ve ıspatula gibi parmakları olan uzun, kemikli bir el uzattı.

“Ah, bir piyanist! Anlıyorum,” dedi Mr. Podgers, “mükemmel bir piyanist, fakat belki de müzisyenlikle pek alakası yok. Çok mesafeli, çok dürüst ve tam bir hayvan dostu.”

“Çok doğru,” diye haykırdı Düşes, Lady Windermere'e dönerek, “tamamen doğru! Flora'nın Macloskie'de tam yır-

mi dört tane İskoç çoban köpeği var, eğer babası izin verecek olsa bütün evi hayvanat bahçesine çevirir.”

“Eh, benim de her perşembe akşamı kendi evimde yaptığım bundan farklı değil,” diye bağırdı Lady Windermere, gülerek, “tek farkla ki ben çoban köpekleri yerine aslanları yeğliyorum.” “Yegâne hatanız da o, Lady Windermere,” dedi Mr. Podgers, gösterişli bir reverans yaparak.

“Bir kadın hatalarını sevimli hale getiremezse, sadece kadın cinsinden olduğuyla kalır,” oldu cevap. “Fakat bize başkalarının ellerini de okumalısınız. Hadi Sir Thomas, elınızı göstersenize Mr. Podgers'a”; beyaz ceketli, iyi huylu yaşlı bir bey yanlarına yaklaştı ve iri, ortaparmağı epeyce uzun, kalın, kaba saba bir el uzattı onlara doğru. “Serüvenci bir tabiat; geçmişte dört uzun deniz yolculuğu, bir tane de istikbalde. Üç deniz kazası. Hayır, yalnızca iki kez, ama bir dahakinde kaza ihtimali var. Yılmaz bir tutucu, son derece dakik, ilginç eşyalar toplama tutkusu var. On altı ila on sekiz yaşları arasında ağır bir hastalık geçirmiştir. Otuz yaşları civarında büyük bir mirasa kavuşmuş. Kedilere ve radikalobre hiç tahammülü yok.”

“Olağanüstü!” diye bağırdı Sir Thomas; “Karıminkine de bakmalısınız mutlaka!”

“İkinci karınızı,” dedi Mr. Podgers sakin bir sesle. Sir Thomas'ın elini elinden bırakmayarak. “İkinci karınızı. Zevkle.” Fakat kumral saçları ve hülyah kirpikleri olan melankolik görünüşlü Lady Marvel, geçmişinin ya da geleceğinin gözler önüne serilmesine kesinlikle karşı çıktı; Rus Büyükelçi Mösyo de Koloff ise Lady Windermere'in bütün ısrarlarına rağmen eldivenini elinden çıkarmadı bile. Aslına bakılırsa, birçok kişi yüzüne standart bir gülümük yapıştırılmış, altın çerçeveli gözlüklü, parlak, boncuk gözlü bu garip küçük adamdan korkmuş görünüyordu; hele bir de zavallı Lady Fermor'a, onun müzikten hiç hoşlanmamakla birlikte müzisyenlerden son derece hoşlandığını söylediğinde, herkes el

uzmanlığının son derece tehlikeli bir ilim olduğu ve ona sadece *tête-à-tête* kalındığında başvurulması gerektiği hissine kapıldı.

Lady Fermor'un başına gelen talihsizlikten haberi olmayan ve Mr. Podgers'i büyük bir ilgiyle izlemiş bulunan Lord Arthur Savile ise kendi elinde ne yazılı olduğunu müthiş merak ediyordu ve kendini öne sürdüğü için biraz da utanarak, odanın öbür ucuna, Lady Windermere'in oturduğu yere gitti ve hoş bir gülümsemeyle Mr. Podgers'in elini okumaya bir itirazı olup olmayacağı sordu. "Elbette olmaz," dedi Lady Windermere, "o bu iş için burada. Bütün aslanlarım, Lord Arthur, marifetli aslanlardır ve ben istedim mi çemberlerden atlarlar. Ama sizi önceden uyarayım ki Sybil'e hepsini anlatacağım. Yarın benimle öğle yemeği yemeye geliyor, boneler hakkında konuşacağız, eğer Mr. Podgers sizin hemen öfkelenen bir tabiatta olduğunuzu ya da damla hastığınızın nüksedebileceğini ya da Bayswater'da oturan bir karınız bulunduğu söylerse, ona her şeyi anlatırım."

Lord Arthur gülümsedi ve başını iki yana salladı. "Korkmuyorum," diye cevap verdi. "Sybil'le benim birbirimizden gizli saklımız yoktur."

"Bunu duyduğuma çok üzüldüm. Evlilik için doğru zemin karşılıklı yanlış anlamalarıdır. Hayır, hayır, sinik filan değilim, sadece edinilmiş tecrübelerim var, fakat tabii o da aynı kapıya çıkar. Mr. Podgers, Lord Arthur Savile elinin okunması için ölüp bitiyor. Ona Londra'nın en güzel kızlarından biriyle nişanlı olduğunu söylemeyeiniz, çünkü o haber *Morning Post*'ta bir ay önce yayıldı."

"Sevgili Lady Windermere," diye bağırdı Jedburgh Mar-kizi, "ne olursunuz, Mr. Podgers biraz daha kalsın. Daha simdi bana sahneye çıkmam gerektiğini söyledi, öyle meraklandım ki."

"Size öyle dediyse, Lady Jedburgh, hiç kuşkunuz olmasın onu kolundan tutup götürüreceğim. Hemen buraya gelin, Mr. Podgers ve Lord Arthur'un elini okuyun."

“E, pekâlâ,” dedi Lady Jedburgh, sofradan kalkarken küçük bir *moue** yaparak, “eğer sahneye çıkmama izin verilmiyorsa, seyirciler arasında olmama izin vermelisiniz en azından.”

“Elbette; hepimiz seyirciler arasında olacağız,” dedi Lady Windermere; “evet, şimdi Mr. Podgers, bize hoş bir şeyler söylemeye gayret edin. Lord Arthur gözdelerim arasındadır.”

Fakat Mr. Podgers, Lord Savile'in eline baktığında tuhaf biçimde sarardı ve hiçbir şey demedi. Vücutundan bir sarsıntı geçer gibi oldu ve kocaman kalın kaşları, sadece şaşırıldığı zamanlar olduğu gibi garip, rahatsız edici biçimde kendiliğinden seğirmeye başladı. Derken sarı derili alnında, zehirli bir çiy gibi, iri ter damlaları belirdi ve tombul parmakları buz kesti, soğuk soğuk terlemeye başladı.

Lord Arthur bu garip rahatsızlık belirtilerini gördü ve hayatında ilk kez kendisi de korkuya kapıldı, ilk düşüncesi koşarak odadan kaçmak oldu, fakat kendini tuttu, iğrenç bir belirsizlik içinde yaşamaktansa başına geleceklerin en kötüsüne hazırlıklı olmamayı.

“Bekliyorum, Mr. Podgers,” dedi.

“Hepimiz bekliyoruz,” dedi Lady Windermere yüksek sesle, her zamanki gibi atik ve sabırsızdı. Fakat el okuyucu cevap vermedi.

“Saniyorum Arthur sahneye çıkacak,” dedi Lady Jedburgh, “gene senin azannı işitmeme için Mr. Podgers bunu kendisine söylemekten çekiniyor.” Mr. Podgers aniden Lord Arthur'un sağ elini elinden bırakıp sol eline yapıştı; bu eli incelemek için o kadar eğildi ki gözlüklerinin altın çerçevesinin avcuna dokunmasına ramak kaldı. Bir an için yüzü bembeyaz bir dehşet maskesi halini aldı, fakat çok geçmeden *sangfroid'sına*** kavuştu ve zorlama bir gülümsemeyle

* Somurtuş.

** Soğukkanlılığına.

başını kaldırıp Lady Windermere'e bakarak, "Cana yakın bir delikanının eli," dedi.

"Elbette öyle!" diye cevap verdi Lady Windermere, "Fakat koca olarak da öyle olacak mı acaba? Benim öğrenmek istedığım bu."

"Evet, bütün cana yakın delikanlılar gibi," dedi Mr. Podgers.

"Koca dediğin çok cana yakın olmamalı," diye mırıldandı Lady Jedburgh dalgın dalgın, "o zaman tehlikeli olur."

"Canımın içi, kocalar hiçbir zaman yeterince cana yakın olmaz," dedi Lady Windermere yüksek sesle. "Ama ben ayrıntı istiyorum, insanı ilgilendiren tek şey ayrıntılardır. Lord Arthur'un başına neler gelecek?"

"Ee, önemizdeki bir iki ay içinde Lord Arthur bir deniz yolculuğuna çıkacak..."

"A, tabii, kendi balayına!..."

"Ve bir yakınınu kaybedecek."

"Elbette ki kız kardeşi değil," diye cevap verdi Mr. Podgers, bu ihtimali def edercesine elini salladı, "sadece uzak bir akraba."

"A, müthiş hayal kırıklığına uğradım," dedi Lady Windermere, "yarın Sybil'e anlatacak hiçbir şey yok. Uzak akrabalar hiç kimsenin umurunda değil günümüzde. Yıllar önce modaları geçti. Gene de, siyah bir ipekli bulundurmasını söyleyeceğim, kilisede işine yarar, malum. Haydi şimdi yemeğe gidelim. Her şeyi yemiş bitirmişlerdir herhalde, ama biraz sıcak çorba kalmış olmalı. François bir zamanlar nefis çorbalar yapardı ama halihazırda o kadar politikaya dalmış vaziyette ki ondan hiç emin olamıyorum. General Boulang'ın çenesini tutsa ne iyi olur. Düşes, eminim yorulduğunuz?"

"Hiç de değil, Gladys canım," dedi Düşes, yuvarlana yuvarlana kapıya doğru giderken. "Ziyadesiyle eğlendim, senin el falcısı, yani el uzmanı demek istiyorum, çok ilginç biri. Flora, bağa yelpazem nerede acaba? A, çok teşekkürler

ederim, Sir Thomas. Peki dantel şalım, Flora? Ah, çok teşekkürler ederim, Sir Thomas. Çok naziksiniz gerçekten.” Saygideğer hanımfendi koku şişesini iki kereden fazla düşürmemeyi başaranak nihayet merdivenlerden aşağı inmeyi becerdi.

Bu arada Lord Arthur Savile şöminenin yanında ayakta duruyordu; üzerinde hâlâ o kasvet, hâlâ o kötü bir şeyler olacakmış duygusu vardı. Lord Plymdale’ın kolunda süzüle-rek yanından geçip giden, pembe brokarları ve incileri içinde pek güzel görünen kız kardeşine mahzun bir gülümseme yolladı, Lady Windermere’in kendisini izlemesi çağrısını ise duymadı bile. Sybil Merton’u düşünüyordu ve aralarına bir şeylerin girecek olması ihtimali gözlerini yaşlarla doldurma-yaya yetmişti.

Ona bakan biri Nemesis'in Pallas Athena'nın kalkanını çaldığını ve ona Gorgon'un yüzünü gösterdiğini düşünüebilirdi. Taş kesilmiş gibi idi ve yüzü o melankolik ifade içinde mermere beyazıydı. Aileden ve servetten yana doğuştan talihli bir delikanlı olarak nazlı ve varlıklı bir hayat yaşamıştı, sıkıcı kaygılardan kurtulmuşluğunda, güzel, çocuksu kaygısızlığı içinde imrenilecek bir hayat; şu anda ise ilk kez Kader'in dehset verici bilinmezliğine, Lanetlenmişlik'in kor-kunç anlamına vâkif oluyordu.

Ne çılgınca ve korkunç geliyordu insana bu olanlar! Her şey avcunun içinde, kendisinin okuyamadığı fakat başkasının çözебildiği harflerle yazılı olabilir miydi, korkunç bir günahın sırrı, bir suçun kızıl renkli işaretti? Kaçış yok muydu? Görünmeyen bir gücün oynattığı satranç taşlarından, bir çömlekçinin keyfince, onurla ya da utançla donatmak üzere biçimlendirdiği çömleklerden farksız mıydı insanoğlu? Akı buna isyan ediyordu fakat gene de üzerinde trajik bir yazının gezindiğini, ansızın omuzlarına katlanılmaz bir yük bindiğini hissediyordu. Aktörler ne şanslıdır. Tragedyada mı komedyada mı oynayacaklar, ağlatacaklar mı gül-dürecekler mi, gülecekler mi gözyaşı mı dökecekler, bunu

kendileri seçebilirler. Ama gerçek hayatı işler farklıdır. Çoğu kadın ve erkek başa çıkamayacakları roller oynamaya zorlanırlar. Guildenstern'lerimiz bize Hamlet oynar, Hamlet'lerimiz Prens Hal gibi komiklik yapmak zorunda kalır. Dünya bir sahnedir, ama roller kötü dağıtılmıştır.

Ansızın Mr. Podgers odaya girdi. Lord Savile'i görür görmez ırkıldı ve kaba hatlı, tombul yüzü yeşilimsi-sarımsı bir renk aldı. İki erkeğin bakışları rastlaştı ve bir an sessizlik oldu.

“Düşes eldiveninin tekini burada unutmuş, Lord Arthur, benden gidip getirmemi istedî,” dedi Mr. Podgers sonunda. “Ah! İşte divanın üzerinde! İyi akşamlar.”

“Mr. Podgers, size soracağım soruya lafi hiç dolandırmadan cevap vermeniz konusunda ısrar ediyorum.”

“Başka bir zaman Lord Arthur, Düşes bekliyor. Korkarım gitmem gerek.”

“Gitmeyeceksiniz. Düşes'in acelesi yok.”

“Hanımları bekletmemek lazım, Lord Arthur,” dedi Mr. Podgers, tırsık gülümsemesiyle. “Cinsi latif sabırsızlanmaya eğilimlidir.”

Lord Arthur'un biçimli dudakları huysuz bir horgörüyle büküldü. Zavallı Düşes şu anda ona çok ömensiz geliyordu. Odanın öteki ucuna, Mr. Podgers'in durduğu yere geldi ve elini uzattı.

“Burada ne gördüğünüzü bana söyleyin,” dedi. “Bana gerçeği söyleyin. Bilmeliyim. Ben çocuk değilim.”

Altın çerçeveli gözlüklerinin arasında Mr. Podgers gözlerini kırpıştırdı ve ağırlığını rahatsızca bir ayağından ötekine geçirdi, bir yandan da parmakları huzursuzca, ucuz ve gösterişli bir saat zinciriyle oynuyordu.

“Elinizde size anlattığınızdan daha fazlasını gördüğümü de nereden çıkarıyorsunuz, Lord Arthur?”

“Biliyorum, gördünüz ve bana ne gördüğünüzü anlatmanız için ısrar ediyorum. Size yüz sterlin veririm.”

Yeşil gözler bir an parladı, sonra yeniden ifadesizleşti. “Altın mı?” diye sordu Mr. Podgers nihayet, alçak sesle. “Elbette. Size yarın bir çek yollarım. Kulübünüz hangisi?” “Kulübüm yok. Yani, demek istiyorum ki, halihazırda yok. Adresim... Fakat izin veriniz kartımı takdim edeyim.” Mr. Podgers yeleğinin cebinden kenarı yaldızlı ince bir mukavva parçası çıkardı, iyice eğilerek Lord Arthur'a uzattı, beriki kartın üzerinde şu yazıyı okudu:

MR. SEPTIMUS R. PODGERS
Profesyonel El Okuyucu
103a West Moon Sokağı

“Vizitem on ile dört arası,” diye mırıldandı Mr. Podgers mihaniki bir sesle, “aileler için indirimim var.”

“Çabuk olun,” diye haykırdı Lord Arthur, beti benzi atmış bir halde elini uzattı.

Mr. Podgers ürkek gözlerle çevresine bakındı ve ağır *portière*'i çekerek kapıyı örttü.

“Biraz zaman alacak Lord Arthur, otursanız daha iyi olur.”

“Çabuk olunuz, beyefendi,” diye bağırdı Lord Arthur yeniden, ayağını öfkeyle cilalı dösemeye vurarak.

Mr. Podgers gülümsedi, göğüs cebinden küçük bir pertavsız çıkararak mendiliyle dikkatle sildi. “Ben tamamen hazırım,” dedi.

II

On dakika sonra, Lord Arthur Savile dehşetten bembeяз kesilmiş bir yüz ve kederden deliye dönmiş gözlerle Bentinck Konağı'ndan fırlayıp çıktı, büyük çizgili tentenin altında toplılmış bekleyen kürk paltolu uşak kalabalığını

ezercesine yarıp geçti, hiçbir şey görmüyor, hiçbir şey duyuyor gibiydi. Aci soğuk bir geceydi ve meydanı çevreleyen gaz lambalarının alevi dinmek bilmeyen rüzgârda parlıyor, oynıyordu; oysa onun ellerini ateş basmıştı, alnı ateş gibi yanıyordu. Yürüdü, yürüdü, bir sarhoşun adımlarına benzeyen adımlarla yürüdü. Yanından geçtiği bir polis ona garip garip baktı, sadaka istemek için kemerli bir kapının içinden sallana sallana ona yanaşan bir dilenci kendininkinden daha büyük bu sefalet karşısında ürktü. Lord Arthur bir ara sokak lambasının altında durdu ve ellerine baktı. Üzerlerindeki kan lekelerini görebiliyordu sanki ve titreyen dudaklarından ciliz bir çığlık yükseldi.

Cinayet! El okuyucusunun gördüğü buydu. Cinayet! Sanki gecenin ta kendisi biliyordu haberi, kulaklarında uluyan perişan rüzgâr da. Sokakların karanlık köşeleri bunulla doluydu. Evlerin tepelerinden ona bakıp sırtan buydu: Cinayet.

Önce Park'a geldi, Park'ın karanlık ağaçları onu büyülüyordu sanki. Bitkin halde demir parmaklıklara yaslandı, alğını ıslak demire yasladı ve ağaçların titreşen sessizliğine kulak verdi. "Cinayet! Cinayet!" diye tekrarlayıp durdu, sanki tekrar etmek kelimenin korkunçluğunu azaltacaktı. Kendi sesinin sedasıyla sarsılarak titredi, ama handiyse Ekho'nun onu duyacağini ve uyuklamakta olan kenti rüyalarından uyandıracağını umdu. Rasgele bir yayayı durdurmak ve ona her şeyi anlatmak için çılgın bir arzu duyu.

Sonra Oxford Sokağı'ni geçip dar, utanç dolu ara sokaklara daldi. Boyalı yüzlü iki kadın o yanlarından geçerken suratına güldü. Karanlık bir avludan küfürler ve darbe sesleri geldi, bunu tiz çığlıklar izledi, iki büklüm olup rutubetli bir eşiye sığınmış yoksul ve âciz karaltılar gördü. Garip bir acıma doldurdu içini. Bu günah ve sefalet çocukların da, kendisi gibi, sonları önceden belli miydi? Onlar da kendisi gibi, canavarca bir gösterinin kuklalarından başka bir şey

değiller miydi? Ama gene de acı çekmenin bilinmezliği değil, komedisi oldu farkınavardığı; onun mutlak yararsızlığı, grotesk bir biçimde anlamdan yoksun oluşu. Ne kadar da birbirini tutmuyordu her şey! Ne denli uyumdan yoksundu! Yaşanan günün kof iyimserliğiyle varoluşun gerçekleri arasındaki uyuşmazlığa şaştı kaldı. Hâlâ çok gencti.

Bir süre sonra kendini Marylebone Kilisesi'nin önünde buldu. Sessiz cadde parlak gümüş rengi uzun bir kurdele gibiidi, yalnızca şurasında burasında dalgalanın gölgelerin oluşturduğu karanlık arabesklerle lekelenmişti. Ta uzaklara doğru kıvrılan, alevleri kırışan bir gaz lambası sırası vardı ve etrafi duvarlarla çevrili evin önünde bir atlı araba duruyordu, içinde uyuyakalmış arabacısıyla. Hızlı adımlarla Portland Meydanı'na doğru yürüdü, sanki izlendiğinden korkuyormuş gibi arada bir dönüp arkasına bakıyordu. Rich Sokağı'nın köşesinde iki adam ayakta durmuş bir tahta perdenin üzerindeki el ilanını okuyordu. İçinde garip bir merak duygusu kırıldandı, kalkıp karşı kaldırıma geçti. El ilanına yaklaşırken kara harflerle dizilmiş "Cinayet" kelimesi gözüne çarptı. İrkildi ve yüzüne birden kan hücum etti. Orta boylu, otuz kırk yaşlarında, melon şapkalı, kara paltolu, kareli pantolonlu ve sağ yanağında yara izi olan bir adamın tutuklanmasına yardım edecek bilgiyi verenlere vaat edilen bir ödülden bahsedeni bir ilandı bu. Defalarca okudu, okudu ve zavallı herifin yakalanıp yakalanmayacağı, o yara izini nasıl edindiğini merak etti. Belki de günün birinde Londra'nın duvarlarında, bu afişlerde kendi adı olacaktı. Belki günün birinde onun başına da ödül konacaktı.

Bu düşünce midesinin dehşetten altüst olmasına yol açtı. Gerisingeri döndü ve acele adımlarla geceye karıştı.

Nereye gittiğini bildiği yoktu. Perişan görünüslü evlerle dolu bir labirentin içinden yürüdüğünü, kasvetli sokakların oluşturduğu dev bir ağda kaybolduğunu hatırlıyordu hayal meyal, kendini nihayet Piccadilly Circus'ta bulunduğu şafak

sökmüştü bile. Evine, Belgrave Meydanı'na doğru yürüken, Covent Garden'a doğru yola çıkan büyük yük arabalarına rastladı. Sevimli, güneş yaniği çehreli ve sert kıvırcık saçlı, beyaz önlüklü arabacılar, kurbaçlarını şaklatarak becerikli hareketlerle arabalarını sürüyorlar, arada sırada birbirlerine sesleniyorlardı; boz rengi bir kadananın sırtında, eski püskü şapkasının içine bir demet çuhaçıceği koymuş, bağıriп çağırın bir takımın elebaşıı olan topaç gibi bir oğlan çocuğu oturmuş, küçük elleriyle sıkı sıkı atın yelesine yapışmış, kahkahalar atıyordu; dağ gibi sebze yiğinları sabahın gökyüzüne karşı, harikulade bir gülün taçyaprakları önüne yerleştirilmiş yeşil yeşim kütleleri gibi duruyordu; Lord Arthur anlaşılmaz biçimde etkilendigini hissetti, neden olduğunu bilmiyordu. Şafağın kırılgan güzelliğinde ona anlatılmaz biçimde doku naklı gelen bir şeyler vardı, olanca güzelliğiyle doğan, sonra fırtınalara gark olan bütün günleri düşündü. Bu köylülerin de, o kaba saba, iyi yürekli sesleri ve kaygısız halleriyle, onların da gördükleri ne garip bir Londra'ydı! Gecenin günahından ve gündüzün dumanından azade, solgun çehreli bir hayalet şehir, mezarlıklarla dolu kasvetli bir yer! Onların bu şehir hakkında neler düşündüklerini merak etti, görkemiyle utancını, şiddetli, alev rengi sevinçlerini, korkunç açlığını, onun sabahdan akşamaya kadar neler yapıp yıktığını biliyorlar mıydı acaba? Büyük ihtimalle burası onlar için sadece meyvelerini satmaya getirdikleri bir pazardı, çok çok birkaç saat oyalanıyorlardı, sokaklar henüz daha sessiz, evler henüz daha uykudayken çekip gidiyorlardı. Geçip gidişlerini seyretmek hoşuna gitti. Kaba saba, ağır, kabaralı kunduralı, hantal yürüyüşlü oldukları halde beraberlerinde İrem bağlarından bir parça getiriyorlardı. Doğa ile koyun koyuna yaşadıklarını, doğanın onlara huzur verdigini aklından geçirdi. Onlara bilmedikleri bütün şeyler için gipta etti.

Belgrave Meydanı'na vardığında gökyüzü tatlı bir maviliğe bürünmüştü, bahçelerde kuşlar civıldırmaya başlamıştı.

III

Lord Arthur uyandığında saat on iki olmuştu, ve ögle güneş odasının fildişi rengi ipek perdelerinden süzülerek içeri doluyordu. Kalkıp pencereden dışarıya baktı. Koca kentin üzerinde belli belirsiz bir sıcak hava sisi asılı duruyordu ve evlerin çatıları donuk gümüş rengindeydi. Aşağıdaki meydanın kırıdaşan yeşilliğinde birkaç çocuk beyaz kelebekler gibi koşuşup duruyordu ve kaldırımlar Park'a giden insan kalabalığıyla doluydu. Hayat ona hiç bu kadar sevimli gelmemiş, kötüükler gözüne hiç bu kadar uzak görünmemiştir. Derken uşağı ona bir tepside bir fincan kakao getirdi. Kakaosunu içtikten sonra, şeftali rengi pelüsten ağır bir *portière*'i kenara doğru çekerek açtı ve banyoya geçti. Yukarıdan, saydam oniks çubukların arasından tatlı bir ışık siziyordu ve mermer küvetteki su bir aytaşı gibi parlıyordu. Aceleyle daldı suya, suyun serinliğini boynunda ve saçında hissedinceye dek gömülüdü, sonra utanç verici bir anının lekesini silip atmak ister gibi başını da daldırıverdi suya. Banyodan çıktıığında huzura kavuşmuş gibiydi neredeyse, içinde bulunduğu anın dört başı mamur fiziksel koşulları ağır basmıştı, çok hassas ruhlar söz konusu olduğunda genellikle durum böyledir, çünkü duyular, ateş gibi, yakar yíkar ama aynı zamanda da arındırır.

Kahvaltıdan sonra, kendini divanın üzerine attı ve bir sigara tellendirdi. Şöminenin rafinin üzerinde cici ve eski brokar bir çerçeveye içinde, Sybil Merton'un, onu ilk kez Lady Noel'in balosunda gördüğü haliyle çekilmiş bir fotoğrafı duruyordu. İnce, saz gibi boynu bunca güzelliğin ağırlığını kaldırıamamış gibi, küçük, nefis biçimli başı hafifçe bir yana doğru eğilmişti; dudaklar hafifçe aralanmıştı, sanki biraz sonra tatlı bir şarkı söyleyecekti; genç kızlığın tüm o tatlı safiyeti, hülyalı gözlerden şaşkınlık içinde dünyayı seyrediyordu. Yumuşak, vücutuna oturan *crêpe-de-chine*

elbisesi, büyük, yaprak biçimli yelpazesи ile Tanagra yakınlarındaki zeytinliklerde bulunan nazlı küçük heykelcikleri andırıyordu; tavrında ve duruşunda da hafif bir Yunan zarafeti vardı. Fakat minyon değildi. Sadece oranları kusursuzdu – birçok kadının haddinden fazla iriyarı ya da göze görünmez olduğu bir devirde bulunmaz bir şey.

Şu an Lord Arthur ona bakarken, kaynağını aşktan alan korkunç bir acıma hissiyle doluyordu içi. Başının üzerinde gezinen cinayet lanetiyle onunla evlenecek olmak Yahuda'nınki gibi bir ihanet, Borgia'lardan herhangi birinin hayal edebileceğinden çok daha büyük bir günah olacaktı. Avcunda yazılı korkunç kehaneti yerine getirmesi her an söz konusu iken, onlar için ne gibi bir mutluluk söz konusu olabilirdi? Kader terazisi hâlâ bu korku dolu talihi tartarken nasıl bir hayat kurabilirlerdi? Bu evlilik ertelenmeliydi, ne pahasına olursa olsun. Buna kesin karar vermişti. Bu kızı ne kadar tutkuyla severse sevsin, yan yana otururlarken sadece parmaklarının teması dahi vücutundaki bütün sinirleri nasıl müthiş bir mutlulukla doldurursa doldursun, gene de görevinin ne olduğunu gayet iyi biliyordu ve cinayeti işleyinceye kadar da evlenmeye hakkı olmadığı tamamen bilincindeydi. Ancak bundan sonradır ki, Sybil Merton'la altaların önüne geçebilir ve bir hata yapmanın dehşeti olmaksızın hayatını onun ellerine bırakabilirdi. Ancak ondan sonradır ki, onu kollarına alabilir, kızın yüzünün onun adına utançtan kızarmayacağına, onun adına utançtan boynunu bükmeyeceğine emin olabilirdi. Ama önce yerine getirilecek olan yerine getirilmeliydi; ve ne kadar çabuk olursa ikisi için de o kadar iyiydi.

Onun durumundaki birçok erkek hayatın çiçekli yollarında oyalanmayı görevin sarp yamaçlarına yeğlerdi; fakat Lord Arthur hazırları, ilkelerinin üzerine çıkaramayacak kadar vicdanlıydı. Onun aşkında tutkudan daha fazlası vardı; ve Sybil onun için iyi ve soylu olan her şeyin sembolüy-

dü. Bir an yapması istenen şeye karşı doğal bir tiksinti duydu fakat bu kısa zamanda geçti. Kalbi ona bunun bir günah değil, bir fedakârlık olduğunu söylüyordu; aklı, ona başka bir yol olmadığını hatırlatıyordu. Kendi için yaşamakla başkaları için yaşamak arasında bir seçim yapması gerekiyordu, ve omuzlarına yüklenen görev kuşkusuz çok ağır olsada, biliyordu ki bencilliğin aşka galip gelmesine izin vermemeliydi. Er ya da geç hepimizin aynı konuda karar vermesi gereken an gelir – hepimize aynı soru sorulur. Lord Arthur için bu an hayatının erken bir döneminde gelmişti – yaradılışı henüz orta yaşın hesapçı alaycılığıyla bozulmadan ya da yüreği, günümüzde moda olan o kof bencillikle çürümeden gelmişti ve görevini yerine getirmekte tereddüt etmiyordu. Ayrıca ne mutlu ona ki sadece bir hayal adamı ya da uyuşuk, gelgeç gönüllü biri değildi. Öyle olsaydı, Hamlet gibi tereddüt ederdi ve kararsızlığı amacını baltalardı. Fakat temelde pratik biriydi de. Hayat, onun için düşünceden çok eylem demekti. O pek az rastlanan şeye, sağduyuya sahipti.

Geride bıraktığı gecenin karmakarışık, çalkantılı duyguları bu arada tamamen geçmişti, hatta sokak sokak delirmiş gibi dolaşmalarını, o korkunç duygı fırtınasını bir parça da olsa utançla hatırlıyordu şimdi. Çektiği acının samimiyetinin ta kendisi bu acının ona gerçek dışı gelmesine yol açıyordu. Kaçınılmaz bir şey yüzünden nasıl olmuş da kendini delice oradan oraya savurmuştu. Şu anda onu düşündüren tek mesele, kimi öteki dünyaya postalayacağıydı; pagan dünyanın ritüellerinde olduğu gibi cinayette de bir rahip kadar bir de kurbana ihtiyaç olduğunun gayet iyi bilincindeydi. Dâhi olmadığı için düşmanı da yoktu ve şu anda kişisel gocunmaları ve nefretleri tatmin etmenin sırası olmadığını da düşünüyordu, yerine getirmek durumunda olduğu görev son derece ciddi ve önemliydi. Buna göre bir kâğıdın üzerine arkadaşlarıyla akrabalarının isimlerini yazdı ve uzun uzun düşünüp taşındıktan sonra, Curzon Sokağı'nda oturan ve

annesi tarafından ikinci dereceden kuzini olan tatlı bir ihtiyan hanımda, Lady Christina Clementina Beauchamp'da karar kıldı. Herkesin ona verdiği isimle Lady Clem'i her zaman pek sevmiştir ve ergen yaşa geldiğinde Lord Rugby'nin bütün serveti kendisine kaldığı için, büyük bir serveti olması hasebiyle, kadının ölümüyle bayağı bir parasal çıkar sağlaması da söz konusu değildi. Hatta, düşündükçe daha da çok ikna oluyordu seçiminin doğruluğuna ve daha da gecikmesinin Sybil'e haksızlık olacağı duygusyla, hemen hazırlıklara girdi.

İlk yapılacak şey, tabii ki, el okuyucuya hesabını görmekti; pencereye yakın duran küçük, Sheraton üslubunda yazı masasının başına geçti, Mr. Septimus Podgers'a ödenmek üzere 105£ tutarında bir çek yazdı ve çeki bir zarfa koyarak, uşağına zarfi West Moon Sokağı'na götürmesini söyledi. Sonra atlı arabasını hazırlamalarını söylemek için ahırlara telefon etti ve dışarı çıkmak üzere giyindi. Odadan çıkarken Sybil Merton'un fotoğrafına bir kere daha baktı ve sonuç ne olursa olsun, ona bunu onun için yaptığı söyлемeyeceğine, bu fedakârlığının sırrını her zaman kalbinde saklayacağına yemin etti.

Buckingham'a giderken, yol üzerinde bir çiçekçide durdu ve Sybil'e çok hoş beyaz taçyapraklı nergislerden ve napolyon lalelerinden güzel bir sepet yaptııp yolladı. Kulübünne varır varmaz, dosdoğru kütüphaneye gitti, zili çaldı ve garsandan kendisine bir soda-limon ve toksikoloji üzerine bir kitap getirmesini istedi. Bu belalı işte başvurulacak en iyi aracın zehir olduğuna kesin karar vermiştii. Şiddet kullanmaktan hazzetmezdi, ayrıca Lady Clementina'yı herkesin fark edeceği bir biçimde öldürmeye de hiç mi hiç istemiyordu, çünkü Lady Windermere ve çevresi tarafından alkışlanmayı hiç istemeyeceği gibi, adını kaba saba sosyete gazetelerinin sayfalarından görmekten de hiç hoşlanmayacaktı. Bir hayli eski kafalı insanlar olan Sybil'in babasıyla annesini de düşünmeliydi, skandal gibi bir şeyler olursa evlenmelerine karşı çıkabi-

lirlerdi, gerçi onlara vakadaki bütün gerçekleri naklettiğinde kendisini harekete geçiren sebepleri herkesten önce anlayışla karşılaşacaklarına şüphesi yoktu. O halde, zehiri seçmesi için her türlü neden mevcuttu. Güvenli, kesin ve sessizdi; bütün İngilizler gibi kendisinin de hiç mi hiç hoşlanmadığı açık sahnelere yol açma mecburiyeti ortadan kalkacaktı.

Gel gelelim zehir ilmi konusunda hiçbir bilgisi yoktu ve garsonun kütüphanede *Ruff Rehberi* ile *Bailey Dergisi*'nden başka bir şey bulmaktan âciz olduğu anlaşıldığından kitap raflarına kendisi bir göz attı ve sonunda gayet güzel ciltlenmiş bir *Pharmacopoeia* ile Erskine'in *Toxicology*'sine rastladı. Bu ikincisini Kraliyet Tıp Okulu başkanı ve başka birinin yerine yanlışlıkla seçildiği için Buckingham'in en eski üyelerinden biri olan Sir Matthew Reid yayına hazırlamıştı. Komite bu *contretemps* sırasında öylesine çileden çıkmıştı ki, gerçek aday ortaya çıktığında onun üyeliğini oybirliğiyle düşürmüştü. Lord Arthur her iki kitapta da kullanılan teknik terimler karşısında epeyce bocaladı ve Oxford'da klasik diller derslerini daha büyük bir ilgiyle dinlemediğine pişman oldu. Derken, Erskine'in ikinci cildinde, akonitinin terkibi hakkında oldukça açık bir dille kaleme alınmış çok ilginç ve eksiksiz bir reçete ye rastladı. Ona tam istediği zehirmiş gibi geldi. Çabuktu –hatta neredeyse anında etkisini gösteriyordu–, kesinlikle acı vermiyordu ve Sir James'in tavsiye ettiği biçimde jelatin bir kapsülde alındığında, tadı hiç de kötü değildi. Bunun üzerine kol yenine, öldürücü bir etki yaratmaya yetecek dozu not etti, kitapları yerlerine koydu ve St. James Sokağı'na, ünlü eczacı Pestle and Humble'e yollandı. Aristokrasiye daima şahsen hizmet veren Mr. Pestle bu sipariş karşısında epeyce şaşırıldı ve çok hümetkâr bir tarzda, doktor reçetesini gerektiğine dair bir şeyle mırıldandı. Gel gelelim, Lord Arthur ilaca, kuduz belirtileri gösterdiği ve arabacısını iki kere baldırından isırıldığı için ortadan kaldırması gereken iri bir Norveç mastifi için ihtiyacı olduğunu söylemez, tatmin olmuş göründü,

Lord Arthur'u mükemmel toksikoloji bilgisinden ötürü kutladı ve reçeteyi hemen hazırlattı.

Lord Arthur kapsülü Bond Sokağı'nda bir dükkânın vitrininde gördüğü cici, küçük gümüş bir *bonbonnière*'e koydurttu, Pestle and Humbley'in çirkin ilaç kutusunu attı ve hemen Lady Clementina'nın evine yollandı.

"Eh, *monsieur le mauvais sujet*,"* diye bağırdı yaşlı hanımfendi, Lord Arthur odaya girerken, "neden bunca zamandır ziyaretime gelmediniz?"

"Sevgili Lady Clem, kendime ayıracak bir anım bile yok," dedi Lord Arthur gülümseyerek.

"Sanıyorum, bütün gün Miss Sybil Merton'la geziniip şifonlar filan satın aldığınızı ve gevezelik ettiğinizi söylemek istiyorsunuz, değil mi? İnsanlar evlenme konusunu neden böyle mesele haline getirir, hiç anlamam. Bizim zamanımızda insan içinde öpüşüp koklaşmak aklımızın ucundan bile geçmezdi, hatta ona bakılırsa, baş başayken bile."

"Sizi temin ederim ki Sybil'i şu son yirmi dört saatir görmüş değilim, Lady Clem. Bildiğim kadarıyla, o kendini tamamıyla şapkacılara adamış vaziyette."

"Elbette; siz de bu yüzden benim gibi çirkin bir ihtiyarı ziyarete geliyorsunuz. Bilmem siz erkekler neden hiç aklınlamazsınız. *On a fait des folies pour moi*,** şimdiyse zavallı romatizmalının tekiyim, ters mizaçlı huysuzun biri. Vallahi, bana bulabildiği bütün kötü Fransız romanlarını yollayan sevgili Lady Jansen olmasa, günü çıkaramam. Doktorlar bir işe yaramıyor, insana vizite kesmekten başka. Mide yanmamı bile iyi edemiyorlar."

"Size o iş için bir ilaç getirdim, Lady Clem," dedi Lord Arthur ciddi bir sesle. "Harikulade bir şey, bir Amerikalı icat etmiş."

---

* Ah sizi hıncır.

** Benim için ne çılgınlıklara kalkışmışlardı.

“Amerikan icatlarını sevdiğim zannetmiyorum, Arthur. Hatta sevmediğimden çok eminim. Son zamanlarda birkaç Amerikan romanı okudum, hepsi de saçma sapandi.”

“Ama, hayır, bunda saçmalık filan yok, Lady Clem! Emin olun kusursuz bir tedavi. Söz verin, deneyeceksiniz.” Lord Arthur bunları söyleyerek cebinden küçük kutuyu çıkarıp kadına uzattı.

“Vallahı, kutusu çok cici, Arthur. Gerçekten bir hediye mi bu? Çok tatlısin. Harikulade ilaç da bu demek ki, öyle mi? Bonbon'a benziyor. Hemen alayım.”

“Aman Tanrım, Lady Clem!” diye bağırdı Lord Arthur, kadının eline yapışarak, “Katiyen öyle bir şey yapmayın. Bu homeopatik bir ilaç, mide yanmanız olmadığına alacak olursanız, size büyük zararları dokunabilir. Sancı gelinceye kadar bekleyin, o zaman alın. Sonuca şaşıracaksınız.”

“Şimdi almak isterdim,” dedi Lady Clementina, içinde likit akonitin yüzen küçük saydam kapsülü ışığa tutarak. “Eminim çok leziz. Şurası bir gerçek ki, doktorlardan nefret etmekle birlikte, ilaçlara bayılıyorum. Gene de, sancı gelinceye kadar bekleyeceğim.”

“Peki ne zaman geliyor?” diye atıldı Lord Arthur. “Hemen gelir mi?”

“Umarım daha bir hafta gelmez. Dün sabah bana neler çektiirdi. Gene de hiç bilinmez ki.”

“Ay sonundan önce yoklayacağın eminsiniz, öyle mi Lady Clem?”

“Korkarım öyle. Fakat ne kadar ilgilisiniz benimle bugün Arthur. Gerçekten, Sybil size çok yaradı. Evet ama artık gidin, çünkü bu akşam dedikodu yapamayacak kadar sıkıcı birtakım insanlarla yemek yiyeceğim ve biliyorum ki şimdi uykumu almazsam, yemek sırasında dünyada uyanık kalamam. Hoşça kalın Arthur, Sybil'e sevgilerimi iletin. Amerikan ilacı için de çok teşekkür ederim.”

“Almayı unutmayacaksınız, değil mi Lady Clem?” dedi Arthur, yerinden doğrulurken.

“Tabii ki unutmayacağım, sersem çocuk. Beni düşünmeniz büyük incelik, daha fazlasını isteyecek olursam size yazıp bildiririm.”

Lord Arthur evi terk ederken keyfi son derece yerindeydi, içi oldukça rahatlamıştı.

O gece Sybil Merton'la konuştu. Durup dururken, şerfinin de görev duygusunun da sıyrılip çıkışmasına izin vermediği çok zor bir duruma düştüğünü anlattı. Ona, kendini bu korkunç çapraşık vaziyetten kurtarıncaya kadar evliliklerini geçici olarak ertelemeleri gerektiğini söyledi, tamamıyla serbest değildi. Kendisine güvenmesi ve gelecek konusunda kaygılanmaması için yalvardı. Her şey yoluna girecekti, ancak sabır gerekliydi.

Bu sahne Mr. Merton'un Park Lane'deki evinin limonluğunda geçiyordu, Lord Arthur her zamanki gibi akşam yemeğini de orada yemişti. Sybil'i hiç o akşamki kadar mutlu görmemişti ve bir an için Lord Arthur, işi korkaklığa mı vursam, Lady Clementina'ya hapi içmemesini söyleyen bir mektup mu yazsam diye aklından geçirdi, sanki dünyada Mr. Podgers gibi birisi hiç olmamışcasına evlenip gitse miydi? Ne var ki vicdanı çok geçmeden sesini duyurdu ve hatta Sybil ağlayarak kendini kollarına attığı zaman bile tereddüt etmedi. Duyularını harekete geçiren güzellik, vicdanı üzerinde de etkisini göstermişti. Birkaç aylık bir zevk uğruna böyle bir güzelliği perişan etmenin doğru olmayacağı düşündü.

Gece yarısına kadar Sybil'in yanında kaldı, onu avuttu, kendisi de avundu ve ertesi sabah erken saatlerde, Mr. Merton'aüğünün ertelenmesinin elzem olduğunu bildiren erkekçe, kararlı bir mektup yazdıktan sonra Venedik'e doğru yola çıktı.

IV

Venedik'te erkek kardeşi Lord Surbiton'la karşılaştı, o da tesadüfen yatiyla Korfu'dan oraya gelmişti. İki genç erkek

zevkli bir on beş gün geçirdiler. Sabahları Lido'ya gidiyorlar ya da uzun, siyah gondolalarında yeşil kanallarda volta atıyorlardı; öğleden sonraları genellikle yatta misafir ağırlıyorlardı; akşamları ise Florian'da yemek yiyorlar ve Piazza'da sigara üstüne sigara içiyorlardı. Fakat nedense Lord Arthur mutlu değildi. Her gün *Times*'taki ölüm ilanlarına bakıyor, Lady Clementina'nın ölüm ilanını görmeyi bekliyor, fakat her gün hayal kırıklığına uğrıyordu. Başına bir kaza geldiğinden korkmaya başladı ve etkisini görmek için o kadar sabırsızlandığı sırada akonitini içmesine izin vermediğine sık sık hatırlıyordu. Sybil'in mektupları da aşkla, güvenle ve sevecenlikle dolup taşmakla birlikte çوغunlukla son derece üzünlüydü, öyle ki zaman zaman Lord Arthur ondan ebediyen ayrıldığını düşünüyordu. On beş gün sonra Lord Surbiton Venedik'ten sıkıldı ve kuyidan Ravenna'ya gitmeye karar verdi, çünkü bir yerlerden Pinetum'da çok iyi kuş avlandığını duymuştu. Lord Arthur önce onunla gelmeyi kesinlikle reddetti, fakat çok sevdiği Surbiton tek başına Danieli'de kaldığı takdirde surat asmaktan öleceğini söyleyerek onu ikna etti ve 15'i sabahı güçlü bir poyraz eşliğinde ve oldukça çalkantılı bir denizde yola koyuldular. Denize açılmak iyi geldi, açık hava Lord Arthur'un renginin yerine gelmesini sağlamıştı fakat 22'si sıraları Lady Clementina konusunda o kadar kaygılanmaya başladı ki, Surbiton'un üstelemelerine rağmen, trenle Venedik'e döndü.

Gondolasından inip otelinin merdiveninin basamaklarına adım attığında, otel müdürü elinde bir deste telgrafla onu karşılamaya geldi. Lord Arthur telgrafları onun elinden çekip aldı ve yırtarak açtı. Girişim başarıyla sonuçlanmıştı. Lady Clementina 17'si gecesi birdenbire ölmüştü!

İlk aklına gelen Sybil oldu ve ona hemen Londra'ya doneceğini bildiren bir telgraf çekti. Sonra uşağına gece trene yetişebilmek için hemen eşyalarını toplamasını söyledi, gondolacılarını normalin beş katı ücret ödeyerek başından

savdı ve adımları hafiflemiş halde, yüreği coşkuyla dolarak dairesinin oturma odasına çıktı. Orada kendisini bazı mektupların beklediğini gördü. Bir tanesi Sybil'in ta kendisinden; üzüntülerini bildiriyor, başsağlığı diliyordu. Ötekiler annesinden ve Lady Clementina'nın avukatındandı. Anlaşıldığı kadarıyla yaşlı kadın öldüğü gece Düşes'in evinde yemek yemiş, zekâsı ve esprileriyle herkesi mest etmiş, fakat midesinin yandığından şikayetle meclisten biraz erken ayrılmıştı. Ertesi sabah yatağında ölü bulunmuştu, anlaşıldığı kadarıyla acı çekmemiştir. Sir Matthew Reid hemen çağrılmıştı elbette, fakat tabii ki yapacak bir şey kalmamıştı ve 22'sinde Beauchamp Chalcote'a gömülecekti. Ölümünden birkaç gün önce vasiyetini yazmış, Lord Arthur'a Curzon Sokağı'ndaki küçük evini, bütün mobilyalarını, bütün şahsi eşyalarını ve kız kardeşi Lady Margaret Rufford'a bıraktığı minyatür koleksiyonu dışında bütün tablolarını bırakmıştı, ametist gerdanlığı ise Sybil Merton'a verilecekti. Ev çok değerli değildi, fakat avukat Mr. Mansfield, mümkünse Lord Arthur'un bir an önce dönmesini ısrarla istiyordu, çünkü ödenecek bir sürü fatura vardı ve Lady Clementina hesaplarını hiçbir zaman düzenli olarak tutmamıştı.

Lady Clementina'nın kendisini böyle iyi duygularla hatırlaması Lord Arthur'a çok dokundu, Mr. Podgers'a çok şey borçlu olduğunu düşündü. Gene de Sybil'e olan aşkını bütün diğer duygularına üstün getiyordu ve görevini yerine getirmiş olmanın bilinci içini huzurla doldurdu. Charing Cross tren istasyonuna vardığında, kendini müthiş mutlu hissediyordu.

Merton'lar onu çok iyi karşıladılar. Sybil ona bir daha aralarına hiçbir şeyin girmesine izin vermeyeceğine dair yemin ettirdi ve düğün günü 7 Haziran olarak kararlaştırıldı. Hayat yeniden pırıl pırıl ve güzeldi; Lord Arthur'un bütün eski sevinci yerine geldi.

Fakat Lady Clementina'nın avukatı ve Sybil Merton'la Curzon Sokağı'ndaki eve gittikleri bir gün, yazıları solmuş

deste deste mektupları yakıp, çekmeceler dolusu eski püskü ivir zıvırı atarken, genç kız birden bir sevinç çığlığı attı.

“Ne buldun Sybil?” dedi Lord Arthur. Başını işinden kaldırdı ve gülümşedi.

“Bu güzel gümüş *bonbonnière’i*, Arthur. Çok cici, Flaman işi değil mi? Ne olursun benim olsun! Ametistlerin seksenimi geçinceye kadar bana yakışmayacağını biliyorum.”

İçine akonitini koyduğu kutuydu.

Lord Arthur irkildi ve yanaklarına hafif bir pembelik yayıldı. Yaptığını tamamen unutmuştu ve uğruna bütün o gerilimli anlara katıldığı Sybil'in, olup bitenleri kendisine hatırlatan ilk kişi olmasında garip bir tesadüf gördü.

“Elbette senin olsun Sybil, zavallı Lady Clementina’ya onu ben hediye etmiştim.”

“Ah, çok teşekkür ederim Arthur; içindeki *bonbon’u* da alabilir miyim? Lady Clementina’nın şekerleme sevdigini hiç bilmiyordum. Bunun için fazlaıyla entelektüel olduğunu sanırdım.”

Lord Arthur ölü gibi bembeyaz kesildi ve aklından korkunç bir düşünce geçti. “*Bonbon* mu Sybil? Ne demek istiyorsun?” dedi ağır ağır, hırıldar gibi.

“İçinde bir *bonbon* var, hepsi bu. Çok eski ve tozlu görünüyor, yemeye hiç mi hiç niyetim yok. Ne oldu Arthur? Nasıl da bembeyaz kesildin!”

Lord Arthur odanın öbür ucuna koştu ve kutuyu onun elinden kaptı. Kutunun içinde, zehir kabarcığıyla dolu amber rengi kapsül duruyordu. Lady Clementina doğal bir ölümle ölmüştü demek ki! Bunu keşfetenin şoku onu yıkmıştı neredeyse. Kapsülü ateşe fırlattı ve bir umarsızlık çığlığı kopararak divanın üzerine çöktü.

V

Düğünün ikinci kere ertelenmesi Mr. Merton'un keyfini bir hayli kaçırmıştı, düğünde giyeceği elbiseyi ısmarlamış

bulunan Lady Julia da Sybil'i nişanı atmaya ikna etmek için elinden geleni yaptı. Sybil ise, annesini çok sevmekle birlikte, tüm hayatını Lord Arthur'un ellerine emanet etmişti ve Lady Julia ne derse desin inandığı yoldan dönmeyecekti. Lord Arthur'a gelince, korkunç hayal kırıklığını yenmesi günler almıştı ve bir süre sinirleri tamamen harap vaziyettedi. Fakat mükemmel sağduyusu çok geçmeden galebe çaldı ve sağlam, pratik zihni onun nasıl davranışması gerektiği konusunda çok geçmeden yardımına koştu. Zehir tam bir fiyasko olduğuna göre, denemesi gereken şey dinamit ya da benzeri bir patlayıcı idi.

Bu nedenle dost ve akraba listesini yeniden gözden geçiridi ve uzun uzun düşünüp taşındıktan sonra amcası Chichester Başpapazı'nı havaya uçurmaya karar verdi. Son derece kültürlü ve bilgili bir adam olan başpapaz, saatlerden son derece hoşlanırdı ve on beşinci yüzyıldan günümüze kadar, bu zaman makinelerinin her çeşidinden oluşan harikulade bir koleksiyonu vardı. Lord Arthur'a öyle geliyordu ki sevgili başpapazın bu meraklı planını tamamina erdirmek için mükemmel bir fırsat sağlayacaktı. Patlayıcı düzeneği nereden edineceği tabii apayı bir meseleydi. Londra rehberi ona bu konuda bir bilgi vermiyordu, konuyu danışmak için Scotland Yard'a gitmenin de pek bir işe yaramayacağını hissediyordu; çünkü onların da dinamitçilerin yapıp ettikleri konusunda patlama ertesine kadar hiçbir malumatları olmuyor gibiydi, hatta o zaman bile pek olduğu söylenemezdi.

Birden aklına arkadaşı Rouvaloff geldi, son derece devrim yanlısı eğilimleri olan genç bir Rus; onunla kışın Lady Windermere'in evinde tanışmıştı. Kont Rouvaloff hesapça Çar Büyük Petro'nun hayatı üzerine bir kitap yazmaktadır ve İngiltere'de bulunmuş da çarın bu ülkede gemi marangozu olarak bulunduğu yıllara ait belgeleri incelemek içindendi. Ama herkes onun bir nihilist ajan olduğunu emin gözükyordu. Rus Elçiliği'nin onun Londra'da ikametine pek

olumlu gözle bakmadığına da kuşku yoktu. Lord Arthur onun tam aradığı adam olduğu duygusuna kapıldı, tavsiye ve yardım istemek için Bloomsbury'deki evine gitti.

“Demek ki ciddi ciddi politikaya atılacaksınız?” dedi Kont Rouvaloff, Lord Arthur ona girdiği işin mahiyetini anlattığında; fakat gösterişin her türlüsünden nefret eden Lord Arthur, ona sosyal meselelerle en ufak bir ilgisi olmadığını, patlayıcı düzeneği sadece, kendisinden başka hiç kimseyi ilgilendirmeyen bir aile meselesi için istedigini itiraf etmek zorunda hissetti. Kont Rouvaloff ona bir süre şaşkınlıkla baktı, sonra ciddi olduğunu görünce bir kâğıt parçasının üzerine bir adres yazdı, parafladı ve masanın üzerinden ona uzattı.

“Scotland Yard bu adresi elde etmek için neler vermezdi, aziz dostum.”

“Onların eline geçmeyecek,” diye bağırdı Lord Arthur, bir kahkaha atarak; genç Rusun elini hararetle sıktıktan sonra koşarak merdivenlerden aşağı indi, elindeki kâğıdı inceledi ve arabacıya Soho Meydanı'na gitmesini söyledi.

Orada arabayı savdı ve Greek Sokağı'ndan aşağıya doğru acelesiz adımlarla yürümeye başladı, sonunda Bayle Meydanı denen bir yere geldi. Bir kemerin altından geçti ve kendini tuhaf bir çıkmaz sokakta buldu, görüldüğü kadarıyla burada bir Fransız çamaşırhanesi faaliyet göstermekteydi, çünkü bir evden ötekine mükemmel bir çamaşır ipi sistemi kurulmuştu ve sabah rüzgârında beyaz çarşaflar çırpmaktaydı. Çıkmazın sonuna kadar yürüdü ve küçük yeşil bir evin kapısını çaldı. Aradan biraz vakit geçti, bu arada bütün evlerin pencereleri dışarıya bakan, hatları seçilmeyen yüzlerle dolmuştu. Kapı oldukça sert görünüslü bir yabancı tarafından açıldı ve yabancı ona çok kötü bir İngilizceyle ne istedigini sordu. Lord Arthur ona Kont Rouvaloff'un yazdığı kâğıdı uzattı. Adam bunu görünce bir reverans yaptı ve Lord Arthur'u giriş katta son derece

döküntü bir bekleme odasına buyur etti ve birkaç dakika sonra İngiltere'de tanındığı adıyla Herr Winckelkopf, boyunda bir hayli şarap lekesi olan bir peçete ve sol elinde bir çatalla apar topar odaya daldı.

"Beni size Kont Rouvaloff yolladı," dedi Lord Arthur bir reverans yaparak, "sizinle bir iş meselesi hakkında küçük bir görüşme yapmak arzusundayım. Adam Smith, Mr. Robert Smith ve benim için bombalı bir saat tedarik etmenizi istiyorum."

"Tanışlığımıza memnun oldum, Lord Arthur," dedi sevimli ufak tefek Alman, gülerek. "O kadar şaşırmayınız, herkesi tanımak benim görevim, sizi bir akşam Lady Windermere'in evinde gördüğümü hatırlıyorum. Umarım Lady Hazretleri'nin keyfi yerindedir. Kahvaltımı bitirinceye kadar benimle sofraya buyurmaz misiniz? Nefis bir *pâté* var ve dostlarım, benim Ren şarabımın Alman Konsolosluğu'nda içtiklerinden daha iyi olduğunu söylemek nezaketi ni gösteriyorlar." Ve Lord Arthur henüz daha tanınmanın şaşkınlığını üstünden atamamışken kendini, arka odada bir masanın başına oturmuş, üzerinde imparatorluk arması bulunan açık sarı bir Alman şarap bardağından son derece leziz bir Marcobrünner şarabını yudumlarken buldu. Bir taraftan da ünlü suikastçıyla olabilecek en dostane biçimde çene çalmaktaydı.

"Bombalı saatler," dedi Herr Winckelkopf, "ithal edilmeye pek elverişli olmayan nesneler, çünkü gümrükten geçmeleri mümkün olsa bile, trenler o kadar düzensiz ki, ulaşmaları gereken yere ulaşamadan infilak ediyorlar. Fakat eğer evde kullanılmak üzere istiyorsanız size gayet güzel bir mal verebilirim ve sonuçtan memnun kalacağınızı garanti ederim. Kimin için olduğunu sorabilir miyim? Eğer polis ya da Scotland Yard bağlantılı biri için kulanacaksanız, korkarım size hiçbir yardımım dokunamaz, İngiliz polis müfettişleri hakikaten bizim en iyi dostlarımızdır, çünkü çoğunlukla

onların aptallığı sayesinde her istediğimizi yapabildiğimizi görmüşümdür. Bir tanesini bile feda edemem.”

“Sizi temin ederim,” dedi Lord Arthur, “bu konunun polisle hiçbir alakası yok. Aslını isterseniz bomba Chichester Başpapazı'nın üzerinde kullanılacak.”

“Aman, aman! Din konusundaki duygularınızın bu kadar güçlü olduğunu tahmin etmemiştüm, Lord Arthur. Günümüzde sizin gibi gençlere pek rastlanmıyor.”

“Korkarım beni abartıyorsunuz, Herr Winckelkopf,” dedi Lord Arthur, kızararak. “Aslını isterseniz, teolojiden anlamam bile.”

“O zaman tamamen şahsi bir mesele, öyle mi?”

“Tamamen şahsi.”

Herr Winckelkopf omuzlarını silkti, odadan çıktı, birkaç dakika sonra bir peni büyülüüğünde yuvarlak bir dinamit kalibi ve küçük, cici, Fransız işi bir saatle geri döndü, saatin üzerinde çokbaşlı Despotizm yılanını ayakları altında ezen yıldızlı pirinçten bir Hürriyet figürü vardi.

Bunu görünce Lord Arthur'un yüzü aydınlandı. “Tam aradığım şey,” diye bağırdı, “anlatın bana nasıl patlatılıyor bu!”

“Ah! İşte işin orası benim sırrım,” diye cevap verdi Herr Winckelkopf, icadını anlaşılabilir bir gurur ifadesiyle inceleyerek; “ne zaman patlamasını istedığınızı söyleyin, mekanizmayı o zamana ayarlayayım.”

“Eveet, bugün salı; bir an önce adrese yollayabilseydiniz...”

“Bu imkânsız; elimde Moskova'daki arkadaşlarım için yapmam gereken epeyce önemli işler var. Gene de yarın yollayabilirim.”

“Ah, ferah ferah yeter,” dedi Lord Arthur kibarca, “eğer yarın akşam ya da perşembe sabahı şahsin eline ulaşırsa. Patlama zamanı içinse, cuma öğleyin diyelim tam olarak. Başpapaz o saatte hep evde olur.”

“Cuma, öğleyin,” diye tekrarladı Herr Winckelkopf ve söminenin yakınındaki bir yazı masasının üzerindeki bir deftere bu mealde bir not düştü.

“Şimdi de,” dedi Lord Arthur, oturduğu yerden kalkarak, “lütfen size olan borcumu söyleyiniz.”

“Bu o kadar önemsiz bir iş ki Lord Arthur, sizden para almayacağım. Dinamit yedi şilin altı peni, saat üç pound on şilin, nakliye ücretiyse beş şilin civarı. Kont Rouvaloff'un bir dostuna yardımcı olmak beni mutlu eder.”

“Peki sizin emeğiniz, Herr Winckelkopf?”

“Oo, lafi mı olur! Benim için bir zevk. Ben para için yapmıyorum bu işleri; tamamıyla sanatım için yaşıyorum.”

Lord Arthur dört pound iki şilin altı peniyi masanın üzerine bıraktı, ufak tefek Almana zahmetleri için teşekkür etti; gelecek cumartesi günü yenecek erken akşam yemeğinde gelip bazı anarşistlerle tanışması için yapılan daveti geri çevirmeyi de başardıktan sonra evden ayrıldı ve Park'a yollandı. Bunu izleyen iki gün içinde son derece heyecanlıydı ve cuma günü saat on ikide haberleri beklemek üzere Buckingham Kulübü'ne yollandı. Bütün bir öğleden sonra yüzünde hiçbir ifade okunmayan kapıcı ülkenin çeşitli yerlerinden gelen at yarışı sonuçları, boşanma davası kararları, hava durumu vesaire bildiren telgrafları tahtaya asıp durdu, bu arada telgrafın şeridi de, tikır tikır Avam Kamarası'nda bütün gece süren oturum ya da Borsa'da baş gösteren küçük panik gibi biktirici haberleri geçti durdu. Saat dörtte akşam gazeteleri geldi. Lord Arthur, daha o sabah Güney Afrika'daki misyonlar ve her bucakta kara derili birer rahip bulundurmanın ehvenliği hakkında yaptığı konuşmaya ilişkin haberleri okumak isteyen ve her nedense *Evening News*'a karşı güçlü bir önyargı besleyen Albay Goodchilde'yi müthiş sinirlendirerek *Pall Mall, St. James, Globe* ve *Echo*'yu kaptığı gibi hemen kütüphaneye girip gözden kayboldu. Gel gelelim gazetelerin hiçbirinde Chichester'e

dair en ufak bir anıstırma dahi yoktu ve Lord Arthur girişiminin başarısızlıkla sonuçlandığını düşündü. Bu onun için korkunç bir darbeydi ve bir süre müthiş bozuk bir morale gezdi. Ertesi gün ziyaretine gittiği Herr Winckelkopf, binbir özür diledi ve ona bilabedel başka bir bombalı saat ya da indirimli fiyattan bir kasa nitrogliserin vermeyi teklif etti. Fakat Lord Arthur patlayıcılara olan bütün inancını kaybetmişti ve hatta Herr Winckelkopf, günümüzde her şeyin çok bozulduğunu, dinamiti bile katıksız bulmanın mümkün olmadığını itiraf etti. Mamafig, küçük Alman düzenekte bir bozukluk olmuş olması gerektiğini kendi ağızıyla itiraf etmekle birlikte, saatin gene de işleyebileceği konusunda ümitsiz değildi. Örnek olarak da, bir keresinde Odessa askerî hükümetine yolladığı ve on gün içinde patlamaya ayarlı olduğu halde, üç ay boyunca patlamamış olan bir barometreyi gösterdi. Nihayet patladığında, Vali kentten altı hafta önce ayrılmış olduğundan yalnızca bir hizmetçi kızı atomlarına ayırdığıyla kalmıştı, fakat en azından dinamitin imha gücünün, düzeneğin kontrolünde olduğu sürece, biraz zamanı şasılmakla birlikte güçlü bir vasita olduğunu kanitliyordu. Lord Arthur bu bilgiyle bir parça da olsa avunu ama burada bile hayal kırıklığıyla karşılaşacaktı çünkü bundan iki gün sonra merdivenleri çıkarken, Düşes onu odasına çağırıldı ve papazevinden biraz önce gelmiş bulunan bir mektubu gösterdi.

“Jane çok hoş mektuplar yazıyor,” dedi Düşes; “gerçekten okumalısın şu sonuncusunu. Mudie’den bize yollandıkları romanlar kadar iyi.”

Lord Arthur mektubu onun elinden kaptı. Mektupta şunlar yazılıydı:

Papazevi, Chichester, 27 Mayıs

Sevgili Halacığım,

Dorcas Derneği için yolladığınız famila kumaş için çok teşekkür ederim, basma için de. Sizinle tamamen aynı fikirdeyim, onların ille de güzel şeyler giyeceğiz diye tutturmaları saçmalık, ama günümüzde herkes o kadar radikal ve müinafik ki insanlara yüksek sınıflar gibi giyinmeye çalışmamaları gerektiğini anlatmak oldukça zor. Başımıza taş mı yağacak, bilmiyorum. Babamın da vaazlarında sık sık söylediğimi gibi, bir inançsızlık çağında yaşıyoruz.

Meçhul bir hayranının babama yolladığı bir saatle çok eğlendik geçen perşembe günü. Londra'dan tahta bir kutu içinde geldi, taşıma bedeli ödenmiş olarak, babam bunu "Serbestlik Hürriyet midir?" başlıklı dikkate değer vaazını okumuş bulunan birinin yolladığını düşünüyor, çünkü saatin üzerinde bir kadın figürü var ki babamın dediğine bakılırsa başında Hürriyet kukletası varmış. Ben pek hoş bulmadım doğrusu ama babam tarihi bir şey olduğunu söylüyor, demek ki iyi bir şey. Parker saatini kutusundan çıkardı, babam da kütüphaneerdeki rafın üzerine koydu. Cuma sabahı hep birlikte oturuyorduk, tam o sırada saat on ikiyi çaldı, kurma sesi gibi bir şey duyuldu, kadın figürüünün ayağının dibinden küçük bir duman çıktı. Hürriyet heykeli düştü ve şöminenin izgarasında burnunu kirdi! Maria oldukça telaşlandı ama manzara o kadar gülünçtü ki James'le ben kahkaha krizlerine tutulduk, hatta babam bile eğlendi. Saati inceledik, meğer bir tür çalar saatmiş, belli bir saate ayarlayıp küçük bir çekicin altına biraz barut ve bir de mantar koyuyorsunuz, istediğiniz saatte patlıyormuş. Babam onun kütüphanede durmaması gerektiğini söyledi, gürültü yaprıormuş, Reggie de aldı onu çalışma odasına götürdü, bütün gün küçük küçük patlayıp duruyor. Arthur'a düğün hediyesi olarak yollasak hoşlanır mı dersiniz? Herhalde Londra'da çok modadır bunlar. Babam bunların çok işe yarayacağını, cün-

kü Hürriyet'in sürgit devam edemeyeğini, ergeç sakit olacağını gösterdiklerini söylüyor. Babam, Hürriyet'in Fransız Devrimi sırasında icat edildiğini söylüyor. Ne korkunç değil mi?

Kalkıp Dorcas Derneği'ne gitmeliyim, onlara sizin son derece öğretici mektubunu okumam gerekiyor. Halacığım, onların hayatındaki konumları icabı sadece çirkin şeyler giymeleri gerektiği yolundaki düşünceniz ne kadar doğru. Giyeceklerini kendilerine dert etmeleri ne saçma değil mi? Daha önemli bir sürü şey varken, bu dünyada ve ötekinde. Çiçekli poplininizin dikişinin iyi olduğuna ve dantelinizin yırtılmadığına sevindim. Ben büyük incelik göstererek bana verdığınız sarı saten elbiseni zi çarşamba günü Piskoposlara giderken giyeceğim, sanıyorum yakışacak. Siz olsanız fryonk takar mıydınız, takmaz mıydınız? Jennings şimdilerde herkesin fryonk taktığını söylüyor, iç etek de farbelalı olmalıymış. Bu arada Reggie'nin orada bir patlama daha oldu, babam da saatı ahıra yollattı. Sanıyorum babam başlangıçta eğlendiği kadar eğlenmiyor artık saatle, gene de kendisine böyle cici ve marifetli bir oyuncak gönderilmesinden ötürü gururu okşandı tabii. Demek ki insanlar vaazlarını okuyorlar ve onlardan ders alıyorlar.

Babam sevgilerini yolluyor, James, Reggie ve Maria da; Cecil eniştemin damla hastalığının iyi olduğunu ümit ederim, biliniz ki her zaman sizi seven yeğeniniz,

Jane Percy

Not: Fiyonklar hakkında mutlaka yazınız bana. Jennings onların moda olduğunda ısrar ediyor.

Lord Arthur mektubu okuyunca o kadar ciddileşti ve dertlendi ki Düşes kahkahalara boguldu.

“Arthur’cuğum, canım,” diye bağırdı, “sana bir daha dünyada genç kız mektubu okutmayacağım! Fakat saat hakkında ne demeli? Çok iyi bir icat bence, keşke bende de bir tane olsa.”

“Benim o saatler hakkında pek iyi düşüncelerim yok,” dedi Lord Arthur, üzünlü bir gülümsemeyle, ve annesini öptükten sonra odayı terk etti. Yukarı çıktığında, kendini bir divanın üzerine attı ve gözleri yaşlarla doldu. Şu cinayeti işlemek için elinden geleni yapmıştı, ama her iki girişimi de başarısızlıkla sonuçlanmıştı, üstelik de kabahat onda olmadığı halde. Görevini yapmaya çalışmıştı fakat sanki Kader'in ta kendisi ona ihanet ediyordu. İyi niyetli olmanın bir sonuç getirmediği, asil davranışmanın boşuna olduğu duygusuyla boğuluyordu sanki. Belki de evlenmekten tamamen vazgeçmek en iyisi olacaktı. Sybil acı çekerdi, evet, ama çekerceği acı onun soylu yaradılışını gerçekten lekeleyemezdi. Kendisine gelince, ne fark ederdi ki? Her savaşta birileri ölürlü, her dava için birileri canını verirdi, hayat ona zevk vermeyecekse, ölüm de yüreğine dehşet salmazdı. Bırak Kader ağlarını örsün. Ona yardım etmek için yerinden bile kımıldamayacaktı.

Saat yedi buçukta giyinip kulübe yollandı. Surbiton bir grup gençle birlikte oradaydı, onlarla yemek yemek zorunda kaldı. Sudan sohbetleri ve anlamsız şakaları onu ilgilendirmiyordu ve kahve servisi yapılır yapılmaz, bir randevusu olduğu yalanını uydurarak yanlarından ayrıldı. Kulüpten çıkarken, kapıdaki bekçi ona bir mektup uzattı. Mektup Herr Winckelkopf'tandı, yarın akşam gelmesini ve açılır açılmadan infilak eden patlayıcı bir şemsiyeye göz atmasını istiyordu. Bu çok yeni bir icattı ve Cenevre'den yeni gelmişti. Mektubu yırtıp küçük küçük parçalara ayırdı. Artık hiçbir denemeye girişmemeye karar vermişti. Çıktı, Thames kıyısına doğru yürüdü ve saatlerce nehir kıyısında oturdu. Ay, bir aslanın gözü gibi kirli sarı bulutların arasından bakıyor ve sayısız yıldız, mor bir kubbeye serpilmiş altın tozu gibi gökkubbeyi süslüyor. Arada sırada dalgalı suya bir çatana giriyor ve akıntıda sürülmüyor, trenler çığlıklar atarak köprüyü geçerken demiryolu sinyalleri yeşilden kızıla dönüyor.

Bir müddet sonra, Westminster'in uzun kulesi soğuk bir gümbürtüyle saat on ikiyi vurdu ve yankılı çanın her vuruşunda gece sarsılır gibi oldu. Derken rayların ışıkları söndü, dev bir direğin üzerinde sadece bir tek ışık iri bir yakut gibi yanmaya devam etti ve şehrin gürültüsü giderek uzaklaştı.

Saat ikide kalktı ve Blackfriars'a doğru yürümeye başladi. Her şey ne kadar da gerçekdışı görünüyordu! Nasıl da garip bir rüyaya benziyordu! Nehrin karşı kıyısındaki evler sanki karanlıktan oyulmuş gibiydi. İnsan dünyasının, gümüşten ve gölgeden yeni baştan inşa edildiğini söyleyebilirdi. St. Paul Kilisesi'nin kubbesi koyu renkli gökyüzüne karşı kocaman bir köpük gibi yükseliyordu. Kleopatra'nın İgnesi'ne doğru yaklaşırken korkuluğa yaslanmış bir adam gördü, yakınına gelince adam başını kaldırdı ve gaz lambasının ışığı adamın yüzünü aydınlattı.

Mr. Podgers'tı bu. El uzmanı! Bu şisko, derisi gevşemiş surat, altın çerçeveli gözlükler, hastalıklı ciliz tebessüm, şehetli ağız başkasının olamazdı.

Lord Arthur durdu. Aklından yıldırım gibi harikulade bir fikir geldi geçti, sinsice adamın arkasına dolandı. Bir anda Mr. Podgers'ı bacaklarından yakalamış ve onu Thames'a atmıştı bile. Kaba bir küfür, kof bir şapırtı, her şey yeniden sessizliğe bürünmüştü. Lord Arthur kayaklı gözlerle aşağıya baktı, fakat el uzmanından geriye ay ışığıyla aydınlanmış bir girdabin üzerinde dönüp duran bir silindir şapka dan başka bir iz kalmamıştı. Bir zaman sonra o da battı ve Mr. Podgers'tan geriye hiçbir iz kalmadı. Bir tek kez, sekilsiz kamburumsu bir karaltının köprüünün yanındaki merdivenlere erişmeye çalıştığını gördü ve içini korkunç bir başarısızlık duygusu kapladı, ama çok geçmeden bunun sadece bir yansımı olduğu ortaya çıktı, ay bulutun arkasından çıkışınca gölge de kaybolmuştu. Sonunda Kader hükümini yerine getirmişi galiba. Derin bir iç geçirdi, rahatlamaştı ve Sybil'in adı dudaklarına geldi.

“Bir şey mi düşürdünüz, Sir?” dedi birden arkasında bir ses.

Döndü ve elinde kısa bir mesafeyi aydınlatan feneriyle bir polis gördü.

“Önemli bir şey değil, onbaşı,” diye cevap verdi gülümseyerek. Geçmekte olan bir at arabasına el etti, arabaya atladi ve arabacıya Belgrave Meydanı'na çekmesini söyledi.

Bunu izleyen iki gün içinde umutla korku arasında gidip geldi. Mr. Podgers'in odaya girivereğini sandığı anlar oldu, ama bir yandan da Kader'in kendisine bu kadar adletsizce davranışmayacağı duygusu vardı içinde. İki kez, el uzmanının West Moon Sokağı'ndaki adresine gitti fakat bir türlü zili çalamadı. Hem kesin bir haber almak istiyor, hem de bundan korkuyordu.

Sonunda kesin bir haber geldi. Kulübün sigara odasında oturmuş çay içiyor, bir yandan da gayet bezgince Surbiton'un Gaiety'de çalınan en son komik şarkısı hakkında söylemeklerine kulak veriyordu ki garson elinde akşam gazeteyle içeri girdi. Lord Arthur St. James'i eline aldı, gelişigüzel sayfaları çevirirken şu garip başlık dikkatini çekti:

EL OKUYUCUNUN İNTİHARI

Heyecandan beti benzi atmış bir halde okumaya başladı. Paragrafta şunlar yazılıydı:

Dün sabah saat yedide, tanınmış el okuyucularдан Mr. Septimus R. Podgers'in cesedi Greenwich'te, Ship Otelinin önünde karaya vurmuştur. Talihsiz centilmen birkaç gündür kayıptı ve el okuyuluğu çevrelerinde hayatından kuşku duyulmaya başlanmıştır. Kendisinin aşırı çalışmadan kaynaklanan geçici bir akli rahatsızlığın etkisi altında intihar ettiği tahmin edilmekte olup adli tıbbın bugün akşamüzeri verdiği karar da bu yönededir. Mr. Podgers, yakında yayım-

landığında hiç kuşkusuz büyük bir ilgiyle karşılaşacak olan İnsan Eli adlı geniş kapsamlı bir çalışmayı henüz tamamlamış bulunmaktaydı. Müteveffa altmış beş yaşında olup, geride kalan akrabası bulunmadığı sanılıyor.

Lord Arthur, kendisini durdurmak için boşu boşuna çaba harcayan kapıdaki bekçinin şaşkınlığına aldırmadan, elinde gazeteyle kulüpten fırladı ve hemen Park Lane'e yoldanı. Sybil onu pencereden gördü ve içinden bir şeyler onun iyi haberler getirmekte olduğunu söyledi. Karşılamak için aşağıya koştu ve onun yüzünü gördüğünde her şeyin yoluna girdiğini anladı. "Sybil sevgilim," diye bağırdı Arthur, "hadi hemen yarın evlenelim!"

"Deli çocuk! Ama daha pasta bile ısmarlanmadı ki!" dedi Sybil, gözyaşlarının gerisinde gülümseyerek.

VI

Birkaç hafta sonra düğün yapıldığında St. Peter Kili-sesi'ni dolduran gayet sık bir kalabalıktı. Düğün vaazı Chichester Başpapazı tarafından son derece etkileyici bir biçimde verildi ve herkes gelinle damat kadar güzel bir çift görmedikleri konusunda fikir birliğine vardı. Güzel olmanın ötesindeydiler oysa – mutluydular. Lord Arthur bir an bile Sybil'in uğruna çektiğlerine pişman olmamıştı, öte yan dan Sybil de ona bir kadının bir erkeğe verebileceklerinin en iyisini vermişti – taparcasına hayranlık, sevecenlik ve aşk. Onların aşkları gerçekle sinanınca ölmemişti. Kendilerini hep genç hissettiler.

İki yıl sonra iki güzel çocukları olduğunda Lady Windermere Alton Priory'ye ziyaretlerine geldi; burası Dük'ün oğluna düğün hediyesi olarak verdiği eski, güzel bir mülktü. Bir akşamüzeri Lady Windermere, Lady Arthur'la bahçede bir ihlamur ağacının altında oturmuş, küçük oğlanla kızın iki güneş ışığı gibi, iki yanı güllerle süslü yolda oynayışlarını

seyrederken, birden ev sahibesinin elini eline aldı ve “Mutlu musun Sybil?” diye sordu.

“Sevgili Lady Windermere, elbette mutluyum. Siz değil misiniz?”

“Mutlu olmaya vaktim yok, Sybil. Her zaman bana takdim edilen son insanı beğeniyorum; fakat genellikle insanları tanır tanımaz onlardan bıkıyorum.”

“Aslanlarınız siz tatmin etmiyor mu, Lady Windermere?”

“Aman hayatım, hayır! Aslanlar ancak bir mevsim gidiyor. Yeleleri tıraş edilir edilmez, hayattaki en can sıkıcı yaratıklar haline geliyorlar. Ayrıca, onlara gerçekten iyi davranışacak olursan, çok kötü karşılık veriyorlar. Şu korkunç Mr. Podgers’ı hatırlıyor musun? Feci bir sahtekâr olduğu ortaya çıktı. Elbette, umurumda değildi, hatta ben den para istemeye kalkıştığında bile onu bağışladım ama kur yapmaya kalkması çekilecek şey değildi. Beni el okuma ilminden gerçekten soğuttu. Şimdi telepatiyle ilgileniyorum. Çok daha eğlenceli.”

“Bu evde el okuma ilminin aleyhinde konuşmamalısınız, Lady Windermere; Arthur'un, hakkında atılıp tutulmasını sevmediği tek konu bu. Emin olun çok ciddidir bu konuda.”

“İnandığını söylemek istemiyorsun, değil mi Sybil?”

“Ona sorun Lady Windermere, işte kendisi geldi.” Lord Arthur elinde sarı güllerden kocaman bir demet ve eteğinde oynayan çocuklarıyla uzaktan onlara doğru geliyordu. “Lord Arthur?”

“Evet, Lady Windermere.”

“El okuma ilmine inandığınızı söylemeyeceksiniz bana, değil mi?”

“Elbette inanıyorum,” dedi genç adam, gülümseyerek.

“Peki neden?”

“Tüm mutluluğumu ona borçluyum da ondan,” diye mirıldandı Lord Arthur, kendini bir hasır sandalyeye atarak.

Oscar Wilde

“Sevgili Lord Arthur, neyi borçluyuşsunuz ona baka-lım?”

“Sybil’i,” derken gülümsedi adam, karısına güllerini uzattı ve onun menekşe rengi gözlerinin içine baktı.

“Ne saçmalık!” diye bağırdı Lady Windermere. “Haya-tımda böyle saçmalık duymadım.”

Sirri Olmayan Sfenks

Bir Graviür

Bir akşamüzeri Café de la Paix'nin dışarısında oturmuş, Paris hayatının ihtişam ve perişanlığını seyrediyor, vermutumu içerken önungden geçen bu garip gurur ve yoksulluk panoramasına hayretler ediyordum ki, birinin adımı söylediğini duydum. Döndüm ve Lord Murchison'ı gördüm. Üniversiteden bu yana karşılaşmamıştık, nerdeyse on yıl oluyordu, bu yüzden ona yeniden rastladığımı sevinmiştim, muhabbetle el sıkıştık. Oxford'da çok iyi arkadaştık. Ona müthiş isinmiştim, öylesine yakışıklı, öylesine hayat dolu, öylesine onurlu bir insandi ki. Onun hakkında, eğer bu kadar doğrulu olmasa, üniversite camiasında emsalsiz olacağını söylerdik, ama galiba açık sözlülüğü yüzünden daha da çok severdik. Onu epey değişmiş gördüm. Gergin ve şaşkın bir hali vardı ve bir konuda şüpheler içinde gibiydi. Kanımcı bu modern bir kuşkuculuk olamazdı, çünkü Murchison son derecc inançlı bir Tory* idi ve Pentateuch'a,** Lordlar Kamarası'na inandığı kadar yürekten inanındı. O yüzden bir kadın meselesi olduğuna kanaat getirdim ve henüz evlenip evlenmediğini sordum.

“Kadınları yeterince anlayamıyorum,” diye cevap verdi.

---

* Muhafazakâr Partili.

** Eski Ahit'in ilk beş kitabı.

“Azizim Gerald,” dedim, “kadınlar sevilmek içindir, anlaşılmak için değil.”

“Güvenemediğim şeyi sevemem,” dedi.

“Galiba hayatınızda bir sırvar, Gerald,” diye bağırdım; “anlatın bana.”

“Arabayla söyle bir gezinelim de,” cevabını verdi, “burası çok kalabalık. Hayır, sarı bir fayton olmasın, başka herhangi bir renk – işte şuradaki koyu yeşil olabilir.” Birkaç dakika sonra, rahvan rahvan, bulvardan Madeleine’de doğru yol almaktaydık.

“Nereye gidelim?” dedim.

“Ah, nereye isterseniz!” diye cevap verdi. “Bois’daki lokantaya, orada yemek yeriz, siz de bana kendinizle ilgili herşeyi anlatırsınız.”

“Önce ben sizin söyleyeceklerinizi duymak istiyorum,” dedim. “Bana sırrınızı anlatın.”

Cebinden, gümüş çengelli küçük maroken bir kutu çıkarıp bana uzattı. Açıtım. İçinde bir kadın fotoğrafı vardı. Kadın uzun boylu ve narındı, iri, hülyalı gözleri, açık saçılıyla garip biçimde de güzel. Bir *falcıya* benzıyordu ve kat kat kürklere bürünmüştü.

“Bu yüz hakkında ne düşünüyorsunuz?” dedi; “Gerçeği söylüyor mu?”

Resmi dikkatle inceledim. Bana sırrı olan birinin yüzümüz gibi geldi, ama bu sırrın iyi mi kötü mü olduğunu çakramıyorum. Resimdeki güzellik birçok sırrın kalibinden dökülmüş bir güzellikti –hatta plastik değil, psikolojik olan bir güzellik– ve dudaklarda gezinen hafif tebessüm de gerçekten gönül çekici denemeyecek kadar belirsizdi.

“Ee,” diye bağırdı sabırsızca, “ne diyorsunuz?”

“Samurlar içinde La Gioconda,”* dedim, “bana onun hakkında her şeyi anlatın.”

* Mona Lisa.

“Şimdi olmaz,” dedi; “yemekten sonra” ve başka şeylerden bahsetmeye koyuldu.

Garson kahvelerimizi ve sigaralarımızı getirdiğinde Gerald'a verdiği sözü hatırlattım. Yerinden kalktı, odada iki üç kere aşağı yukarı gitti geldi ve bir koltuğa gömülderek, bana şu hikâyeyi anlattı.

“Bir akşam,” dedi, “Bond Sokağı'ndan aşağı doğru yürüydüm. Korkunç bir fayton kalabalığı vardı ve trafik nerdeyse durmuş gibiydi. Yaya kaldırımlarının bitişliğinde küçük, sarı bir kupa arabası bekliyordu, nedense ilgimi çekti. Ben arabanın yanından geçerken size bugün akşamüzeri gösterdiğim yüz belirdi. Bir anda büyülendim. Bütün gece o yüzü düşünüp durdum, ertesi gün de. Gün boyu Allahın cezası Row* boyunca bir aşağı yürüyüp durdum, her faytonun içine göz atıyor, sarı kupa arabasını bekliyordum; ama bir türlü *ma belle inconnue*'ye** rastlayamadım, sonunda onun bir düsten başka bir şey olmadığını düşünmeye başladım. Bu olaydan bir hafta sonra Madam de Rastail'da akşam yemeğine davetliydim. Yemek saat sekizdeydi; ama sekiz buçukta hâlâ salonda beklemekteydim. Sonunda hizmetkâr kapıyı açtı ve Lady Alroy'u takdim etti. Bu aramakta olduğum kadındı. Lady Alroy ağır ağır içeri girdi, gri danteller içinde bir ay ışığı huzmesi gibiydi ve ona yemek salonuna giderken eşlik etmem istenince son derece memnun oldum. Masaya oturduktan sonra, masumane, ‘Sizi birkaç gün önce Bond Sokağı'nda şöyle bir gördüm sanıyorum,’ dedim. Benzi attı ve alçak sesle, ‘Rica ederim yüksek sesle konuşmayınız, bir duyan olabilir,’ dedi. Bu kadar kötü bir girizgâh yaptığım için kendimi pek fena hissettim ve fütursuzca Fransız piyesleri mevzuuna daldım. Çok az, daima aynı ahenkli sesle konuşuyordu ve sanki birilerinin dinlediğinden korkuyor gibiydi.

---

* Hyde Park'ın ünlü piyasa yapma bölgesi.

** Bilinmedik güzeli.

Tutkuyla, körkütük âşık olduğumu hissettim ve onu saran tanımlaması güç esrar atmosferi en yoğun merak duygularını harekete geçirdi. Yemekten hemen sonra kalkıp gitmeye davrandığında, kendisini evinde ziyaret edip edemeyeceğimi sordum. Bir an tereddüt etti, kimse var mı diye etrafa bakındı ve sonra, 'Evet, yarın saat beşe çeyrek kala,' dedi. Madam de Rastail'a bana ondan bahsetmesi için yalvardım; ama sadece Park Lane'de güzel bir evde oturan bir dul olduğunu öğrenebildim. O sırada, sıkıcı bilimsel bir karakter dullar hakkında söyleve girdi, evlilikte en sağlam olanların hayatı kaldığının delili imişler, ben de kalkıp eve gittim.

Ertesi gün tam saatinde Park Lane'deydim, ama kâhya Lady Alroy'un biraz evvel dışarı çıktığını söyledi. Oldukça mutsuz ve çok şaşkın bir halde kulübe indim ve uzun uzun düşündükten sonra ona bir mektup yazdım, başka bir akşamüzeri şansımı denememe izin verilip verilmeyeceğini sordum. Bırkaç gün cevap almadım, fakat sonunda pazar günü saat dörtte evde olacağını bildiren bir not geldi, alışılmamış bir hamile birlikte: 'Lütfen bir daha bana bu adres'e yazmayınız; görüşüğümüzde izah edeceğim.' Pazar günü beni kabul etti, son derece de hoştu; ama tam kalkıp giderken benden, eğer kendisine bir daha yazacak olursam mektubumu, 'Mrs. Knox, Green Sokağı, Whittaker Kitabevi aracılığıyla' şeklinde yollamamı rica etti. 'Birtakım sebeplerden dolayı,' dedi, 'kendi evimde mektup kabul edemiyorum.'

O mevsim boyu onunla epeyi görüştüm, esrar havası her seferinde üzerindeydi. Kimi zaman onun bir erkeğin avcunda olduğunu düşündüm ama o kadar ulaşılmas görünüyordu ki buna aklım yatmıyordu. Benim için bir sonuca varmak gerçekten çok zordu çünkü o, müzelerde gördüğünüz kâh berrak, kâh bulutlu kristaller gibiydi. Sonunda ondan karım olmasını istemeyi aklıma koydum; ziyaretlerime ve ona yolladığım bir iki mektuba yüklediği bitmez tükenmez gizli saklılıktan yorulmuş, bezmiştim. Kitapçıya

yazıp benimle önumüzdeki pazartesi günü saat altıda buluşup buluşamayacağını sordum. Evet cevabını verdi, dünyalar benim oldu, tutulmuştum ona; esrarengizliğine rağmen, diye düşünüyordum o sıralar – tam da o yüzden, sonra anladım ki, hayır; sevdığım kadının kendisi değildi. Esrarengizliği aklımı karıştırıyor, deliriyordu beni. Neden talih bu sırrı benim yoluma çıkarmıştı?”

“Çözdünüz sonunda, öyle mi?” diye bağırdım.

“Korkarım,” diye cevap verdi. “Takdiri size bırakıyorum. Pazartesi geldiğinde amcamlı öğle yemeğine çıktım ve saat dört civarında kendimi Marylebone Road’da buldum. Amcam biliyorsunuz, Regent’s Park’ta oturur. Piccadilly’ye çıkmak istiyordum, bir dolu döküntü küçük sokaktan geçerek kestirmeden gittim. Birden önumde Lady Alroy'u gördüm, kalın bir peçeye bürünmüş, hızlı hızlı yürüyordu. Sokağın son evine gelince, merdivenlerden çıktı, bir kapı anahtarı çıkardı ve kilidi açıp içeri girdi. ‘İşte sır burada,’ dedim kendi kendime; hemen gidip evi inceledim. Oda oda kiralanan yerlerden birine benzıyordu. Eşikte, yerde mendili duruyordu, düşürmüştü. Alıp cebime koydum. Sonra ne yapmam gerektiğini düşünmeye başladım. Onu izlemeye hakkım olmadığı sonucuna vardım, kalkıp kulübe geçtim. Saat altıda randevuya gittim. Divanın üzerine uzanmıştı, üzerinde her zaman giydiği, garip aytaşlarıyla pliler halinde tutturulmuş gümüşsü tül gibi bir kumaştan bir çay elbisesi vardı. Çok güzel görünüyordu. ‘Sizi gördüğümে çok memnun oldum,’ dedi; ‘bütün gün evdeydim.’ Ona hayretle baktım ve cebimden mendili çıkarıp verdim. ‘Bunu bugün öğleden sonra Cumnor Sokağı’nda düşürdünüz, Lady Alroy,’ dedim son derece sakin bir sesle. Dehşet içinde bana baktı ama mendili almaya yeltenmedi. ‘Ne yapıyordunuz orada?’ diye sordum. ‘Beni sorguya çekmeye ne hakkınız var?’ cevabını verdi. ‘Sizi seven bir erkek olarak hakkım var,’ karşılığını verdim; ‘buraya sizden karım olmanızı istemeye geldim.’

Yüzünü ellerinin arasına gizleyerek gözyaşlarına boğuldu. 'Bana anlatmalısınız,' diye sözümü sürdürdüm. Ayağa kalktı ve dimdik yüzüme bakarak, 'Size anlatacak bir şey yok, Lord Murchison,' dedi. 'Biriyle buluşmaya gittiniz,' diye bağırdım; 'sırrınız bu işte.' Kireç gibi bembeyaz kesildi ve 'Kimseyle buluşmaya gitmedim,' dedi. 'Gerçeği söyleyemez misiniz?' diye haykırdım. 'Söyledim,' diye cevap verdi. Delirmiştim, gözüm dönmüştü; ne dedim bilmiyorum, ama ona korkunç şeyle söyledim. Sonunda koşarak çıktım gittim oradan. Ertesi gün bana bir mektup yazdı; açmadan geri yollandım ve kalkıp Alan Colville'le Norveç'e gittim. Bir ay sonra geri döndüm, *Morning Post*'ta ilk gördüğüm haber Lady Alroy'un ölümü oldu. Operada soğuk almış, ciğerleri su toplamış ve beş gün içinde ölmüştü. Eve kapandım, kimseyle görüşmedim. Ona o kadar çok sevmiştüm, ona deli gibi aşiktım. Ulu Tanrım! Nasıl da sevmiştüm o kadını!"

"Sokağa gittiniz, o evin bulunduğu sokağa gittiniz?" dedim.

"Evet," dedi. "Günün birinde gittim Cumnor Sokağı'na. Başka türlü elimden gelmedi; şüphe bana ijkenceler ediyordu. Kapıyı çaldım, saygın görünüşlü bir kadın açtı. Kiralık oda var mı diye sordum. 'Bakin beyefendi,' dedi, 'oturma odaları kiralandı aslında; ama onları kiralayan hanım üç aydır görünmedi, kira borcu da var, bu yüzden o odaları kiralayabilirsiniz.' 'O hanım şu mu?' diye sordum, fotoğrafı göstererek. 'Evet tastamam o,' diye haykırdı kadın; 'ne zaman geri geliyor beyefendi?' 'Hanim öldü,' diye cevaplardım. 'Ah beyefendi, demeyiniz!' dedi kadın; 'O en iyi kiracımıdı. Sadece ara sıra gelip oturma odamda oturmak için bana ayda üç altın verirdi.' 'Burada biriyle buluşuyor muydu?' dedim; ama kadın bunun hiçbir zaman söz konusu olmadığına, onun her zaman yalnız başına geldiğine ve kimseyle görüşmediğine dair bana teminat verdi. 'Ne yapıyordu burada Allah aşkına?' diye haykırdım. 'Sadece odada oturu-

Lord Arthur Savile'in Suçu ve Diğer Öyküler

yordu, beyim, kitap okuyor, bazen çay içiyordu,' diye cevap verdi kadın. Ne diyeceğimi bilemedim, o yüzden ona bir altın verip oradan ayrıldım. E, ne dersiniz bütün bunlara? Kadının gerçeği söylediğini düşünmüyorsunuz değil mi?"

"Düşünüyorum."

"O zaman Lady Alroy neden gidiyordu oraya?"

"Azizim Gerald," diye cevaplardım. "Lady Alroy sadece delicesine gizlilik meraklısı bir kadındı. Bu odaları, sırı peçelere bürünüp kendini bir roman kahramanı gibi hissederek oraya gitmek için tutmuştu. Gizlilik tutkusunu vardı ama kendisi sırrı olmayan bir sfenskten başka bir şey değildi."

"Gerçekten öyle mi düşünüyorsunuz?"

"Bundan eminim," dedim.

Maroken kutuyu aldı, açtı, resme baktı. "Acaba?" dedi sonunda.

Canterville Hortlağı

Idealist Bir Romans

I

Amerikan Ortaelçisi Mr. Hiram B. Otis Canterville Chase'i satın aldığında herkes ona çok budalaca bir şey yaptığına söylemişti. Çünkü hiç kuşku yok ki ev periliydi. Hatta, onuru konusunda son derece titiz bir insan olan Lord Canterville, pazarlık aşamasına geldiklerinde bu gerceği Mr. Otis'e kendi ağızıyla bildirmeyi görev bilmisti. "Bu evde oturmaktan hoşlanmayışız," dedi Lord Canterville, "büyük büyük teyzem dul Bolton Düşesi'nin akşam yemeği için giyinirken omuzlarına degen iki iskelet el yüzünden kapıldığı dehşetin şokunu hiçbir zaman üzerinden atamamasındandır. Size söylemekliğim gerekir ki Mr. Otis, Hortlak birçok aile ferdi tarafından, ayrıca bölge rahibimiz, Cambridge King's College mezunlarından Peder Augustus Dampier tarafından da görüldü. Düşes'in başına gelen talihsiz olaydan sonra, genç hizmetkârlardan hiçbirini bizimle kalmak istemedi, Lady Canterville ise geceleri, koridordan ve kütüphaneden gelen esrarengiz gürültüler yüzünden çoğu kere bütün gece gözünü kırmadı."

"Lordum," dedi Elçi, "Hortlak da mobilyalarla birlikte satışa dahil. Modern bir toplumdan geliyorum, bizler

paranın satın alabileceği her şeye sahibiz; Eski Dünya'nın altını üstüne getiren, en iyi aktrislerinizle primadonnalarınızı kapıp götürün bunca atak gencimiz varken öyle tahmin ediyorum ki, Avrupa'da hortlak diye bir şey olsaydı, çok kısa sürede onu da bizim halka açık müzelerimizde ya da gezginci gösterilerimizde gördük."

"Korkarım, Hortlak gerçekten var," dedi Lord Canterville, gülümseyerek, "sizin girişimci emprezaryolarınızın uvertürlerine direnmiş de olsa. Üç asırdır, tam tarih vermek gerekirse 1584'ten beri gayet iyi tanınıyor ve tam aile fertlerinden birinin ölümünden önce ortaya çıkıyor."

"Eh, ona bakarsanız aile doktoru da öyledir, Lord Canterville. Ama hortlak diye bir şey yoktur bayım, ve doğa yasalarının da İngiliz aristokrasisi için askıya alınacağını sanmıyorum."

"Siz Amerika'da doğallığa çok meraklısınız, onu biliyorum," dedi Lord Canterville, Mr. Otis'in son dediğini pek anlamamıştı aslında. "Evin içinde bir hortlak olmasına aldıriş etmiyorsanız, pekâlâ. Yalnız unutmayınız, sizi uyardım."

Bundan birkaç hafta sonra, satış işlemleri tamamlandı ve mevsim sonunda Elçi ve ailesi Canterville Chase'e gittiler. Kızlık ismi Miss Lucretia R. Tappan olan, eskinin Batı 53. Sokak New Yorklu güzellerinden Mrs. Otis, o sıralar güzel gözlü, harika profilli pek hoş bir orta yaşlı kadındı. Ülkelerini terk ettiklerinde pek çok Amerikalı hanım müzmin hastalıkla görünümüne bürünür, çünkü bunu Avrupalı inceliğinin bir gereği sanır. Mrs. Otis ise hiçbir zaman bu hataya düşmemiştir. Çok sağlam bir bünyesi vardı, aynı zamanda gerçekten hayranlık uyandıracak ölçüde hayvansal bir enerjiye sahipti. Aslında, birçok bakımından, oldukça İngilizdi, ve hatta bugünlerde Amerikalılarla birçok ortak noktamız bulunduğu kusursuz bir örneğiydi, tabii dil hariç. Anne babası tarafından yurtsever bir anlarında Washington adıyla vaftiz edilen ve kendisine yapılanı hiçbir zaman unutmayan en

büyük oğlu sarı saçlı, oldukça yakışıklı bir delikanlıydı. Bu delikanlı art arda üç sezon boyunca Newport Gazinosu'nda Alman dansının başını çekerek Amerikan diplomasisine uygunluğunu kanıtlamış, hatta Londra'da bile kusursuz bir dansçı olarak ün salmıştı. Tek zaafı gardenyalar ve asalet unvanlarıydı. Bunun dışında son derece akı başındaydı. Miss Virginia E. Otis on beş yaşında küçük bir kızdı, bir ceylan kadar kıvrak ve güzeldi, kocaman mavi gözleri güzel bir özgürlükle doluydu. Müthiş bir amazondu ve bir kereinde midillisine binerek parkın etrafında Lord Bilton'la yarışmış, yarışı da bir buçuk at boyu farkla, tam Akhilleus heykelinin önünde kazanmıştı. Bu, onu izleyen genç Cheshire Dükü'nün aklını başından almış, hemen o gece vasileri tarafından gözyaşları içinde Eton'a geri yollanmıştı. Virginiana'dan sonra ikizler doğmuştu. Onlara genellikle "Yıldızlar ve Çizgiler" denirdi, çünkü sık sık şiddetle azarlanırlardı. Şahane veletlerdi ve saygıdeğer Ortaelçi haricinde ailenin tek gerçek cumhuriyetçileri onlardı.

Canterville Chase, en yakın tren istasyonu Ascot'tan yedi mil uzaklıkta olduğundan, Mr. Otis onları karşılaması için telgrafla küçük bir araba ayarlamış, neşe içinde yola koyulmuşlardı. Çok güzel bir temmuz akşamıydı, havada çam ağaçlarından gelen tatlı bir koku vardı. Arada sırada kendi tatlı ötüsüne dalmış bir tahtalığıvercinin sesini duyuyorlar ya da hisşidayan eğreltiotlarının derinliklerinde bir sülünün kızıl renkle yanan göğsünü seçebiliyorlardı. Onlar geçerken küçük sincaplar kayın ağaçlarının dalları arasından bakıp kaçıyorlar, beyaz kuyruklarını havaya dikmiş tavşanlar çalılıkların ya da yosunlu taşların üzerinden sekerek kaçıp gidiyorlardı. Canterville Chase'e giden açılığa girdiklerinde ise gökyüzü birden kara bulutlarla doldu. Etrafa sanki garip bir sessizlik hâkim olmuştu. Başlarının üzerinden sessizce büyük bir karga sürüsü geçti ve daha eve varamadan iri yağmur damlaları düşmeye başladı.

Onları karşılamak için evin önüne çıkan yaşlı kadın basamakların üzerinde ayakta duruyordu. Derli toplu siyah ipekli elbiseli, beyaz boneli ve önlüklüydü. Bu kadın evin kâhyası Mrs. Umney'di, Mrs. Otis, Lady Canterville'in samimi ricası karşısında onu işten çıkarmamıştı. Arabadan inerlerken iyice eğilerek bir reverans yaptı ve eski moda, nazlı bir edayla, "Sizlere Canterville Chase'e hoş geldiniz diyorum," dedi. Onu izleyip Tudor üslubundaki güzel koridordan geçerek kütüphaneye girdiler. Burası kara meşe kaplamları olan uzun, alçak tavanlı bir odaydı, odanın bitiminde büyük renkli camdan bir pencere vardı. Burada kendileri için çay hazırladığını gördüler, şallarını çıkararak diktan sonra oturdular ve etrafa bakınmaya başladılar. Bu arada Mrs. Umney onlara servis yapıyordu.

Birden Mrs. Otis şöminenin hemen yanında, yerde donuk kırmızı bir leke gördü ve bunun ne anlamına geldiğini gerçekten bilmeden Mrs. Umney'e, "Korkarım buraya bir şey dökülmüş," dedi.

"Evet, Madam," diye cevapladı yaşlı kadın alçak sesle, "oraya kan döküldü."

"Ne korkunç," diye haykırdı Mrs. Otis; "oturma odasında kan lekesi hiç istemem. Hemen temizlenmeli."

Yaşlı kadın gülümsedi ve aynı alçak, esrarlı ses tonıyla, "1575 yılında tam o noktada kocası Sir Simon de Canterville tarafından öldürülen Lady Eleanore de Canterville'in kani o; Sir Simon karısının ardından dokuz yıl daha yaşadı, sonra çok esrarengiz koşullar altında birden ortadan kayboldu. Cesedi hiçbir zaman bulunamadı, ama suçlu ruhu halen Chase'de gezer durur. Kan lekesi turistler ve diğer kişiler tarafından pek hayranlıkla karşılanıyor ve temizlenemiyor."

"Amma saçmalık," diye bağırdı Washington Otis; "Pinkerton Şampiyon Leke Çıkarıcısı ve Paragon deterjanı onu anında çıkarır." Ve daha dehşet içinde kalmış kâhya kadın araya giremeden dizlerinin üzerine çökerek kara bir sürme

çubuğuna benzeyen bir şeyle yeri hızlı hızlı silmeye koyuldu. Birkaç dakika içinde kan lekesinden eser kalmadı.

“Pinkerton’ın işe yarayacağını biliyordum,” diye bağırdı muzaffer bir edayla, dönüp hayranlık içinde kendisini izleyen ailesine bakarken; fakat bu sözler ağızından çıkışmış çıkmamıştı ki, los oda korkunç bir yıldırım çakımıyla aydınlandı, korkutucu bir gök gürültüsü hepsini yerlerinden sıçrattı ve Mrs. Umney bayıldı.

“Ne feci bir iklim!” dedi Amerikalı Elçi sakin bir sesle, bir sigara yaktı. “Avrupa’da nüfus o kadar çok olmalı ki, herkese yetecek kadar iyi hava bulunamıyor. Ülkeyi terk etmenin İngiltere’nin derdinin tek çaresi olduğunu her zaman söylemişimdir.”

“Hiram’cığım,” diye bağırdı Mrs. Otis, “kadın bayıldı ne yapacağız?”

“Kirulan tabak çanak gibi maaşından kesersin,” diye cevapladi Elçi; “bir daha da bayılmaz.” Hakikaten de Mrs. Umney birkaç dakika sonra kendine geldi. Gene de çok sarsılmış olduğuna hiç kuşku yoktu ve sertçe Mr. Otis’e eve gelebilecek belalardan sakınmasını söyledi.

“Şu gözler öyle şeyler gördü ki, Sir,” dedi, “her Hristiyanın tüyleri diken diken olur, çok geceler burada olup biten korkunç şeyler yüzünden göz kırpmadığım vakidir.” Fakat Mr. Otis ve karısı bu temiz kalpli kadını hortlaklardan korkmadıklarına temin ettiler. Yaşlı kadın Yaradan’ın yeni hanımıyla beyinden razı gelmesi yolunda dualar edip maaşına zam yapılmasını da ayarlayarak, iki yana sallana sallana odasına gitti.

II

Fırtına bütün gece esti savurdu ama özellikle dikkat çekici bir şey olmadı. Oysa ertesi sabah kahvaltıya indiklerinde, korkunç kan lekesi gene yerindeydi. “Kabahat Paragon deterjanında değildir, sanmıyorum,” dedi Washington, “çün-

kü her şeyi denedim. Hortlak'ın işi olmalı." Sonra lekeyi bir kere daha ovdu çıkardı, ama leke ertesi sabah yine yerindeydi. Üçüncü günün sabahı da yerindeydi, oysa Mr. Otis kütüphaneyi geceleyin kendi eliyle kilitlemiş, anahtarını da yukarı götürmüştü. Bütün aile ilgilenmişti artık; Mr. Otis hortlakların varlığını reddederken çok dogmatik davranışından kuşkulamaya başladı, Mrs. Otis Ruhbilim Derneği'ne katılma kararını dile getirdi, Washington ise cinayetle ilişkili olarak, kan lekelerinin kalıcılığı üzerine Mösyö Myers ve Podmore'a uzun bir mektup yazdı. O gece hayaletlerin nesnel varlığı konusunda bütün kuşkular ebediyen silinip atıldı.

Sıcak ve güneşli bir gün geçirmişlerdi; gecenin serinliğinde, bütün aile bir araba gezintisine çıktılar. Saat dokuzda geri dönerek hafif bir yemek yediler. Konuşma hiçbir şekilde hortlaklar konusuna yönelmedi, bu yüzden de çoğu kez psişik olayları önceleyen algıya açık beklenen durumu bile ortada yoktu. Bu arada Mr. Otis'ten öğrendiğim kadarıyla, konuşulan konular, yüksek sınıfından kültürlü Amerikalıların konuştuğu türdendi; Miss Fanny Davenport'un aktris olarak Sarah Bernhardt'tan çok daha üstün olduğu; en seçkin İngiliz evlerinde bile yeşil misir, esmer buğday ve misir lapası bulmanın güclüğü; dünya-ruhunun gelişme sürecinde Boston'un önemi; tren yolculuğunda bagaj taşıma sisteminin avantajları; ve Londralıların kelimeleri ağızlarında yuvarlamalarına karşın New York aksanının tatlılığı. Doğaüstüne hiç de根本没有 gibi Sir Simon de Canterville'in de hiçbir şekilde bahsi geçmedi. Saat on birde aile odalarına çekildi ve yarı saat sonra bütün ışıklar söndürüldü. Bir süre sonra, Mr. Otis kapısının önünden, koridordan gelen garip bir gürültüyle uyandı. Kulağa gelen ses madenî bir şeyin tangırdaması gibiydi ve sanki her an biraz daha yaklaşmaktadır. Hemen kalktı, bir kibrit çaktı ve saate baktı. Saat tam birdi. Hiç istifini bozmadan nabızını yokladı, normaldi. Garip gürültü devam ediyordu, onunla birlikte bariz

büçümde ayak sesleri de duydu. Terliklerini yatağın altından çıkardı, dolabının rafından küçük, uzun dikdörtgen bir şişe aldı ve kapıyı açtı. Donuk ay ışığında korkunç suratlı ihtiyar bir adamla burun buruna geldi. Gözleri kor kırmızıydı; uzun kül rengi saçları keçeleşmiş lüleler halinde omuzlarına dökülüyordu; çok eski dönemlerin modasının izlerini taşıyan giysileri kirli ve yırtık pırtıktı, ayak ve el bileklerinden ağır kelepçeler ve paslı prangalar sarkıyordu.

“Saygideğer beyefendi,” dedi Mr. Otis, “şu paslı zin-cirlerinizi yağlamanızı rica edeceğim sizden, bu yüzden de size şu Tammany Rising Sun makine yağını veriyorum. Tek kullanımında mükemmel sonuç verdigini söylüyorlar, ayrıca etiketinin üzerinde bu konuda tanıklığına başvurulan pek çok yerel kullanıcının ifadeleri de yer alıyor. Şuraya, mumların yanına bırakıyorum sizin için, gerektiği takdirde seve seve daha fazlasını da tedarik edebilirim.” Bunları söyle-dikten sonra, Amerika Birleşik Devletleri Ortaelçisi şىşeyi koridordaki mermer bir masanın üzerine koydu ve kapıyı kapatarak yeniden istirahate çekildi.

Canterville Hortlağı bir an, kendini doğal olarak haka-rete uğramış hissetti ve olduğu yerde kalakaldı; sonra şىşeyi olanca şiddetyle cilali zemine fırlattı, boğuk iniltiler çıkara-rak ve iğrenç yeşil bir ışık saçarak koridordan aşağı doğru kaçtı. Ne var ki, tam büyük, meşe merdiven sahanlığına vardığında, bir kapı ardına kadar açıldı, beyaz elbiseli iki küçük suret belirdi ve Hortlak'ın başının yanından büyük bir yastık uçarak geçti! Açıkça görülmüyordu ki kaybedilecek zaman yoktu, bu yüzden Hortlak, kaçış yolu olarak Zama-nın Dördüncü Boyutu'na başvurdu; tahta kaplamalardan içeri girip kayboldu ve ev tam bir sessizliğe gömüldü.

Sağ salım evin sol tarafındaki küçük, gizli bir bölmeye ulaştığında, biraz soluklanmak üzere bir ay ışığı huzmesine yaslandı ve durumunu gözden geçirmeye karar verdi. Üç yüz yıldır süren parlak ve kesintisiz kariyerinde hiçbir zaman bu

kadar ağır bir hakarete uğramamıştı. Dantelleri, elmasları içinde aynasının karşısında oturan dul düşesi nasıl korkutarak ona bir nöbet geçirttiğini aklından geçirdi; sadece boş misafir odalarından birinin perdeleri arasından sırtarak hysteri krizlerine sürüklendiği dört hizmetçiden birini; bir gece geç vakit kütüphaneden çıkarken mumunu söndürdüğü için o gün bugündür, kendini tam anlayıla sinir hastalıklarına vakfetmiş Sir William Gull'ın bakımı altında bulunan yören rahibini; bir sabah erkenden yatağından kalktığında şomine nin yanındaki koltuğa oturmuş günçesini okuyan bir iskelet görünce beyin humması geçirip altı hafta yataktan çıkamamış, ayağa kalktığında da, kilisenin bağına geri dönüp o pek fena şöhretli Mösyö de Voltaire ile olan ilişkisini kesmiş olan ihtiyan Madam de Tremouillac'ı. Kötü bir insan olan Lord Canterville'in, giyinme odasında, yarı yarıya girtlağına sokulmuş bir karo valesiyle boğuluşunu ve tam ölmeden önce, Crockford Kulübü'nde bu kart marifetiyle Charles James Fox'un elli bin pound'unu üttüğünü itiraf ve kartı kendisine Hortlak'ın yutturduğuna yemin ettiği o korkunç geceyi hatırladı. Bütün büyük başarıları bir bir geldi aklına; yeşil bir elin pencerenin camını tıklattığını gördüğü için kendini vuran kâhyadan, beyaz tenine gömülümsüz beş parmağın izini gizlemek için boğazının etrafına her daim siyah kadife bir bant takan ve sonunda King's Walk'un bitimindeki sazan balıklı göle atlayıp intihar eden güzel Lady Stutfield'e kadar. Gerçek bir sanatçının coşkulu bencilliğiyle en meşhur performanslarının üstünden bir bir geçti. En sonucusunu, "Kızıl Ruben ya da Boğularak Öldürülmüş Bebe" kılığında ortaya çıkışını, ya "Bexley Bataklığı Sülügü Avurdu Çökük Gibeon" olarak meslek hayatına adım atışını ya da güzel bir hazırlı akşamüzeri tenis sahasında sadece kendi kemikleriyle maç yapmak suretiyle ortalığı birbirine katışını hatırlayınca kendi kendine acı acı gülmüşedi. Ve bütün bunlardan sonra iki tane zavallı modern Amerikalı geliyor, zincirleri

için makine yağı veriyorlar, kafasına yastıklar atıyorlardı! Katlanılacak gibi değildi. Ayrıca, tarihte hiçbir hortlağa bu biçimde davranışlmamıştı. Bu yüzden intikam almaya yemin etti ve gün ağarınca kadar derin düşüncelere dalmuş bir vaziyette oturdu.

III

Otis'ler ertesi sabah kahvaltıya indiklerinde, Hortlak konusunu uzun uzadiya tartıştılar. Birleşik Devletler Ortälçisi armağanının kabul edilmemiğini görünce haliyle biraz kızmıştı. "Hortlak'a kişisel bir ithamda bulunmaya niyetli filan değilim, ayrıca onun bu evde bulunduğu süre göz önüne alınırsa kafasına yastık atmanın da pek kibarca bir davranış olmadığını söylemek zorundayım" – çok yerinde bir ifadeydi, fakat ikitiler bunu duyar duymaz kahkahalara boğuldular. "Öte yandan," diye devam etti, "makine yağını kullanmayı gerçekten reddediyorsa, zincirlerini elinden almamız gerekecek. Yatak odası kaplarının önünde bu gürültüyle uyumak gerçekten imkânsız."

Ne var ki haftanın geri kalanında onları rahatsız eden olmadığı, dikkatlerini çekerek heyecan yaratan tek husus kütüphanedeki kan lekesinin tekrar tekrar belirmesi idi. Bu gerçekten de garipti, çünkü kütüphanenin kapısı geceleri Mr. Otis tarafından kilitleniyor, pencereler sürgüleniyordu. Lekenen renginin bucalemun gibi değişip durması da epeyce yorumlara konu oluyordu. Bazı sabahlar mat kırmızı (neredeysse çini mürekkebi kırmızısı) oluyor, sonra parlak kırmızı, derken koyu mor oluyordu; hatta bir keresinde Özgür Amerikan Reformist Episkopalyen Kilisesi'nin sade törenleri uyarınca sabah dualarını etmek üzere kütüphaneye indiklerinde lekenin parlak zümrüt yeşili olduğunu gördüler. Lekenen bir çiçek dürbündeki gibi renk değiştirmesi bizimkileri tabiatıyla çok eğlendiriyor ve her akşam hiç çekinmeden bahislere girişiliyordu. Şakaya dahil olmayan

tek kişi, anlaşılamayan bir nedenle, kan lekesini görünce her defasında çok üzülen ve lekenin zümrüt yeşili olduğu sabah neredeyse ağlamaklı olan küçük Virginia'ydı.

Hortlak ikinci kere bir pazar gecesi ortaya çıktı. Herkes yattıktan kısa bir süre sonra, ev koridordaki korkunç bir tangırıyla ayağa kalktı. Merdivenlerden bir koşu aşağı indiklerinde, kocaman eski bir zırhın yerinden çıkışın taş zemine yuvarlandığını, uzun arkalıklı bir sandalyeye oturmuş Canterville Hortlağı'nın ise yüzünde müthiş bir acı ifadesiyle dizlerini ovaşturmaktı olduğunu gördüler. Bezelye üflemeye yarayan kamışlarını yanlarında getiren ikizler hemen ona iki küçük topak üflediler, böyle bir isabet yeteneği ancak uzun yıllar bir öğretmen üzerinde yapılan uzun ve özenli alıştırmalar sonucunda edinilebilirdi. Bu arada Birleşik Devletler Ortaelçisi de revolverini çekti, Kaliforniya adabına uygun olarak, Hortlak'a ellerini havaya kaldırmasını söyledi! Hortlak kudurmuş gibi vahşi bir çığlık atarak yerinden fırladı ve bir sis gibi aralarından geçip gitti, bunu yaparken de rüzzgârıyla Washington Otis'in mumunu söndürerek hepsini zifirî karanlıkta bıraktı. Yukarıya, merdiven sahanlığına vardığında kendini topladı ve o meşhur şeytani kahkahasını patlatmaya karar verdi. Bunun birçok kereler son derece yararlı olduğunu görmüştü. Lord Raker'in peruşunun bir gecede bembeyaz kesilmesine yol açtığı söylenirdi; Lady Canterville'in Fransız müreibiyelerinin ay çıkmadan işi bırakmalarına yol açtığı ise kesindi. Bu karar uyarınca, kubbeli tavan çın çın ötesiye en korkunç kahkahasını attı. Kahkahanın tüyler ürpertici yankısı henüz dinmemiştir ki, bir kapı açıldı ve üzerinde havai mavi bir sabahlıkla Mrs. Otis dışarıya çıktı. "Korkarım kendinizi pek iyi hissetmiyorsunuz," dedi, "size Dr. Dobbell'in tentüründen bir şşe getirdim. Şayet hazırlıksızlık çekiyorsanız, çok yararını göreceksiniz." Hortlak ona ateş saçan gözlerle baktı ve hemen büyük kara bir köpeğe dönüşmek üzere hazırlıklara girdi.

Bu ona haklı bir ün sağlayan becerilerinden biriydi ve aile doktoru, Lord Canterville'in amcası saygıdeğer Mr. Thomas Norton'un geçmeyen zekâ geriliğini inatla bu olaya bağlamak eğilimindeydi. Ne var ki yaklaşmakta olan ayak sesleri onun bu niyetinde tereddüt etmesine yol açtı, bunun yerine hafifçe fosforlu pırıltılar saçmakla yetindi ve tam ikizler üstüne geldikleri an, sesi mezardan gelmiş gibi derin derin inleyerek ortadan kayboldu. Odasına vardığında tamamen elden ayaktan kesildi ve kendine hâkim olamadan şiddetle sarsılmaya başladı, ikizlerin kabalığı ve Mrs. Otis'in kaba maddeciliği elbette son derece öfkelendiriciydi ama en çok canını sıkan zırh giyememiş olmasiydı. Modern Amerikalıların bile zırh içinde bir ruhtan etkileneceklerini ümit etmişti; akla yakın bir sebeple olmasa bile, hiç değilse Canterville'ler şehrə indikleri sırada, kendisinin bile zarif ve hoş şiirine kendini kaptırarak oyalandığı ulusal şairleri Longfellow'a olan saygilarından. Ayrıca, zırh kendi zırhiydi. O zırhı Kenilworth turnuvasında başarıyla kuşanmıştı ve Bakire Kraliçe'nin ta kendisi tarafından tebrik edilmişti. Gel gelelim bu sefer geniş göğüsüğün ve çelik migferin ağırlığı fazla gelmiş, taş zemine yuvarlanmış, iki dizini de oldukça ciddi biçimde siyirdiği gibi, sağ elinin eklemlerini de berelemiştir.

Bunu izleyen birkaç gün çok hastalandı ve kan lekesini görünür durumda tutmak faaliyeti dışında odasından hemen hemen hiç çıkmadı. Mamafig, dirlendiği için gücü yerine geldi ve Birleşik Devletler Ortaelçisi'ni ve ailesini ürkütmek için üçüncü bir girişimde bulunmaya karar verdi. Görünmek için Ağustos'un 17'sini seçti ve günün büyük bir bölümünü gardirobundan giysi seçmekle geçirdi; sonunda kırmızı tüylü geniş, sarkık kenarlı bir şapka, kol yenleri ve boynu fırılı beyaz bir çarşaf ile paslı bir kamada karar kıldı. Akşama doğru yağmurla karışık korkunç bir fırtına çıktı, rüzgâr o kadar şiddetle esiyordu ki eski evin bütün kapılılarıyla pencereleri titriyor, zangırıyordu. Aslında, tam onun

sevdiği havaydı. Planı şuydu: Sessizce Washington Otis'in odasına gidecek, yatağın ayakucundan ona abuk sabuk bir şeyler söyleyecek, sonra ağır tempolu bir müzik eşliğinde kamayı üç kez kendi girtlağına daldırıp daldırıp çıkaracaktı. Washington'a özel bir kini vardi, çünkü ünlü Canterville kan lekesini Pinkerton'un Paragon deterjaniyla çıkarmayı âdet haline getirenin ondan başkası olmadığının farkındaydı. Fütursuz ve çılgrün delikanlıyı korkunç bir dehşete saldıktan sonra, Birleşik Devletler Elçisi ile karısının odasına geçecek, buz gibi soğuk elini Mrs. Otis'in alnına koyduktan sonra tir tir titremekte olan kocasının kulağına da ölüler evinin korkunç sırlarını fisıldayacaktı. Küçük Virginia'ya ne yapacağına tam karar verememişti. Kız ona hiç hakarette bulunmamıştı; güzel ve nazikti. Gardırobun içinden bir iki kere derin derin inlemek yeter de artar diye düşündü, bununla uyanmayacak olursa, pencerenin camını titrek parmaklarla tıklayabilirdi. İkizlere gelince, onlara iyi bir ders vermeye kesin kararlıydı. İlk yapılacak şey tabii ki o boğucu karabasan duygunu yaratmak için üzerlerine binmekti. Sonra yatakları birbirine oldukça yakın olduğuna göre, yemyeşil, buz gibi soğuk bir ceset biçimine girerek korkudan dilleri tutuluncaya kadar aralarına uzanacaktı. Son olarak da üzerindeki beyaz çarşafi fırlatıp atacak, odanın çevresinde bembeяз kemikleri ve tek gözbebeğini dört bir yöne yuvarlayarak "Dangalak Daniel ya da Müntehirin İskeleti" kılığında dört ayak üzerinde gezinecekti. Bu, birçok kereler şaaalı sonuçlar vermiş olan, meşhur "Manyak Martin ya da Maskeli Esrar"ına eşdeğer bulduğu "rol"lerinden biriydi.

Saat on buçukta ailenen odalarına çekildiğini duydular. Bir süre, okul çocuklarına özgü tasasız bir neşeyle uykuya dalmadan önce eğlenen ikizlerin attıkları çığlık çığlığa kahkahalar yüzünden rahat edemedi. Fakat saat on biri çeyrek gece etraf tam bir sessizliğe büründü, ve saat on ikiyi çalınca işe girdi. Baykuş kanatlarını cama çarptı, kuzgun

ihtiyar porsukağacının üzerinde gaklıdı, rüzgâr yitik bir ruh gibi inildeyerek evin çevresinde dört dönmeye başladı; Otis ailesi uğrayacağı lanetin hiç farkında olmadan uyuyordu, ve Hortlak, Birleşik Devletler Ortaelçisi'nin yağmurla rüzgârin sesini bastıran düzenli horultusunu duyabiliyordu. Zalim görünüslü, kırışık ağzında kötülük bir gülümsemeyle, kimseye görünmeden tahta kaplamalarдан süzülüp çıktı. Kendisinin ve öldürdüğü karısının aile armalarının mavi ve altın renklerde işlenmiş olduğu çıkış penceresinin önünden süzülerek geçerken ay yüzünü bir buluta sakladı.

Uğursuz bir gölge gibi sürüne sürüne ilerledi, o geçerken karanlık bile ondan iğrenir gibi idi. Bir an birinin seslendiğini duyduğunu sanarak durdu; fakat bu sadece Red Farm'dan gelen bir köpek havlamasıydı, garip on altıncı yüzyıl lanetleri savurarak ve paslı kammasını havada bitemeye sallayarak yoluna devam etti. Sonunda bahtsız Washington'ın odasına çıkan koridorun başına vardı. Bir an durup bekledi, rüzgâr uzun kül rengi lülelerini başının etrafında savuruyor, üzerindeki kefeni akılları durduracak dehşette grotesk ve abartılı biçimlerde kat kat büküyor, kıvırıyordu. Derken saat çeyreği vurdu, zamanın geldiğini hissetti. Kıs kıs güllererek köşeyi döndü; ama bunu yapar yapmaz, acıklı bir korku iniltisi savurarak sırtüstü yuvarlandı ve membeyaz kesilmiş suratını uzun, kemikli ellerinin ardına gizledi. Tam önünde havaya oyulmuş bir resim gibi kıpırtısız ve bir delinin rüyası kadar canavarca korkunç bir hayalet duruyordu! Başı kel ve piril piril cilaliydi; yüzü yuvarlak, şişman ve beyazdı; sanki çirkin bir kahkaha yüzünün çizgilerini ebedi bir sıritiş haline getirmiştir. Gözleri kızıl ışıklar saçıyordu, ağızı ardına kadar açılmış bir cehennem kuyusuymişti, üzerindeki esvap, tipki kendisininki gibi, o devasa gövdeyi sessiz karlarla sarıp sarılmıyordu. Göğsünde üzerinde eskil harflerle yazılmış garip bir yazı olan bir tabela vardı, bu bir utanç levhası, akıl almaz günahların dökümü, korkunç bir suç kaydı olmalıdır, sağ

eliyle ise ışıltılı geniş ağızlı bir kılıcı havaya kaldırıyordu. O ana kadar hiç hortlak görmediği için, doğal olarak müthiş korkmuştu ve ürkünç Hortlak'a ikinci kere acele bir bakış attıktan sonra odasına kaçtı, koridordan aşağı doğru hızla koşarken uzun beyaz çarşafa takıldı, sonunda paslı kamayı Elçi'nin çizmelerinden birinin içine düşürdü, sabah kâhya kamayı oradan bulup çıkardı. Odasına kapağı attığında, kendini küçük bir ot şiltenin üzerine attı ve yüzünü elbiselerinin içine gömdü. Mamafih, bir süre sonra o eski cesur Canterville ruhu geri döndü ve şafak söker sökmez gidip öteki Hortlak'la konuşmaya karar verdi. Bu kararı uyarınca, şafak tam tepeleri gümüşlerken, tüyler ürpertici Hortlak'ı ilk kez gördüğü noktaya geri döndü. Olsun, iki hortlak bir hortlaktan daha iyiydi ve bu yeni arkadaşın yardımıyla ikizlerle daha iyi başa çökabilirdi. Mamafih, o noktaya geri döndüğünde, korkunç bir manzarayla karşılaştı. Belli ki Hortlak'a bir şeyler olmuştu, çukur gözlerinin feri tamamen sönmüş, parlak yalımlı pala elinden düşmüş, Hortlak gerilmiş, rahatsızca duvara dayanmıştı. Atilip kollarına aldı Hortlak'ı, o anda, dehşetle kafanın kayıp yere yuvarlandığını, bedenin iki büklüm olduğunu gördü. Kollarının arasında beyaz pike bir örtüye sarılmış bir süpürge tuttuğunu, ayaklarının dibinde ise bir mutfak bıçağıyla içi oyulmuş bir şalgam durduğunu gördü! Bu garip değişimini anlayamayarak, hummalı bir aceleye levhaya yaptı ve sabahın kül rengi ışığında, şu korkutucu kelimeleri okudu:

OTIS HORTLAĞI

*Tek Gerçek ve Asıl Hayale
Taklitlerinden Sakınınız
Şubemiz Yoktur*

Birden her şey kafasına dank etti. Aldatılmış, tufaya getirilmiş, atlatılmıştı! Gözlerine o eski Canterville bakışı geldi; dişsiz dişetlerini hırsla birbirine sürttü; kurumuş ellerini havaya, başının üzerine kaldırdı, eski tarz süslü kelimelerle yemin etti. Horoz iki kere o şen kalk borusunu öttürdüğünde kan dökülecek, Cinayet sessiz adımlarıyla yürüyecekti.

Bu korkunç yemini henüz savurmuştu ki, uzaktaki bir çiftliğin kırmızı kiremitlerle kaplı damında bir horoz öttü. Hortlak uzun, pes, acı bir kahkaha attı ve bekledi. Saatlerce bekledi fakat horoz nedendir bilinmez bir daha ötmeli. Sonunda, saat yedi buçukta, hizmetçilerin gelişyle korku dolu bekleyişini sona erdirmek zorunda kaldı, saklana saklana odasına geri döndü, nafile umutlarını ve boşça çikan girişimini düşünüyordu. Odasında pek sevdiği çeşitli eski sövayelik kitaplarını gözden geçirdi ve bu yeminin her edilişinde horozun iki defa öttüğünü saptadı. "Lanet olasıca, işe yaramaz hayvan," diye söylendi, "kalın mızrağımı girtlağına kadar sokup seni öttürdiğim günleri de gördüm ya, sen ona bak!" Sonra rahat bir kurşun tabuta çekildi ve akşamda kadar da oradan çıkmadı.

IV

Hortlak ertesi gün çok halsiz ve yorgundu. Son dört haftanın heyecanlı olayları etkisini göstermeye başlıyordu. Sınırları tamamıyla perişandi, en küçük bir gürültüde yerinden sıçriyordu. Beş gün odasından çıkmadı, sonunda kütüphaneerdeki kan lekesi konusunda geri adım atmaya karar verdi. Otis'ler lekeyi istemiyorlarsa, demek ki onu hak etmiyorlardı. Anlaşılan alçak, maddesel bir varoluş düzeyinde yaşayan insanlardı ve bu tür duyusal görüntülerin sembolik değerini takdir etmekten âcizlerdi. Hortlakların insanlara görünümleri ve göksel cisimlerin gelişimi ise tabii apayı bir konuydu ve gerçekten de kendi elinde değildi. Haftada bir koridorda belirmek ve her ayın ilk ve üçüncü çarşambası

cumbanın büyük penceresinden aşağı abuk sabuk laflar etmek görevleri arasındaydı ve bu görevlerden kaytarabileceğini sanmıyordu. Hayatının kötülüklerle dolu olduğu bir gerçekti ama öte yandan, doğaüstüyle ilgili konularda son derece vicdanlıydı. Art arda üç cumartesi, âdeti olduğu üzere gece yarısı ile sabah saat üç arasında, görülmemek ya da duyulmamak üzere her önlemi alarak koridoru arşındı. Çizmelerini ayağından çıkardı, eski, kurt yeniği tahtalar üzerinde mümkün olduğunca hafif adımlarla yürüdü, geniş, kara bir kadife pelerine büründü ve zincirlerini Rising Sun yağıyla yağlamaya özen gösterdi. Bu sonuncu tedbiri alma konusunda epeyce zorlandığını söylemek durumundayım. Mamafih, bir gece, bütün aile yemekteyken, Mr. Otis'in yatak odasına gizlice girerek yağ kutusunu alıp götürdü. Önce bu yaptığı şeyin onu biraz alçalttığını düşündüyse de, sonradan icadın çok faydalı olduğunu ve oldukça da işine yaradığını itiraf etmek zorunda kaldı. Gene de, bütün bunlara rağmen, onu rahat bırakmadılar.

Koridora durmadan teller geriliyor, karanlıkta bunlara takılıp düşüyordu; bir keresindede, "Kara Isaac ya da Hogley Ormanı Avcısı" rolüne hazırlanırken, ikizlerin onun için Duvar Halili Oda'nın girişinden meşe merdiven sahanlığına kadar sürdükleri tereyağına basarak müthiş tehlikeli bir biçimde yuvarlanmıştı. Bu sonuncu hakaret onu öylesine çileden çıkardı ki saygınığını yeniden kazanmaya ve ertesi gece şu küstah, genç Eton talebelerini meşhur "Gözü Kara Rupert ya da Kellesiz Kont" kılığında ziyaret etmeye karar verdi.

Yetmiş yılı aşkındır bu kılıkta görünmemiştir; daha doğrusu, bu kılıkla güzel Lady Barbara Modish'i korkutup onun halihazırda Lord Canterville'in büyükbabasıyla nişanını aniden atarak yakışıklı Jack Castleton'la Gretna Green'e kaçmasına yol açtığı tarihten bu yana. Lady Modish, alacakaranlık vakti teraslarında korkunç bir hort-

lağın dolanmasına izin veren bir aileye dünyada gelin gitmeyeceğini bildirmiştir. Zavallı Jack daha sonra Wandsworth Çayırlığı'nda bir düelloda Lord Canterville tarafından vurulmuş, senesi çıkmadan Lady Barbara da Tunbridge Wells'te üzüntüsünden ölmüştü, yani sonuç her bakımdan çok başarılı olmuştu. Fakat doğaötesinin en büyük bilinmezliklerinden biriyle –daha bilimsel bir tabir kullanmak gerekirse doğaüstü boyutla– ilgili olarak böyle teatral bir ifade kullanmam uygun düşerse, "makyaj" faslı çok uzundu. Hazırlanmak tam üç saatini alıyordu. Sonunda hazırlık bitti ve görünümünden çok memnun kaldı. Elbiselerin aksesuarı olan kocaman süvari çizmeleri ona birazcık büyütü ve iki piştovdan ancak birini bulabilmişti, ama genel olarak halinden gayet hoşnuttu. Saat biri çeyrek gece ahşap kaplamadan süzülerek çıktı ve sürünlürcesine koridordan geçti, ikizlerin odasına vardığında, –perdelerinin rengi yüzünden Mavi Yatak Odası olarak adlandırdığını söylemem gerekiyor– kapının hafifçe aralık olduğunu gördü. Etkileyici bir giriş yapmak için, kapıyı bir hışım ardına kadar açmasıyla birlikte ağır bir su testisinin üzerine yuvarlanarak onu iliklerine kadar ıslatması ve sol omzunu da milim hesabıyla ıskalaması bir oldu. Aynı anda dört direkli yataktan gelen, bastırılmaya çalışılan kıkırdamalar duydu. Sinir sisteminin uğradığı şok o denli büyütü ki elinden geldiğince hızla koşarak odasına kaçtı ve ertesi gün ağır bir nezleyle yatağa serildi. Bütün bu olup bitenlerde tek teselli bulduğu yan, kellesini beraberinde getirmemiş olmasiydı, çünkü eğer getirmiş olsaydı, sonuçları çok ciddi olabilirdi.

Artık bu saygısız Amerikalı aileyi korkutmaktan tama men ümidińi kesmiştir, onun yerine, genelde, cereyanda kalmasın diye boynunda kalın kırmızı bir atkıyla ve ikizler tarafından saldırıyla uğrama ihtimaline karşı yanında küçük bir arkebüz taşımıayı ihmali etmeyerek evin koridorlarında kumaş terliklerini sürüye sürüye yürüyüp durmakla yetindi.

Son darbeyi 19 Eylül'de yedi. Aşağıya, girişteki büyük hole inmişti. Hiç değilse burada, tacize uğramayacağından emindi. Birleşik Devletler Ortaelçisi ile karısının Saroni tarafından çekilen ve Canterville aile tablolannın yerini almış büyük boy fotoğraflarına bakıp alaylı sözler söyleyerek eğleniyordu. Sade ve düzgün giyinmişti, üzerinde orası burası mezarlık küfü lekeli uzun bir kefen vardı, çenesini sarı bir keten kumaş parçasıyla bağlamıştı, elinde küçük bir lamba ve zangoç küreği taşıyordu. Aslinı söylemek gerekirse, canlandırdığı en dikkat çekici rollerden biri olan "Mezarsız Jonas ya da Chertsey Çiftliği'nin Ceset Hırsızı" rolü için giyinmişti. Komşuları Lord Rufford'la kavgalarının gerçek nedenlerinden biri olduğu için Canterville'ler bu rolü çok iyi hatırlardı. Saat sabaha karşı ikiye geliyordu ve görebildiği kadarıyla kimseden çit çıkmıyordu. Fakat kan lekesinden iz kalmış mı diye bakmak üzere kütüphaneye doğru giderken, karanlık bir köşeden kollarını deli gibi başlarının üzerinde sallayarak, "Böö!" diye kulağına haykırın iki karaltı fırladı önüne.

Bu koşullarda doğal karşılaşabilecek bir paniğe kapılarak, merdivenlere doğru koştı fakat orada kendisini elinde büyük bir bahçe filitiyle Washington Otis'in beklemekte olduğunu gördü; her taraftan düşmanlarla kuşatılmış ve neredeyse köşeye kistirilmiş olduğunu görünce, büyük demir şöminenin içine girip kayboldu. Allahtan şömine yakılmamıştı, kısali uzunlu bacaların içinden geçerek geri yollandı, odasına vardığında fena halde kir pas ve umutsuzluk içindeydi.

Ondan sonra bir daha hiçbir gece seferinde gören olmadı onu. İkizler birçok kereler ona pusu kurdular, ana babalarını ve hizmetçileri kızdırmak pahasına basamaklara fındık kabukları serptilerse de, nafile. Duygularının çok incinmiş olduğu, bir daha ortalara çıkmayacağı aşıkârdı. Böylece Mr. Otis, yillardır üstünde çalıştığı Demokratik Parti'nin tarihi hakkındaki büyük eserine devam edebildi; Mrs. Otis bütün yöreni hayranlığa sevk eden büyük bir deniztarağı

ziyafeti düzenledi; oğlanlar lacrosse, euchre, poker gibi mahalli Amerikan oyunlarına verdiler kendilerini; Virginia ise tatilinin son haftasını geçirmek üzere Canterville Chase'e gelen genç Cheshire Dükü ile birlikte midillisine binerek ağaçlıklı yollarda gezindi. Genel olarak Hortlak'ın çekip gittiği düşünülüyordu, hatta Mr. Otis Lord Canterville'e bu mealde bir mektup yazmış, o da cevaben bu haberden duyduğu memnuniyeti bildirmiş ve Elçi'nin değerli eşine en içten tebriklerini göndermişti.

Oysa Otis'ler yanılmaktaydalar çünkü Hortlak halen evin içindeydi ve artık eli ayağı tutmamakla birlikte, işin peşini bırakmış filan değildi. Özellikle de genç Cheshire Dükü'nün evde konuk olduğunu duyduğu için. Delikanının büyük amcası Lord Francis Stilton, bir keresinde Albay Carbury'yle Canterville Hortlağı ile barbut oynayacağına dair yüz İngiliz lirasına bahse girmiş ve ertesi gün oyun odasında yerde o kadar korkunç bir inmeye tutulmuş halde bulunmuştu ki daha çok uzun yıllar yaşamاسına rağmen ağızından, "Düşes" kelimesinden başka laf çıkmamıştı. Bu hikâye o zamanlar herkes tarafından bilinmesine rağmen, iki ailenin de saygınlığına halel gelmemesi için elden geldiğince örtbas edilmişti; olayla ilgili bütün ayrıntılar Lord Tattle'in *Kralın Naibi ve Dostlarına Dair Anılar* adlı kitabının üçüncü cildinde yer almaktadır. Bu durumda Hortlak, haliyle Stilton'lar üzerindeki etkisini kaybetmediğini özellikle göstermek istiyordu. Zaten bu aileyle uzaktan akraba oluyordu. Kendi büyük kuzeni, herkesçe malum olduğu üzere bütün Cheshire düklerinin çizgisel olarak neşet ettikleri Sieur de Bulkeley'le *en secondes noces** evlenmişti. Bu yüzden Virginia'nın küçük sevgilisine meşhur "Vampir Kesиш ya da Kani Çekilmiş Benedikten" rolüyle görünümek üzere hazırlıklarına başladı. Bu o kadar korkunç bir gösteriydi ki ihtiyan Lady Startup

---

* İkinci evliliğini yapmıştır.

1764 yılının meşum yılbaşı arifesinde buna şahit olduğunda, kulak paralayan çığlıklar atmaya başlamış, bu çığlıklar şiddetli bir beyin kanamasıyla sonuçlanmış ve en yakın akrabaları olan Canterville'leri mirasından çıkarıp bütün parasını Londralı eczacısına bırakarak üç gün sonra ölmüştü. Fakat son anda, Hortlak'ın ikizlerden duyduğu korku galebe çaldı ve odasından dışarı çıkamadı, bunun üzerine de küçük Dük, Büyük Yatak Odası'ndaki geniş, tüylü sayvanın altında müşil müşil uyuyup rüyasında Virginia'yı gördü.

V

Bundan birkaç gün sonra, Virginia ve kıvırcık saçlı şövalyesi atla Brockley çayırlarına yollandılar.

Kız orada çalışlık bir engeli atlarken binici elbiselerini öyle kötü yırttı ki eve dönüşünde kimse görmesin diye arka merdivenlerden içeri girmeye karar verdi. Kapısı o anda açık olan Duvar Halılı Oda'nın önünden koşarak geçerken içerde birini gördüğünü sandı ve bunun, bazen buraya gelip dikiş diken annesinin hizmetçisi olduğunu sanarak, ondan elbiselerini onarmasını istemek üzere başına içeri uzattı. Ama ne görsün, içerdeki Canterville Hortlağı'nın ta kendisi değil mi! Pencerenin yanında oturmuş, sarı ağaçların tarumar olmuş altınının havada uçuşmasını, kırmızı yaprakların eve varan uzun yoldan aşağı deli gibi savruluşlarını seyrediyordu. Başını avcuna dayamıştı ve tam bir ruh çöküntüsü içinde olduğu belli idi. Hatta o kadar yitik, o denli kırık dökük görünüyordu ki ilk düşüncesi odasına kaçıp kapısını kilitlemek olan küçük Virginia'nın içi acımayla doldu ve koşup onu teselli etmek istediler. Virginia'nın adımları o kadar hafif, Hortlak'ın kapıldığı melankoli o kadar derindi ki Virginia onunla konuşucaya kadar Hortlak kızın odada bulunduğuunun farkına varmadı.

“Senin için çok üzülüyorum,” dedi kız, “ama erkek kardeşlerim yarın Eton'a geri dönüyorlar, eğer sen de rahat durursan, kimse canını sıkmas.”

“Benden rahat durmamı istemen çok saçma,” diye cevap verdi Hortlak, dönüp onunla konuşma cesaretini gösteren güzel küçük kızı şaşkınlıkla bakarak, “hem de çok saçma. Zincirlerimi şangırdatmadan, anahtar deliklerinden içeriye doğru inlemeden, geceleri ortalıkta dolaşmadan edemem ben, eğer demek istediğin buyسا. Tek varoluş sebebiim bu.”

“Bu varoluş sebebi filan değil, hem çok kötülükler yaptın, biliyorsun. Mrs. Umney buraya geldiğimiz ilk gün senin karını öldürdüğünü söyledi bize.”

“Evet, pekâlâ da itiraf ediyorum,” dedi Hortlak aksi bir sesle, “ama o tamamen aile içi bir meseleydi ve başkalarının üzerine vazife değildi.”

“Kim olursa olsun birini öldürmek yanlışır,” dedi Virginia, bazen eski New Englandlı atalarından birinin mirası olan tatlı bir Püriten ciddiyeti gelirdi üzerine.

“Soyut ahlakin ucuz acımasızlıklarından nefret ederim! Karım çirkindi, gömleklerimin kollarını hiçbir zaman doğru düzgün kolalayamazdı, yemek pişirmesini ise hiç bilmezdi. Hogley Ormanı’nda bir geyik vurmuşum bir keresinde, iki yaşında şahane bir tosun, onu masaya nasıl getirdiğini biliyor musun sen? Her ne ise, fark etmez artık, çünkü her şey gelip geçti, ayrıca ben onu öldürmiş olsam da erkek kardeşlerinin de beni açıktan öldürmeleri hiç hoş değildi.”

“Seni açıktan mı öldürdüler? Ah, Bay Hortlak, yani şey, Sir Simon, aç misiniz? Yanında bir sandviç var. İster miydiniz?”

“Hayır, teşekkür ederim, artık hiçbir şey yemiyorum; ama gene de sana çok teşekkür ederim, o korkunç, kaba, inceliksiz, üçkâğıtçı ailenden çok daha iyisin sen.”

“Sus!” diye bağırdı Virginia, ayağını yere vurarak, “Kaba, korkunç ve inceliksiz olan sensin; üçkâğıtçılığa gelince, kütüphanedeki o gülünç kan lekesini tazelemek için kutumdan boyaları çalıp duranın kendin olduğunu biliyorsun.

Önce bütün kırmızılarımı aldın, karmen kırmızısı da dahil olmak üzere, hiç günbatımı resmi yapamaz oldum, sonra zümrüt yeşilini ve krom sarısını da aldın, sonunda çivit mavisi ile Çin beyazından başka şey kalmadı. Benim de insanın içini karartan, üstelik yapması da kolay olmayan mehtap resimleri yapmaktan başka çarem kalmadı. Çok kızmakla birlikte, seni hiçbir zaman kimseye şikayet etmedim, olay tümüyle çok gülünctü çünkü; zümrüt yeşili kan lekesi mi olurmuş?”

“E, yani,” dedi Hortlak, süngüsü düşmüş bir sesle, “ne yapabilirdim ki? Günümüzde gerçek kan bulmak çok zor, kardeşin Paragon deterjaniyla bu işi başlatınca, ben de boyalarını almakta meis görmedim. Renge gelince, o her zaman bir zevk meselesi dir; Canterville’lerin kanları mavidir mesela, İngiltere’nin en mavi kani; ama siz Amerikalılar böyle şeyler umursamazsınız, biliyorum.”

“Bir şey bildiğin yok, sana tavsiyem Amerika’ya göç et de, zihnin açılsın. Babam seve seve biletini öder, ister ispirto ruhu ister başka ruh, hepsi için ağır vergiler ödemek gerekiyor ama gümrükte sorun olmaz, çünkü bütün gümrükçüler Demokrattır. New York’ta büyük sükse yapacaksın. Orada bir büyüğbaba edinmek için yüz binlerce dolar verecek insanlar tanıyorum, bir aile hortlakları olsun diye bundan çok daha fazlasını vereceklerdir.”

“Amerika’dan hoşlanacağımı sanmıyorum.”

“Harabelerimiz, tuhaftıklarımız yok diye herhalde,” dedi Virginia alaylı bir sesle.

“Harabeymiş! Tuhaftıklarmış!” diye yanıtladı Hortlak; “Donanmanız ve Amerikan terbiyeniz var ya.”

“İyi akşamlar; gidip babama ikizlerin tatilini bir hafta daha uzattırmasını söyleyeceğim.”

“Lütfen gitmeyin, Miss Virginia,” diye bağırdı Hortlak; “çok yalnız ve mutsuzum, ne yapacağımı bilemiyorum, hakikaten. Uyumak istiyorum, uyuyamıyorum.”

“Amma da saçma. Tek yapman gereken şey yatağa girip mumu üflemek. Bazen, özellikle de kilisede, uyanık kalmak son derece güçtür ama uykuya dalmak hiç de zor değildir. Bebekler bile bunun sırrını biliyorlar, pek akıllı yaratıklar olmadıkları halde.”

“Üç yüz yıldır gözümü kırpmadım,” dedi Hortlak üzünlü bir sesle. Virginia'nın güzel mavi gözleri hayretten iri iri açıldı; “Üç yüz yıldır gözümü kırpmadım, öyle yorgunum ki.”

Virginia çok ciddileşti, küçük dudakları gül yaprakları gibi titredi. Ona yaklaştı, yanına çömelerek, başını kaldırıp Hortlak'ın ihtiyar, kırış kırış yüzüne baktı.

“Zavallı, zavallı Hortlak,” diye mirıldandı; “uyuyacak yerin yok mu?”

“Çam ormanlarının çok ilerisinde,” diye mirıldandı Hortlak, alçak, rüyada gibi bir sesle, “küçük bir bahçe var. Orada uzun otlar boy atar, baldırın otunun çiçeği kocaman beyaz yıldızlar halinde açılır, orada bülbül bütün gece öter. Bütün gece öter, soğuk, billur ay yukarıdan yeryüzüne bakar ve porsuğaç dev kollarını uyuyanların üzerine gerer.”

Virginia'nın gözleri yaşlarla doldu, yüzünü ellerine gömdü.

“Ölümün Bahçesi bu senin söylediğin,” diye fisıldadı kız.

“Evet, Ölüm. Ölüm kim bilir ne kadar güzeldir. Yumuşak kahverengi toprakta yatmak, insanın başına üzerinde dalgalanan otlarla. Zamanı unutmak, hayatı bağıslamak, huzur bulmak. Sen bana yardım edebilirsin. Sen bana Ölüm'ün evinin kapılarını açabilirsin, çünkü sen hep Sevgi dolusun ve Sevgi, Ölüm'den güçlündür.”

Virginia titredi, soğuk soğuk ürperdi; birkaç saniye sessizlik oldu. Korkunç bir rüyadaydı sanki.

Sonra Hortlak yeniden konuştu, konuşması rüzgârin iç çekisi gibi idi.

“Kütüphanenin penceresinin içindeki eski kehaneti hiç okudun mu?”

“Ah! Hem de sık, sık,” diye bağırdı küçük kız, başını kaldırıp ona bakarak; “ezbere biliyorum. Garip kara harflerle yazılı, okuması da zor. Sadece altı satır:

Altın kalpli bir kız çıkartırsa
Günahkâr dudaklardan bir dua,
Deşerirse kurumuş badem ağacı
Ve göz Yaşını dökerse küçük bir çocuk,
Niğayet sükünl bulacak bütün ev
Ve o zaman huzur gelecek Canterville’e

Ama ne anlama geldiğini bilmiyorum.”

“Şu demek,” dedi Hortlak üzünlü bir sesle, “benim günahlarım için benim yerime sen ağlayacaksın, çünkü benim gözlerimde yaş yok, benimle birlikte ruhumun kurtuluşu için dua edeceksin, çünkü benim inancım yok, ve eğer sen her zaman tatlı, iyi ve sevecen bir kız olmuşsan, Ölüm Meleği bana acıယak. Karanlıkta korkunç gölgeler göreceksin, zalim sesler kulağına bir şeyle fisildayacaklar, ama sana zarar veremeyecekler, çünkü küçük bir çocuğun iç temizliği karşısında Cehennem'in güçleri dayanamaz.”

Virginia cevap vermedi, Hortlak ellerini delice bir umarsızlık içinde ovaştıturken bir yandan da kızın önüne eğilmiş, altın rengi saçlı başına bakıyordu. Birden ayağa kalktı küçük kız, yüzü iyice solmuştu, gözlerinde garip bir pırıltı vardı. “Korkmuyorum,” dedi kararlı bir sesle, “Ölüm Meleği'nden senin için acıma dileyeceğim.”

Hortlak oturduğu yerden hafif bir sevinç çığlığı atarak kalktı, kızın elini aldı, eski moda bir zarafetle eğilerek öptü. Elleri buz gibi soğuktu, dudakları ateş gibi yanıyordu, ama Hortlak onu odanın daha loş olan öteki ucuna doğru götürürken Virginia tereddüt etmedi. Solmuş yeşil duvar halisinin üzerinde minicik avcılar vardı. Püsküllü borularını üflediler ve minicik elliyle Virginia'ya geri dönmesini söylediler. “Geri

dön! Küçük Virginia," diye bağırdılar, "geri dön!" Ama Hortlak kızın eline daha da sıkıca yapıştı, kız onları görmemek için gözlerini yumdu. Kertenkele kuyruklu, patlak gözlü korkunç hayvanlar, oymalı şömine den ona doğru bakıp gözlerini kırpıştırdılar, "Sakın! Küçük Virginia, sakın kendini! Seni bir daha hiç görmeyebiliriz." Ama Hortlak daha da hızlı sürülerek yoluna devam etti, Virginia onlara kulak asmadı. Odanın sonuna varınca Hortlak durdu ve kızın anlamadığı birtakım kelimeler mırıldandı. Kız gözlerini açtı ve duvarın bir sis perdesi gibi ağır ağır solup gittiğini, önünde büyük, kara bir mağaranın ağızının açıldığını gördü. Açı, soğuk bir rüzgâr esti çevrelerinde, kız elbiselerinin eteğinden bir şeyin çektiştirmekte olduğunu hissetti. "Çabuk, çabuk," diye bağırdı Hortlak, "yoksa çok geç olacak." Tahta kaplamalar bir anda arkalarından kapandı. Duvar Halılı Oda bomboştu.

VI

On dakika kadar sonra, çayı haber veren çingirak çalındı. Virginia çaya inmeyince Mrs. Otis onu çağrımak üzere uşaklardan birini yolladı. Uşak çok geçmeden geri geldi ve Miss Virginia'yı hiçbir yerde bulamadığını söyledi. Kız her akşam yemek masası için çiçek toplamak üzere bahçeye çıkmak âdetinde olduğundan, Mrs. Otis önce aldırmadı ama saat altıyı çalıp da Virginia ortalarda görünmeyince gerçekten telaşlandı ve onu aramaları için oğlanları dışarı yolladı, bu arada kendisi ve Mr. Otis de evdeki her odayı tek tek arıyorlardı. Altı buçukta oğlanlar geri geldiler ve hiçbir yerde kız kardeşlerinin izine rastlayamadıklarını söylediler. Artık herkesi müthiş bir endişe almıştı, kimse ne yapacağını bilemiyordu. O sırada Mr. Otis ansızın, birkaç gün önce bir çingene kaflesine evin arazisinde kamp kurma izni verdiği hatırladı. Bu aklına gelir gelmez de, çingenelerin kamp kurduklarını bildiği Blackfell Çukurluğu'na doğru yola çıktı, yanına da büyük oğlunu ve çiftlikteki yanaşma-

lardan ikisini aldı. Üzüntüden aklı başından giden küçük Cheshire Dükü, onlarla birlikte gitmek için yalvardıysa da bir arbede çıkabileceğini düşünen Mr. Otis ona izin vermedi. Ama oraya vardıklarında Mr. Otis çingenelerin çekip gitmiş olduğunu gördü. Aceleye çekip gittikleri belliidi, çünkü ateş henüz sönmemişti ve çimenlerin üzerinde tabaklar duruyordu. Mr. Otis, Washington'la diğer iki adamı çevreyi araştırmaya yolladıktan sonra eve koştu ve bölgedeki bütün polis müdürlerine telgraf çekti, serseriler ya da çingeneler tarafından kaçırılan küçük bir kızı aramalarını bildirdi. Sonra atını eyerletti, karısıyla üç oglana ısrarla sofraya oturmalarını söylediğten sonra, yanına bir seyis alarak Ascot Yolu'na doğru yola çıktı. Ne var ki, daha iki mil gitmiş gitmemişi arkasından dörtnala bir atlı geldiğini duydu, geri dönüp baktığında küçük Dük'ün yüzü kırpmadı, başı açık olarak midillisine binmiş arkalarından gelmekte olduğunu gördü. "Lütfen kusuruma bakmayın, Mr. Otis!" dedi oğlan kesik kesik soluyarak, "Fakat Virginia kayıp olduğu sürece benim boğazımdan lokma geçmez. Lütfen bana kızmayın; geçen yıl nişanlanmamıza izin verseydiniz, bütün bu dertler hiç açılmayacaktı başımıza. Beni geri göndermeyeceksiniz, değil mi? Geri gitmem! Gidemem!" Elçi genç, yakışıklı haylaza gülümsemekten kendini alamadı. Onun Virginia'ya olan bağlılığını gayet dokunaklı bulmuştu, bu yüzden atından aşağı doğru eğilerek babacan bir tavırla sırtını sıvazladı ve dedi ki: "Eh, Cecil, mademki geri gidemeyeceksin, herhalde benimle gelmen gerekecek, ama sana Ascot'ta bir şapka almamızı."

"Aman, boş verin şapkayı! Ben Virginia'yı istiyorum!" diye haykırdı küçük Dük gülerek ve tren istasyonuna doğru dörtnala at sürmeye başladılar. Orada Mr. Otis istasyon şefine Virginia'nın eşkaline uyan birinin platformda görülmüş olduğunu sordu, ama yeni bir bilgi edinemedi. Gene de önceki ve sonraki istasyonlara telgraf çeken istasyon şefi,

kızı gözden kaçırımayacaklarını söyledi. Henüz kepenklerini açmakta olan bir keten dokuma mağazasından küçük Dük'e bir şapka aldıktan sonra, Mr. Otis dört mil kadar uzaklıktaki bir köy olan Bexley'e yollandı. Yanında büyük bir çayırlık bulunduğu için burasının ünlü bir çingene barınağı olduğu söylenilirdi. Burada taşra polisini ayaklandırlarsa da bir bilgi edinemediler. Çayırları baştan aşağı gezdikten sonra, atlarını eve doğru sürdüler ve saat on bir sularında pestilleri çıkmış ve üzüntüden bitkin bir halde Chase'e vardılar. Washington'ı ve ikizleri evin kapısında ellişinde fenerlerle bekler buldular. Eve giden ağaçlıklı yol karanlıktı. Virginia'nın izine bile rastlanmamıştı. Çingeneler Brockley çayırlarında yakalanmışlardı fakat Virginia onlarla birlikte değildi.

Aniden oradan ayrılmalarını Chorton Panayırı'nın tarihini yanlış hatırlamalarıyla açıklıyorlardı, geç kalmamak için aceleyle yola çıkmışlardı. Virginia'nın kaybolduğunu duyduklarına gerçekten çok üzülmüşlerdi, çünkü Mr. Otis'e arazisinde kamp kurmalarına izin verdiği için çok müteşekkirdiler, içlerinden dört tanesi kafileden ayrılp arayanlara katılmıştı. Sazanlı gölün dibini karış karış taranmış, Chase baştan aşağı aranmış, ama bir sonuç alınamamıştı. En azından o gecelik Virginia'yı kaybettikleri kesindi; Mr. Otis ve oğlanlar müthiş bir bozguna uğramışlık hissi içinde eve döndüler, seyis iki at ve midilliyle arkalarından geliyordu. Girişte korkmuş bir grup hizmetkâr bekliyordu. Kütüphanedeki divanın üzerinde ise korku ve kaygıdan neredeyse aklını oynatacak hale gelmiş zavallı Mrs. Otis uzanmış yatıyordu, yaşlı kâhya kadına kolonyayla alını ovduruyordu. Mr. Otis hemen onun bir şeyler yemesi konusunda diretti ve herkese yemek getirilmesini emretti. Hüzünlü bir yemekti, hemen hiç kimse konuşmuyordu, ikizler bile şaşkınlık ve usluydular, çünkü kız kardeşlerini çok severlerdi. Yemek bittiğinde, küçük Dük'ün yalvarmalarına rağmen Mr. Otis hepsinin yataklarına gitmesi konusunda ısrar etti, artık bu gece yapılacak bir şey

kalmamıştı. Yarın sabah Scotland Yard'a telefon edip hemen birkaç polis memuru yollamalarını isteyecekti. Tam yemek odasından çıkarlarken, saat kulesindeki çan gümbürtüyle gece yarısını calmaya başladı, son vuruşla birlikte bir gümbürtü ve ansızın yükselen tiz bir çığlık duydu; korkunç bir gök gürültüsü evi sarstı, tekinsiz bir müzik havada gezindi, yukarı merdiven sahanlığındaki bir tahta kaplama korkunç bir gürültüyle patlayarak uçtu ve elinde küçük bir sandık, son derece solgun, bembeяз görünüşlü Virginia sahanlığı adımını attı. Bir anda hepsi ona doğru koştular. Mrs. Otis onu tutkuyla kucaklıdı, Dük onu şiddetli öpüçklere boğdu, ikizler ise bu grubun çevresinde vahşi bir savaş dansı yaptılar.

“Yüce Tanrım! Çocuk, nerelerdeydin?” dedi Mr. Otis, çok kızmıştı, onun kendilerine aptalca bir oyun oynadığını düşünüyordu. “Cecil’le ben at sırtında bütün yöreni dört döndük, seni aradık, annen korkusundan ölecekti. Böyle şakalar yaptığına görmeyeyim bir daha.”

“Hortlak'a şaka yapabiliriz ama değil mi? Hortlak'a şaka yapabiliriz ama değil mi?” diye bağıriyordu ikizler, etrafta şamata yaparken.

“Canımın içi, Tanrı'ya şükür ortaya çıktı; bir daha hiç yanıldan ayrılmayacaksın,” diye mirildandı Mrs. Otis. Tir tir titreyen çocuğu öpüyor, onun tarumar olmuş altın rengi saçlarını eliyle düzeltiyordu.

“Baba,” dedi Virginia sakin bir sesle, “Hortlak’la birlikteydim. O öldü, gelip onu görmelisin. Çok kötü şeyle yaptı, ama bütün o yaptıklarından dolayı üzüntü duyuyordu ve ölmeden önce bana güzel mücevherlerle dolu bu kutuyu verdi.”

Bütün aile dilleri tutulmuş gibi hayret içinde ona baktı, ama kız son derece ağırbaşlı ve ciddiydi; geri döndü, onları tahta kaplamadaki açıklıktan geçirerek dar, gizli bir geçide soktu. Washington elinde masadan kaptığı bir mumla hemen arkalarından geliyordu. Gide gide üzerine paslı civi-

ler çakılmış büyük meşe bir kapıya vardılar. Virginia kapıya dokunduğunda, kapı ağır menteşelerinin üzerinde dönerek geriye doğru açıldı, kendilerini alçak, kubbe tavanlı, pencerisinin önünde demir ızgara olan küçük bir odada buldular. Duvara büyük demir bir halka çakılıydı, buna da kadidi çıkmış bir iskelet zincirlenmişti. İskelet boylu boyunca taş zemine uzatılmıştı ve sanki uzun, üzerlerinde et kalmamış parmaklarıyla ulaşamayacağı bir yere konulmuş eski dönemlerden kalma bir çukur tabakla sürahiye erişmek ister gibiydi. Sürahi belli ki zamanında suyla doluydu, çunku içini yeşil bir küf bağlamıştı. Tabakta bir avuç tozdan başka bir şey yoktu. Virginia iskeletin yanına diz çöktü ve küçük ellerini birbirine kavuşturarak sessizce dua etmeye başladı. O bunu yaparken geri kalanlar hayretler içinde, sırrına şimdî vâkif oldukları bu korkunç trajediyi seyrediyorlardı. "Bakin!" diye haykırdı ikizlerden biri birdenbire. Odanın evin hangi cephesinde bulunduğu keşfetmek için pencereden dışarıya bakmaktadır. "Bakin, bakin! Kurumuş ihtiyar badem ağacı çiçek açtı. Ay ışığında çiçeklerini apaçık görebiliyorum."

"Tanrı onu bağısladı," dedi Virginia ciddi bir sesle. Ayağa kalktı, yüzü çok güzel bir ışıkla aydınlanmıştı sanki.

"Nasıl bir meleksin sen!" diye bağırdı genç Dük ve kolunu onun boynuna dolayarak öptü Virginia'yı.

VII

Bu garip olaylardan dört gün sonra gece on bir buçuk suları Canterville Chase'den bir cenaze çıktı. Cenaze arabasını sekiz kara at çekiyordu, her birinin başında aşağı yukarı sallanan kocaman devekuşu tüylerinden sorguçlar vardı. Kurşun tabut mor bir örtüyle kaplanmıştı, örtünün üzerine sirmayla Canterville aile arması işlenmişti.

Cenazeyi taşıyan araba ve diğer arabaların yanında ellerine meşaleler taşıyan uşaklar yürüyordu ve tüm cenaze alayı son derece etkileyiciydi. Lord Canterville matemlilerin

başını çekiyordu, cenazeye katılabilmek için ta Galler'den kalkıp gelmişti ve yanında küçük Virginia'yla birlikte ilk arabada oturuyordu. Ondan sonra Birleşik Devletler Elçisi'yle karısı, sonra Washington ve üç oğlan geliyordu, son arabada da Mrs. Umney oturuyordu. Hayatının ellî yılı aşkin bir süresi boyunca Hortlak tarafından korkutulduğu düşünülürse, onun ölümünü görmeye de hakkı olduğu düşünülmüşti. Kilise mezarlığının bir köşesine, tam ihtiyar porsukağacının altına derin bir mezar kazılmıştı. Cenaze ayını Rahip Augustus Dampier tarafından çok etkileyici bir biçimde yapıldı. Tören sona erdiğinde, Canterville ailesinde gözetilen eski bir âdet uyarınca uşaklar meşaleleri söndürdüler ve tabut mezara indirilirken Virginia öne çıkıp tabutun üzerine beyaz ve pembe badem çiçeklerinden büyük bir haç koydu. O bunu yaparken, ay bulutlarının arkasından çıktı, sessizce küçük kilise avlusunu gümüş rengiyle yaldızladı ve uzaktaki koruda bir bülbül ötmeye başladı. Virginia Hortlak'ın Ölüm Bahçesi tasvirini düşündü, gözleri dolu dolu oldu ve eve dönerlerken hiç konuşmadı.

Ertesi sabah, Lord Canterville kente geri dönmeden önce, Mr. Otis onunla Hortlak'ın Virginia'ya verdiği değerli mücevherler konusunda bir görüşme yaptı. Son derece göz alıcıydı bu mücevherler, hele eski Venedik işi montürü yakut bir gerdanlıkvardı ki, on altıncı yüzyıl mücevher işçiliğinin kusursuz bir örneğiydi. Taşların değeri o kadar büyütü ki Mr. Otis kızının bunları kabul etmesi konusunda ciddi endişeler duyuyordu.

“Lordum,” dedi, “biliyorum ki bu ülkede meşruta yasası toprak konusunda olduğu kadar incik boncuk konusunda da geçerlidir. Bu mücevherlerin aile mirasınız olduğunun ya da olmaları gerektiğini son derece farkındayım. Bu nedenle sizden onları beraberinizde Londra'ya götürmenizi ve mülkünüzün size garip koşullar altında geri dönen bir kısmı olarak görmenizi rica ediyorum. Kızıma gelince, o

sadece bir çocuk ve ne mutlu bana ki fuzuli bir lüks anlayışının uzantısı olan bu gibi şeylere karşı henüz son derece ilgisiz. Mrs. Otis'ten öğrendiğime göre –ki kendisinin sanat konusunda uzmanlığı az buz değildir, genç kızlığında birkaç kişi Boston'da bulunma şansına sahip olmuştu– bu taşlar büyük maddi değer taşıyorlarmiş ve satışa çıkarıldıkları takdirde çok para ederlermiş. Bu durumda, Lord Canterville, onların ailemden birinde kalmasına izin vermemin pek mümkün olmadığını takdir edersiniz; hakikaten, böyle degersiz süslerin ya da oyuncakların, İngiliz aristokrasisinin saygınılığına uygun ya da onun için gerekli olsalar da, Cumhuriyetçi sadeliğinin acımasız ve bence ölümsüz ilkeleri uyarınca yetiştirmiş insanlar arasında kesinkes yeri yoktur. Gene de Virginia'nın, talihsiz ve yolunu şaşırılmış atanızdan bir hatırlı olarak, kutuyu ona bırakmanızı çok istedığını söylemekliğim gerekiyor belki de. Kutu çok eski ve dolayısiyla da epeyce tamire muhtaç olduğu için, belki de onun bu isteğini kırmazsınız. Bana sorarsanız, çocuklarınmdan birinin hangi biçimde olursa olsun ortaçağcılığa heves etmesine çok şaşırdım ve bunu ancak Virginia'nın Mrs. Otis'in bir Atina seyahatinden hemen sonra Londra banliyölerinden birinde dünyaya gelmesiyle açıklayabiliyorum.”

Lord Canterville değerli Ortaelçi'nin sözlerini büyük bir ciddiyetle, tutamadığı gülümsemesini gizlemek için kırlaşmış büyüğünü ara sıra çektiştirek dinledi. Mr. Otis'in sözleri bitince, elini dostça sıkarak şunları söyledi: “Aziz dostum, cana yakın küçük kızınız talihsiz akrabam Sir Simon'a çok önemli bir hizmette bulundu ve ben ve ailem ona bu harikulade cesareti ve gözü pekliği için çok şeyler borçluyuz. Mücevherler hiç şüphesiz ki onundur ve size yemin ediyorum, onları onun elinden alacak kadar taşkalplilik edecek olsam, habis ihtiyar on beş güne kalma mezarından çıkar, hayatı bana zehir eder. Aile mirası olmalarına gelince, bir vasiyetname de ya da yasal belgede bahsi geçmeyen hiçbir şey mirasa

girmez, ki bu mücevherlerin varlığı kesinlikle bilinmiyordu. Sizi temin ederim, onlar üzerinde ancak kâhyanız kadar hak iddia edebilirim, Miss Virginia'nın da büyüğünce güzel şeyle takmak isteyeceğinden eminim. Ayrıca unutuyorsunuz Mr. Otis, evle birlikte mobilyalar da, Hortlak da pazarlığa dahildi, bu yüzden Hortlak'a ait olmuş olan ne varsa sizindir. Sir Simon geceleri koridorlarda ne türlü faaliyetlerde bulunmuş olursa olsun, yasal olarak ölüdür ve evi satın aldiğiniz için mülkü de sizindir.”

Lord Canterville'in mücevherleri reddetmesi karşısında Mr. Otis'in keyfi kaçmıştı. Ondan kararını yeniden gözden geçirmesini rica ettiyse de nazik İngiliz aristokrat kararlıydı ve Ortaelçi'yi sonunda Hortlak'ın kızına verdiği armağanı geri vermemeye ikna etti. 1890 yazında, genç Cheshire Düşesi, evliliği münasebetiyle Kraliçe'nin salonuna kabul edildiğinde, mücevherleri herkeslerin hayranlığını kazandı. Çünkü Virginia bütün cici Amerikalı kızların ödülü olan asalet tacına kavuşmuş ve oğlan reşit olur olmaz küçük sevgilisiyle evlenmişti. İkişi de o kadar hoştular, birbirlerini o kadar çok seviyorlardı ki herkes bu evliliği çok uygun bulmuştu; bir tek, Dük'ü evlenmemiş yedi kızından birine yapmayı düşünmüş ve bu amaçla en az üç yemek daveti vererek masrafa girmiş ve ne gariptir ki Mr. Otis'i bile bu yemeklere çağırılmış olan ihtiyar Dumbleton Markizi hariç. Mr. Otis, genç Dük'ü insan olarak çok seviyordu, ama teorik olarak unvanlara karşıydı ve kendi ifadesiyle söylemek gerekirse, “zevkine düşkün aristokrasının zayıf düşürücü tesirleri altında, Cumhuriyetçi sadeliğini gözden kaçırapabileceğini de” unutmuyordu. Ne var ki onun itirazları toptan veto edildi ve eminim Hanover Meydanı'ndaki St. Georges Kilisesi'nde kolunda kızıyla birlikte mihraba doğru yürüken İngiltere'nin hiçbir köşe bucağında ondan daha gururlu bir adam bulunamazdı.

Dük ve Düşes, balayı bittikten sonra, Canterville Chase'e indiler ve geldiklerinin ertesi günü öğleden sonra çam

ormanlarının dibindeki ıssız mezarlığa gittiler. Sir Simon'un mezar taşına ne yazılacağı konusunda önceleri epey bir tartışma çıkmıştı, ama sonunda taşa sadece ihtiyar centilmenin adının başharflerinin ve kütüphanedeki manzumenin yazılmasına karar verilmişti. Düşes beraberinde güzel gülle de getirmiştir, bunları mezarın üzerine serpiştirdi. Mezarın yanında bir süre durduktan sonra eski manastırın yıkık mihrabına doğru yürüdüler. Orada Düşes kırık bir sütunun üzerine oturdu, kocası da onun ayaklarının dibine oturup bir sigara tüttürürken karısının güzel gözlerine daldı gitti. Dük birden sigarasını attı, karısının eline sarıldı ve "Virginia, evli bir kadının kocasından gizlisi saklısı olamaz," dedi.

"Sevgili Cecil! Senden gizlim saklım yok ki!"

"Evet, var," dedi Cecil, gülümseyerek, "Hortlak'la o odada kapalı kaldığınızda başından neler geçtiğini hiç anlatmadın bana."

"Hiç kimseye anlatmadım Cecil," dedi Virginia ciddi bir sesle.

"Biliyorum, ama bana anlatabilirsin."

"Lütfen bunu isteme Cecil. Sana anlatamam. Zavallı Sir Simon! Ona çok şey borçluyum. Evet, gülme Cecil, gerçekten borçluyum. Hayatın ne olduğunu, Ölüm'ün ne anlama geldiğini, Sevgi'nin neden ikisinden de güçlü olduğunu anlamamı sağlayan odur."

Dük ayağa kalkıp karısını sevgiyle öptü.

"Kalbin bende olduğu sürece sırrın sende kalabilir," diye mirıldandı.

"O hep senindi, Cecil."

"Ama bir gün çocuklarımıza anlatacaksın, değil mi?"
Virginia'nın yüzü al al oldu.

Mesel Milyoner

Takdir Yazısı

Zengin olmadıktan sonra, sevimli bir adam olmanın hiç bir faydası yoktur. Aşk ve romantizm, işsizlerin uğraşı değil, zenginlerin imtiyazıdır. Yoksullar pratik ve gerçekçi olmalıdır, insanın sürekli bir geliri olması, büyüleyici olmasından iyidir. Bunlar, çağımızın hayatına ilişkin, Hughie Erskine'in asla anlayamadığı temel gerçeklerdir. Zavallı Hughie! Kabul etmek gereklki ki, pek müthiş bir zekâya sahip değildi. Hayatı boyunca bir tek parlak, hatta kötü niyetli söz söylediği duyulmamıştı. Ne var ki, o kıvırcık kumral saçları, düzgün profili ve ela gözleriyle, harikulade yakışıklıydı. Kadınlar kadar, erkekler tarafından da beğenilir, sevilirdi ve para kazanmak dışında her türlü beceriye sahipti. Babası ona miras olarak süvari kılıçını ve on beş ciltlik *Yarımada Savaşı Tarihi*'ni bırakmıştı. Hughie kılıcı aynasının üstüne astı, kitapları bir rafa, spor dergilerinin, *Ruff's Rehberi* ile *Bailey's Dergisi*'nin arasına yerleştirdi ve yaşı bir teyzesinin kendisine tahsis ettiği, iki yüz sterlin yıllık gelirle geçinmeye başladı. Her şeyi denemişti. Altı ay boyunca Borsa'da çalışmıştı, ama bir kelebek, sürekli yükseliş alçalan değerler arasında ne yapabilirdi? Altı aydan biraz daha uzun bir süre boyunca da çay tüccarlığı yapmış, ama kısa zamanda *pekoe*'den, *suçong*'dan sıkılmıştı.

Sonra sert *sherry* satmaya girişmişti. O da olmamıştı; *sherry* biraz fazla sert kaçmıştı. Sonunda bir hiç haline gelmiş, profili mükemmel, meseksiz, hoş ve boş bir delikanlı olmuştu.

Bütün bunlar yetmiyormuş gibi, bir de âşık olmuştu. Sevdiği kız, Laura Merton, sinirleri ve sindirimini Hindistan'da bozulmuş, bir daha da düzelmemiş emekli bir albatıyan kızıydı. Laura Hughie'ye bayılıyordu, Hughie de onun kulu kölesiydi. Londra'nın en güzel çiftiydiler ve meteliğe kurşun atıyorlardı. Albay, Hughie'yi çok seviyor, ama nişanın sözünü bile ettirmiyordu.

“Bak oğlum, kendi namına on bin sterlinin olduğu zaman gel karşıma, o zaman konuşuruz,” derdi; böyle günlerde Hughie'nin yüzü asılır, teselli bulmak için Laura'ya koşardı mecburen.

Bir sabah, Merton'ların oturduğu Holland Park'a giderken, yakın arkadaşı Alan Trevor'a uğradı. Trevor ressamdı. Aslında günümüzde pek az kişinin kaçınabildiği bir durum. Ama Trevor aynı zamanda sanatçıydı; sanatçılara ise oldukça ender rastlanıyor. Yüzü çillli, kırmızı, dağınık sakallı, tuhaf, kaba görünümülü bir adamdı. Ama eline firçayı aldığı an, gerçek bir usta kesilirdi ve resimleri revaçtáydı. Başlangıçta, Hughie, kabul etmek gerekir ki, sırı çekici görünümüyle, Trevor'ı çok cezbetmişti. Trevor, “Bir ressam, sadece *bête** ve güzel olan kişilerle, bakması sanatsal bir hazırlanan, konuşması zihni dinlendiren kişilerle tanışmalıdır,” derdi. “Dünyaya hükmeden, züppe erkekler ve cici hanımlardır; en azından öyle olması gereklidir.” Bununla birlikte, Trevor Hughie'yi daha yakından tanıyticı, neşeli, iyimser yapısını, cömert, pervasız mizacını da çok sevmiş ve atölyesine sınırsız giriş hakkı tanıtmıştı ona.

Hughie içeri girdiğinde, Trevor, bire bir ölçekte, harika bir dilenci resmine son fırça darbelerini vurmaktaydı.

---

* Aptal.

Dilencinin kendisi de atölyenin bir köşesinde, yüksekçe bir platformun üzerinde, ayakta duruyordu. Yüzü kırışmış parşömene benzeyen, ifadesi son derece hazin, bumburuşuk bir ihtiyardi. Omzuna yırtık pırtık, paçavraya benzer, kaba kumaştan, kahverengi bir harmani atmıştı; yamalı kalın çizmelerine pençe vurulmuştu; bir eliyle şekilsiz bir sopaya dayanmış, öbür elindeki eski püskü şapkayı da, sadaka toplamak üzere öne uzatmıştı.

“İnanılmaz bir model!” diye fisıldadı Hughie, arkadaşıyla el sıkışırken.

“İnanılmaz bir model mi dedin?” diye var gücüyle bağırdı Trevor. “Hem de nasıl! Böyle dilencilere her gün rastlayamazsınız. Bir *trouvaille, mon cher*,^{*} canlı bir Velázquez! Bir düşün Rembrandt bundan nasıl bir aside yedirme baskısı yapardı!”

“Zavallı ihtiyar!” dedi Hughie. “Ne kadar sefil görünüyor! Ama herhalde siz ressamların gözünde, yüzü bir servet değerinde, değil mi?”

“Gayet tabii,” diye cevap verdi Trevor, “bir dilencinin mutlu görünmesini ister misin?”

“Modeller poz verme karşılığı kaç para alıyor?” diye sordu Hughie, bir divanın üzerine rahatça yerleşerek.

“Saatte bir şilin.”

“Peki sen resmine karşılık kaç para alıyorsun, Alan?”

“Bu resim için iki bin alıyorum!”

“Sterlin mi?”

“Altın. Ressamlar, şairler ve hekimler daima altın alırlar.”

“Doğrusu bence, modellerin yüzde alması gereklidir,” dedi Hughie gülerek; “onlar da senin kadar çok çalışıyor.”

“Saçma, çok saçma! Sırf boyalı sürenin, gün boyu şövale başında ayakta durmanın yorgunluğu yeter! Sen dışarıdan bakıp konuşuyorsun Hughie, ama emin ol, bazen

* Bir buluş, azizim.

sanat, el emeği seviyesine ulaşıyor nerdeyse. Neyse, gevezeliği bırak şimdi, çok işim var. Bir sigara yak ve sessiz ol.”

Bir süre sonra hizmetkâr içeri girip Trevor'a, çerçevecinin kendisiyle görüşmek istedığını haber verdi.

“Sakın yok olma Hughie,” dedi Trevor dışarı çıkarken, “hemen doneceğim.”

Yaşlı dilenci, Trevor'in yokluğundan yararlanıp biraz dinlenmek üzere arkasındaki ahşap banka oturdu. O kadar umutsuz ve perişan görünüyordu ki, Hughie ister istemez adama acıdı, ceplerini yoklayıp ne kadar parası olduğuna baktı. Bir altınla birkaç peniden başka bir şey bulamadı. “Zavallı ihtiyar,” diye düşündü kendi kendine; “onun benden çok ihtiyacı var bu paraya, ama iki hafta boyunca faytondan vazgeçmem gerekecek.” Sonra da atölyenin karşı köşesine gidip altını dilencinin avcuna sıkıştırdı.

İhtiyar önce irkildi, sonra solgun dudakları hafif bir tebessümle araladı, “Teşekkür ederim beyefendi,” dedi, “çok teşekkür ederim.”

Trevor gelince, Hughie yaptığından ötürü biraz yüzü kızararak izin isteyip ayrıldı. Gününü Laura'yla birlikte geçirdi, cömertliği için sevimli bir azar işitti ve eve yürüyerek dönmek zorunda kaldı.

O gece saat on bir sularında Palette Kulübü'ne ugrağı ve tek başına sigara salonunda oturmuş, Ren şarabı ve soda içen Trevor'ı gördü.

“Söyle bakalım Alan, resmi bitirdin mi?” dedi bir sigara yakarak.

“Bitirdim, çerçevelendi bile!” diye cevap verdi Trevor. “Biliyor musun, ihtiyar modelimin gönlünü fethettin. Sana enikonusu bağlandı. Seninle ilgili her şeyi öğrenmek istedim – kim olduğunu, nerede oturduğunu, gelirini, geleceğe yönelik planlarını...”

“İlahi Alan!” diye haykırdı Hughie, “Eve döndüğümde ihtiyar beni bekliyor olacak herhalde. Merak etme, şaka

yaptığını biliyorum. Zavallı adam! Keşke onun için bir şey yapabilseydim. Bir insanın bu kadar sefil olması korkunç bir şey. Evde bir yiğin eski giysim var, ilgilenir mi dersin? Üstündeki paçavralar lime limeyidi."

"Ama o paçavralar içinde muhteşem görünüyor," dedi Trevor. "Dünyayı verseler onun redingotlu bir resmini yapmazdım. Senin paçavra dediğin şeye ben şırsellik diyorum. Sana yoksulluk gibi görünen şey, benim için özgünlük. Yine de teklifini iletirim."

"Alan," dedi Hughie ciddiyetle, "siz ressamlar ne kadar kalpsizsiniz!"

"Sanatçının kalbi, beynidir," diye cevap verdi Trevor; "ayrıca, bizim işimiz, dünyayı gördüğümüz gibi betimlemektir, bildiğimiz gibi düzeltmek değil. *À chacun son métier.** Anlat bakalım, Laura nasıl? Yaşı modelim onunla çok ilgilendi."

"Ona Laura'dan bahsettiğini söylemeyeceksin herhalde," dedi Hughie.

"Tabii ki bahsettim. Amansız albayı, güzeller güzelı Laura'yı, on bin sterlini, hepsini biliyor."

"İhtiyar dilenciye özel hayatını ayrıntısıyla anlattın, öyle mi?" diye haykırdı Hughie, kıkırıldızı, öfkeli bir yüze.

"Sevgili dostum," dedi Trevor gülümseyerek, "senin ihtiyar dilenci dediğin adam, Avrupa'nın en zengin adamlarından biri. Yarın istese hesabındaki parayla Londra'nın tamamını satın alabilir. Her başkentte bir evi vardır, altın tabaklarda yemek yer ve canı istediginde Rusya'nın savaşa girmesine engel olabilir."

"Ne demek istiyorsun?" dedi Hughie hayretle.

"Aynen söylediğim gibi," dedi Trevor. "Bugün atölyede gördüğün ihtiyar, Baron Hausberg'dü. Yakın dostumdur, bütün resimlerimi satın alır; bir ay önce, dilenci kılığında

---

* Herkes kendi işine bakmalı.

bir portresini ismarladı bana. *Que voulez-vous? La fantaisie d'un millionaire!** Doğrusu paçavralarıyla harika bir tip oldu; benim paçavralarımla demem daha doğru olur, İspanya'dan almıştım o partal kıyafeti."

"Baron Hausberg ha!" diye haykırdı Hughie. "Aman Tanrım! Ona bir altın verdim!" Ve yılginliğin canlı timsali olarak bir koltuğa çöktü.

Trevor, "Ona bir altın mı verdin?" diye bağırıp kahkahalarla gülmeye başladı. "Sevgili dostum, o altını bir daha göremeyeceksin. *Son affaire c'est l'argent des autres.*"**

"Önceden söyleseydin ya Alan," dedi Hughie somurtarak, "kendimi rezil etmemi önleyebilirdin."

"Hughie, her şeyden önce," dedi Trevor, "etrafa böyle fütursuzca sadaka dağıttığını hiç düşünmemiştüm. Güzel bir modeli öpmeni anlayabilirim, ama çirkin bir modele bir altın vermeni, asla! Ayrıca, bugün hiçbir ziyaretçi kabul etmiyordum; sen geldiğinde, Hausberg'ün, adının söylenmesinden hoşlanıp hoşlanmayıacağını bilemedim. Biliyorsun kıyafeti uygunsuzdu."

"Benim geri zekâlı olduğumu düşünüyordur!" dedi Hughie.

"Hiç de değil. Sen gittikten sonra çok neşeliydi; kendi kendine gülüp, buruşuk ellerini birbirine sürtüp durdu. Seninle niye bu kadar ilgilendığını anlamamıştım; şimdi anlıyorum. O altınla senin adına yatırım yapacak Hughie; altı ayda bir sana faizini ödeyecek ve akşam yemeğinden sonra, anlatacak enfes bir hikâyesi olacak."

"Ben talihsiz herifin tekiyim," diye homurdandı Hughie. "En iyisi gidip yatayım; sevgili Alan, lütfen bu olayı kimseye anlatma. Hyde Park'ta yüzümü göstermeye cesaret edemem sonra."

* Ne yaparsın? Milyoner fantezisi işte.

** Onun işi, başkalarının parasıdır.

“Saçmalama! Bu olay senin insancıl mizacını yansıtıyor, hakkında son derece olumlu bir izlenim yaratır. Öyle kaçma hemen. Bir sigara daha yak, Laura'dan gönlünce bahsedebilirsin.”

Ama Hughie daha fazla kalmayıp kendini müthiş bedbaht hissederek, yürüyerek eve döndü; Alan Trevor'ı kahkahalarıyla baş başa bıraktı.

Ertesi sabah kahvaltı ederken, hizmetkârı bir kartvizit getirdi; üzerinde, “Baron Hausberg adına, Mösyö Gustave Naudin,” yazılıydı. “Özürlerimi sunmam için gelmiş olmalı,” diye düşündü Hughie ve hizmetkârına, ziyaretçiyi içeri almasını söyledi.

Altın çerçeveli gözlük takmış, kır saçlı, yaşı bir beyefendi odaya girdi ve hafif bir Fransız aksıyla konuştu: “Mösyö Erskine'le görüşme şerefine mi nail oluyorum?”

Hughie eğilerek selam verdi.

“Baron Hausberg adına geliyorum,” diye devam etti yaşı bir beyefendi. “Baron...”

“Beyefendi, içtenlikle özür dilediğimi Baron'a iletmenizi rica ederim,” diye kekeledi Hughie.

Yaşı bir beyefendi gülümseyerek, “Baron bu mektubu size vermemi istedî,” dedi ve mühürlü bir zarf uzattı.

Zarfin dışında, “Yaşı bir dilenciden Hugh Erskine ve Laura Merton'a düğün hediyesidir,” diye yazılıydı ve içinde de on bin sterlinlik bir çek vardı.

Evlendiklerinde Alan Trevor sağıç oldu. Baron da düğün kahvaltısında bir konuşma yaptı.

“Milyonerlerin model olması, pek nadir rastlanan bir durumdur,” dedi Alan, “ama mesel olması, daha da nadir rastlanan bir durum!”

MENSUR ŞİİRLER

Sanatçı

Bir akşam, ruhu *Bir An Süren Zevk*'in heykelini yapma arzusuyla doldu. Tunç aramak için dünyayı dolaşmaya çıktı. Çünkü sadece tunçla düşünebiliyordu.

Ama dünyadaki tuncun tamamı yok olmuştı, koca dünyanın hiçbir yerinde tunç bulmak mümkün değildi, bir tek, *Ebediyen Süren Keder* heykelinin tuncu vardı.

Bu heykeli kendi elleriyle yapmış ve hayatta sevdiği tek varlığın mezarının üstüne yerleştirmiştir. Kendi yaptığı heykeli hayatta en çok sevdiği varlığın mezarına koymuştu, çünkü insanın hiç ölmeyen sevgisini, ebediyen süren kederini simgelemesini istiyordu. Ve koca dünyada, bu heykelden başka tunç kalmamıştı.

Kendi yaptığı heykeli aldı, kocaman bir fırına attı ve eritti.

Sonra da, *Ebediyen Süren Keder* heykelinin tuncundan, *Bir An Süren Zevk*'in heykelini yarattı.

İyilik Dağıticısı

Gece vakтиydi ve O, yalnızdı.

Ta uzaklarda, bir kentin daire şeklindeki surlarını gördü ve kente yürüdü.

Yaklaştığında, kentin içinden mutluluğun ayak seslerini, memnuniyetin kahkahasını ve çok sayıda lavtanın gürültüsünü işitti. Kapıyı çaldı, nöbetçiler O'na kapıyı açtı.

Önünde güzel mermer sütunlar bulunan, mermerden bir ev gördü. Sütunlara çiçekler asılmıştı, hem içinde, hem dışarıda, sedir ağacından meşaleler vardı. Eve girdi.

Kaledon salonla jasp salondan geçip uzun şolen salonuna vardığında, deniz moru bir divana uzanmış, başında kırmızı güllerden bir taç, dudaklarında kırmızı şarap lekeleri olan genç bir erkek gördü.

Arkasından yaklaşıp omzuna dokundu ve sordu: "Niçin böyle bir hayat sürüyorsun?"

Delikanlı arkasına döndü, O'nu tanıdı ve cevap verdi: "Ben eskiden căzamliydim, sen beni iyileştirdin. Nasıl bir hayat süreyim?"

Bunun üzerine evden çıkış tekrar sokakta yürümeye koyuldu.

Bir süre sonra, yüzü boyalı, giysileri renkli, ayağına inciler takmış bir kadın gördü. İki renkli bir pelerin giymiş genç bir erkek, bir avcı gibi usulca kadını takip ediyordu. Cadı-

Oscar Wilde

nın yüzü bir tanrıça kadar güzeldi; erkeğin gözleri şehvetle parlıyordu.

Süratle yetişip delikanının eline dokundu ve sordu:

“Niçin bu kadına bakıyorsun ve niçin böyle bakıyorsun?”

Delikanlı arkasına döndü, O’nu tanıdı ve cevap verdi: “Ben eskiden kördüm, sen gözlerimi açtin. Başka neye bakayım?”

Bunun üzerine, koşup kadının renkli giysisine dokundu ve sordu: “Günah yolundan başka izleyebileceğin bir yol yok mu?”

Kadın arkasına döndü, O’nu tanıdı, güldü, “Sen benim günahlarımı affettin, bu yol zevkli bir yol,” dedi.

Bunun üzerine, kenti terk etti.

Kentten çıktığında, yol kenarında oturmuş ağlayan bir delikanlı gördü.

Delikanlıya yaklaşıp uzun buklelerine dokundu ve sordu: “Niçin ağlıyorsun?”

Delikanlı başını kaldırdı, O’nu tanıdı ve cevap verdi: “Ben eskiden ölüydüm, sen beni dirittin. Ağlamayıp da ne yapayım?”

Çırak

Narkissos öldüğünde, zevk pınarı bir tatlı su havuzundan tuzlu gözyası havuzuna dönüştü; Oreas'lar pınara şarkılar söyleyip teselli etmek için ağlayarak ormandan çıkıştı.

Pınarın bir tatlı su havuzundan tuzlu gözyası havuzu na dönüştüğünü görünce, yeşil saç örgülerini çözüp pınara seslendiler, "Narkissos için böyle yas tutmana şaşırmadık, çünkü o çok güzeldi," dediler.

"Narkissos güzel miydi?" dedi pınar.

"Bunu senden iyi kim bilebilir?" diye cevap verdi Oreas'lar. "Bizim yanımızdan geçip giderdi hep, ama seni yalnız bırakmadı, toprağa uzanıp sana bakar, senin sularının aynasında kendi güzelliğinin aksını seyrederdi."

Pınar şöyle cevap verdi: "Ama ben Narkissos'u, toprağa uzanıp bana baktığı zaman, onun gözlerinin aynasında hep kendi güzelliğimin aksını gördüğüm için severdim."

Usta

Dünyaya karanlık indiğinde, Arimatealı Yusuf çam ağacından bir meşale yakıp tepeden vadiye indi. Çünkü kendi evinde görülecek işleri vardı.

Keder Vadisi'nin çakmaktaşları üzerine diz çökmüş ağlayan, çıplak bir genç gördü. Saçları bal rengi, vücutu beyaz bir çiçek gibiydi, ama dikenler vücutunu yaralamış, saçına taç yerine kül serpmiştir.

Zengin adam, ağlayan çıplak gence, "Bu kadar üzülmeme şaşırmadım," dedi, "çünkü O, gerçekten adaletliydi."

Delikanlı cevap verdi: "Ben O'nun için değil, kendim için ağlıyorum. Ben de suyu şaraba çevirdim, cüzamlıları iyileştirip körlerin gözünü açtım. Ben de suyun üzerinde yürüdüm, mezarlarda oturanların içinden şeytanı kovdum. Yiyecek olmayan çölde açları doyurdum; ölüleri daracık mezarlardan kaldırıldım; ben buyurdum, koca bir kabalığın karşısında, meyvesiz bir incir ağacı kuruyuverdi. O adamın yaptığı her şeyi ben de yaptım. Yine de beni çarmıha germediler."

Hüküm Evi

Hüküm Evi'ne sessizlik çöktü, İnsanoğlu çıplak olarak Tanrı'nın huzuruna çıktı.

Tanrı, İnsanoğlu'nun Hayat Defteri'ni açtı.

Ve Tanrı İnsanoğlu'na dedi ki: "Hayatın kötüülkle geçmiş, yardıma muhtaç olanlara zalim davranışmışsin, des-teğe ihtiyacı olanlara sertlikle, katı yüreklikle muamele etmişsin. Yoksullar sana seslendiğinde dinlememiş, Benim dertli kullarımın feryatlarına kulak tıkamışsun. Yetimlerin mirasına el koymuş, tilkileri komşunun başına sokmuşsun. Çocukların ekmeğini ellerinden alıp köpeklere yedirmiş, bataklıklarda huzur içinde yaşayıp Bana şükreden cüzamlıları yollara sürmüş, seni yarattığım toprağı masumların kaniyla sulamışsun."

İnsanoğlu cevap verdi: "Evet, aynen öyle yaptum."

Tanrı tekrar İnsanoğlu'nun Hayat Defteri'ni açtı.

Ve Tanrı İnsanoğlu'na dedi ki: "Hayatın kötüülkle geçmiş, gösterdiğim Güzellik'in peşine düşmüş, gizlediğim İyilik'in yanından geçip gitmişsin. Odanın duvarlarını resimlerle bezemiş ve iğrenç yatağından flüt sesleriyle kalkmışsin. Günaha yedi tapınak dikmiş, yenmesi yasak olanı yemiş, mor giysilerine üç utanç işaretini işlemişsin. Putların kalıcı altın veya gümüşten değil, ölümlü tendenmiş. Onların saçlarını parfümlerle lekeleyip ellerine narlar vermişsin.

Ayaklarını safranla kirletip yollarına halilər sermişsin. Gözkapaklarını rastikla, bedenlerini mürrüsafıyla lekelemişsin. Onların önünde yerlere kadar eğilip putlarının tahtlarını güneşin altına yerleştirmişsin. Utancını güneşe, çılgınlığını aya göstermişsin.”

İnsanoğlu cevap verdi: “Evet, aynen öyle yaptım.”

Tanrı üçüncü kez İnsanoğlu'nun Hayat Defteri'ni açtı.

Ve Tanrı İnsanoğlu'na dedi ki: “Hayatın kötüülükle geçmiş, iyiliğe kötüülükle, şefkate haksızlıkla karşılık vermişsin. Seni besleyen eli yaralamış, seni emziren göğsü küçümsemişsin. Sana su getirenler susuz dönmüş, gece seni çadırlarında gizleyen kanun kaçaklarını şafak sökmeden ele vermişsin. Canını bağışlayan düşmanını tuzağa düşürmüştür, yoldaşını satmış, sana Aşk sunanlara sen daima Şehvet'le karşılık vermişsin.”

İnsanoğlu cevap verdi: “Evet, aynen öyle yaptım.”

Ve Tanrı İnsanoğlu'nun Hayat Defteri'ni kapatıp dedi ki: “Seni Cehennem'e göndereceğim. Cehennem'e gideceksin.”

İnsanoğlu haykırdı: “Gönderemezsin!”

Tanrı sordu: “Niçin gönderemezmişim seni Cehennem'e, hangi sebeple?”

“Çünkü ben zaten hep Cehennem'de yaşadım,” diye cevap verdi İnsanoğlu.

Ve Hüküm Evi'ne sessizlik çöktü.

Bir süre sonra Tanrı konuştu ve İnsanoğlu'na dedi ki: “Seni Cehennem'e gönderemediğime göre, Cennet'e göndereceğim. Cennet'e gideceksin.”

İnsanoğlu haykırdı: “Gönderemezsin!”

Tanrı sordu: “Niçin gönderemezmişim seni Cennet'e, hangi sebeple?”

“Çünkü Cennet'i hiçbir zaman, hiçbir yerde hayal edemedim,” diye cevap verdi İnsanoğlu.

Ve Hüküm Evi'ne sessizlik çöktü.

Bilgelik Hocası

Çocukluğundan itibaren, eksiksiz bir Tanrı bilgisıyla donatılmış gibiydi; delikanlılığında bile, doğduğu hür şehirde, birçok aziz ve azize, verdiği cevapların bilgeliği karşısında hayretler içinde kalırdı.

Annesiyle babası ona erkeklik cübbesiyle yüzüğünü verdiğiinde, onları öpüp yanlarından ayrıldı ve dünyaya Tanrı'yı anlatmak üzere yollara düştü. Çünkü o dönemde, dünyada pek çok kişi ya Tanrı'yi hiç bilmiyor ya az biliyor ya da korularda yaşayan ve kollarını umursamayan sahte tanırlara tayıyordu.

Yüzünü güneşe çevirip azizlerden gördüğü gibi yalnızak yürümeye başladı; kuşağıının içinde deriden bir cüzdan ve pişmiş kilden küçük bir su şişesi vardı.

Yolda yürüken, eksiksiz Tanrı bilgisinin verdiği mutlulukla doluydu, durmadan Tanrı'yı öven şarkılar söylüyordu; bir süre sonra, birçok şehri olan yabancı bir ülkeye vardı.

On bir şehirden geçti. Bu şehirlerin bazıları vadilerde, bazıları büyük nehirlerin kenarında, bazıları da tepelerdeydi. Her şehirde kendisine sevgiyle bağlanan bir mürit buldu, ayrıca her şehirde çok sayıda insan da ona bağlıydı; Tanrı bilgisi bütün ülkeye yayıldı, hükümdarların birçoğu inanç değiştirdi ve putların bulunduğu tapınakların rahipleri,

kazançlarının yarıya indiğini gördüler; ögle vakti davullar çalındığında, ülkede onun gelişinden önce âdet olduğu şekilde tapınaklara adak olarak tavuskuşları veya et getiren ya kalmamıştı ya da pek azdı.

Ne var ki, kendisine bağlananlar çoğaldıkça, müritlerinin sayısı arttıkça, onun üzüntüsü de artıyordu. Niçin bu kadar üzüldüğünü de bilmiyordu. Çünkü hep Tanrı'dan bahsediyor, ona Tanrı'nın bağışladığı eksiksiz Tanrı bilgisini dağıtıyordu.

Bir akşam vakti, Ermenistan'da bir şehir olan on birinci şehrden çıktı, müritleriyle birlikte büyük bir kalabalık da onu izliyordu; bir dağa tırmanıp tepede bir kayaya oturdu, müritleri etrafında durdu, kalabalık da vadide diz çöktü.

Başını ellerine gömüp ağladı ve Ruhuna sordu:

“Neden böyle üzüntüyle, korkuya dolu içim; müritlerimin her biri niçin öğle vakti dolaşan bir düşman gibi?”

Ruhu şöyle cevap verdi: “Tanrı senin içini, eksiksiz bir Tanrı bilgisıyla doldurdu ve sen bu bilgiyi başkalarına dağıttın. Paha biçilmez inciyi böldün, dikişsiz giysiyi parçaladın. Bilgeliği dağıtan kişi, kendinden çalar. Servetini bir hırsızla teslim etmiş gibidir. Tanrı senden daha bilge değil mi? Sen kim oluyorsun da Tanrı'nın sana açıkladığı sırrı başkalarına aktarıyorsun? Ben bir zamanlar zengindim, sen beni yoksulaştırdın. Bir zamanlar Tanrı'yı gördüm, şimdi sen O'nu benden gizliyorsun.”

Ruhunun doğru söylediğini bildiği için yine ağladı; doğrudydu, eksiksiz Tanrı bilgisini başkalarına dağıtmıştı, Tanrı'nın eteğine yapmış gibiydi ve bu kadar çok insan kendisine inandığı için, inancı onu terk ediyordu.

“Bundan böyle Tanrı'yı anlatmayacağım. Bilgeliği dağıtan kişi, kendinden çalar,” diye düşündü.

Birkaç saat sonra, müritleri yanına yaklaşıp yerlere kadar eğilerek, “Efendimiz, bize Tanrı'yı anlat, sen eksiksiz Tanrı bilgisine sahipsin ve bu bilgi senden başka hiç kimsede yok,” dediler.

O da şöyle cevap verdi: "Gökte ve yerde bulunan başka her şeyi anlatırmı size, ama Tanrı'yı anlatmayacağım. Şimdi de, başka zaman da anlatmayacağım Tanrı'yı."

Müritler öfkelendi, "Seni dinleyelim diye bizi çöle getirdin. Bizi ve peşine taklığın kalabalığı aç mı göndereceksin?" dediler.

"Tanrı'yı anlatmayacağım," diye tekrarladı.

Kalabalık homurdanmaya başladı, "Bizi çöle getirdin, yiyecek hiçbir şey vermedin. Bize Tanrı'yı anlat, onunla yetiniriz," dediler.

Ama o tek kelime söylemedi. Çünkü onlara Tanrı'yı anlattığı takdirde servetini vermiş olacağını biliyordu.

Müritleri üzgün üzgün uzaklaştı, kalabalık da evlerine dağıldı. Birçoğu yolda öldü.

Tek başına kaldığında ayağa kalkıp yüzünü aya çevirdi ve yedi ay boyunca, hiç kimseyle konuşmadan, sorulana cevap vermeden yol aldı. Yedinci ayın sonunda, Büyük Nehir Çölü'ne vardı. Bir zamanlar bir Kentaur'un yaşadığı bir mağara bulup orayı mesken edindi, kendine sazdan bir yatak yaptı ve münzevi oldu. Münzevi, günün her saatinde, Tanrı bilgisinin, Tanrı'nın yüceligine ait bilginin bir kısmını kendine saklamasına izin verdiği için Tanrı'ya şükrediyordu.

Bir akşam vakti, Münzevi mesken edindiği, mağaranın önünde otururken, sefil bir kıyafetle, eli boş geçen, fesat ve güzel yüzlü bir delikanlı gördü. Delikanlı her akşam eli boş geçiyor, her sabah, elleri Sur firfiri ve incilerle dolu olarak geri dönüyordu. Çünkü delikanlı hırsızdı ve tüccar kervanlarını soyuyordu.

Münzevi ona bakıp acıyordu. Ama tek kelime etmiyordu. Çünkü bir kelime edenin, inancını kaybettiğini biliyordu.

Bir sabah, delikanlı elleri Sur firfiri ve incilerle dolu olarak dönerken, durup kaşlarını çattı, ayağını sertçe kuma vurdu ve Münzevi'ye, "Her geçişimde niye bana öyle bakıyorsun?" dedi. "Gözlerinde gördüğüm şey nedir? Daha önce kimse bana böyle bakmadı. Bu bakış içime dert oldu."

Münzevi cevap verdi: "Gözlerimde gördüğün şey, acımadır. Gözlerim sana acıyarak bakıyor."

Delikanlı horgörüyle güldü, Münzevi'ye sertçe çıktı: "Benim ellerim Sur fırfırı ve incilerle dolu, seninse sazdan bir yataktan başka şeyin yok. Sen bana nasıl acırsın? Niçin acıyorsun ki?"

"Sana acıyorum," dedi Münzevi, "çünkü Tanrı bilgisi yok sende."

"Bu Tanrı bilgisi değerli bir şey mi?" diye sordu delikanlı ve mağaraya yaklaştı.

"Dünyadaki bütün Sur fırfırı ve incilerden daha değerli," diye cevap verdi Münzevi.

"Sende var mı peki?" diye sordu genç Hırsız ve biraz daha yaklaştı.

Münzevi cevap verdi: "Bir zamanlar, eksiksiz Tanrı bilgisine sahiptim. Ama aptallığım yüzünden bu bilgiyi başkalarına dağıttım. Ama şimdi o bilgiden bana kalmış olan bile, Sur fırfirinden, incilerden daha değerli."

Genç Hırsız bunu duyunca elindeki Sur fırfırıyla incileri fırlatıp attı ve çelikten, keskin, eğri bir kılıç çekip, "Sahip olduğun o Tanrı bilgisini derhal bana ver, yoksa seni öldürürüm. Serveti benim servetimden daha değerli olan birini niçin öldürmeyeceyim?" dedi Münzevi'ye.

Münzevi kollarını iki yana açıp cevap verdi: "Bu dünya- da Tanrı bilgisine sahip olmadan yaşayacağima, Tanrı'nın yüce katına çıkip O'nu övmek daha iyi olmaz mı? İstedigin buyusa, öldür beni. Ama Tanrı bilgimi başkasına vermem."

Genç Hırsız diz çöküp yalvardı, ama Münzevi ne Tanrı'yı anlattı, ne de servetinden vazgeçti; bunun üzerine genç Hırsız ayağa kalktı, "Sen bilirsın," dedi. "Ben kendi adıma, buradan üç günlük yoldaki Yedi Günahlar Şehri'ne gideceğim; orada Sur fırfirime karşılık zevk, incilerime karşılık mutluluk verirler bana." Sonra da Sur fırfırıyla incilerini alıp süratle uzaklaştı.

Münzevi arkasından seslendi, peşine düştü, ona yalvardı. Üç gün boyunca yollarda genç Hırsız'ı izledi, geri dönsün diye. Yedi Günahlar Şehri'ne gitmesin diye yakardı.

Genç Hırsız ara sıra dönüp Münzevi'ye bakıyor, sesleniyordu: "Sur firfiryle incilerden değerli olan şu Tanrı bilgisini verecek misin bana? Verirsen, şehre girmem."

Münzevi her defasında aynı cevabı veriyordu: "O bir tek şey hariç, sahip olduğum her şeyi veririm sana. Ama onu vermem yasak."

Üçüncü gün akşam olurken, Yedi Günahlar Şehri'nin koca kırmızı kapılarına yaklaştılar. Şehirden kahkahalar yükseliyordu.

Bunu duyan genç Hırsız da güldü ve kapıyı çalmaya yeltendi. Tam o sırada Münzevi koşup geldi, eteğine yapıştı ve dedi ki: "Ellerini ileri uzat, kollarını boynuma dola, kulağını dudaklarımıza yaklaştır. Tanrı bilgisinin bana kalmış olan kısmını sana vereceğim." Genç Hırsız durdu.

Münzevi Tanrı bilgisini aktardığında, yere çöküp ağladı; koyu bir karanlık, şehri ve genç Hırsız'ı kendisinden gizliyor, artık onları göremiyordu.

Yere yatmış ağlarken, yanında birinin durduğunu fark etti; yanında duran Varlık'ın pırıncıten ayakları, ince yüne benzeyen saçları vardı. Münzevi'yi ayağa kaldırdı ve ona dedi ki: "Daha önce eksiksiz Tanrı bilgisine sahiptin. Şimdi eksiksiz Tanrı sevgisine sahip olacaksın. Niçin ağlıyorsun?" Sonra da Münzevi'yi öptü.

Oscar Wilde (1854-1900): Yapıtlarının çeşitliliği kadar
yaşantısıyla da 19. yüzyılın en derin iz bırakan
yazarlarındandı. Şiirleri (Reading Zindanı Baladı),
oyunları (İdeal Koca), deneme ve mektuplarının
(De Profundis) yanı sıra bütün öykü ve masallarıyla da
sanatta "güzel"in yılmaz bir savunucusu olmuştu.
Bütün Masallar, Bütün Öyküler peri masalından
polisiye öyküye kadar insanlığın neredeyse bütün hallerini
anlatan harikulade metinlerden oluşmaktadır.

Roza Hakmen (1956): Türkçenin en önemli Fransızca, İngilizce ve İspanyolca çevirmenlerindendir. Don Quijote, Kayıp Zamanın Izinde, Çanlar Kimin İçin Çalışıyor ve Vampirle Konuşma çevirilerinden yalnızca birkaçıdır.

Fatih Özgiüven (1957): Türkçenin en önemli İngilizce (Henry James, Oscar Wilde, Saki, Vladimir Nabokov, Karen Blixen vd.) ve Almanca (Thomas Mann, Thomas Bernhard) çevirmenlerindendir. Kendi yapıtları: Esrarengiz Bay Kartaloğlu (roman) ve Yerüstünden Notlar (deneme).

9 789754 586879

1471